

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**XIX. YÜZYILA AİT BİR ŞİİR MECMUASI
v.: 256b-506a**

Adem BELLİBAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
TEMMUZ - 2019**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**XIX. YÜZYILA AİT BİR ŞİİR MECMUASI
v.: 256b-506a**

**DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi Lütfi ALICI
JÜRİ : Prof Dr. Halil İbrahim YAKAR
JÜRİ : Dr. Öğr. Üyesi Sadi GEDİK**

Adem BELLİBAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
TEMMUZ - 2019**

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

XIX. YÜZYILA AİT BİR ŞİİR MECMUASI v.: 256b-506a

Adem BELLİBAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

**Bu Tez/...../..... Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği/Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.**

Dr. Öğr. Üyesi Lütfi ALICI
BAŞKAN

Prof. Dr. Halil İbrahim YAKAR
ÜYE

Dr. Öğr. Üyesi Sadi GEDİK
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ahmet EYİCİL
Enstitü Müdürü

Bu çalışma.....tarafından desteklenmiştir.
Proje No:.....

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

XIX. YÜZYILA AİT BİR ŞİİR MECMUASI v.: 256b-506a

Adem BELLİBAŞ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Lütfi ALICI

Yıl : 2019, Sayfa: 405+VIII

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Lütfi ALICI (Başkan)

: Prof. Dr. Halil İbrahim YAKAR (Üye)

: Dr. Öğr. Üyesi Sadi GEDİK (Üye)

Mecmualar, klasik Türk şiirinin önemli kaynaklarıdır. Genellikle meraklılarınca derlenmiş seçme şiirlerden oluşan bu eserler, günümüzün şiir antolojisi mahiyetindedirler. Mecmualar, yazıldıkları dönemin genel şiir beğenisini ortaya koyması açısından da ayrıca önemlidir. Şiir mecmuaları yazma eser kütüphanelerimizde sayı itibarıyla en çok bulunan eser türleri arasındadır. Üzerinde çalıştığımız mecmua, XIX. yüzyıla ait bir şiir mecmuasıdır. Çalışmamız bu mecmuanın 256b-506a varaklarını ihtiva etmektedir. Mecmua, Kahramanmaraş'ta bulunan Hafız Ali Efendi İlmî Eserler Kütüphanesi 291 numarada kayıtlıdır. Söz konusu şiir mecmuası genelde birçok divan şairinin şiirlerinin yanı sıra özelde Maraşlı divan şairlerinin şiirlerini ihtiva etmesi bakımından ayrıca kıymetli bir eserdir. Konunun amacı mecmuada yer alan şairlerin şiirleri ile birlikte tanıtılmasıdır.

Mecmualar klasik Türk şiirinin önemli kaynaklarından biridir. Şiir mecmuaları, kaynaklarda adı geçmeyen unutulmuş şairlerin şiirleri ile bilinen şairlerin divanlarında bulunmayan/bilinmeyen şiirlerini ihtiva etmesi bakımından önemlidir. Bu bağlamda bir şiir mecmuasını incelemek klasik Türk şiirine katkı sağlayacaktır.

Klasik Türk şiirinin beslendiği kaynaklar ve bu kaynakların nasıl kullanıldığı incelenerek, bu şiirin daha iyi anlaşılması sağlanacaktır. Daha çok Maraşlı divan şairlerini ihtiva eden bir mecmua üzerinde çalışmak da bilinmeyen Maraşlı divan şairlerini şiirleri ile birlikte gün yüzüne çıkaracaktır.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, şiir mecmuası, klasik Türk şiiri, Maraşlı divan şairleri.

DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT

MA THESIS

**POETRY MAGAZINES WHICH BELONGS TO 19th
CENTURY v.: 256b-506a**

Adem BELLİBAŞ

Supervisor: Asst. Prof. Lütfi ALICI
Year : 2019, Pages: 405+VIII
Jury : Asst. Prof. Dr. Lütfi ALICI (Chairperson)
: Prof. Dr. Halil İbrahim YAKAR (Member)
: Asst. Prof. Dr. Sadi GEDİK (Member)

Mecmuas are the most important resources of Classical Turkish Poetry. These works consisting of eclectic poems usually arranged by fanciers have characteristic of today's poem anthology. Mecmuas are also important in terms of the fact that they implicate the common taste of their written period. Poetry mecmuas are one of the most obtainable written works at our libraries. The mecmua on which we work contains pages of 256b-506a and it is a mecmua belonging to XIX. century. The mecmua is taken when it is booked fort he number of 291 at Hafız Ali Efendi Scientific Works Library. The mentioned mecmua of poetry is also an important work in terms of including not only lots of divan poets' poems but also divan poets' poems from Maraş. The aim of topic is to introduce poets in the mecmua with their poetry.

Mecmuas are also one of the significant resources of Classical Turkish Poetry. Poetry mecmuas are important on account of including forgotten poets' poems that have no name in resources and known poets' poems that are absent/unknown. In this context, investigating a poetry mecmua contributes to classical Turkish poetry.

Examining resources fed by Classical Turk poetry and how these resources used will contribute to being understood this poetry more. Studying on a mecmua including especially poets from Maraş will uncover unbeknown divan poets from Maraş with their poems.

Keywords: Mecmua, poetry, classical Turkish poetry, Marash divan poets.

ÖN SÖZ

Divan edebiyatında yapılan ilmî çalışmalar her geçen gün biraz daha artmaktadır. Yapılan bu çalışmalar, o dönem sanatının, edebiyatının günümüzde daha iyi anlaşılmasını ve dönemin değerlendirilmesinde bir bütün olarak sağlıklı bir neticeye ulaşılmasını sağlamaktadır. Özellikle yazma eserlerin günümüz Türkçesine çevrilmesi, hem dil hem de kültür varlığımızı zenginleştirmektedir. Türkiye Türkçesine çevrilen eserler arasında, divanlardan seçilen şiirlerle oluşturulmuş mecmualar önemli yer tutar. Hemen her türlü konunun derlenip toplandığı mecmualar, klasik Türk şiirinin önemli kaynaklarıdır. Genellikle meraklılarınca derlenmiş ve edebî değeri ön planda olanlar seçme şiirlerden oluşan antoloji mahiyetindeki şiir mecmualarıdır. Mecmualar, yazıldıkları dönemin genel şiir beğenisini ortaya koyması açısından da ayrıca önemlidir. Mecmualar, halkın ilgi gösterdiği şairleri yansıtan bir ayna olmanın yanında bazen divanlarda rastlanmayan şiirleri ihtiva etmeleri, divanı olmayan şairlerin şiirleri için tek kaynak olmaları yönüyle de önem arz etmektedirler. Mecmualar, bazen divanların tamamlanması ve hacimlerinin genişlemesi noktasında esas kaynak olarak kullanılır. Üzerinde çalıştığımız XIX. yüzyıla ait şiir mecmuası, Kahramanmaraş'ta bulunan Hafız Ali Efendi İlmî Eserler Kütüphanesi 291 numarada kayıtlıdır. Söz konusu şiir mecmuası genelde birçok divan şairinin şiirlerinin yanı sıra özede Maraşlı divan şairlerinin şiirlerini ihtiva etmesi bakımından ayrıca kıymetli bir eserdir. Çalışmamızın amacı mecmuada yer alan şairlerin şiirleri ile birlikte tanıtılmasıdır.

Çalışmanın giriş bölümünde genel olarak mecmua hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde mecmua tanıtılmış, mecmuanın sistematik tasnifi yapılmış, şiirleri bulunan şairler ve şiir sayıları tablosu ile mecmuada kullanılan vezin ve nazım şekilleri tablosu oluşturulmuştur. Üçüncü bölümde ise mecmuanın çeviri yazısı yapılmıştır. Çeviri yazısı yapılan şiirlerin vezinleri bulunmuştur. Ayrıca şairler hakkında dipnot hâlinde kısa bilgiler verilmiştir. Mecmuadaki şiirler, neşredilmiş nüshalarıyla karşılaştırılmış, nüsha farkları gösterilmiştir. Nüsha farkları sırasında kullanılan kısaltmalar, kısaltmalar dizisinde verilmiştir. Mecmuada yer alan Arapça ve Farsça şiirler eski metin hâlinde ilgili kısma ilave edilmiştir. İndekse özel adlar, mekân adları ve tasavvufi terimler eklenmiştir. Son olarak mecmuanın muhtelif kısımlarından örnek sayfalar mecmuanın sonuna eklenmiştir. Yazma eserin çok hacimli olmasından dolayı mecmua, iki ayrı çalışma olarak ele alınmıştır. Mecmuanın 1b'den 256a'ya kadar olan kısmı Cuma KAMALAK tarafından hazırlanmıştır. Çeviri yazıda genel olarak İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" (2008: 1-46) adlı makalesindeki esaslara uyulmuştur.

Metinlerin okunması, karşılaştırılması ve transkripsiyonunda hataya düşülmemesi hususunda azami gayret sarf edilmiştir. Ancak şahsî kusurlarımızın mevcudiyeti ve bu yolun başında olmamız hasebiyle pek çok hatamızın ortaya çıkacağı muhakkaktır. Bu hatalarımızın düzeltilmesine vesile olacak her türlü katkı ve eleştiriden memnuniyet duyarız.

Başta aileme, kardeşim Kübra BELLİBAŞ'a, müdürüm İbrahim GÜNEŞ'e, destek ve yardımlarından ötürü Erdal YALÇIN'a, maddi ve manevi yardımlarıyla bana destek olan eşim Nezihat BELLİBAŞ'a, değerli hocam Arş. Gör. Gülcan TANIDIR ALICI'ya, lisans yıllarımdaki eğitimimden itibaren fikrî geleceğimin şekillenmesinde en büyük paya sahip olan, maddi ve manevi yardımlarıyla birikimlerini bizden esirgemeyen kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Lütfi ALICI'ya minnet ve şükranlarımı sunarım.

Adem BELLİBAŞ
Kahramanmaraş-2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ.....	V
KISALTMALAR LİSTESİ	VI
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ	VIII

I. BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Klasik Türk Şiirinde Mecmualar	1
1.1.1. Mecmuanın Tanımı ve Mahiyeti	1
1.1.2. Mecmualar Hakkında Yapılan Tasnif Çalışmaları	3
1.1.3. Şairlerin Gözüyle Mecmua.....	4
1.1.4. Mecmuaların Önemi, Edebiyat Tarihi ve Edebiyat Bilgilerine Katkıları.....	5

II. İKİNCİ BÖLÜM

2. MECMUANIN İNCELENMESİ.....	7
2.1. Mecmuanın SistematiK Tasnifi.....	7
2.2. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiirleri	44
2.3. Mecmuada Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri.....	49

III. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MECMUANIN ÇEVİRİ YAZISI	51
4. SONUÇ	367
KAYNAKÇA.....	369
İNDEKS	373
ÖZ GEÇMİŞ	379
EKLER.....	380
EK 1: TIPKIBASIM	380

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Mecmuanın Sistematik Tasnifi Tablosu.....	8
Tablo 2.2. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiir Sayıları Tablosu	44
Tablo 2.3. Mecmuada Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri Tablosu	49

KISALTMALAR LİSTESİ

- ABD : Ana Bilim Dalı
AD : Ahmed Dîvânı
AHD : Âhî Dîvânı
AYBD: Aydı Baba Dîvânı
b. : Bin
BASD : Bosnalı Alaeddin Sabit Dîvânı
BD : Bâkî Dîvânı
BHD : Behiştî Dîvânı
bk. : Bakınız
BRD : Bağdatlı Rûhî Dîvânı
C : Cilt
d. : Doğum
EİHD : Erzurumlu İbrahim Hakkı Dîvânı
EVD : Enderunlu Vâsîf Dîvânı
FDŞ : Fuzûlî Dîvânı Şerhi
HAD : Hâmî Ahmed Dîvânı
HD : Hasmî Dîvânı
HFD : Hâfîdî Dîvânı
HLMD: Halîlî-i Mar'aşî Dîvânı
HMD : Hâfız-ı Mar'aşî Dîvânı
HRD : Harâbî Dîvânı
HTD : Hatâyî Dîvânı
HYD : Hayâlî Dîvânı
Hz. : Hazret-i
KHŞ : Kul Himmet Şiirleri
KÜD : Kemâl Ümmî Dîvânı
LHD : Leylâ Hanım Dîvânı
MBD : Müştâk Baba Dîvânı
MD : Muhibbî Dîvânı
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
Msl. : Misal
MZD : Mustafa Zekâyî Dîvânı
NBD : Nâbî Dîvânı
ND : Nesimî Dîvânı
NFD : Nef'î Dîvânı
NMD : Niyâzî Mısırî Dîvânı
NRD : Neccârzâde Rızâ Dîvânı
NŞD : Nakşî Dîvânı
Nu. : Numara
Nu : Numarası
NVD : Nev'î Dîvânı
NZD : Nizâmî Dîvânı
ö. : Ölüm

S : Sayı
s. : Sayfa
SBE : Sosyal Bilimler Enstitüsü
SD : Selâmî Dîvânı
SMD : Sâmî Dîvânı
ss. : Sayfa sayısı
SVD : Sünbû-zâde Vehbî Dîvânı
SZD : Sûzî Dîvânı
ŞD : Şânî Dîvânı
ŞHD : Şeref Hanım Dîvânı
TBD : Türâbî Baba Dîvânı
TDE : Türk Dili ve Edebiyatı
TŞ : Türk Şairleri
TTK : Türk Tarih Kurumu
UD : Usûlî Dîvânı
v. : Varak
vb. : Ve benzeri
VCD : Vecdî Dîvânı
VD : Vîrânî Dîvânı
vd. : Ve diğerleri
vs. : Ve saire
Y. : Yıl
Yay. : Yayınları
yk. : Yaprak
YMD : Yazıcıoğlu Mehmed Efendi Dîvânı
yy. : Yüzyıl
ZD : Za'fî Dîvânı

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

Metnin hazırlanmasında genel olarak ilmî eserlerde uygulanagelen çeviri yazı alfabesi takip edilmiştir. Bunlar, maddeler hâlinde şöylece sıralanabilir:

1. Metinde kullanılan çeviri yazı alfabesi şöyledir:

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ī)	a, e, ı, i, u, ü	ض	z, d
ء	'	ط	ţ
ب	b	ظ	z
پ	p	ع	'
ت	t	غ	ğ
ث	ş	ف	f
ج	c	ق	ķ
چ	ç	ك	k, g
ح	h	ڭا	ñ
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	v (o, ö, u, ü, ū)
ز	z	ه	h (a, e)
ژ	j	ی	y (ı, i, ī)
س	s	لا	lā
ش	ş		

2. Farsça vâv-ı ma'dûleler (^) işaretiyle gösterilmiştir.

3. Arapça ve Farsça birleşik isim ve sıfatlar arasına bir çizgi (-) konulmuş, ekler bitiştirilmiştir.

4. Metinde geçen özel adlar büyük harfle başlatılmış, ekler tırnak işareti (') ile ayrılmamıştır.

5. İktibaslar “” (tırnak işareti) içine alınmış, açıklamalar dipnotunda verilmiştir.

6. Gelüb, gidüb, idüb gibi kelimeler “p”li şekilde gelüp, gidüp idüp şeklinde yazılmıştır.

7. Metin transkripsiyonunda metnin yazısına uyulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Klasik Türk Şiirinde Mecmualar

1.1.1. Mecmuanın Tanımı ve Mahiyeti

Mecmua, Arapça “cem” (toplama, bir araya getirme) kökünden gelip mef’ûl bâbında müennes bir kelimedir. “Toplanmış, bir araya getirilmiş” anlamına gelir. Kütüphanecilik literatüründe mecmuanın karşılığı “derleme”dir. Günümüz Türkçesinde “dergi” olarak karşılığını bulan mecmua, yakın zamana kadar da günlük olmayan (haftalık, aylık, üç aylık, altı aylık, yıllık vb.) periyotlarla yayınlanan süreli yayınlar karşılığında kullanılmaktaydı. Klasik Türk edebiyatı araştırmacıları ve el yazma eserleri kendine uğraş alanı olarak seçenler nezdinde “mecmua”nın karşılığı çok daha farklıdır (Köksal, 2012: 83). Şekil yönünden bir defterden ibarettir. Halk kültürüyle ilgili olan ve aşağıdan yukarıya açılanlarına cönk denir. “Mecmua, bugünkü antolojilere karşılık gelen şiir defterleridir” (Aydemir, 2007: 122). Çoğunlukla yazarları ve yazıldıkları tarih belli değildir (Pala, 2003: 312). Bu eserler için “mecmua”nın yanı sıra “mecâmî”, “mecma”, “câmi” gibi aynı kökten türemiş kelimelerle -yalnız Osmanlı Türkçesinde- “cüzdan”, “defter” ve “cerîde” isimleri de aynı manada kullanılmıştır. Ayrıca, Farsçada “dilenci, dilenci çantası, dağarcık, torba” gibi anlamlara gelen “keşkûl” kelimesi Arapçada “mecmua, antoloji” manasına gelmektedir. “Sefîne” Arapçada “gemi” demektir. Farsçası “keştî”, Türkçesi “cönk”tür. Edebiyatımızda “sefîne-cönk” sözleri “şiir mecmuası, not defteri”; “keştî” de kadeh manasına mecaz olarak kullanılmıştır (Gıynaş, 2011: 246).

“Mecmua” kelimesinin daima toplamalar/derlemeler için kullanılan bir tabir olmadığına da dikkat çekelim. Özellikle son dönem şairleri tarafından “gayr-i mürettep divan” dediğimiz türden divanlara da mecmua adı verilmiştir (Köksal, 2012: 83-88).

İçerdikleri biyografik bilgi itibariyle ortak yönleri bulunsun da mecmualar yöntem ve amaç bakımından biyografi türü eserlerden ve tezkirelerden ayrılmaktadır. Tezkirecilik, biyografik künye yazıcılığını esas aldığı için yazarı, ortaya koyduğu eserden daha önde tutup sanatın kaynağındaki insan unsuruna yönelir. “Mecmualar ise karşıt bir durum oluşturacak şekilde, şairin eserlerinden örnekler sunma amacı taşır. Yöntem olarak daha çok antoloji tipi tezkirelerle benzerlik gösteren mecmualar, içlerinde dönemin edebî zevkine ışık tutacak şiirleri barındırmanın yanı sıra şairin ve şiirin kendi dönemi içinde nasıl algılandığını göstermesi bakımından da önemli eserlerdir (Atik Gürbüz, 2012: 149).

İslâm kültüründe Hz. Peygamber’in hadis yazımına izin vermesiyle ortaya çıkan mecmualar; kültür ve edebiyat tarihimizde başlangıçta âyetler, fetvâlar, duâlar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar ve muammâlarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin, tarihî belge ve kayıtların derlendiği bir not defteri olarak kullanılmış, zamanla bir telif türü hâline gelerek gelişimini tamamlamıştır. Mecmua, klasik kültürde bir edebiyat terimi olarak türlü konulardaki yazıların bir araya geldiği kitap ve şiir defterleri anlamlarında kullanılmıştır (Atila, 2012: 1).

Mecmualar, Osmanlı okur-yazarları arasında özellikle 16. ve 17. yüzyıllarda moda olmuş bir edebi üretim biçimidir. Bu tür eserlerin şekil, içerik özellikleri ve tertip biçimleri için geleneğin belirlediği herhangi bir ölçüt bulunmamaktadır. Son derece sistematik bir şekilde tertip edilmiş mecmualarla birlikte farklı ilgi alanlarına ait birbirinden bağımsız bilgilerin düzensiz bir biçimde kaydedildiği mecmualar da mevcuttur (Gürbüz, 2013: 315).

Çeşitli dönemlerde rağbet gören şairlerin ve şiirlerinin kimler üzerinde, ne derece etkili oldukları, şairler arasındaki teselsül bağları, devir şairlerinin şiir anlayışları, eğilimleri, zevkleri, işledikleri konular, kelime kadroları, kafiye, redif ve vezin tercihleri gibi önemli bilgilerin çoğuna, nazire mecmualarını inceleyip değerlendirerek ulaşabiliriz (İspir, 2013: 325).

Edebî gelenek; divan, mesnevi, tezkire gibi yazılı eser biçimlerinden farklı olarak mecmualar için herhangi bir şablon belirlememiştir. Bu itibarla her mecmua, tamamen mürettibin kişisel zevkince belirlenmiş olan yeni ve farklı bir formda üretilmiştir. Eserin içeriğinin ne olacağı, şekil özellikleri bakımından nasıl tasarlanacağı tamamen mürettibin tercihine bağlıdır (Gürbüz, 2013: 316).

Mecmuanın oluşumunda sözlü gelenekte dolaşımda olan malzemenin kullanıldığı bilinmektedir. Kimi mecmualarda müretteplerin şiirlerin kaynaklarını belirttikleri görülmektedir. Bazı mecmualar da tezkirelerden yararlanılarak oluşturulmuştur (Gürbüz, 2013: 317-319).

Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvâlar, duâlar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammâlarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri hâlinde ortaya çıkmıştır. Zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır (Gıynaş, 2011: 246).

Geleneğin tertibi için herhangi bir kural belirlemediği mecmuaların şekil ve içerik özellikleri, müretteplerin bilinç düzeyleriyle, eser karşısındaki tutumlarıyla ve derlemeyi yaparken takındıkları tavırla belirginleşir. Kimi mürettepler “belki bir eser oluşturma gayesi bile gütmeksizin” beğendikleri her türden bilgiyi, düzenlemeden, tasnif etmeden ve kaynaklardan doğruluğunu teyit etmeden rastgele kaydederler. -Özellikle 17.-19. yüzyıllar arasında oluşturulan mecmualar genellikle kişilerin kendi sevdiği şiirleri seçip topladığı eserlerdir. Bu eserler bir süre sonra şahsi bir defter olmaktan çıkıp elden ele dolaşmaya başlamış ve bunların da nüshaları çoğaltılmıştır- (Çağlayan ve Balaban, 2013: 216-217).

Divanların yanı sıra birçok şaire ait gazel, kaside, kıt’a, murabba, muhammes vb. nazım şekilleriyle yazılmış şiirleri ihtiva eden şiir mecmuaları önemli kaynaklardır. Hatta divanı ele geçmeyen veya divan sahibi olmayan şairlerin şiirleri için mecmualar çok önemli bir kaynaktır (Kesik, 2012: 115). Mecmualarda tertip edildikleri devirlerin hem şahsî hem de toplumsal manada şiir zevkine, beğenilen şair ve şiirlerine dair ipuçları yakalamak mümkündür (Akgül ve Çetin, 2013: 101). Örneğin; yazılı kültür geleneği ile yetişmiş klasik edebiyat şairi Fuzûlî’nin şiirlerinin ve hatta mahlasının sözlü kültür anlayışı ile tamamen “yarı ümmî” kimseler tarafından düzenlenmiş bir nevi antoloji niteliğinde olan cönk ve mecmualarda yer alıyor olması sözlü kültürün yazılı kültüre etkisi bakımından önemli görünmektedir (Erdal, 2014: 18). Sayıları fazla olmasa da son zamanlarda yapılan çalışmalarda mecmuaların biyografik malzeme olarak değerlendirmesine dair önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu ve benzeri çalışmalarda mecmualar bir yana, her türden eserde biyografik bilgi bulunabileceğine dolayısıyla da biyografi oluşturma sürecinde tarama faaliyetinin kapsam olarak geniş tutulması gerektiğine dikkat çekilmiş ve mecmuaların biyografik bilgiler açısından önemli kaynaklar olduğu vurgulanmıştır (Atik Gürbüz, 2012: 148-149).

Mecmuaların konuları daha çok edebiyatla ilgilidir. Gazel, kaside, musammat, tarih, mektup vs. şekiller ile tevhid, na’t, mersiye vs. türler üzerine oluşturulmuş mecmualar bunlardandır. Ancak fıkıh, kalam gibi dini ilimler; simya, remi, sihir, falcılık

gibi eski batıl ilimler; musiki, hat gibi sanat dalları vs. üzerine derlenmiş mecmualar da vardır. Bu tür mecmualar bir konu bütünlüğüne sahiptir. Buna karşılık her mecmua derleyicisi, aynı titizliği göstermeyebilir ve her çeşit hoş giden yazıyı mecmuasına alabilir. Bir gazelden sonra mensur bir latîfe, bir fıkıh kasidesinden sonra bir fal usulü, bir müstehcen fikradan sonra bir öğüt yazılabilir; hatta değişik dillerde pasajlara yer verilebilir.

Türkiye kütüphanelerinde tasnifi yapılmış binlerce mecmua vardır. Bunlar içinde en önemli olanlar edebi ve tarihi değer taşıyanlardır. Mecmualar içeriklerine göre adlandırılırlar (Pala, 2003: 312-313).

1.1.2. Mecmualar Hakkında Yapılan Tasnif Çalışmaları

Divan edebiyatı söz konusu olduğunda, merkezde şair ve şiir vardır. Bu sebeple de çok çeşitli mecmualar olsa da mecmuaların merkezinde şiir vardır. Peki, bu şiirleri ortaya koyan şairlerin mecmua hakkındaki yargıları nedir? Onlar mecmuaya nasıl bakmış, mecmuayı hangi mana(lar)da kullanmıştır? Mecmua şairlerin şiirlerinde nasıl yer almıştır? Şairlerin gözünde mecmuanın değeri, işlevi nedir? (Kurnaz ve Çeltik, 2013: 23).

Günay Kut ve Ağâh Sırrı Levend mecmuaları şöyle gruplandırır:

1. Nazire mecmuaları (Genellikle bir şairin kaside veya gazeline aynı vezin ve kafiyede nazire yazan şairlerin şiirlerini toplayan şiir mecmualarıdır),
2. Seçme şiir mecmuaları (mecmua-i eş'ar, mecmua-i devâvin),
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (Mecmua-i edviye, mecmua-i ed'iyeye, mecmua-i tevârih, mecmua-i muammeyat, mecmua-i münşeât, mecmuatü'r-resâil gibi),
4. Karışık mecmualar (Bu tür mecmualar nazım-nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir),¹
5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar (Kut, 1986: 170-174).

M. Fatih Köksal, mecmuaları şiir mecmuaları ve diğer mecmualar şeklinde iki başlık altında toplamıştır. Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği/müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalara şiir mecmuası diyoruz. “Kütüphanelerde ‘Şiir Mecmuası’, ‘Mecmua-i Eş’âr’ veya ‘Mecmuatü'l-Eş’âr’ adlarıyla kayıtlıdır. XIX. yy. sonları ve XX. yy. başlarında, bir defterde toplanmış şiirlerin kütüphanelerde “şiir defteri” olarak kaydedildiği de görülür. Esas olarak bunlar da şiir mecmuasıdır. Şiir mecmualarında pek çok şairin türlü nazım şekillerindeki şiirleri - genellikle- bir sıra, esas gözetilmeden bir araya getirilmiştir.² En büyük etken derleyicinin “zevk”idir. Şairler değişik yüzyıllardan, farklı mezhep ve meşreplerden; şiirler değişik nazım şekillerinden, muhtelif uzunluklarda hatta Türkçenin yanı sıra Arapça ve Farsça olabilir. “Hatta derleyenin bu dilleri bilip bilmemesine ve derlenen metinlerin diline göre bunların ikisinin veya üçünün birlikte kullanıldığı metinler de yazılmıştır. Çoğunlukla ilmî ve dinî konularda düzenlenmiş olanların mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin ise manzum ve Farsça-Türkçe oldukları görülür” (Kaplan, 90). Kimi şiir mecmualarını derleyicilerinin kendileri de şairdir ve mecmuaya kendi şiirlerinden örnekler de alırlar. Mecmuaların çoğu bizzat derleyicisinin kaleminden çıkmışken yani,

¹ Çalışmamızın konusunu teşkil eden mecmua bu gruba dâhildir.

² Çalışmasını yürüttüğümüz söz konusu mecmua da böyle oluşturulmuş bir mecmuadır.

mürettip (derleyici) aynı zamanda müstensihken kimi mecmuaların müstensah nüsha olduğu fark edilir.

Şiir mecmualarının bazılarının baştan veya sondan, bazılarının da hem baştan, hem sondan eksik olduğu görülür. Yaprakları düşmüş, koparılmış veya kesilmiş olan mecmualara da sık rastlanır.³ Bu tür eksiklikler elbette kayda değer olmakla birlikte, her şiir bağımsız bir metin olduğu için müstakil bir eserdeki eksiklik kadar önemli sayılmaz.

Cildi, tezhip vd. süslemeleri, cetvelleriyle sanatsal bakımdan değerli olanlar, özenle düzenlenenler de vardır. Ama şiir mecmualarının önemli kısmının yazı ölçüleri, satır, sütun sayısı gibi yazma eserlerin nüsha tavsifi ile ilgili hususlarda kendi içinde bir standardı yoktur.

Şiir mecmualarının çoğunda ferah/ketebe/istinsah kaydı bulunmaz.⁴ Bunun sebebi, mecmuaları derleyen kişilerin tamamen “zevklerine göre” tuttuğu defterler kâbilinden olmasıdır. Aynı nedenle mecmuaların derlendiği tarihin tespiti de çok kolay değildir. Ancak tarihin tespitinde mecmuada şiiri bulunan şairlerin yaşadıkları dönemden, mecmuanın fiziki durumundan (kâğıt, cilt vs.) hareketle en azından tahminde bulunmak mümkündür. Mürettibin düştüğü kimi tarih notları da (varsa) bu hususta işimizi kolaylaştırabilir. “Öte yandan şiir dil ve mazmunların tarihi gelişimini de mecmualardan kolayca takip edebiliriz” (Karabey, 445).

Şiir mecmualarında sadece şiirler bulunmaz. Mecmuanın boş sayfalarına, derkenarlara çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç terkip ve tarihleri, bazı din büyüklerinin duaları, padişahların cülus ve ölüm tarihleri, türlü mektup suretleri, şecere kayıtları, mecmua sahipleri tarafından eklenen -aile efrâdı veya diğer yakınlarının doğum ve ölüm tarihleri vb. gibi- bazı bilgi notları kayıtları da yer alır. Bu türden notların önemli yekün tuttuğu şiir mecmuaları, kütüphane kataloglarında “mecmua-i eş’ar ve fevâid” adıyla da kayıtlı olabilir.

Mecmualarda farklı renk ve türde kâğıt, mürekkep ve farklı yazı türlerinin bulunduğu görülür. Bunun sebebi farklı zamanlarda yazılması olabileceği gibi uzun bir süreçte farklı kimselerin elinden geçmesi, yani eserin birden çok derleyicisinin bulunması da olabilir.

1.1.3. Şairlerin Gözüyle Mecmua

Şairler, çeşitli şiirlerinde mecmua sözüne yer verirler. Onlar, mecmua kelimesini bugün anlaşılan manada edebî bir terim olmaktan ziyade, kullandıkları beyte göre manası değişen bir kavram olarak ele alırlar. Genellikle şairler mecmuayı, divanlarını oluşturmadan önce yazdıkları kendi şiirlerini topladıkları eser, defter manasında kullanmışlar; bazen de mecmuaya divan manası yüklemişlerdir. Şairler, bu kelimeye şiir mecmuası veya defter manası dışında soyut anlamlar da yüklemişlerdir. Özellikle sevgili söz konusu edildiğinde onun güzellik unsurlarını kendinde topladığına vurgu yapan şairler, mecmua-i hüsn (güzellik mecmuası) terkibine yer vermişlerdir. Mecmua sözü, sevgilinin âşıklara karşı olumsuz bir tavır takınmasından dolayı mecmu-i naz şeklinde naz mecmuası, cevr ü cefa mecmuası gibi terkipler içerisinde de yer almıştır (Kurnaz ve Çeltik, 2013: 23-45).

³ Söz konusu mecmuadaki muhtelif şiirlerden bazılarının baş kısmında, bazılarının da son kısmında eksiklikler bulunduğu, mürettip veya okuyan tarafından hoşuna gitmeyen şiirlerin kesildiği, bunu yaparken de başka şiirlerin muhtelif kısımlarının da zayı edildiği görülmektedir.

⁴ XIX. yüzyıla ait bu mecmuamızda sözü edilen kayıtlar yoktur.

1.1.4. Mecmuaların Önemi, Edebiyat Tarihi ve Edebiyat Bilgilerine Katkıları

Mecmualar, edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurur. Bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir.

Mecmualar, içinde barındırdığı şiir ve şairle dönemin okuyucu zevkini ve şairin okunurluğunu, popüleritesini verir. Ali Şîr Nevâyî'nin şiirleri XV. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar mecmualarda yer alıyorsa bu durum hem okuyucu zevkini hem de şairin uzun süreli etkisini gösterir.

Edebiyat tarihinin birinci dereceden kaynakları olan tezkirelere yansımamış birçok şair, şiir, tür ve belgede de mecmualar edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları durumundadır. Hâdî'nin Saray Şehrengizi, Behiştî'nin Vize Şehrengizi vs. mecmualardan hareketle gün yüzüne çıkarılmış eserlerdir.

Şairin edebî kişiliğinin tespitinde de mecmuaların önemli ölçüde katkısı vardır. Nazire mecmuaları başta olmak üzere, birçok mecmuada benzer şiirler peş peşe sıralanmıştır. Buradaki bilgilerden hareketle bir şairin üslubunu oluştururken kimlerden etkilendiğini veya kimlerin şiirlerini meşk edip egzersiz yaptığını, kimleri etkilediğini tespit mümkün hâle gelmektedir (Aydemir, 2007: 123-127).

Divanını bulamayıp da mecmualardan oluşturulan Helâkî Divanı, divan nüshası olmasına rağmen büyük oranda mecmualara dayanılarak hazırlanan Amrî Divanı, Çâkerî Divanı, Behiştî Divanı, doğrudan mecmualardan hazırlanan, Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şairleri; Revânî, Hayretî, Hâverî, Âhî, Peyâmî, Sâni gibi birkaç çalışmanın dışında mecmualar metin teşkilinde dikkate alınmamıştır.

Hâlbuki binlerle ifade edilen mecmualar tarandığında gerek nüsha farkı olarak gerekse yeni şiir olarak metin teşkili için azımsanamayacak ve gözardı edilemeyecek kadar manzumenin varlığı dikkati çekmektedir.

Buradaki şiirler şairin bir şekilde divan nüshalarına girmeyen veya bulunmayan nüshalardan kaynaklanan eksik şiirleri temine yardımcı olacaktır (Aydemir, 2007: 127).

Şiir mecmuaları eski/yazma eser kütüphanelerimizde sayı itibarıyla sayı bakımından en çok bulunan eser türleri arasındadır.

Genelde mecmuaları özelde ise şiir mecmualarını önemli kılan temel unsurlar M. Fatih Köksal tarafından 11 madde hâlinde sıralanmıştır;

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

2. Bilinen şairlerin bilinmeyen/divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.

3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) mecmualarda rastlanabilir.

4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle karşılaşılabılır.

5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmemiş kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlanmamış aruz kalıpları, görsel şiirler vb. örnekler de mecmualarda bulunabilir.

6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli mâlumâta tesadüf etme imkânı vardır. Bu, ölümü bilinmeyen bir şairin ölümü için düşürülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşürülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde olabilir.

7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyenin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.

8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Derleyeni belli olan mecmualarda şahsın/şairin şiir zevkinin yanında dönemin genel beğeniyle de alakalı önemli ipuçları verecektir.

9. Nazire mecmuası olmasa da kimi şiir mecmualarında nazire şiirler bulunduğundan, şairler arasındaki etkileşimi takip etmek de mümkündür.

10. Hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında ve fevâid yapraklarında çeşitli dualar, otlarla ilaç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe'ül gibi bazı gizli ilimler, havas denilen bazı itakatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla ve müfretler bulunur. Bunlar asıl mecmua konusuyla ilgisi olmayan kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar sosyoloji, tarih, antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarının alanına giren çok önemli bilgilerdir. Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyması bakımından, mecmuaların bir de bu gözle incelenmesi çok önemlidir.

11. Tüm bunların önemi, mecmuaların tek tek, birbirinden bağımsız bir şekilde incelenmesi çok fazla bir anlam ifade etmez. Bu bakımdan önce şiir mecmualarının daha sonra edebiyat sahasına giren tüm mecmuaların taranacağı bir "bilgi bankası" oluşturulması zaruridir (Köksal, 2012: 88-91).

Türk şiir tarihi açısından değerli kaynaklar olan şiir mecmuaları sayesinde, edebiyat tarihlerindeki bir kısım bilgiyi netleştirmek ve zaman zaman da düzeltmek, yeni yeni bilgiler eklemek mümkün olabilir. Derleyeni ve yılı tam olarak bilinmese de bir mecmuanın derleniş tarihi, içindeki metinlerden yaklaşık olarak tespit edilebildiği için, döneminin şiir zevkini, beğenilen şairlerini ve hatta toplanan şiirlere göre de yazıldığı dönemin en beğenilen şiirlerini belirleme imkânı verir. Yine mecmualarda divan sahibi olmayan, hatta divanı bulunduğu hâlde şiiri divanında bulunmayan şahsiyetlere, bilinmeyen eserlere rastlanabilir. Kısaca, Türk şiirinin gelişimini, değişimini ve geçirdiği merhaleleri tespit için mecmualar, özellikle seçme şiir mecmuaları ve nazire mecmualarının önemi küçümsenemez (Gıynaş, 2011: 247).

Son yıllarda mecmualarla ilgili çeşitli yayımların sayısı artmaya başlamıştır. Mecmuaların edebiyat tarihindeki yeri, edebiyat araştırmalarındaki önemi ve nasıl kullanılacağı gibi konularda araştırmacılara yol gösterici teorik çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır. Bunun yanında başta önemli nazire mecmuaları olmak üzere çeşitli mecmualar üzerinde kitap veya tez olarak inceleme ve yayımlar gerçekleştirilmiştir. Söz konusu inceleme ve yayımlarda daha çok mecmua metinlerinin ortaya konulması ve günümüz alfabesine aktarımına öncelik verilmiş veya başta divan neşri olmak üzere, şairlerin divanlarında olmayan şiirlerinin mecmualar aracılığıyla tamamlanması yolunda çalışmalar yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. MECMUANIN İNCELENMESİ

Üzerinde çalıştığımız XIX. yüzyıla ait şiir mecmuası Kahramanmaraş'ta bulunan Hafız Ali Efendi İlmî Eserler Kütüphanesi 291 numarada kayıtlıdır. Tamamı 506 varak olan bu mecmuanın v.: 256b-506a kısmı tezimin konusudur. Söz konusu şiir mecmuası genelde birçok divan şairinin şiirlerinin yanı sıra özelde Maraşlı divan şairlerinin şiirlerini ihtiva etmektedir. Çoğunlukla Âşıkane, sufıyane, hikemî şiir türlerinin kullanıldığı eserin mürettibi bilinmemektedir. Çalışmamızın amacı mecmuada yer alan şairlerin şiirleriyle birlikte tanıtılmasıdır.

Çalışmamıza konu olan mecmuadaki şiirlerin büyük bir bölümü gazeldir. Ancak müseddes, murabba, tahmis gibi nazım şekilleri sık kullanılmıştır.

2.1. Mecmuanın Sistemik Tasnifi

Şiir mecmualarıyla ilgili çalışmaların son yıllarda artış göstermesini özellikle, mecmualardan yararlanarak divanların hazırlanmasını, kaynaklarda geçmeyen şairlerin şiirleri ve kişiliklerinin ortaya çıkarılmasını, mecmuaların edebiyat tarihi açısından önemini anlaşılmasına bağlamak yerinde olur (Gıynaş, 2011: 247).

Şiir mecmualarının tanıtımına yönelik çalışmalarda ele alınan mecmuanın nüsha tavsîfi; mürettibi/müstensihi belli ise onun hakkındaki bilgiler; mecmuada yer alan şâirlerin ve şiirlerin tasnîfi; şâir, nazım tür ve şekilleri yönünden diğer mecmualarla mukayese gibi çeşitli konular değerlendirilmiştir. Bazı çalışmalarda tanıtılan mecmuadaki şiirlerin matla beyitleri veya ilk bentlerine de yer verilmiştir. Bu tarzda yapılmış çalışmaların en önemli işlevi mecmualarda yer alan şâir ve şiirlerin gün yüzüne çıkarılması ve ilgililerinin istifadesine sunulmuş olmasıdır. Mevcut edebî ve akademik çalışmalar içerisinde şiir mecmualarının en yoğun olarak çalışıldığı alan tezlerdir (Tanyıldız, 2012: 225-227).

Sistemik tasnif, Prof. Dr. M. Fatih Köksal'ın başlattığı bir projedir.⁵ Bu projenin hedefi, öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihâî olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır. Böylece herhangi bir divan şairi ve şiirleri hakkında araştırma yapan bir kişi, çok kısa süre içinde istediği bilgilere ulaşacaktır. Bu projeye birlikte en çok kullanılan aruz kalıpları, kafiyeler, redifler vb. kolaylıkla tespit edilebilecektir.

Yukarıda adı geçen tasnife göre çalışmamızdaki şiirler, sistemik tablolar hâlinde aşağıda verilmiştir.

⁵ Detaylı bilgi için bk. KÖKSAL, M.F., 2012. Şiir Mecmûalarının Önemi ve "Mecmûaların Sistemik Tasnifi Projesi" (MESTAP) Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkbarın Turkuaz, İstanbul, ss. 409-431.

Tablo 2.1. Mecmuanın Sistematik Tasnifi Tablosu

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezeni	Açıklama
256b	Haqqî	<p>Çomayam kimseyi ağlatmaduğ cennetde tāmūda Şirār-ı derd-i efgānım ola maḥşerde ālūde Günāh gibi aşlam boynuna yārın terāzūda Alup anı berāber gideyim dīvān-ı Ma'būda Açam başım dökem yaşım yaçam yırtup kılam zārı O yār ile benim da'vāmı tā fazl eyleye bāri</p>	Mütekerrir müseddes/2 bend	Münacat	.../.../.../...	
257a	Beḳāyî	<p>Bir güzel ra'nāyı sevdim arada aḡyārı var Bu bî-çāre bendesiniñ her gün āh u zārı var</p>	Gazel/8 beyit	Âşıkane	.../.../.../...	
257b	Bîhūdî	<p>Ey şāhib-i kudret ḳanı inşāf-ı mürüvvet Rindān-ı mey-āşāma n'ıçün olmaya raḡbet</p>	Gazel/7 beyit	Âşıkane	.../.../.../...	
258b	Nādirî	<p>Ey cemālîñ şem'-i bezm-ārā-yı ḳurb-ı Kirdigār Cebrā'îl āvāre-i nūr-ı ruḥuñ pervāne-varı</p>	Gazel/6 beyit	Na't	.../.../.../...	
259a	Fevrî	<p>Ne serv eyler benim gönülüm ne gül eyler ne ḥod sünbül Meger ol kāmēt-i bālā ile ruḥsārı ol kākül</p>	Gazel/6 beyit	Âşıkane	.../.../.../...	
259b	Fuzūlî	<p>Ey olup Mî'rāc-ı bürhān-ı 'ulüvv-i şān saña Yire inmiş gökden istiḳbāl idüp Ḳur'ān saña</p>	Gazel/9 beyit	Na't	.../.../.../...	

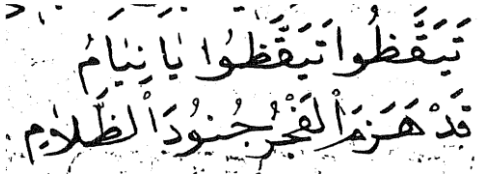
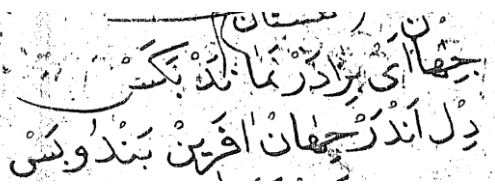
Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
260b	Şenâ'î	<p>Âh o kim derd-i derünim yine buldı zararı Yine eflâkı siyâh eyledi âhım eşeri Levh-i dilde kıomadı yaşım egerçi eşeri Âhu servi seher ile yine buldum güzeri Yıl gibi yıldım aradım bulamadım bir eri Dime ey bād-ı şabâ söyleme aldım haberi Ne haqîkat bilür ebter ne gök anlar ne yiri Bağlamaz terkisine qāl ile Hayru'l-Beşeri Hâş-ı 'âm şeyhi dimişler bir âlây hayr u şeri Saña Düldül diyü bi'llâhi şatar leng-i harı</p>	Muaşşer/10 bend	Âşıkane	..-/.-./..-/.-.	
270a		<p>Bu cihānda ne teresler niçe kelb oğlu kelb Zırlayup haykıarak dir bre kelb oğlu kelb</p>	Gazel	Hicviye	..-/.-./..-/.-.	Şiirin beşinci beytinin ikinci mısraından sonrası zayi olmuştur.
270b	Çerâğî	<p>Yolda qaldı gözüm ol dil-ber-i ra'nâ gelecek Şacı sünbül lebi bal ruhları hamrâ gelecek</p>	Gazel/5 beyit	Âşıkane	..-/.-./..-/.-.	
271a	Hâlişî	<p>Nigârî mülk-i cismim kenz-i 'ışkınçün harâb itdim Anı cânım yirine qalbiden nâ'ib menâb itdim</p>	Gazel/5 beyit	Âşıkane	..-/.-./..-/.-.	
272a	'Âkif	<p>Zülfin tağıt ey bād-ı şabâ zârım uyansun Envâ'-ı nevâziş ile toqûn yârim uyansun</p>	Gazel/5 beyit	Âşıkane	..-/.-./..-/.-.	
272b	Fu'âd	<p>Ebrû sitemiñ geçmedi hâlâ üzerimden Bârân-ı belâ münqa'î' olsun mı serimden</p>	Gazel/5 beyit	Firkatname	..-/.-./..-/.-.	
273a	Şeyh İbrahim Efendi (Oğlanlar Şeyhi)	<p>Bidâyetde taşavvuf şüfî-i bî-cân olmağa dirler Nihâyetde sârîr-i dilde sultân olmağa dirler</p>	Kaside	Tasavvufname	..-/.-./..-/.-.	Şiirin 15. beytinden sonrası zayi olmuştur.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
274b	Halîlî	Ey dirîğâ gitti yârim gül-'izârim elvedâ' Bülbül-i şûrîde-veş nâlân u zârım elvedâ' Geçdi 'ömrüm-veş 'azîzim ihtiyârim elvedâ' Elvedâ' ey yâr-ı gârim gam-güsârim elvedâ'	Mütekerrir murabba/5 bend	Firkatname	---/---/---/---	
275b	Halîlî	Serverâ şüretiñi şüret-i cân eylediler Şüretiñ sırrını şüretde nihân eylediler	Gazel/8 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
276b	Fuzûlî	Bezm-i kânûnı bozuldı ne için ceng ile def Yıgıluup itmeyeler hâkim işiginde gülü	Gazel	Pendname/ Nasihatname	---/---/---/---	Şiirin evveli ve ahiri zayi olmuştur.
277a	Şem'î	Besmeleyle hâmemi aldım ele ben evvelâ Hamd u şükri resm-i haç dîvâna yazdım ibtidâ	Gazel/20 beyit	Münacat	---/---/---/---	
279a	Şem'î	Hamd-ı Raḥmân eyleriz başlandı dîvân ibtidâ Bir cânım var râh-ı 'ışka oldı kırbân ibtidâ	Gazel/6 beyit	Muhabbetname	---/---/---/---	
280a	'Arif	Ḳadrim ola berter şeref-i nâd-ı 'Alîden Nuşret bulayım dem-be-dem imdâd-ı 'Alîden Meydân-ı muḥabbetde ki feryâd-ı 'Alîden Şehzâde-i 'Alî iki şimşâd-ı 'Alîden Yâ Rab bizi dür eyleme evlâd-ı 'Alîden Biz anların bendesiyüz Ḳâlu Belâdan	Mütekerrir müseddes/4 bend	Na't	---/---/---/---	
281a	Âşım	Dil-süz-ı firâkıñla yanupdır efendim Derdim kime yansam o da yanıqdır efendim	Gazel/5 beyit	Na't	---/---/---/---	
281b	Nef'î	Yazanlar peykerim destimde bir peymâne yazmışlar Görüp mest-i mey-i 'ışk oldıgım mestâne yazmışlar	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
282a	Selâmî	Cây eyle gönül mürğına gül-zârıñı yâ Rab Her şubḥ u mesâ yâd ide ezkârıñı yâ Rab	Gazel/5 beyit	Münacat	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
282b	Şeref	Perverde-i luḡ it gül-i ḥandānımı yā Rab Güş eyleye bu nāle vü efḡanımı yā Rab	Gazel/5 beyit	Münacat	--./---./---./--	
283a	Şeref	Qalmadı çekmege cânımda liyāḳat yā Rab İrsün encāma yiter riḥ-i felāket yā Rab	Gazel/5 beyit	Münacat	---./---./---./---	
283b	Muḥarrem	Ey māh-ı Muḥarrem ḳanı şultān-ı şehīdān Ey nūr-ı Nebī ibn-i 'Alī ol şeh-i ḥübān	Gazel/5 beyit	Maktel-i Hüseyn	--./---./---./--	
284a	Vehbī	Dil olmasa perverde-i Behzād-ı muḥabbet Olmazdı bu şüret ile üstād-ı muḥabbet	Gazel/5 beyit	Muhabbetname	--./---./---./--	
284b	Vehmī	Neden ey dehr-i dün devriñde bir kez olmadım dil-şād Yıqıldı ḥāne-i ḥāṭır temelden olmadı ābād	Gazel/5 beyit	Feryadname	---./---./---./---	
285a	Nesīmī	Ce'alnā Rabbeküm şahid yazıpdur bunda bir nāme Ki meşhur oldu esrārım yayıldı ḥās ile 'āma	Gazel/5 beyit	Mersiye	---./---./---./---	
285b	Nādire'l-Mar'aşī	Şifātın āyete'l-kübṛā saḳın ve'l-leyl-i izā yağşī Gözün ve'n-necmidir ammā ḳaşın ḳavseyn-i ev ednā	Gazel/7 beyit	Na't	---./---./---./---	
286b	Rif'at Baba	Ey ḡonce-i nevres-i fidānım Ey ḳadd-i nihāl-i erguvānım	Gazel/10 beyit	Âşıkane	--./---./---	
287a	Fuzūlī	Bıraḳmadı ḥāke hüsñün āfitāb-ı 'ālem-ārāyı Götürdi yir yüzünden mu'ciz-i la'liñ Mesīḥāyı	Gazel/7 beyit	Âşıkane	---./---./---./---	
287b	Mışrī	Esmā-i İlāhīde bī-ḥad hünerim var Her demde semāvāt-ı ḥurūfa seferim var	Gazel/5 beyit	Fahriye	--./---./---./---	
288a		Biñ cān ile ben 'āşīḳ-ı dīdār-ı Hüseynim Terk eylemezem ḥaşre ḳadar yār-ı Hüseynim	Gazel/5 beyit	Na't	--./---./---./--	Şiirin mahlas beyti yoktur.
288b		Ey şem'-i şafā arz u semāvāta irem hem Biñ rūḥa fedā emriñe biñ başı ḳoram hem	Gazel/5 beyit	Tevhid	--./---./---./--	Şiirin mahlas beyti yoktur.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
289b		Hamd-i bî-ḥad o 'inâyet keremi çok Mevlâ Kıldı mevzûn ile vâreste zebânım güyâ	Gazel/5 beyit	Tevhid	..-/-.-/-.-/-.-	Şiirin mahlas beyti yoktur
290a	Naḳşî	Dilâ itmek dilerseñ hacc-ı ekber Duḥûl it imdi ḳalbe olma ebter	Gazel/5 beyit	Pendname/ Nasihatname	.../-.../-..	
291a	Naḳşî	Özün Ḥaḳ bilmeyenler Ḥaḳdan ırâḳdır Şanurlar nutḳ iden femdür tudaḳdır	Gazel/7 beyit	Pendname/ Nasihatname	.../-.../-..	
291b	Fuzûlî	Şifâ-yı vaşl-ı ḳadrin hicr ile bîmâr olandan sor Zülâl-i zevḳin teşne-i dîdâr olandan sor	Gazel/7 beyit	Âşıkane	.../-.../-.../-...	
292a	Rif'at Baba	Bülbül gibi mâtemde dem-besteligim vardır Kehvâre-i firḳatde dil-ḥasteligim vardır	Gazel	Âşıkane	--./-./-./-./-..	Şiirin ilk beytinden sonrası zayi olmuştur.
292b	Yazıcıoğlu Mehmed	Elâ ey server-i maḥbûb mine'l-'ayni ile'l-'eyni Güzel yüzüñi 'arz eyle getir yüzden ḥicâbeyni	Kaside/33 beyit	Na't	.../-.../-.../-..	
295b	Şeref	Dünyâ benim diyenler Ecel geldi neyerler	Gazel	Hiciv	7'li hece ölçüsü	11. beyitten sonrası zayi olmuştur.
296b	Fuzûlî	Dehrârâ ger bir şınıḳ dîvarı görsen öyle bil Ol Süleymân mülkidir kim çarḥ-ı vîrân eylemiş	Gazel	Pendname/ Nasihatname	..-/-.-/-.-/-.-	Şiirin ilk beyitleri zayi olmuştur.
296b	Fuzûlî	Ey vücüdün eşeri ḥilḳat-ı eşyâ sebebi Nebî ol vaḳti ki bi'l-fi'l gerekmezdi Nebî	Gazel/7 beyit	Na't	..-/-.-/-.-/-.-	
297a	Fuzûlî	Ey dil-sergeşte-i şikeste vâla Şalli ve sellim 'ale'n-Nebiyi ve âlihî	Gazel/7 beyit	Na't	..-/-.-/-.-/-.-	
298a	Fuzûlî	Muşḥaf dime ḥaḫâdır ol şafḥa-i cemâle Bu bir kitâb-ı sözdür fehmi iden ehl-i ḥâle	Gazel	Âşıkane	--./-.-/-.-/-..	Gazel 4. beyitten sonrası zayi olmuştur.
298b	Fuzûlî	Şubḥ şalup mâh-ı ruḥundan niḳâb Çıḳ ki temâşaya çıkar âfitâb	Gazel	Âşıkane	..-/-.-/-.-	Şiirin ilk beytinden sonrası zayi olmuştur.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
299a	Fuzûlî	Ġamzesin sevdiñ gönül cânın gerekmez mi saña Tîġe urduñ cism-i 'uryânın gerekmez mi saña	Gazel/7 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
300a	Fuzûlî	Yine ol mâh-ı benim aldı kararım bu gice Çıkacaktır felege nâle-i zârım bu gice	Gazel/7 beyit	Firkatname	---/---/---/---	
300b	Fuzûlî	Nice bir vesvese-i 'aql ile ġamnâk olalım Kilk-i âlâyiş-i ġamdan çıkarım pâk olalım Neş'e-i mey dutalım kıabil-i idrâk olalım Mest ü med-hüş u ġarâbâtî vü bî-bâk olalım	Murabba/5 bend	Rindâna	---/---/---/---	
301b	Fuzûlî	Perişân hâlin oldum sormadıñ ġâl-i perişânım Ġamından derde düşdüm kılmadıñ tedbîr-i dermânım Ne dirsın rüzigârım böyle mi geçsün güzel cânım Gözüm cânım efendim sevdiğim devletlü sulţânım	Murabba/7 bend	Âşıkane	---/---/---/---	
302b	Fuzûlî	Hâşılıım berk-i ġavâdişden melâmet dâğıdır Mesnedim küy-ı melâmetde fenâ toprağıdır Zâr-ı gönlüm tende zindân u belâ dutsağıdır Raġm kıl devletlü sulţânım mürüvvet çağıdır	Murabba/7 bend	Firkatname	---/---/---/---	
304a	Fuzûlî	Vehm ilin söyler dil-i mecruġ-ı peykânın sözün İġtiyâ ile iġer her kimde olsa yâre şü	Kaside	Na't	---/---/---/---	Kasidnin evveli ve ahiri zayi olmuştur.
304b	Fuzûlî	Şabır her derde mürür ile müdâvâ eyler Şâġib-i şabrı bulur her ne temennâ eyler	Kaside/22 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
306b	Fuzûlî	Ġonca baġrı dehr-i bîdâdı ile ol kıan olur Şoñra yüz luġ ile göñli açılır ġandân olur	Gazel		---/---/---/---	Gazelin 8. beyitten sonrası zayi olmuştur.
307b		Fenâ dünyâ degil bâķî Şunar câm-ı ecel sâķî		Nasihatname/ Pendname	---/---	Şiirin 2. beyitten sonrası zayi olmuştur.

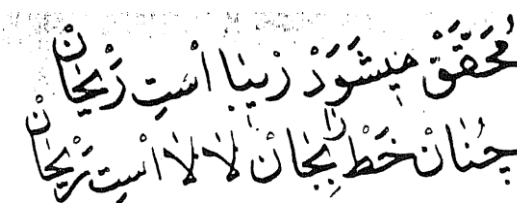
Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezi	Açıklama
307b	Leylâ Hanım	'Alîl-i derd-i 'isyâna devâsın yâ Resûlallâh Bize süy-ı cinâna reh-nümâsın yâ Resûlallâh	Gazel/5 beyit	Na't	---/---/---/---	
308a	Leylâ Hanım	Ey fâtiḥ-i Ḥayber 'Alî Vay melce-i aḥḳar 'Alî Kerrârı hem Ḥaydar 'Alî Mevlâ-yı her ḳanber 'Alî Ey Sâḳî-i Kevşer 'Alî Dâmâd-ı Peyğamber 'Alî	Mütekerrir müseddes/5 bend	Na't	--/--	
309a						Şiir Arapça'dır.
310a	Gülistân					Şiir Farsça'dır. Şiirin 2. Beyitten sonrası zayi olmuştur.
310b	Fuzûlî	Taş deler âhım oḳı la'l-i lebin şevḳinden N'ola zenbûr evine benzese beytû'l-ḥazanım	Gazel/4 beyit	Âşıkane	..--/..--/..--/..--	Şiirin ilk 2 beyti ve 7. beyti zayi olmuştur.
311a	Şeyḫ Rızâ	Firdevs-i ḥaḳâyıḳ gülidir rüy-ı Muḥammed Gül-zâr-ı irem sünbülidir müy-ı Muḥammed	Gazel/8 beyit	Na't	--/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezi	Açıklama
312a	İbrâhîm Hâkkı Erzurûmî	Hâk şerleri hayr eyler Zan itme gayr eyler 'Ârif anı seyr eyler Allâh görelim neyler Neylerse güzel eyler	Mütekerrir muhammes	Münacat	--./---	Şiirin bir kısmı zayi olmuştur.
312b	Nazmî	Kim şifâ isterse gelsün bendedür cânânesi	Gazel		---/---/---/---	Şiirin evveli zayi olmuştur.
312b	Vehbî	Hilkat-ı insâniden taşşîl-i 'irfândır ğaraż Şanma ekl ü şurb ile terfîh-i hayvândır ğaraż	Gazel/5 beyit		---/---/---/---	
313a	Zâtî	Bülbül-i cân bir gül-i ra'nâyı eyler ârızu Hic degil aġyâr ile ġavgâyı eyler ârızu	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
313b	Nâbî	Dil mâye-i sevdâ girâb u gülümüzdir Kâlâ-yı sebük-sâr-ı nefis hâşılıımızdır Hayfâ vü dirîġa ceres-i maħmilimizdir Endüh u ġamîñ hem-ser-i cân u dilimizdir Ser-ħadd-i beġâ irteye bir menzilimizdir	Tahmis/5 bend	Âşıkane	--./---/---/---	
315a	Hacı Bekdâş Velî	Cihâna var olmadan 'adem-i 'ademden Hâkk ile birlikde Bekdâş idim ben		Devriye	Hece ölçüsü (serbest)	
318a	'Abdu'l-Ķâdir Geylânî	Dâmen-i sırrımı tüt meykedemi eyle tavâf Her seher eyle ziyâret meni kııl ġalbiñi şâf	Gazel/11 beyit	Fahriye	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
319a	Hâfız	Geldim tãpuña yalvarı yâ Hâzret-i Allâh Red eyleme ben bende-i mecrimi ey şâh A'dâlarıñı kılma yolundan baña hem-râh Küynî tolaşır sâ'il-i dil şâm u seher-gâh Ben bî-kese bâb-ı keremiñ fetğ ola nâ-gâh Bir rüy-ı siyâh geldi saña eyleme ikrâh Çor râh-ı dâlâletde beni bu dil-i gümrâh Çaldım mütehayyir şeb-i ğamda baña bir mâh Vir ki bulayım vuşlat ile ğufrânıña bir râh Yâ Rab n'ola âhîr bu benim hâl-i dilim âh Lâ havle velâ kuvvete illâ bi'llâh	Mu'aşşer/5 bend	Münacat	--./--./--./--	
322a	Nâbî	Râh-ı 'adüyü leşker-i eşk ile urmuşuz Dest-i sipihri pençe-i âh ile burmuşuz	Gazel/6 beyit	Âşıkane	--./--./--./--	
322b	Kâşî	زَمَانِ عَيْشِ وَأَيَّامِ بَهَارِ اسْت شَرَابِ عَيْشِ دَرَجَامِ بَهَارِ اسْت				Şiirin 57. Beyitten sonrası zayi olmuştur.
327a	Vîrânî	Hâk-i Mevlânâ-yı şafvet sürme-i çişm eyleyen On sekiz biñ 'âlemi binâ olur 'âlem bu yâ	Gazel		--./--./--./--	Şiirin ilk beytinden sonrası zayi olmuştur.
327b	Yarpuzlu Râ'if Baba	Himmet-i 'ulyâsı bî-pâyân 'Abdu'l-kâdiriñ 'Âşîka dârü'l-emân dâmânı 'Abdu'l-kâdiriñ	Gazel/9 beyit	Na't	--./--./--./--	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
328b	'Abdu'l-'Azîz	Bî-ḥuzûrım nâle-i mürğ-ı dil-i dîvânedan Farḡ olunmaz cism-i bîmârım bozulmuş lânedan Bunca derd u miḥnete ḡatlandığım âyândan Terk-i cân itsem de ḡurtulsam Şu fâni dünyadan	Şarkı	Felekname	---/---/---/---	Şiirin 2. Bendinden sonrası zayi olmuştur.
329a	NaḡŐı	NaḡŐı açıldı çün gözün Ḥaḡḡı görür oldı özün Lîki bilmem işbu söziñ münkire İmân olur mı			---/---/---/---	Şiirin mahlas beyti dışındaki beyitleri zayi olmuştur.
329a	Őabuncızâde 'Alî	Görürsin teşne-i câmi lebiñdir işte bu kemter Niçin bir büse virmezsin idersiñ dürlü 'illetler Eger fırŐat düşer ise ben icrâ eylerim dil-ber Ser-â-pâ öpmediñ yiriñ ḡomayam ey gül-i aḡmer Lebiñ gül-zâra dönsün gülgün olsun emdi kim yirler	Muhammes/3 bend	ÂŞıkane	---/---/---/---	
329b	Zekâyî	Enînimden Şeb-i hicriñde Şad âhenk olur peydâ Sirişkim cûŐ idüp emvâc-ı reng-â-renk olur peydâ	Gazel/6 beyit	Firkatname	---/---/---/---	
330a	Nâdire'l- Mar'aşı	Ḳanḡı Őehriñ sen gibi bir ḡüb-ı müsteşnâsı var Ḳanḡı bâḡıñ vird-i rüyñ hep gül-i ra'nâsı var	Gazel/7 beyit	ÂŞıkane	---/---/---/---	
331a	Muştafa Zekâyî	N'olduñ ey dil bir güzeller Őâhımñ mefûnisñ Vâdi-i 'iŐḡıñ melâmet ilinin mecnûnisñ	Gazel/7 beyit	ÂŞıkane	---/---/---/---	
331b	Nev'î	Seniñ maḡzûniñ olmaḡ baña Őadân olmadan yigdir Ėamiñ ile aḡlamaḡ yiller ile ḡandân olmadan yigdir	Gazel/5 beyit	ÂŞıkane	---/---/---/---	
332a	VâŐıf	Seniñ ḡâl-i 'izârıñdan nişân 'anberde ḡalmıŐdır Benim süz-ı derûnımdan eşer mecmerde ḡalmıŐdır	Gazel/5 beyit	ÂŞıkane	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
332b	Mecnūnī	Dil-berā hañcer çeküp qaşd itme arslān üstüne Sīnede derdim yiter qan eyleme qan üstüne		Âşıkane	---/---/---/---	Şiirin 2. beytinden sonrası zayi olmuştur.
333a	Rūhī-i Bağdādī	Cebīn fersā olanlar hākipāye pāye bulmaz mı Felekde rütbe-i evc-i semāya māye bulmaz mı	Gazel/5 beyit		---/---/---/---	
333b	Nesīmī	Nigāрім dil-berim yārim enīsim mūnisim cānım Refīqim hemdemim 'ömrüm hābībim derde dermanım	Gazel/7 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
334a	Yiktā	Levha-i bahtıma şol kıl-k-i ezel tāze nuvīs Ferh-i efzā-yı neşāt-ı yār ile hem-dem celīs Qūt-ı bahtı ile ben oldum aña qurb-ı enīs Qurup ol mühle bu şeb ülfete bir resm-i nefīs Eylediñ cilve-geh-i 'ışkı yiniden te'sīs	Tahmis/5 bend	Âşıkane	---/---/---/---	
	Şulţan Mustāfa	Çünki alur işbu tāt u tahtı der-i rüzigār Terk idüp bu raht u bahtı bir nemed kıl ihtiyār Bisleme cismin anı kim yiyiserdir mūrı mār Ġırra olma devr-i dūne çün degildir ber-qarār Niçe merdüm qanıyla boyandı işbu lālezār Niçe biñ hasretlü yatur niçe biñ biñ gül'izār Toludur feryād u āh u zār ile dār u diyar 'Aqıbet bildiñ bunı kim saña qalmaz pāyidār Cehdi kıl senden ki dūnyāda qala bir yādigār Baña dirseñ devr elinden oldı 'aqlım tār u mār	Mu'aşşer/6 bend	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	
338b	Hāşmī	Hüner mir'āt-ı qalb-i bī-pās itmedir ancaq Dü çeşmi giryeden mānende-i taş itmedir ancaq	Gazel/7 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
339a	Hāşmī	Bülbülün zevk-i dili gönca-i dil-teng iledir Rindiñ āsāyış-i qalbi mey-i gül-reng iledir	Gazel/7 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
340a	Nābī	İdüp meyl-i sitem eşk ile âh alma gedâlardan Şağın ey nev-nihâlim nâsezâ âb u hevâlardan Yazıkdır dūr tütma câm-ı luftın mübtelâlardan Kerem kıl kesme sâkı iltifâtın bî-nevâlardan Eliñden geldiği hayrı dirîğ itme gedâlardan	Tahmis/5 bend	Âşıkane	---/---/---/---	
341a	Bâkı	Câme-i sıhhat Hüdâdan halka bir hil'at gibi			---/---/---/---	Şiirin bir bir mısraı hariç şiir, zayi olmuştur.
341b	Fuzûlî	Ne hâşıl saltanat adîle kılmak bende fermânlığ Perişânlıktan ey ehl-i cihân sır cem' idin hâtır			---/---/---/---	Şiirin evveli ve ahiri zayi olmuştur.
342a	Nağşî	Bu sırrın mâverâsından haber-dâr olmayan Nağşî Ne bilsün ey peri-peyker haķıķat bu mu'ammâyı			---/---/---/---	Şiirin mahlas beyti dışındaki beyitleri zayi olmuştur.
342a	Nağşî	'İşkın serâbın içmeyen mest olup hayrân olur mı Zencîr-i 'ışka düşmeyen şoyunup 'uryân olur mı	Gazel/5 beyit	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	
342b	'Abdu'l-'azîz	Başka bir 'âlem gerekdir gönlüme seyrân için Miñnet-i dünyâ çekilmez toğrısı bir cân için Mübtelâ-yı derd-i 'ışkı oldığım cânân için Terk-i cân itsem de kırtılsam şu miñnet-hânedan	Murabba	Feryadname	---/---/---/---	Şiirin ilk kısımları zayi olmuştur.
343a						Şiir Farsça'dır.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezi	Açıklama
344a	Rūhî	Sâkiyâ mey şun bize bâri Hudânî'n 'ışkına Sürelim zevk-i Muhammed Muştafânî'n 'ışkına İdelim 'işret 'Aliyye'l-Murtażânî'n 'ışkına Nüş idelim şâh Hasan hulk u Rızânî'n 'ışkına Cüş idelim ol Hüseyni Kerbelânî'n 'ışkına	Muhammes/12 bend	Na't	---/---/---/---	
347a	Fuzûlî	Gel ey râhat şatan esbâb-ı Cem'in kılma nâdânîğ Târîk-i fakrî tut kim fakr imiş 'âlemde sulţânîğ	Gazel		---/---/---/---	Şiirin ikinci beytinin ikinci mısraından sonrası zayi olmuştur.
347b	Nağşî	Kendi nefsin bilmeyen ol yâri bilmez kıandedir Olmayan dilden haber-dâr yâri bilmez kıandedir	Gazel/5 beyit	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	
348a	Kemâl Ümmî	Dirîğâ nefsimiz oldu harâmî Helâlden tatlurak yirüz harâmı	Gazel/13 beyit	Hiciv/Hicviye	---/---/---	
349a	Nağşî	Olar kim olmadı 'âlemde fânî Beķâ bulmaz bulup ol bî-nişânı	Gazel/6 beyit	Sufiyane	---/---/---	
349b	Nağşî	Göreliden vech-i pâkiñden bugün nûr-ı tecellâ'ı Gözüm kan ağlayup ister demâdem ol tecellâ'ı	Gazel	Âşıkane	---/---/---/---	Şiirin dördüncü beytinden sonrası zayi olmuştur.
350a	Zekâyî	Süleymân-ı nigâhın şeh-süvâr-ı esbi nâz olsa Rikâbında niçe Cemşid ile Hüşeng olur peydâ		Âşıkane	---/---/---/---	Şiirin ilk kısımları zayi olmuştur.
350a	Rahmî	Geç riyâdan şehâ var 'ışk ile dîvâne ol Serseri gez dem-be-dem dillerde hep efsâne ol	Gazel/5 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
350b	Zekâyî	Nesîm-i bâğ-ı cennet câna bir gönca dihendendir Dile büy-ı vişâl ol şâhid-i gül pîrehendendir		Âşıkane	---/---/---/---	Şiirin ilk üç beyti dışında şiir, zayi olmuştur.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
351a	Bâkî	Bir libās-ı fâhîr olmaz cisme bu kisvet gibi Var iken baht u sa'âdet kuvvet u kudret gibi Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi Olmaya devlet cihânda bir nefes şîhhat gibi	Tahmis/5 bend	Sufiyane		Şiirin ilk mısraı zayi olmuştur.
352a	Şadri	Hüsn içinde ey meh u mihr-i cihân-ârâsını Haq te'âlâ eylemiş bî-mişl-i bî-hemtâsını Tâ göreliden gözlerim ey kâmet-i bâlâsını Hîc begenmez bu gönül bir dil-ber-i illâsını Ben seni gördüm güzeller icre müstešnâsını Anıñçün sevmedi gönlüm gözüm illâsını	Müseddes/5 bend	Âşıkane	---/--/--/--/--	
353b	Hâfız Hamamcızâde	Nür-ı ihlâş ile cişm-i cânî tenvîr itmeyen Âb-ı tevhîd ile kalbin pâk-i tahtîr itmeyen Sırr-ı küntü kenzi bir bir sende taqrîr itmeyen Câvidân-ı nâme-i hüsnünde tefsîr itmeyen Sırr-ı 'arşu'llâhî fazlu'llâhî bilmez kandedür	Tahmis	Sufiyane	---/--/--/--/--	Şiirin ilk bendinden sonrası zayi olmuştur.
354a	Müştaş Baba	Meyhâne-i ma'nâdan alup kâm-ı muhabbet Geldim bu fenâ 'âlemine ser-sâm-ı muhabbet Tâ rûz-ı ezel keşf olup encâm-ı muhabbet Sâkî beni mest itmiş idi câm-ı muhabbet Şayd itmiş idi mürğ-ı dili dâm-ı muhabbet	Tahmis/5 bend	Âşıkane	--/--/--/--/--	
355b	Ahmed	Bülbül gibi 'ışk ehli fiğân eylemek olmaz Esrâr-ı sözün halka beyân eylemek olmaz Gencîne-i 'uşşâka ziyân eylemek olmaz Ser virmek olur sırrı 'ayân eylemek olmaz	Mütekerrir murabba/16 bend	Âşıkane	--/--/--/--/--	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
358a	Müştaş Baba	Ka'be-i kerrübiyandır küy-i cânânım benim Secdegâh-ı kudsiyandır küy-i cânânım benim Mürğzâr-ı bülbülândır küy-i cânânım benim Gülşen-i bâğ-ı cinândır küy-i cânânım benim 'Âşıkâ dâru'l-emândır küy-i cânânım benim	Tahmis/5 bend	Sufiyane	---/---/---/---	
359b	Vehbî	Ġazel-i 'işve-sencim dâm iderse çîn-i ebrûyî Nigâh-ı şühî şayd eyler niçe remkerde âhûyî	Gazel/7 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
360a	Vehbî	Verd-i ter şermende-i reng-i 'izârîndır seniñ Lâleler şahñ-ı çemende dağı-dârîndır seniñ	Gazel/7 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
361a	Zeynî	Ki nefehtü fîhi min rûhî demine hem-demim Ki rumûz-ı künt ü kenz esrârına ben maħremim On sekiz biñ 'âlemiñ 'ilmin oқudum 'âlimim Gâhi noқta gâhi elif gâhi ħarfi gâh demim Ser-te-ser tâbân kelâmu'llâh-ı ism-i a'zamım	Tahmis/5 bend	Tevhid	---/---/---/---	
362a	Şâkıb	Çarĥ-ı nâ-sâzîñ cihânda şanma bir memnûnı var Herkesiñ kendince biñ dâğ-ı dil-i pürĥûmı var Tırra-i Leylâ-yı dehrîñ şad hezâr meftûnı var Kays-ı yiktâ şanma dünyânıñ niçe Mecnûnı var Milket-i 'ışkıñ kemal-i vüs'at-ı hâmûnı va	Tahmis/7 bend	Âşıkane	---/---/---/---	
364a	Nesîmî	Degme bir câna naşîb olmadı Buña 'ışk dirler merdâne yayıdur	Gazel/10 beyit	Sufiyane	---/---/---	

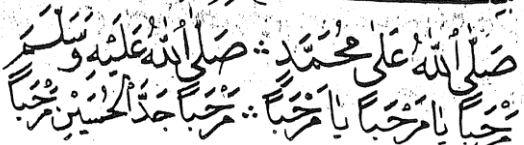
Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
365a	Şerîfî	Düşüp hengâme-i 'ışka yine şâhib-serîr oldum Muhabbet neydüğün bildim dil ü cāndan habîr oldum Sa'adet āsumānında ne bir mäh-ı münîr oldum Gönül uslanmadı gitti ğanî oldum fakîr oldum Kemân-ı gül-i yâre düşüp bend u esîr oldum Mey-i maĥbûbeden el çekmek naşîb olmadı pîr oldum	Mütekerrir müseddes/4 bend	Âşıkane	---/---/---/---	
366a	İbrâhîm Hakkı	Perde-i cân icre 'ışkıñ nice biñ envârı var Hüsn-i 'ışk-i pâk ile 'âşıkların biñ kârı var	Gazel/7 beyit	Tevhid	---/---/---/---	
366b	Uşulî	Yâ İllâhî ravza-i cennet midir bu hoş maĥâm Yâ ki beytu'llâhdır yâ secdegâh-ı hâş u 'âm Yâ riyâz-ı insi yâhud ravza-i hayru'l-enâm İşigine yüz sürer hayl-i melâ'ik şubĥ u şâm Cânıma irdi nidâ-ı ğaybıdan bu hoş peyâm E's-selâm ey şâh-ı sultân-ı Hırasan e's-selâm	Mütekerrir müseddes/7 bend	Sufiyane	---/---/---/---	
368b	Es'ad	Şanmañ bizi kim beste-dile nefse kavîyüz Hâk-i kadem-i 'Âl-i 'abâ Muştafavîyüz Râzi-i şude-i hük-m-i қаза Murtafavîyüz Ne havf-i emîrân bilüriz ne bedevîyüz İkrârimıza ser virirüz ahde kavîyüz Biz şâh-ı vilâyet қuluyuz hem 'alevîyüz	Mütekerrir müseddes/5 bend	Sufiyane	---/---/---/---	
370a	Nehrî	Görüp hüsn ü cemâlini o mâhiñ ben edeb çekdim Yaĥup yandırdı dil mülkin қatı muĥkem leheb çekdim Ruĥ-ı vaşfın o mihrüniñ çekince çok zeheb çekdim Lebiñ yâdına sâķî ben çü cām-ı leb-be-leb çekdim Şeh-i devrân olup mülk-i ğama ceşş-i țarab çekdim	Tahmis/5 bend	Âşıkane	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
371a	Şakıb	Pîç ü táb olmuş yüzünde zülf-i 'anbersâ mıdır Yoḥsa genc-i ḥüsnün eṭrâfında ejderhâ mıdır	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
371b	Niyâzî	Devr idüp geldim cihâna bir daḥi devrân ola Ben gidem bu ten sarâyı yıḡılıp vîrân ola	Gazel/9 beyit	Devriye	---/---/---/---	
372b	Vehbî	Siyâh perçemli bir maḥbûb-ı zîbâ hem bulur 'âşık Arar elbetde bir ser-rişte-i sevdâ bulur 'âşık	Gazel/5 beyit		---/---/---/---	
373a	Ḥaḡkî 'Ayntâbî İshâḡ Efendi	Seniñle âteş olsa meskenim ey mâhi gülşendir Baña gül-zâr-ı 'âlem sensiz ammâ 'aynı külḥandır	Gazel/9 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
374a	Ḥafidî	Mest-i medhûş eyleme sâḡî nigâhın bâde mi Yoḥsa zâtı ḡaste mi zâlim dü-çeşmiñ bâde mi	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
374b	Vehbî	Ne tîr-i ḡamzeden ne dîde-i câdularındandır Benim çekdiklerim ammâ kemân ebrûlarındandır	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
375a	Vehbî	Bir taraf serv-i çemen ol ḡadd-i bâlâ bir taraf Bir taraf gül yâsemin ol rûy-ı zîbâ bi taraf	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
375b	Surûrî	Ol ki 'unvân-ı melâḡat ḡâş-ı tuḡrâsındadır Leyletü'l-esrâ ser-i zülfî semensâsındadır	Gazel/6 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
376a	Uşulî	Yâ İllâhî vâdî-i 'işıyânda ḡaldım bî-meded 'Abd-i 'âşiyem suçum bî-ḡadd u cürmim bî-'aded Şimdi çün li'llâha geldim ḡılma ben dervîşi red Faşlıña bil baḡladım yâ vâḡid u ferd u şamed Cümleniñ maḡşûdı sensin dâ'imâ ḡayy-ı aḡad	Tahmis/7 bend	Tevhid	---/---/---/---	
378a	Seyfî	Biḡamdi'llâh ki İslâma delîlim Muştafâ geldi Emîrim seyyidim şâhım 'Aliyye'l-Murtażâ geldi	Gazel/11 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
379a	Türâbî Baba	Melâmet ḡüsesin tuṡsam bu bir şaşḡın gedâ dirler Kemâl-i rütbe kesp itsem 'aceb ṡarzı edâ dirler	Gazel/7 beyit	Hasb-i hâl	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
380a	Rif'at	Şâhib-i havl-i nidâ şîr-i Hüdâ Haydardır Menba'-ı cüd u sehâ luţf u 'aţâ Haydardır Sâlike bahş-ı şafâ feyz-i Hüdâ Haydardır İki 'âlemde bize râh-nümâ Haydardır Rûz-ı mahşerde mu'în-i zu'afâ Haydardır	Tahmis/5 bend	Sufiyane	--./---./---./--	
381a	Nazmî	Kim ki feyz-i Hâkîmî olmak isteye peymânesi Bâke gelsün ki benim ol bâdenîñ meyhânesi		Sufiyane	---./---./---./--	Şiirin üçüncü beytinin ikinci mısraından sonrası zayi olmuştur.
381b		Ferah-bahşâ-yı pâlîz-i cihânîñ hâk-i pâkidir Türâb-ı nâfe-i çîn-i haţânîñ müşg-i nâkîdir Çamu ümmet o bâb-ı rahmetîñ 'uşşâk-ı pâkidir Felekde mâh-ı nev bâbı's-selâmîñ sîne-çâkidir Bunuñ kandîl-i cevzâ maţla'-ı nûr-ı ziyâdır bu	Muhammes	Na't	---./---./---./---	Şiirin çoğu zayi olmuştur.
382a	Nâzım	Beni ferdâya şalup gitdi ol gör ol sîm-i perim Tâ semâya çıkıyor düd u figân-ı seherim Tâ be-mahşer böyle ğam miñnet-i derdle gezerim Bu da bir çilledir ey dil kâderimdir çekerim	Mütেকerrir murabba/5 bend	Feryadname	..--./..--./..--./..--	
383a	Harâbî	Ben vâşıl-ı Hâk olmağa pek çok çalışırdım Câmi'ler ile tekkeleri hep tolaşırdım	Gazel/5 beyit	Sufiyane	--./---./---./--	
383b	Harâbî	Ben dîre girüp virmişem ikrâr 'Alima'llâh Dört mezhebi de eyledim inkâr 'Alima'llâh	Gazel/5 beyit	Sufiyane	--./---./---./--	
384a	Nazîf	Zâhidâ hâkîçün ol şâhîñ ki cüd-ı ekmeli Aḫmed-i Muḫtara vahy itdi kitâb-ı münzeli	Gazel	Sufiyane	---./---./---./--	
384b	Hâkimî	Sırr-ı 'ışkı tıydı Yemliḫâ olup lâl u ḫamûş Makşelînâ oldı hem râzı mezâyâ-yı sürüş	Gazel/5 beyit	Sufiyane	---./---./---./--	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
385a	Zâtî	Gel ey şüfî vişâl iste bugün ğayrı hevâdan geç Hemân rüy-ı cemâl iste yiter hubb-ı sivâdan geç	Gazel/5 beyit	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	
385b	Leylâ	Her lahzada yüz dönderüp aldar beni dikle Ben uğraşamam toğrısı bu çarh-ı felekle	Gazel/5 beyit	Felekname	--/---/---/..	
386a	Harâbî	Zâhidâ mesdûd der-i kenz-i Resûlu'llâh saña Çünkü ihsân itmemiştir Hzret-i Allâh saña	Gazel/5 beyit	Sufiyane	---/---/---/..	
386b	Menşürî	Hemân 'uzlet nişîn ol gel olam dirseñ selâmetde Niçe erler zebûn oldı bu meydân-ı melâmetde	Gazel/5 beyit	Hiciv/Hicviye	---/---/---/---	
387a	Hakîmî	Yandı cânım tende ey rûh-ı revânım bir şu vir Şuşadım sâkı ğarâretten dihânım bir şu vir	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/..	
387b	Şakir	Andıkca Yezîdîñ ten-i mürdârına la'net Ervâh-ı şehîdâna yağar başına rahmet	Gazel/5 beyit	Hiciv/Hicviye	--/---/---/..	
388a	Dürri	Bülbül-âsâ niçe bir nâle-i efgân idelim Bir nefes sîneñi ac seyr-i gülistân idelim	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/..	
388b	Harâbî	Ena'llâhi diyüp Tûra çıkaydı ol kelîmu'llâh Aña hic len terânî söylemezdi Hzret-i Allâh	Gazel/5 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
389a	Zekâ'î	Bu gün şol mest civânım şu'ürüm kalmadı aşlâ Görünmez dîde-i giryânıma dünyâ ve mâfihâ	Gazel/5 beyit	Felekname	---/---/---/---	
389b	'Aydî	Şevâbım defter-i a'mâlîde bir noqtadan kemdir Vücüdüm çekmeye bâr-ı günahı kâmetim hâmdır	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
390a	Gedâyî	Esmey bād-ı şabâ bir daği cânân iline Beste zülfîn tağıdup düşme raķıbiñ diline Şimdi yüz virmez o şüh vaķi seher-gâh biline Nazâr it gözleriniñ hûn ile memlû siline Alup ol şâne-i miķrâzı bir bir eline Niçe kaydıñ o mâhıñ gerdeniniñ bir tiline	Mütekerrir müseddes/4 bend	Âşıkane		
391a	'Aydî Baba	Çırâğ- ı vaħdete pervâne oldum ħasbeten li'llâh Biliñ ser-tâ-ķadem odlara yandım ħasbeten li'llâh	Gazel/7 beyit	Sufiyane	.../.../.../...	
392a		Ĥüseyn-i Kerbelâ cânım benim hem dîn ü ĩmânım Gönül tahtında sultânım ânıñcün iderim zârı		Maktel-i Ĥüseyn	.../.../.../...	Şiirin bir kısmı zayı olmuştur.
392b	Zekâyî	Muħarremdir bugün ķan ağla dil zâr-ı figân eyle		Muħarremiye	.../.../.../...	Şiirin ilk mısraı dışındaki kısmı zayı olmuştur.
393a	Vehbî	Bî-cürm ü günâh ħânemi yıķdıñ temelimden Mehcür koyup dehrinde her bir emelimden	Gazel/5 beyit	Nasihatname/ Pendname	--/.../.../..	
393b	Ĥilmî	Sevme ġayrıyı gönül 'âşıkâ bir yâr yitişür Dil-i dıvâneye bir dil-ber-i dil-dâr yitişür	Gazel/5 beyit	Sufiyane	..-/-..-/-..-/-..	
394a	Seyfî	İşit sözimi ey 'âķil çü dirsiniñ kim benim kâmil Su'âlüm var cevâbım vir bu müşķilimi ķıl ħâşıl	Gazel/5 beyit	Nasihatname/ Pendname	.../.../.../...	
395a	Fuzûlî	Ĥam açıldıķca zülfünden belâ vü mihnetim artar Biħamdı'llâh ki 'ömrüm uzanur cem'iyetim artar	Gazel/7 beyit	Âşıkane	.../.../.../...	
396a	Fuzûlî	Nice yıllardır ser-i küyi melâmet bekleriz Leşker-i sultân-ı 'irfânız vilâyet bekleriz		Âşıkane	..-/-.../.../..-	Şiirin dördüncü beytinden sonrası zayı olmuştur.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
396b		Nāmerd olayım çarha eger minnet idersem Cevriñle seniñ ben keder itsem mi şanursiñ		Sufiyane	--./--./--./--	Şirin iki beyti dışındaki kısımları zayi olmuştur.
396b	Sāmī	Dil mu'tekif-i gūşe-i ebrū-yı Muḥammed Cān silsiledir gerden-i geysū-yı Muḥammed	Gazel/8 beyit	Na't	--./--./--./--	
397b	Leylā	İki 'ālemde bize rāh-ı nümā Ḥaydardır Rūz-ı maḥşerde mu'īn-i zu'afā Ḥaydardır	Gazel/5 beyit	Sufiyane	..--/..--/..--/..--	
398a	Yūnus	Dimedim mi dimedim mi Saña cānım dimedim mi	İlahi/14 beyit	İlahi	8'li hece ölçüsü	
399a		El-meded ey faḥr-i 'ālem hem şefi'e'l-müznibīn Nāzil oldı şāniña cün rahmete'l-lil-'ālemīn İşideli vaşfıñı budur lisānımdan hemīn E'ş-şalātü v'es-selām yā şādiqe'l-va'di'l-emīn	Mütekerrir murabba/5 bend	Na't	---/---/---/---	
400a	Cemālī	Faḥr-i 'ālem Muştafādır rahmete'l-lil-'ālemīn İki 'ālemde Hüdādır ol imāmü'l-murselīn	Gazel/5 beyit	Na't	---/---/---/---	
401a						Şiir Arapça'dır. Şiirin üç mısraı dışında şiir, zayi olmuştur.
401a	Nesimī	Fazlıña bil bağladım yā vāhid ü ferd ü eḫad			---/---/---/---	Şiirin bir mısraı dışında şiir zayi olmuştur.
401b						Şiir Arapça'dır.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
403b		Bir 'abd-i Habeş dehre olur baht ile sultān Daḥḥākīn ider mülkini bir Gäve perīṣān	Gazel/11 beyit	Nasihatname/ Pendname	--./---/---/---	Şiirin mahlas beyti yoktur.
405a	Leylā	Ey māder-i şāh-ı şühedā Ḥāzret-i Zehrā Maḥşerde mu'īn-i fuḡarā Ḥāzret-i Zehrā	Gazel/7 beyit	Sufiyane	--./---/---/---	
405b	Leylā	Bu cismim āteş-i 'ışkıñla yansun yā Resūlallāh Du çişmim ḥ'āb-ı ḡafletden uyansun yā Resūlallāh	Gazel/5 beyit	Na't	---/---/---/---	
406b	Leylā	Ġarībem bulmadım bir yār u hem-dem yā Resūlallāh Günāhım çoḡlıḡından sine pür-hem yā Resūlallāh	Gazel/6 beyit	Na't	---/---/---/---	
407a	Leylā	Devādır ḥāk-i küyīn ḥaste-gāna yā Resūlallāh Şifā baḡş itdi nuṭṭuñ cism ü cānā yā Resūlallāh	Gazel/7 beyit	Na't	---/---/---/---	
407b	Leylā	Yanarsam nār-ı 'ışkıñla yanayım yā Resūlallāh Ezelden baḡrı yanık bir gedāyım yā Resūlallāh	Gazel/5 beyit	Na't	---/---/---/---	
408b	Ḥayrī	Naḡş ider nük-ı 'alevle ḡalb-i süzānım 'Alī Çaḡırır cūy-ı sirişkim çişm-i giryānım 'Alī Gel yetiş imdādıma ey şāh-ı merdānım 'Alī Dūzaḡ-ı firḡatde ḡoyma yandım İmānım 'Alī Kevşeriñ sāḡışisin ḡandır beni cānım 'Alī	Mütekerrir muhammes/5 bend	Münacat	---/---/---	
409b		Rivāyetde gelür bir gün Resūl'llāh olupdı şād Ki dizinde oturmuşdı Ḥüseyñ ile Ḥasan şehzād	Gazel/5 beyit	Na't	---/---/---/---	
410a	Niyāzī	Ey Niyāzī ḡatreñiz deryaya şaldık biz bugün Ḥatre niçe añlasun 'ummān olan añlar bizi	Gazel/9 beyit		---/---/---/---	Şiirin ilk yedi beyti zayi olmuştur.
410a		Müttefiḡdir bunda erbāb-ı reşed İntizār-ı yārī āteşden eşed	Müfredat/3 beyit		---/---/---	
410b	'İzzet Baba	Derd ü şıḡḡat bizdedir biz 'aşıḡāñı Ḥaydarız Mürdegān-ı Ḥaydarız biz zindegān-ı Ḥaydarız	Gazel/5 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
411a	Zahmî	Mustafâ vü Murtaza Âl-i 'abânî çâkeri Olmışuz anlara teslîm bende fermân yâ 'Alî		Aliname	---/---/---/---	Şiirin iki beyti dışında şiir zayi olmuştur.
411a	Şem'î	Pehlûvân-ı 'ışık olan bâzûda kuvvet gezdirir İmtihân olmağlığa haşm ile kisbet gezdirir	Gazel/5 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
411b	Nigâhî	Pâk idüp dil levhîni cehd eyle hâk-i 'âlem ol Her belâ bir cilvedir Hâkdan bil anı hürrem ol	Gazel/5 beyit	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	
412a	Nesîmî	İçmişem 'ışkın şarâbın nerges-i mestâned Gör niçe mest olmuşam yig kadeh-i peymânen	Gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
412b	Fuzûlî	Kalb-i dervîşe tokunma hâzer it Fuğarâdır diyü hüs ü nazar it	Müfredat	Sufiyane	---/---/---	
412b		Zûlm ile aqçeler alup zâlim Eylar in'am halka minnet ile	Kıt'a/4 beyit	Hiciv/Hicviye	---/---/---	Şiirin mahlas beyti yoktur.
413a	Âzerî	Kelâma iktidârım yok niçe hâlim şorarsın sen Cünûn-ı 'ışık ile mecnûn olandan 'aql umarsın sen Ne 'aceb eyleyüp ahvâlîme başın şalarsın sen Naşîhat baña şimdi kâr ider mi zan idersin sen Gel ey nâşîh ço pendi hâl-i dilden bî-habersin sen Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen	Müseddes/5 bend	Âşıkane	---/---/---/---	
414a		Çünkü Hâk virdi bugün ni'met size Siz daği ni'met viriñ ni'metsize	Kıt'a/6 beyit	Nasihatname/ Pendname	---/---/---	
414b	Şeyh Necîp	Ey risâlet nazmının yiktâdır şehdânesi Şem'-i cem'-i enbiyâ nûr-ı ahad süzânesi Pertev-i 'ilm-i münîrîñ 'aql-ı kül pervanesi Hâzret-i Hâk'ın habîbi sevgülü bir danesi Oldığıçün oldı 'âlem hüsünün dîvânesi	Tahmis	Na't	---/---/---/---	Şiirin ikinci bendinen sonrası zayi olmuştur.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
415a	Mısrî	‘İlim baħr-i vücūd eşdâfınıñ dürdânesiyyem ben Ma‘ârif kenz-i dil evşâfınıñ virânesiyyem ben	Gazel/7 beyit	Sufiyane	.../.../.../...	
415b	Şânî	Sâkiyâ bâķî elinden içmişüz peymâneyi Mest-i lâya‘kıl iden oldur deli dîvâneyi	Gazel/7 beyit	Sakiname	.../.../.../...	
416b	Hüseynî	Şüretiñ pâkize naķş-ı lâ-yezâli mendedir Menden ayrılmaz bu şüret uş hayâli mendedir	Gazel/17 beyit	Âşıkane	.../.../.../...	
418a	Hüseynî	Şehâ cün şüretiñ raħmânımızdır Ol on dört haţ bizim Qur‘ânımızdır	Gazel/7 beyit	Na‘t	.../.../...	
418b	Şâķıb	‘Aceb ol ruħları gül dîdede hünım göre mi Luţf idüp vâdi-i firķatde bu hâlim şora mı Dest-i kudretle ciger zaħmına merhem ura mı Vire mi derd-i şanem derdime dermân vire mi Vaķtidir dem-be-dem artar yüregimiñ veremi	Tahmis/6 bend	Âşıkane	.../.../.../...	
420a	Nidâ’î	‘Adem milkine ‘azmı itdim dil-i dîvânemiz ķaldı Bizi ol daħi terk itdi cihânda yâ nemiz ķaldı Ķamu varlıķdan el çekdim pes ey cânânemiz ķaldı Nigârâ bezm-i ħüsnünde dil-i mestânemiz ķaldı Perin yaķmış cemâliñ şem‘ine pervanemiz ķaldı	Tahmis/5 bend	Âşıkane	.../.../.../...	
421b	Nâbî	Fiğân itmek midir âyîn-i mâder-zâdıñ ey bülbül Ki gitmez gülşene varsañ bile feryâdıñ ey bülbül Müdârâ gibidir aġyâr ile mu‘tâdıñ ey bülbül Hirâsân olmasa gülden dil-i nâ-şâdıñ ey bülbül Neler eylerdi ħâre âh-ı âteş-bâdıñ ey bülbül	Tahmis/5 bend	Feryadname	.../.../.../...	
422b	Şâbit	Ŧurra-i nev-beste kim ħüsnün muķanna‘ gösterir Bir Firengi Ćîni der-şeklin müberķa‘ gösterir	Gazel/5 beyit	Âşıkane/Şuhane	.../.../.../...	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
423a	Nâbî	Ne dâde-i maḥlûka ne sîm ü zere minnet Dîvân-ı ezelde yazılan deftere minnet	Gazel/8 beyit	Hikemî	--./---/---/..--	
424a	Vâşif	Fikr-i la'l-i yâr ile mestâne kim gönlümdür ol Bâde-i şevk ile pür peymâne kim gönlümdür ol	Gazel/9 beyit	Âşıkane/Şuhane	---/---/---/..--	
425a	Ḥilmî	'Âşıkam 'âşık saña ey âfet-i cân bilmiş ol Eylerim şimden girü aḥvâlim i'ân bilmiş ol Olmadı ketm itmege bu sırr-ı imkân bilmiş ol Dilde dâğ-ı ḥasretin oldu nümâyân bilmiş ol Tâ-be-key 'ışkın idem sînemde pünhân bilmiş ol	Tahmis/5 bend	Âşıkane	---/---/---/..--	
426a	Rif'at Baba	Tîr-i müjgânın şehîd-i 'ışka çana çana at Ḥaçer-i gamzın çeküp luṭf-ı çoçum çurbâna at	Gazel/11 beyit	Âşıkane/Şuhane	---/---/---/..--	
427a	Hâşim	Bilinmez şanup itme gayrılarla 'ahd u peymânı Ṭuyulmaz nesne olmaz her ne deñlü olsa tenhânı Meşeldür gözlüye yoç gizlü dirler cânımıñ cânı Kerem kıl göz göre kılma raḳîbe luṭf u iḥsânı Dime ağıyara luṭf itsem nihânî kim ṭuyar anı Olur çün ez-nihânî 'âşika ilham-ı Rabbânî	Mütekerrir müseddes/5 bend	Âşıkane	---/---/---/---	
428b	Bâdî	Râziyam her ne kılsa baña serv-i semenim Tîğ-i cevri ile şad pâre iderse bedenim Rûz u şeb zülf ü ruḥı fikri iken her süḥanım Çaşd idermiş beni öldürmege ol sîm-i tenim Varayım yalvarayım boynuma ṭaçup kefenim	Tahmis/5 bend	Âşıkane	---/---/---/..--	
429b	Pîr Sultân Abdal	Serime bir sevdâ geldi Ḥaḳ Muḥammed 'Alîden berli Yandı vücüdüm kül oldu Çâlû Belâdan berli	Gazel/9 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
430b	Teslīm Abdāl	Eger ihlāş-ı ʔalib iseñ ʔođrı gel ceme Mü'miniñ gönlünde gümān gerekmez Sīl süpür ʔalbiñ evin pāk eyle Mü'miniñ 'aynında ʔuman gerekmez	Murabba/5 bend	Nasihatname/ Pendname	---/---/---	
431b	Şānī	Meni ey ruħları gül bülbül-i şeydā sen idipsin Meni ey lebleri mül ʔuʔı-i gūya sen idipsin	Gazel/9 beyit	Âşıkane	..-/..-/..-/..-	
432b	Rāmī, Vecdī	Olmayup dil-beste-i pīrāye-i bāğ-ı İrem 'Âķibet mihmān-ı kāfir-ħāne olduñ ey şanem	Müşterek gazel/5 beyit	Âşıkane	---/---/---/..-	
433a	Nizāmī	Bāğ-ı cennetdir cemāl-i cān-fezāsı Yūsufuñ Şubħ-ı devletdir vişāl-i dil-güşāsı Yūsufuñ	Gazel/6 beyit	Sufiyane	---/---/---/..-	
433b	Su'ālī	Yine naķķāş-ı ezel naķş-ı ruħıñ sāde ʔodı Yüzüñe ʔarşu gönül mürğını feryāda ʔodı Seni cān gülşenine servi-veş āzāde ʔodı Beni gözyaşı gibi bir ulu deryāda ʔodı Kimini sevdi Ĥüdā kimini sevdāda ʔodı Gül-i ārāyiş idüp bülbülü ğavġāda ʔodı	Mütekerrir müseddes/5 bend	Âşıkane	..-/..-/..-/..-	
435a	Rūhī-i Bağdādī	İl bendine gülerler Bu ne şekil söz dirler	Müfredat/2 beyit	Sufiyane	7'li hece ölçüsü	
435a	'Aydī Baba	Eflāka ʔıķardıñ yine eġānımı yā Rab İtdiñ ʔolu ʔan dīde-i giryānımı yā Rab	Gazel/7 beyit	Feryadnāme	---/---/---/..-	
435b	'Aydī Baba	Vaķt-i mātemdir bu māh ey zümre-i vālā Ĥüseyn Çün şehīd oldu bu ayda dil-ber-i ra'nā Ĥüseyn	Gazel/7 beyit	Muharremiye	---/---/---/..-	
436b	'Aydī Baba ' Ayntābī	Bizi ʔorķutma ʔāmūnıñ 'azābından emān vā'iz Ĥudānıñ raħmetin yād it olalım şādumān vā'iz	Gazel/11 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
437b	'Aydî Baba	Ey mâh-ı zekâ' nur-ı celîbîn Muḥammed Vey sünbül-i ve'l-leyli 'azîreyn Muḥammed	Gazel/11 beyit	Na't	--./---/---/..--	
439a	'Ayntâbî Ḥâfız	Niyâz u nâz ile yüz tıtmışam derbân seniñ yâ Rab Zâ'îf-i bî-nevâ kıldım meded dîvân seniñ yâ Rab İrişdir zulmete düşdüm meh-i tâbân seniñ yâ Rab Gedâyım kapuña geldim yine iḥsân seniñ yâ Rab İlâhî 'abd u 'âciz kuluñam fermân seniñ yâ Rab 'İnâyet kıl devâsız derdime dermân seniñ yâ Rab	Mütekerrir müseddes/5 bend	Münacat	---/---/---/---	
440b	Ḥâfız-ı Mar'aşî	Ey gezen gâfil nedir zâtındaki esrârı bil 'Ârif ol 'ilme'l-yağîn envâr-ı vech-i yârı bil Gel Ḥalîl ol nâr-ı 'ışka cân atup gül-zârı bil Maḥv-ı şarfa baş kadem meydâna gir kim varı bil Mazhâr-ı esrâr-ı ḥikmet seyyid-i serdârı bil Sâhib-i şimşîr-i kudret Ḥaydar-i Kerrârı bil	Mütekerrir müseddes/4 bend	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/..--	
441a	Vîrânî	Biz Urum Abdâlyüz Ḥaydardurur sulṭân bize Muştafânın faqrı rüşen dîn ile îmân bize	Gazel/13 beyit	Hikemî	---/---/---/..--	
442b	'Arşî	Yâ 'Alî esrâr-ı fazl-ı kibriyâsın yâ 'Alî Yâ 'Alî bâb-ı 'ulûm-ı Muştafâsın yâ 'Alî	Kaside/23 beyit	Na't-ı İmâmân	---/---/---/..--	
445a	Fikrî	Olma seng endâz-ı zâhid iğbirârımdan şağın Bende kuvvet yok velâkin seh-süvârımdan şağın Faqr ile faḥr eylerim ben iftiḥârımdan şağın Ḥâne-i kalbimi yıqma âh u zârımdan şağın Ḥâtır-ı âzerde itme nâmı-dârımdan şağın Ben 'Alîniñ bendesiyim Zû'l-fükârımdan şağın	Müseddes/6 bend	Muharremiye	---/---/---/..--	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
446b	Ḥüseynī	Ḥayālī gönlümde yâdigâr kalan Ḥünkâr Ḥacı Bekdâş 'Alī kendidir Ṭâr-ı hac üstünde namâzın kılan Ḥünkâr Ḥacı Bekdâş 'Alī kendidir	Mütekerrir murabba/6 bend	Na't-ı Hz. Ali	.../.../.../..	
447b	Yiktâ	Şehnişâh-ı vilâyetiçün çanı sūzişle nâlânîñ Çeküp ḥasret de-mâ-dem çâki kılmazsın giryânîñ Meger iyi günü bilmez misin hîc yok mı iz'ânîñ Göñül mâh-ı muḥarremdir çanı feryâd u efgânîñ N'îçün virmez cihânı sîle eşk-i çişm-i giryânîñ	Tahmis/6 bend	Muharremiye	.../.../.../.../...	
449b	Ḥasretī	Murâdı gönlümüñ rûḥ cân degil mi Göñül tahtındaki sulṭân degil mi Yine cüş itdi dil-i 'ummân degil mi Gözümde yaş aḳar nîsân degil mi Bize raḥm eyleyen Raḥmân degil mi	Tahmis/5 bend	Sufiyane	.../.../.../..	
450b	Zihnī	E's-selâm ey müşriḳ u ḳuṭbiyyet-i mehr u celī E's-selâm ey gülşen-i bâğ-ı vilâyet bülbüli E's-selâm ey leyle-i nûr-ı hidâyet meş'ali E's-selâm ey evvel âḥir evliyânîñ efḳalı E's-selâm ey hâdi-i râh-ı Ḥüdâ nesl-i 'Alī E's-selâm ey ḳuṭbü'l-aḳṭâb Ḥacı Bekdâş-ı Velī	Mütekerrir müseddes/5 bend	Na't-ı Ali	.../.../.../.../..	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
452a	'Azmi	Nîk-i h'âh ol Müslimâna müsl-i İmânlık budur Herkesi yiksân nazar kıll ehl-i 'irfânlık budur Zerrece kendüñe zahmet virme insânlık budur Kendi milkiñ şehrine dâd eyle merdânlık budur Gec serîr-i 'uzlete 'âlemde sulţânlık budur Bir qarınca hâtırın yıqma Süleymânlık budur	Mütekerrir müseddes/5 bend	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	
453a	'Unfi	Bir gice güşe-i miñnetde yaturdım tenhâ Münisim olmışıdı derd ü belâ renc ü 'anâ Yadıma geldi geçen ğaflet ile şubh u mesâ Didim ey 'âlem-i zulmetde kalan mest u gedâ Yine halk itdi seni Hâlıkıñ idrâk eyle Mâsivâu'llâhı gider kalbiñ evin pâk eyle	Mütekerrir müseddes/5 bend	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	
454a	Faşıh	Bu mâtemde olan derd ile hicrâna devâ olmaz Bu feryâd-ı Hüseyniñ dâhi 'uşşâkı nevâ olmaz	Gazel/5 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
454b	Pîr Sulţân Abdal	Hü diyelim gerçekleriñ demine Gerçekler de mi nürdân şayılır On İki İmâm kaţârına düzilen Haq Muhammed 'Alî sırdan şayılır	Murabba/5 bend	Nefes	11'li hece ölçüsü	
455b	Çul Himmet	Şabâhıñ seher vaktinde ötüşür kuşlar Allâh bir Muhammed 'Alî diyerek Bülbül gül içinde figâna başlar Allâh bir Muhammed 'Alî diyerek	Mütekerrir murabba/9 bend	Nefes	11'li hece ölçüsü	
457a	Nâbi	Luţf ile hâsed-i bed-h'âha nedâmet gelmez Telh olan meyveye sükkerle halâvet gelmez	Gazel 7 beyit	Hikemî	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
458a	Hayālî	Şol gönül kim şâm-ı gâmda derdini tenhâ çeker Çişm-i cânâ kühl-i sübhâne'l-lezî esrâ çeker	Gazel 5 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
458b	Nesîmî	Bağup cemâl-i yâre çağırırım Hüdâ dost Dil oldı pâre pâre çağırırım Hüdâ dost	Gazel 8 beyit	Tevhid	---/---/---/---	
459a	Nâşihâ	Ey felek kıldıñ beni sen bî-ser u bî-pâ nedir Eyledik gam leşker ile varımı yağma nedir Ben ki re'yim yok benimle bunca bu gavgâ nedir Öyle sermestem ki idrâk itmeyem dünyâ nedir Ben kimem sâķî olan kimdir mey-i şahbâ nedir	Tahmis/5 bend	Âşıkane	---/---/---/---	
460a	Behişti	Mübtelâ-yı derd ü gam bulsam melâlim söylerim Ehl-i hâle rasti gelsem hasb-i hâlim söylerim	Gazel 5 beyit	Hasb-i hâl	---/---/---/---	
460b	Süzî	Saña cânân gönül hayrân nedendir Yanağın gün gibi rahşân nedendir	Gazel 7 beyit	Âşıkane/Şuhane	---/---/---	
461b	Hıfzî	Sûretâ pervâne yüz şem'-i ziyâmız gizlidir Bülbül-i şürdeyüz ammâ nevâmız gizlidir	Gazel 7 beyit	Âşıkane/Şuhane	---/---/---/---	
462a	Dâ'î	Şun'-ı Hâğdan iptidâ bir dâne gevher tamladı Cümle mevcûdâta bâ'ış nûr-ı ezher tamladı	Gazel 8 beyit	Tevhid	---/---/---/---	
463a	Halîlî	Cemâliñ vaşfın ey dil-ber egerçi tende cân söyler Lebiñ esrârını 'ışkın velâkin râyigân söyler Ki nuṭķıñ emr-i Hâğdır men 'aref sırrın nihân söyler Ayâ sen şanma kim senden bu güftârı dihân söyler Veyâ terkîb olan 'unşur veya laḥm-ı zebân söyler	Tahmis/7 bend	Tevhid	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
464b	Vîrânî	Ey dilâ ma' nâ yüzünden defter-i esrârî bil Kıl tefekkür 'âleminde yârî bil âgyârî bil Şaħra-i heyhât içinde çarħı bil devvârî bil Serseri gezme cihânda ol ğanî settârî bil Gel Muħammed Muştafâyı Ğaydar-i Kerrârî bil Yık nazâr kıl Ğacı Bekdâş-ı Velî ğünkârî bil	Mütekerrir müseddes/5 bend	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	
465b	Ğayĝusuz	Âsitân-ı evliyâda bezmide sâl olmuşuz Yüz uruban gerçeĝin pâyna pâmâl olmuşuz Ğây u Ğudan ğurtulup biz fârîĝu'l-bâl olmuşuz Terk-i tecrîd-i ğalender gerçege ğul olmuşuz	Mütekerrir murabba/10 bend	Sufiyane	---/---/---/---	
467a	Ğuddâmî	Mekteb-i 'ışķa dilâ gel remz-i fazlu'llâh oĝu Nûrî hem envâr-ı zâtî ğaţţ-ı vechu'llâhî oĝu	Gazel/12 beyit	Tevhid	---/---/---/---	
468b	Mişâlî	Fazl-ı Ğaĝdan bâde-i tevĝid içüp şâf olmuşuz Bizdedir Sîmurĝ-ı 'ışķ-ı lemyezel Ğâf olmuşuz	Gazel/7 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
469a	Müştaĝ Baba	Reh-i Mevlâda her kim 'ışķ ile cismini cân eyler Ğönül mürĝi gibi pervâz idüp tayy-ı mekân eyle	Gazel/7 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
470a	Müştaĝ Baba	Bizi zan eyleme şüfî gibi seccâde-perest Biziz ol mu'tekif-i ĝuşe-i miħrâb-ı elest	Gazel/5 beyit	Rindâne	---/---/---/---	
470b	Müştaĝ Baba	İbn-i vaĝtim reh-i âbâ vü nesebden gecdim Ebced-i 'ışķa çıkup ced ile ebden gecdim	Gazel/5 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
471a	Müştaĝ Baba	Öyle bir şehbâz-ı 'ışķam ki şikârim dildedir Öyle bir mürĝim ki ğâf-ı iftiħârîm dildedir	Gazel/7 beyit	Âşıkane/Şuhane	---/---/---/---	
471b	Müştaĝ Baba	Mest-i şahbâ-yı leb-i canâneyim mestâneyim Müstemendim lâubalî 'âşık-ı dîvâneyim	Gazel/6 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
472a	İbrâhîm Hâkkı	Çandedir cehl ile zûlmet nefsi-şeb'ânîndadır Çandedir 'ilm ile hikmet bil anı cânîndadır	Gazel/5 beyit	Hikemî	---/---/---/---	
473a	Uşûlî	Gir gönül milkine seyr eyle ulu dergâhı gör Şeş cihâta pertevin şalmışdurur ol mâhı gör Zerre-i nâçizden hürşide varan râhı gör Her neye kim bağıdın ise anda sen Allâhı gör Çancarı kim 'azm çılsañ şemme vechu'llâhı gör	Tahmis/9 bend	Tevhid	---/---/---/---	
475a	Çâsım	Dürr ü deryâ-yı me'ânî kenz-i pünhân noğtadır Feyz-i envâr-ı Hüdâ cân icre cânân noğtadır	Gazel/18 beyit	Tevhid	---/---/---/---	
477a	Fürû'î	Ey dilâ 'ayn-ı cimiñvar resmini erkâna şor Lâyemût esrârını şâhib kemâl insâna şor	Gazel/9 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
477b	'Âkif	Ne ol yâr ile vağdetde ne vağdetden cüdâyım ben Ne bezm-i vuşlata mağrem ne hirci âşinâyım ben Ne sermest ü ne hüşyârem ne bây u ne gedâyım ben Muhaşşal râh-ı sulţân-ı Necefde hâk-i pâyım ben Fedâ-yı âteş-i 'ışk-ı 'Aliyye'l-Murtaşâyım ben Çubâr-ı âsitân-ı hażret-i Âl-i 'abâyım ben	Mütেকerrir muhammes/8 bend	Na't- Ali	---/---/---/---	
479b	'Ârif	Bu kelâmım ibtidâ bir varimiş bir yoğimiş Diñle yârân-ı şafâ bir varimiş bir yoğimiş 'Âşıkâ cevr u cefâ bir varimiş bir yoğimiş Zulmet u nûr u ziyâ bir varimiş bir yoğimiş Hâl-i dünyâdır bu yâ bir varimiş bir yoğimiş	Muhammes/5 bend	Hikemî	---/---/---/---	
480b	Bedrî	Fağr-ı hâlde ey dil âbâdî kalan Bekdâşîdir Hırça-püş olmuş velâkin kâm alan Bekdâşîdir	Gazel/10 beyit	Nefes	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
481b	Nesîmî	Ey Hüdâvendâ ki ismiñ fazl-ı bismi'llâhdur Zâhir u bâṭn şifâtın 'ayn-ı zâtu'llâhidur	Gazel/22 beyit	Tevhid	---/---/---/---	
483b	Nesîmî	Vücüdüm şehrine girdim tolu nûr-ı Hüdâ gördüm Ben o nûrın tecellîsin Muḥammed Muştafâ gördüm	Gazel/13 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
485a	Nesîmî	Seḳâhüm rabbehüm hamr-ı tuṭağın keşerindendir Bu meydân icre naḳlıçün ḥadîşi sükkerindendir	Gazel/12 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
486a	Nesîmî	Ger cefâ kıl ger vefâ ey yâri hoşdur yaḥşidir Her ne senden gelse ey dil-dârı hoşdur yaḥşidir	Gazel/6 beyit	Âşıkane	---/---/---/---	
486b	Nesîmî	Gel ey günlüm alan dil-ber vefâ kıl Ne ḥâcet söylemek ḥâcet revâ kıl	Gazel/6 beyit	Âşıkane	---/---/---	
487b	Ḳanberî	Ey şeh-i mülk-i vilâyet ey Ḥaḳḳın eli Âsitânın Ka'besine yüz sürüp didim belî Ravza mıdır işiğın ey bâğ-ı rızvânın güli Cân u dilden medḥin okur her seḫer cân bülbüli E's-selâm ey hâdi-i râh-ı Hüdâ nesl-i 'Alî E's-selâm ey ḳuṭb-ı 'âlem Ḥacı Bekdâş Velî	Mütekerrir müseddes/6 bend	Na't-ı Ali	---/---/---/---	
488b	Vâşif	Bâş üzre 'âlemiñ biz cây iden efselerdeniz Şâh-ı 'ışkıñ sâyesinde çerḫa hem-serlerdeniz	Gazel/9 beyit	Hikemî	---/---/---/---	
489b	La'î	Çişm-i 'ibretle nazar eyle açup dîdelerin Güş-ı hoş ile işit pendini şâhib güherin Ḥaḳḳı her yirde görüp anlamaḫ olsa hünerin Sözini dinleme var git yüri her bî-ḫaberin 'Ayn-ı 'ayb ile şaḳın zâhirine baḫma erin Bâṭnın gözle eger var ise ey dil nazarin	Mütekerrir müseddes/5 bend	Nasihatname/ Pendname	---/---/---/---	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
490b	Hāmī	Halka luṭf it sūhan-ı serd ile nefret virme Dil-i germ-ülfet-i aḥbāba küdüret virme	Gazel/7 beyit	Hikemî	.../.../.../...	
491b	'Abīdī	Fenā dārına gel gör şevket-i ehl-i ḥarābatı Ki dārā görmedi 'ömründe her giz böyle dārātı	Gazel/7 beyit	Hikemî	.../.../.../...	
492a	Şīrī	Men dil-ārām-ı ḳadīm-i ān içinde bülbülüm Āşiyān-ı tende cān u kan içinde bülbülüm Ol elest bezminde ki mestān içinde bülbülüm Hem müselleṃ ḳaḥrımız zīşān içinde bülbülüm Derdimendim derdliyim dermān içinde bülbülüm	Muhammes/6 bend	Hikemî	.../.../.../...	
493b	Fazlī	Nesīm-i şubḥı esse şaḥn-ı 'ālem sebze-zār olsa Çiçekler dürlü reng ile ḳamu naḳş-ı nigār olsa Zemīne dāmen-i gülden ḳazıl altun nişār olsa Güzellik nevbahārında cihān bāḡı bahār olsa Baña ol yüzi gülşensiz gerekmez ger hezār olsa	Tahmis/5 bend	Āşıkane	.../.../.../...	
494b	Vesīm	Dilā vaḥdet meyin nūş itmeyenler ḳaldı keşretde Görür şon demde vaḥdet menzilin ol naz'-ı ḥālinde	Gazel/5 beyit	Tevhid	.../.../.../...	
495a	Hāfız-ı Mar'aşī	Muḥarrem māh-ı mātemdır gel ey dil eyle efgānı Cihāna eşk-i çişmiñle revān it sıl-i tūfānı	Gazel/7 beyit	Matemiyye	.../.../.../...	
496a	Hāfize'l- Mar'aşī	Māh-ı mātemdır muḥibb-i ḥānedān aḡlar bugün Sīne çāk idüp gürüh-ı 'āşīḳān aḡlar bugün	Gazel/9 beyit	Matemiyye	.../.../.../...	

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
496b	Ḥāfız-ı Mar'aşî	Yüz sürüp tırdum bu dem dīvānıña yâ Rab meded 'Acz ile el şunuban dāmānıña yâ Rab meded Cân ile oldum rızâ fermanıña yâ Rab meded Luṭf u ḳahr it her ne ḳılsañ şānıña yâ Rab meded Rû-siyâh geldim der-i ğufrānıña yâ Rab meded Bir gedâyım sâ'ilim iḥsānıña yâ Rab meded	Mütekerrir müseddes/7 bend	Münacat	---/---/---/---	
498b	Ḥaşmî	Gönül kāmın ne zü'l-kenze ne şāhib-i cāha 'arz eyle Ne zühhād u şüyüḫü vü ne kes-i güm-rāha 'arz eyle Belî bir merd-i muḫlişî 'arîf ü āgāha 'arz eyle Murādātın bi-küllî ol yüce Mevlāya 'arz eyle Dilâ ḫālîñ ne mîr ü ne vezîr ü şāha 'arz eyle Ḳamuyı kün dimekle ḫalḳ iden Allāha 'arz eyle	Mütekerrir müseddes/5 bend	Hikemî	---/---/---/---	
499b	Rif'at	Ḥaydarîyem Ḥaydarîyem Ḥaydarîyem Ḥaydarî Şāh-ı merdānıñ kim olmaz Ḳanberîniñ Ḳanberî	Gazel/12 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
500b	Ḥalîm	Bende oldum olmadım āzād elinden gönülümün Olmışam her laḫzada nāşād elinden gönülümün 'Aḳl u fikrim dā'imā bir bād elinden gönülümün Ḳurtuluş yoḳdur İlāhî dād elinden gönülümün Dād elinden gönülümün feryād elinden gönülümün	Mütekerrir muhammes/6 bend	Feryadname	---/---/---/---	
502a	Zihnî	Zāhidā bir kemter-i sulṭān-ı 'Abdu'l-ḳādiriz Ḥākipây-yı bende-i sulṭān-ı 'Abdu'l-ḳādiriz	Gazel/6 beyit	Sufiyane	---/---/---/---	
502b		[...] der ki pîrim esîr-i ğavş-ı Geylāni Faḳîr-i ḫazret-i şeyḫ gedā-yı şāh-ı Geylāni		Sufiyane	---/---/---/---	Şiirin üç mısraı dışında şiir, zayi olmuştur.

Yk. Nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezni	Açıklama
502b	Harâbî	Meyhâneyi ben Mescid-i Akşâya deġişmem Akşâya degil Ka'be-i 'ulyâya deġişmem	Gazel/7 beyit	Sakiname	-.--/-.--/-.--/-.-	

* Bu tasnif, M. Fatih KÖKSAL'ın "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP)" adlı çalışması örnek alınarak yapılmıştır (Köksal, 2012: 411-431).

2.2. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiirleri

Mecmuada yer alan şairler ve şiir numaraları aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.2. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiir Sayıları Tablosu

Sıra	Şair	Şiir Numarası	Şiir Sayısı
1	Abdulazîz	75, 95	2
2	Abdulkadir Geylânî	69	1
3	Abîdî	263	1
4	Âhî	265	1
5	Ahmed	110	1
6	Âkif	12, 251	2
7	Ârif	20, 11, 252	2
8	Arşî	218	1
9	Âsım	21	1
10	Aydî Baba	150, 152, 210, 211, 212, 213, 216,	7
11	Ayntâbî Hâfız	214	1
12	Âzerî	186	1
13	Azmî	224	1
14	Bâdî	202	1
15	Bahâyî	195	1
16	Bâkî	91, 106	2
17	Bedrî	253	1
18	Behiştî	233	1
19	Bekâyî	2	1
20	Bîhûdî	3	1
21	Cemâlî	165	1
22	Çerâğî	10	1
23	Dâ'î	236	1
24	Dürri	147	1
25	Es'ad	120	1
26	Fasîh	226	1
27	Fazlî	193, 265	2
28	Fevrî	5	1
29	Fikrî	219	1

Sıra	Şair	Şiir Numarası	Şiir Sayısı
30	Fuâd	13	1
31	Fuzûlî	6, 8, 17, 32, 39, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 61, 90, 92, 98, 158, 159, 184, 232	26
32	Fürû'î	250	1
33	Gedâyî	151	1
34	Gülistân	60	1
35	Gayğusuz	239	1
36	Hacı Bekdâş Velî	68	1
37	Hafidî	126	1
38	Hakimî	140, 145	2
39	Hakkı Ayntâbî İshâk Efendi	125	1
40	Hakkî	1	1
41	Halîlî	15, 16, 237	3
42	Halîm	272	1
43	Hâlisî	11	1
44	Hamamcızâde Hâfiz-ı Mar'âşî	70, 108, 215, 267, 268, 269,	6
45	Hâmî	262	1
46	Harabî	137, 138, 143, 148, 275	5
47	Hasmî	88, 89, 270	3
48	Hasretî	222	1
49	Hâşim	201	1
50	Hayâlî	194, 230	2
51	Hayrî	175	1
52	Hıfzî	235	1
53	Hilmî	156, 199	2
54	Huddâmî	240	1
55	İbrahim Hakkı Erzurûmî	63, 118, 247	3
56	İzzet Baba	179	1
57	Kanberî	259	1
58	Kâsım	249	1
59	Kâşî	72	1
60	Kemâl Ümmî	100	1
61	Kul Himmet	228	1
62	La'î	261	1

Sıra	Şair	Şiir Numarası	Şiir Sayısı
63	Leylâ	57, 58, 133, 142, 162, 170, 171, 172, 173, 174,	10
64	Mahlas	115	1
65	Mecnûnî	83	1
66	Menşurî	144	1
67	Mısrî	33, 123, 177, 189,	4
68	Mîr	252	1
69	Misâlî	108, 241	2
70	Muharrem	26	1
71	Muhibbi-Han	91, 106	2
72	Mustafa Zekâyî	78, 80, 103, 105, 149, 154	7
73	Müştak Baba	109, 111, 242, 243, 244, 245, 246,	7
74	Nâbî	67, 71, 90, 195, 197, 229	6
75	Nâdirî	4, 30, 79	3
76	Nakşî	37, 38, 76, 93, 94, 99, 101, 102, 237	9
77	Nâsihâ	232	1
78	Nâzım	136	1
79	Nazîf	139	1
80	Nazmî	64, 134	2
81	Nef'î	22	1
82	Nehrî	121	1
83	Nesîmî (Hüseynî)	29, 85, 116, 167, 183 191, 192, 220, 231, 248, 254, 255, 256, 257, 258	15
84	Nev'î	81	1
85	Nidâ'î	194	1
86	Nigâhî	182	1
87	Nizâmî	207	1
88	Pir Sultân Abdal	203, 227	2
89	Rahmî	104	1
90	Râmî	206	1
91	Rif'at Baba	31, 40, 133, 200, 271	3
92	Rûhî-i Bâğdâdî	67, 84, 97, 209, 221	5
93	Sâbit	196, 199	2
94	Sabuncuzâde Alî	77	1
95	Sadrî	107	1

Sıra	Şair	Şiir Numarası	Şiir Sayısı
96	Sâkıb	115, 122, 193	3
97	Sâmî	161	1
98	Selâmî	23	1
99	Senâî	7	1
100	Seyfî	131, 157	2
101	Seyyid	130	1
102	Sezâyî	188	1
103	Su'âlî	208	1
104	Subûhî	109	1
105	Sultan Mustafa	87	1
106	Surûrî	129	1
107	Sûzî	234	1
108	Şâkir	146	1
109	Şânî	190, 205	2
110	Şem'î	18, 19, 181, 202	3
111	Şems-i Tebrîzî	222	1
112	Şeref	24, 25, 42	3
113	Şerîfî	117	1
114	Şeyh İbrâhim	14	1
115	Şeyh Necib	188	1
116	Şeyh Rızâ	62	1
117	Şîrî	264	1
118	Şukûfî	77	1
119	Teslîm Abdal	204	1
120	Türâbî Baba	132	1
121	Unfî	225	1
122	Usûlî	119, 130, 248	3
123	Vâsıf	82, 86, 198, 260	4
124	Vecdî	206	1
125	Vehbî	27, 65, 112, 113, 124, 127, 128, 155	8
126	Vehmî	28	1
127	Vesîm	266	1
128	Virânî	73, 217, 238	3

Sıra	Şair	Şiir Numarası	Şiir Sayısı
129	Yarpuzlu Râ'if Baba	74	1
130	Yazıcıoğlu Mehmed	41	1
131	Yiktâ	86, 221	2
132	Yûnus	163	1
133	Za'fî	114	1
134	Zahmî	180	1
135	Zâtî	66, 141	2
136	Zeynî	114	1
137	Zihnî	121, 223, 273	3
MAHLASI TESPİT EDİLEMİYEN ŞİİRLER		9, 34, 35, 36, 56, 59, 72, 96, 153, 160, 164, 166, 168, 169, 176, 178, 185, 187, 274	19
MAHLASI TESPİT EDİLEN TOPLAM ŞAİR			137
ŞAİRİN MAHLASI TESPİT EDİLEN TOPLAM ŞİİR			262
TOPLAM ŞİİR			281

1. Mecmuada yer alan şairler ve şiir numaraları, mecmuada yer alan mahlaslar esas alınarak verilmiştir.
2. Farklı şaiirlere ait olan veya isnat edilen mahlaslar yazılırken uygulanan yöntem Tablo 2.1.'de belirtilmiştir.
3. Mecmuda aynı şaire ait farklı mahlaslar Tablo 2.2.'de aynı satırda gösterilmiştir.

2.3. Mecmuada Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri

Mecmuada yer alan şiirlerin nazım şekillerine göre vezinleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.3. Mecmuada Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri Tablosu

Mecmuada Kullanılan Arûz Kâlıpları	Kaside	Gazel	Kıta	Müfred	Murabba	Şarkı	Muhammes	Tahmis	Müseddes	Muâşşer	İlahi	Koşna	Arapça-Farsça	Herhangi bir nazım şekline dâhiledilemeyen	Toplam
Bahr-i Hezec															
Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün	1	52			1		2	7	7					7	77
Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün	1	5			1			1							8
Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün		22			1			3	2	1				1	30
Mef'ülü/Mefâ'îlün/Mef'ülü/Mefâ'îlün		1													1
Mef'ülü/Mefâ'îlün/Fe'ülün		1													1
Mef'ülü/Mefâ'îlün							1								1
Mefâ'îlün/Mefâ'îlün														1	1
Bahr-i Remel															
Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün		1												1	2
Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün	2	62			5	1	5	11	10	1				6	103
Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün		4								1					5
Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün		1		1											2
Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün			2	4											6
Bahr-i Rezec															
Müstef'îlâtün/Müstef'îlâtün		1													1
Müstef'îlün/Müstef'îlün									1						1
Bahr-i Münsserih															
Müfte'îlün/Fâ'îlün/Müfte'îlün/Fâ'îlün		3													3
Bahr-i Muzâri'															
Mef'ülü/Fâ'îlâtün/Mef'ülü/Fâ'îlâtün		3													3
Mef'ülü/Fâ'îlâtü/Mefâ'îlü/Fâ'îlün		1													1
Mef'ülü/Fâ'îlâtü/Mefâ'îlü/Fâ'îlâtün		1													1

Mecmuada Kullanılan Arûz Kalıpları	Kaside	Gazel	Kıta	Müfred	Murabba	Şarkı	Muhammes	Tahmis	Müseddes	Muâşşer	İlahi	Koşma	Arapça-Farsça	Herhangi bir nazım şekline dâhil edilemeyen	Toplam
Bahr-i Serî															
Müfte'ülün/Müfte'ülün/Fâ'ülün		1													1
Bahr-i Mütekarrib															
Fe'ülün/Fe'ülün/Fe'ülün/Fe'ül					1										1
Mefâ'ülün/Mefâ'ülün/Mefâ'ülün/Fe'ülün	1														1
Mefâ'ülün/Mefâ'ülün/Fe'ülün		5			1			1							7
Mecmuada Kullanılan Hece Vezinleri															
4 + 4 + 3 / 6 + 5= 11 hece vezni												2			2
4 + 4= 8 / 8 hece vezni											1				1
4 + 3= 7 / 7 hece vezni				1								1			2
Serbest hece vezni														1	1
Tespit edilemeyen								1	1			2	6	8	18
TOPLAM	5	167	2	6	13	1	9	24	23	3	1	5	6	16	28
															1

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MECMUANIN ÇEVİRİ YAZISI

1*

Hakkî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

I

Kıomayam kimseyi ağlatmaduđ cennetde tāmūda
 Şirār-ı derd-i efgānım ola maħşerde ālūde
 Günāh gibi aşılām boynuna yārın terāzūda
 Alup anı berāber gideyim dīvān-ı Ma'būda
 Açam başım dökem yaşıım yaķam yırtup kılam zārı
 O yār ile benim da'vāmı tā faşl eyleye bāri

II

Cihānda rüz u şeb işim figān itdi diyem yā Rab
 Bu dehr- i dār-ı fānīde baña n'itdi diyem yā Rab
 Kıaşı gibi kıaddimi çün kemān itdi diyem yā Rab
 Bu gün icrā eyle **Hakkî** ki zūlm itdi diyem yā Rab
 Açam başım dökem yaşıım yaķam yırtup kılam zārı
 O yār ile benim da'vāmı tā faşl eyleye bāri

* 1 256b.

* **Hakkî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Hakkî mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 5 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Hakkî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

2*

Beḳāyî*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Bir güzel ra'nâyı sevdim arada aḡyârı var
Bu bî-çâre bendesiniñ her gün âh u zârı var
- 2 İderim feryâd-ı âhı her seher bülbül gibi
Goncasın itmiş ihâta çevresinde hârı var
- 3 Aldı aqlım aldım gönlüm gezerim şeydâ gibi
Çok belâlar gördüm ammâ görmedim sevdâ gibi
- 4 Gül ü ma'sûḡ arasında sevdiğim ferdâ gibi
Korḡarım ki nazlı yâriñ benden özge yâri var
- 5 Geldi sevdâ kâribânı kesbime viridi melâl
Çâre yoḡdur ben ne kılsam böyle itmiş Zü'l-celâl
- 6 Bana dirler ne ḡamiñ var şararup oldun hilâl
Hîç dimezler mübtelâdır yaḡar aşkıñ nârı var
- 7 Rûz u şeb ol nâzlı yâriñ iftiḡârında mısıñ
Kendiñi şalb eylemişsin zülf-i dârında mısıñ
- 8 Ey **Beḳāyî** sen de 'iḡkıñ kesb-i kârında mısıñ
Her biriniñ şu cihânda bir ma'işet-dârı var

* 2 257a.

* **Beḳāyî**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Bekâyî mahlasını kullanan 5, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 6 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Bekâyî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

3*

Bîhûdî*

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 Ey şāhib-i kudret anı inşāf-ı mürüvvet
Rindān-ı mey-āşāma n'un olmaya raġbet
- 2 ısmetleri dirseñ ezeli cevr u cefādır
Cevr ola n'un zev u şafā olmaya ısmet
- 3 Dirsin ki bu g n eylemeyen yārin ider zev
Ço mı iki g n bendeleriñ ılmaya Şohbet
- 4 Hācetlerimiz ādir iken ılmaġa hāşıl
Şalma keremiñden bizi ferdāya ne hācet
- 5 Nāarı eker halkı bu zametleri ammā
Ādem ara taġ olsa get rmez buña tāat
- 6 Hāliñ kime añsañ saña dir ikmeti vardır
Oldurdu bizi āhı bilinmez mi bu ikmet
- 7 **Bîh d ** d n p neyler ola başımız  zre
Halkıñ bu felek didiġi t lab-ı meşaat

* 3 257b.

***B h d **: “Tezkirelere G re Divan Edebiyatı İsimler S zl ġ ” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde B h d  mahlasını kullanan Şair bulunmamaktadır.

4*

Nâdirî* Medh-i Resûl

Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün

- 1 Ey cemâliñ şem'-i bezm-ârâ-yı kırb-ı Kırdigâr
Cebrâ'îl âvâre-i nûr-ı ruhuñ pervâne-var
- 2 Şem'-i zâtıñ olmasa dönmezdi fânûs-ı felek
Bunca eşkâl ü şuvar kıandan olurdu âşikâr
- 3 'Âcizânı mahşer üzre zıllıñı te'sîr için
Sâyeñi dâr-ı fenâda şakladı Perverdîgâr
- 4 Âsumanı âsitânıñ zan idüp bekler Mesîh
Ümmetinden olmağa çekmekte dâ'im intizâr
- 5 Yüsufı gerçi görenler kesdiler ellerini
Halk-ı 'âlem şandı kim şakķ oldu mâh-ı tâb-dâr
- 6 Yâ Resûlallâh bir ednâ çâkeriñdir **Nâdirî**
Gerçi çoķdur cürmi ammâ lütfuña yoķdur şümâr

* 4 258b.

* **Nâdirî, Nâdire'l-Mar'aşî, Mar'aşî Kurrâ-zâde Nâdirî:** Hasan Nâdir Efendi, H.1246/M.1830'da Maraş'ta doğmuştur. Kurrâzâde ailesindedir. Fazla tahsili olmamasına rağmen, zekâsıyla emsâllerinden üstün olan Hasan Nâdir Efendi, uzun müddet Maraş Mahkeme-i Şer'iyesi'nde memur olarak çalışmıştır. Maraş ve çevresinde tanınıp sevilen, şiiirlerine rağbet edilen bir şair olmasına rağmen, her nedense sonradan kendisini içkiye vererek esrük bir hayat yaşamıştır. Vasiyetini bile mestâne bir edâ ile etmiştir (Alıcı, 2004: 13-14).

5**

Fevrî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Ne serv eyler benim gönüm ne gül eyler ne hüd sünbül
Meger ol kâmet-i bālâ ile ruhsârı ol kâkül
- 2 Açılsa bâğ-ı sînem zârılık eyler gönül mürğü
Benim servim gül açıldıkda eylermiş figân bülbül
- 3 Bahâristânı hüsniñ goncaya ta'lîm ider bülbül
Gülüm şanma gülüstânda kolayına öter bülbül
- 4 Bilür 'âşıklığı ta'zîm idüp kıdd-i düta ile
Gelüp bâka nihâl-i gülşene kınsa eger bülbül
- 5 Tenim üzre gören hâr-ı müjeme çeşm-i bürhânım
Şanur kim bir nihâl üzre açılmış iki rengin gül
- 6 Hicâbımdan dimezdim sâkiyâ derd-i dile hergiz
Şürâhî bezm-i meyde dimeyeydi **Fevrîyâ** gülğul

* 5 259a.

* Bu şiir, Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri Rahmî ve Fevrî adlı eserde bulunmamaktadır.

* **Fevrî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Fevrî mahlasını kullanan 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 3 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Fevrî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

6*

Fuzûlî* Medh-i Resûl

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Ey olup Mi‘râc bürhân-ı ‘ulüvv ü şân saña
Yire inmiş gökden istikbâl idüp Qur’ân saña*
- 2 Hî̄n-i da‘vâ-yı nübüvvet müdde‘î ilzamına
Câhil iken İl ‘ilmiñ yiter bürhân saña
- 3 Kilk-i hükümün çekdi harf-i sâ‘îr-i ednâya hat
Hüküm-i işbât itdi nefy-i sâ‘îr-i edyân saña
- 4 Bâkî mu‘cizler ne hâcet dîn-i Hâk işbâtına*
‘Âlem içre mu‘ciz-i bâkî yiter Furkân saña*
- 5 Vaşf-ı Cibrîl-i Emîn* itmiş kabûl-i hidmetiñ
Sırr-ı Hâk keşfine âniñla yitüp fermân saña
- 6 Sensin ol hâtem ki ref itmiş cemî‘-i hâkimi*
Hâtem-i hüküm-i risâlet tapşurup devrân saña*

* 6 259b.

* **Fuzûlî:** Asıl adı Mehmet’tir. Şairin doğum tarihi belli olmayıp 1556 yılında ölmüştür. Fuzulî’yi Âzerî Türkçesi Edebiyatı’na mensup bir şair diye tanımak lazım gelir. Fakat üstünlüğü samimiliği ve enginliği şairin Türk milletleri arasında, her sınıf halk tarafından sevilip benimsenmiştir. O, aşkı bilhassa ilahî aşkı terennüm etmiştir. Eserleri: Türkçe Divanı, Farsça Divanı, Arapça Divanı, Hadikatü’s-Suadâ, Beng ü Bâde, Heft Câm, Rind u Zâhid, Hüsn ü Aşk, Şikâyetnâme, Tercüme-i Hadîs-i Erbain, Risâle-i Muamma, Matlau’l-Îtikad, Şah u Geda, Enîsü’l-Kalb, Türkçe Mektuplar, Fârisî Kasideler, Türkçe-Farsça Manzum Lügat, Leylî vü Mecnun (Banarlı, 2001: 525-556).

* 1b Qur’ân: Furkân FDS.

* 4a Bâkî mu‘cizler: Bâkî-i mu‘cîz FDS.

* 4b Qur’ân: Furkân FDS.

* 5a Vaşf-ı Cibrîl-i Emîn: Vaşfı Cibrîl-i Emîn FDS.

* 6a hâtem: hâtim FDS.

* 6b Hâtem-i hüküm-i risâlet: Hâtem-i hüküm-i nübüvvet FDS.

- 7 Ol kadar zevk-i şefâ'at cevher-i zâtında var
Kim gelür 'ayn-ı haṭâ ma'nâda bir ihsân saña*
- 8 Mâh-ı nevdır yoḥsa sen itdikde seyr-i âsumân*
Ḳaldırıp parmaḳ getürmiş âsuman ĩmân saña
- 9 Yâ Nebî luṭfuñ **Fuzûlî**den kem itme ol zamân
Kim gelür teslîm miftâḥ-ı der-i ḡufrân saña*

7*

Mu'aşşer-i Şenâ'î*

Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün

I

Âh o kim derd-i derûnım yine buldı zararı
Yine eflâkı siyâh eyledi âhım eşeri
Levh-i dilde ḳomadı yaşıım egerçi eşeri
Âhu servî seḫer ile yine buldum güzeri
Yıl gibi yıldım aradım bulamadım bir eri
Dime ey bād-ı şabâ söyleme aldım ḫaberi
Ne ḫaḳıḳat bilür ebter ne gök anlar ne yiri
Baḡlamaz terkîsine ḳâl ile Ḥayru'l-Beşeri
Ḥâş-ı 'âm şeyḫi dimişler bir alay ḫayr u şeri
Saña düldül diyü bi'llâhi şatar leng-i ḫarı

* 7b 'ayn-ı haṭâ: 'arz-ı haṭâ: FDS.

* 8a itdikde: ḳıldıḳda FDS.

* 9b gelür: olur FDS.

* 7 260b.

* **Senâ'î**: Mahlası Senâî veya Senâyî, ismi de Mehmed olarak kaynaklarda yer alan şair Kınalızade Hasan Çelebi'yle aynı dönemde yaşamıştır. Senâyî Mehmed Efendi eğitim hayatını tamamlamasını müteakip mülâzım olarak bir müddet müderrislik ettikten sonra farklı bölgelerde kadılık, hâkimlik gibi görevlerde bulundu. Kaynaklarda şiire yeni heves etmiş, gece gündüz usta şairlerle şiir konusunda sohbet edip tartışan bir genç olduğu belirtilir. Akranları arasında güzel ahlak ve ilmiyle tanındığına dikkat çekilmektedir. Eserleri: Dîvân, Ravzatü'l-Ebrâr, Şevâhidü'n-Nübüvve Tercümesi.

II

Her yana gâh-ı Sikender gibi kıldım seferi
 Gâh Süleymân gibi şaldım yidi iklîme çeri
 Açdı şebbâz-ı dilim her yaña hem bâl u peri
 Ki eyledim seyr niçe mu'teberât-ı siperi
 Oğudum kavî-i Ebübekir ile ibn-i 'Ömeri
 Velî 'Abbâs-ı delîl itdi geçen ben Hâceri
 Görmedim gülşen-i aqvâlde hiçbir şeceri
 Ki bite şâhınıñ üstünde murâdım şemeri
 Yazmamış kâzî-i keşşâfî harîr-i şaberi
 Haberim yok güzelim kimden alayım haberi

III

Meni 'âlem şanma 'arş-ı mu'allâda arar
 Kimi esmâda kimi genc-i müsemmâda arar
 Kimi a'râfda kimi cennet-i me'vâda arar
 Kimi havrâda Âdem ü Havvâda arar
 Kimi gökde kimi yirde kimi deryâda arar
 Kimi gülşende kimi küh ile şahrâda arar
 Kimi hürşîd-i cihan tâb-ı mücellâda arar
 Beyt-i Mağdesde kimi Ka'be-i 'ulyâda arar
 Kimi Ya'küb-şîfat Yûsuf-ı zîbâda arar
 Kimi Yûsuf oluban rüy-ı Zelîhâda arar

IV

Kimi dîre girüben Lât ile 'Uzzâda arar
 Kimi bâğa girüben serv-i semensâda arar
 Kimi sünbülde kimi bülbül-i şeydâda arar
 Kimi sîm ü zer ile gevher-i yiktâda arar
 Kimi levhe yazılan lafz ile ma'nâda arar
 Kimi tahmîs ile eş'âr-ı mu'ammâda arar
 Kimi Vâmîk kimi ruhsâre-i gilmânda arar
 Kimi Mecnûn oluban şüret-i Leylâda arar

Kimi Yūsuf oluban rüy-ı Zelîhâda arar
Kime dîre girüben lât ile ‘uzzâda arar

V

Söyle ey mâh-ı rûhı kûbbe-i hağrâda mısın
Yoĥsa şol şem‘-i münîr ü felek-ârâda mısın
Kürsî-i levĥ-i kalem sidre-i Tübâda mısın
Yâhud envâr-ı Hüdâ necm-i Şüreyyâda mısın
Bâ‘iş-i ĥil‘at olan gevher-i yiktâda mısın
Bâde-i şun‘uñ olan cümle-i eşyâda mısın
Sâye-i zâtıñ olan zât-ı mu‘allâda mısın
Zâtıña şâhid olan şâhid-i ra‘nâda mısın
‘Aqs-i ruĥsârıñ olan rüy-ı muşaffâda mısın
Çeşm-i cân peyki olan nergis-i şehlâda mısın

VI

‘Aceb enhârı gibi vâdî-i şahrâda mısın
Gâhi esfelde gezer gâh kıat-ı a‘lâda mısın
Mescid-i medresede genç-i muşallâda mısın
Zâhidiñ hû diyüben itdügi da‘vâda mısın
Gâhi ‘İsâda gâhi Meryem-i sârâda mısın
Gâhi Mûsâda gâhi ol yid-i beyzâda mısın
Leysü leytü degil lâda vü illâda mısın
Kâf-ı ‘Anķâda mı Yâsînde mi Tâhada mısın
‘Aqs-i ruĥsârıñ olan rüy-ı muşaffâda mısın
Çeşm-i cân peyki olan nergis-i şehlâda mısın

VII

Gâh olup bende gibi muṭlâk-ı âzâd oldum
Taĥt-ı ‘izzetde gâhi şehz ile şehzâd oldum
Gâhi ma‘mûr oluban vaşl ile âbâd oldum
Yaķılıp ki ģam-ı hicrân ile berbâd oldum
Ĥazır ile hem-dem olup kıâbil-i üstâd oldum

Cân-ı dilden ne ki dir ben aña münkâd oldum
 Gâhi hem-râh olup aq̄tâb ile evtâd oldum
 Şiddet-i nefis ile ki bed-ter ü Şeddâd oldum
 Tâ'at-i zâhid ile eşraf-ı 'ayyâr oldum
 Niçe dem keşf-i kerâmet ile üstâd oldum

VIII

Nefs-i bed-ḥ'âhımı katl itmege cellâd oldum
 Cigerim zaḥmına Selmân gibi fessâd oldum
 Gâhi Mevlâyiler ile zümre-i eşhâd oldum
 Gâhi evbâş kumrı bâzâr ile nezzâd oldum
 Gâhi şehḥâr-ı nefy itdim gâhi şayyâd oldum
 Niçe dem hem nefis ile nâle-i feryâd oldum
 Âhîrî taḥt-ı Süleymân gibi berbâd oldum
 Gerçi kim yazmadım oğumadım üstâd oldum
 Tâ'at-i zâhid ile eşraf-ı 'ayyâr oldum
 Niçe dem keşf-i kerâmet ile üstâd oldum

IX

Ḳande bulam anı kim yoğda degil varı da yoğ
 'Âşîḳ-ı zârı da yoğ dil-ber-i mekkârı da yoğ
 Ne felek ü şeş cihet seb'a-i seyyârı da yoğ
 Zâhir u bâḫnı a'yân ile esrârı da yoğ
 Hâl-i müstaḳbel-i evzâ' ile etvarı da yoğ
 Nîk ü bedde degil âsân ile düşvarı da yoğ
 Ebrû bārân-ı felek dîde-i enhârı da yoğ
 Gül ile ḥârı da yoğ bâğ ile gül-zârı da yoğ
 Mışr u Şâmı Ḥaleb u Mekke-i esfârı da yoğ
 Yimen ü Hind ü Buḥârâ ile Tatarı da yoğ

X

Aḫlas-ı kemḥâ degil dirhem-i dînârı da yoğ
 Künc-i dükkânda degil şeḥr ile bâzârı da yoğ

Daği ser-cümle muhâcir ile enşârı da yok
 Fıkh-ı tefsîr-i ehadîş ile âşârı da yok
 Niçe vaşf itsem anı kim der-i dîvarı da yok
 Gûşe-i meykedede hâne-i hummârı da yok
 Kâlb-i virân-ı Şenâ'î dil-i efkârı da yok
 Ser-be-ser hayl-i cihân günbed-i devvarı da yok
 Yazmamış kâzî-i keşşafı harîr-i taberi
 Haberim yok güzelim kimden alalım haberi

Otuz Üç Farz*

[265b] (1) Otuz üç farz niredir anı beyân ider. (2) Beşi İslâmdadır; evvelkisi; şehâdet kelimesi getürmektir. (3) İkincisi; beş vakit namâz kılmaktır. Üçüncüsü; Ramazân-ı (4) şerîf orucın tutmaktır. Dördüncüsü; yılda bir (5) kerre zekât virmekdir. Beşincisi; gücün yiterse (6) Hacc-ı şerîfe gitmekdir. Altısı İmândadır; Evveli; (7) Âmentü bi'llâhi, ikincisi, ve melâ'i ketihi, üçüncü; (8) Ve kütübîhi, dördüncü, ve rusulîhi, beşinci; ve'l-yevmi'l-âhîri, (9) altıncı, ve vi'l-kaderi hayrihi ve şerrihi mine'llâhi te'âlâ. (10) Üçü gûsüldedir; evvelkisi, mażmaza, ikincisi;

[266a] (1) istinşâk, üçüncüsü; sâ'ir bedenlerini pâk itmekdir. (2) Üçü teyemmümdedir; evveli; bir kerre eliñi (3) toprağa urup yüzine kaplayu mesh itmek, (4) ikinci, bir kerre daği elini toprağa urup kollarına (5) mesh itmek, üçüncü, evvelinde teyemmüme niyet itmek. (6) Dördü abdestde; evveli, yüzün kıl biten yirinden (7) kulağ yumşığına degin yumağdır. İkinci, kolların (8) dirseklerine degin yumağdır. Üçüncü, başın (9) dört bölüğinden bir bölüğüne mesh itmekdir. Dördüncü, (10) ayakların topuğlarına degin yumağdır.

[266b] (1) On ikisi namazdadır; yidisi taşrasında, beşi (2) içindedir. Taşrasında olanın evveli hadesden (3) tahâret, ikinci necâsetden tahâret, üçüncü; (4) setr-i 'avret, dördüncü; istikbâl-i kıble, beşinci; (5) vakit, altıncı; niyyet, yedinci; iftitâh tekbiri. (6) İçince olanın evveli; kıyâm, ikinci; kırâ'at, (7) üçüncü; rükû', dördüncü; sücüd, beşinci; ka'de-i (8) ahî

* 265b.

rede teşehhüd miqdârı oturmağdır. (9) (Âbdest du‘âları bunlardır: Bismi’llahi’l-‘azîm (10) ve’l-ḥamdulillahi ‘alâ dīni’l-İslâmi ve ‘alâ tevfiķi’l-îmân

[267a] (1) ve ‘alâ ḥidâyeti’r-raḥmâni elḥamdülillahi’l-lezî ce‘ale (2) elmâ’e ṭahuran vece‘ ale’l-İslâme nûran. Ağzına (3) şu virirken bunu oқuya: Allâhümme eşkini min (4) ḥavzi nebiyyike ka’sen lâ ez mâ’ü ba‘dehü ebeden. (5) Burnına şu virirken bunu oқuya: Allâhümme ariḥni (6) râyiḥate’l-cenneti verzuḡni min ne’îmihe velâ tiruḡni (7) râyiḥate’ n-nâri. Yüzünü yıķarken bunu oқuya: (8) Allâhümme beyyiz veçhi binûrike yevme tebyezzu (9) Vücühü evliyâ’ike velâ tüsevvid veçhi bizünübihî (10) Yevme tesveddü vücühü a’dâ’ike. Sağ kolunu

[267b] (1) yıķarken oқuya; Allâhümme a’ṭini kitabi biyemîni (2) ve ḥasibni ḥisâben yesî ran. Şol kolunu yıķarken (3) bunu oқuya: Allâhümme lâ tu’ṭini kitabi bişimâli velâ (4) min verâ’i zehrî velâ tuḥasibni ḥisâben şedîden. (5) Bışına mesh iderken bunu oқuya: Allâhümme ḥarrim şe’ri (6) Ve beşerî ‘ale’n-nâri ve ezillini taḥte zılli ‘arşike (7) Yevme’ l-ezille illâ zillüke. Kulağına mesh iderken (8) bunu oқuya: Allâhümme ‘alini minellezîne yestemi’üne’l- (9) ḡavle feyettebi’üne aḡsenehü. Buynuna mesh iderken (10) bunu oқuya: Allâhümme ‘tiḡ raḡabeti mene’n-nâri

[268a] (1) vecfezni minesselâsili vel eḡlâli. (2) Sağ ayağını yıķarken bunu oқuya: Allâhümme (4) şebbit ḡademeyya ‘ale’s-şsîṭi yevme tezülü fıhi’l-eḡdâmü. (5) Şol ayağını yıķarken bunu oқuya: Allâhü’ m- (6) mec’al lî sa’yen meşķûran ve zenban maḡfûran (7) ve ‘amelen maḡbûlan ve ticâreten le’t-tebûra. Âbdest (8) tekmîl olduḡdan sonra bunu oқuya: Allâhü’ m-mec’alnî (9) min’l-letevâbîne vec’alnî mine’l-mütataḡhirîn. (10) Vec’alnî min ‘ibâdike’s-şâlihîn. (11) Vec’alnî minellezîne lâ ḡavfun ‘aleyhim velâhüm yeḡzenüne

[268b] (1) ba‘dehü. Semâya nazâr iderken bunu oқuya: subḡâneke (2) Allâhümme ve biḡamdike eşhedü e’l-lâ ilahe ente (3) vaḡdüke lâ şerîkeleke ve enne Muḡammeden ‘ abdüke ve rasûlüke. (4) Bundan sonra bir ya iki ya üç def’a besmele ile (5) İnnâ Enzelnâhü sûresini tecvîd ve teryîl üzre oқuya.

Namâzın Âdabı*

(1) (Evveli yalnız kılmış yâhud imâm ile (2) kılmış selâmın ‘ağâbinde) Allâhümme ente’ s-selâmu (3) ve minke’s-selâmu tebâreket yâ Ze’l-celâli ve’l-ikrâmi (4) demek, ikinci; Âyete’l-Kürsî okumak, üçüncü, otuz (5) üç kerre Subhâna’llâhi demek, dördüncü; otuz üç kerre

[269a] (1) elhamdü’llâhi, beşinci, otuz üç kerre Allâhü ekber demek, (2) altıncı, bir kerre Lâ ilahe illAllâhü veḥdehülâ şerikelehü (3) lehü’l-mülkü velehü’l-ḥamdü ve hüve ‘alâ külli şey’in ḡadırü demek, (4) yedinci, ellerin ḡible-i du‘â olan semâya ḡaldırmaḡ (5) ve ḡulüş üzre du‘â itmek, sekizinci cem‘atle ise (6) du‘âi beklemek, toḡuzuncu du‘â eşnâsında âmîn demek, (7) onuncu du‘ânın ḡitâmında elini yüzine çalmak.

8*

Fuzûlî* Medḡ-i Resûl

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

- 1 Eşraḡat min feleki’l-beḡçeti şemsun ve behâ*
Melâ’el-‘âleme nûrun ev sürürün ev behâ*
- 2 Çıḡdı bir ḡün ki ziyâsında tamâmî-i Resûl
Oldı maḡv öyle ki ḡurşîd-i şü‘â’ında Sühâ*
- 3 Oldı bâzâr-ı cihân-ı revnâḡı birdür yetim*
Ki degil iki cihân ḡaşılı ol durre behâ

* 268b.

* 8 269a.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 1a şemsun: şemsen FDS.

* 1b Melâ’el-‘âleme nûrun ev sürürün ev behâ: Melâ’el-‘âlemi nûrun ve sürüren ve behâ FDS.

* 2b ḡurşîd-i şü‘â’ında: ḡurşîd şü‘â’ında FDS.

* 3a bâzâr-ı cihân-ı revnâḡı: bâzâr-ı cihân revnâḡı FDS.

- 4 Rütbe-i hikmet-i Mi'râc-ı kemâline göre
Hükemâ fırka-i dün felsefe cem'-i süfehâ
- 5 Münhî ma'rifeti hâl-i diliyle dâ'im*
Kılur ehl-i Hakkâ esrâr-ı haqîkat inhâ
- 6 Niçe takrîr ideyim vaşfını bir şâhın kim
Aña vaşşâf ola Yâsîn-i mu'arref *Tâhâ
- 7 Ey **Fuzûlî** reh-i şer'ini tut ol râhıberin*
Bu tarîk ile dâlâletden özün eyle rehâ

9*

Köpek Oğlu Köpeğin Üzerine Söylenilen Ebyât

Müfte'ilün/Fâ'ilün/Müfte'ilün/Fâ'ilün

- 1 Bu cihânda ne teresler niçe kelb oğlu kelb
Zırlayup haykırarak dir bre kelb oğlu kelb
- 2 Ğuruşu bir metelige meteligi ğuruşa
Halkı iz'âc iderek dir bre kelb oğlu kelb
- 3 Bağdâda Muşıla gitdigini söyler halkâ
Zan idersem anı çoğmuş yine kelb oğlu kelb
- 4 Tolaşır giceleyin memleketi tâ-be-şabâh
Muttaşıl virdi zebânı bre kelb oğlu kelb

* 5a Münhî ma'rifeti: Münhî-i ma'rifeti FD:

* 6b Yâsîn-i mu'arref: Yâsîn ü mu'arif

* 7a râhıberin: râh-berim FDS.

* 9 270a.

- 5 Vaz' u reftârını görseñ diye çeksin el-ḥaḳ
[.....]⁶

10*

Ġazel-i Çerâġi*

Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün

- 1 Yolda ḳaldı gözüm ol dil-ber-i ra'nâ gelecek
Şaçı sünbül lebi bal ruḫları ḫamrâ gelecek
- 2 Vây anıñ dîde-i âhūsına düçâr olanıñ
Mest-i ḫayrân olacaḳ yaşına sevdâ gelecek
- 3 Niçe kehvâre-i 'işḳa yatırıp tıfl gibi
Aldadı gitdi beni gelmedi ḫâlâ gelecek
- 4 Serv-i reftâre gibi nâz u nezâket iderek
Ḫöş ḫırâm eyleyerek ḳâmet-i bâlâ gelecek
- 5 Ey Çırâġi gözün aydın saña müjde bu gice
Bezm-i aḫbâb ile bir şem'-i hüveydâ gelecek

⁶ Mısra zayi olmuştur.

* 10 270b.

* **Çerâġi**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Çerâġi mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır.

11*

Ġazel-i Hâlişî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Nigârî mülk-i cismim kenz-i 'ışkıñçün harâb itdim
Anı cânım yirine kalbiden nâ'ib-menâb itdim
- 2 Derûn-ı sînemi pâk eyledim aġyâr-ı naķşından
Göñül kâşanesin 'ışķ-ı ruġıñçün müsteţâb itdim
- 3 Cihânıñ gülşenine gelmemiş ġüsnüñ gibi bir gül
Anıñçün vaşf-ı ġüsnüñ 'âlem içre intiġâb itdim
- 4 Şarâb-ı nâba ger meyl eylesem ma'zûrı tüt zâhid
Ben ol meyġânedede pîr-i muġâna intisâb itdim
- 5 Müdârâ içre **Hâliş** görmedim ben 'ışķ-ı sevdâsın
Anıñçün 'ilmimi meyġânedede rahn-ı şarâb itdim

12*

Ġazel-i 'Ākif*

Mef'ûlü/Fâ'ilâtün/Mef'ûlü/Fâ'ilâtün

- 1 Zülfin taġıt ey bād-ı şabâ zârım uyansun
Envâ'-ı nevaziş ile tōķün yârim uyansun

* 11 271a.

* **Hâlişî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüġü” adlı eserde Halisî mahlasını kullanan 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Hâlişî'nin hangisi olduġu tespit edilememiştir.

* 12 272a.

* **Ākif**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüġü” adlı eserde 8, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Ākif mahlasını kullanan birçok şair bulunmaktadır. Mecmuadaki Ākif'in hangisi olduġu tespit edilememiştir.

- 2 Yat yavru diyü cismimi zârîñ kâfes itdi
Çeşmin süzerek yâr-ı kâdeh-kârım uyansun
- 3 Te'sîri bile kalmamış âh-ı seherimden
Sînemde olan tûti-i şeker-h'ârım uyansun
- 4 Aḥşam olalı müntezirim câm-ı şabûḥa
Bülbüller ötüşsün gül-i bahârım uyansun
- 5 Biñ dürlü niyâz eyleyerek 'Âkif oyundan
Biñ nâz ile ol çeşm-i siyâh-kârım uyansun

13*

Ġazel-i Fu'âd*

Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün

- 1 Ebrü sitemiñ geçmedi ḥâlâ üzerimden
Bârân-ı belâ münkaṭif olsun mı serimden
- 2 Tıydum ki raqîbân ile ülfetler idermiş
İnşâf idiñiz çok mıdır ölsem kederimden
- 3 Bir vâdi-i müzlimde işim âh u bükâdır
Her dem ki o mâh gâ'ib olur çeşm-i terimden
- 4 Feth itmege iqlîm-i cünûmı sefer itdim
Ey nâs ḥaber-dâr olñız bu seferimden

* 13 272b.

* **Fu'âd**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Fu'âd mahlasını kullanan 1 şair bulunmaktadır. <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com> internet adresinde Fu'âd mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. Mecmuadaki Fu'âd'ın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 5 Tîr-i müjesin görmek ile bir kaşı yayıñ
Mânend-i **Fu'âd** işte uruldum cigerimden

14*

(Tola Nâ'e'l-Fâzıl E's-Şeyh İbrâhîm* El-Hulûti Kâdessa Sırrahü)

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Bidâyetde taşavvuf şüfî-i bî-cân olmağa dirler
Nihâyetde serîr-i dilde sulţân olmağa dirler
- 2 Târîkatde taşavvuf maḥv-ı şüretden 'ibâretdir
Ḥaḳîkatde sarây-ı sırda mihmân olmağa dirler
- 3 Bu âb u gül libâsından taşavvuf 'ârî olmağdır
Taşavvuf cism-i şüfî nûr-ı Yezdân olmağa dirler
- 4 Taşavvuf lem'a-i envâr-ı muḥlağdan uyanmağdır
Taşavvuf âteş-i 'ışık ile süzân olmağa dirler
- 5 Taşavvuf 'ârif olmağdır ḥükm ile 'âdetu'llâha
Taşavvuf cümle ehl-i derde dermân olmağa dirler
- 6 Taşavvuf ten ḫılsımın ism-i Fettâḫ ile açmağdır
Taşavvuf bu 'imâret küllî vîrân olmağa dirler

* 14 273a.

* **Şeyh İbrahim:** 1591-92 yılında, bugün Bulgaristan sınırları içinde kalan Köstendil livâsına bağlı Eğridere' de doğdu. İstanbul'a geldi ve Lâmekânî Hüseyin Efendi vasıtasıyla Hamzavilîğe intisap etti. Halvetî şeyhi Hakîkîzâde Osman Efendi'ye de intisap ederek seyrüsülûkünü tamamladı ve Aksaray'daki Gavsî Tekkesi' ne şeyh olarak tayin edildi. Lakabına izâfetle daha sonra Olanlar Tekkesi diye anılan bu tekkede kısa zamanda büyük bir şöhret kazandı ve ölümüne kadar tekkenin şeyhlik makamında bulundu. 1655 yılında vefat etmiştir. Eserleri: Divan, Vahdetnâme, Müfid ü Muhtasar

- 7 Taşavvuf sūfī-i āl-i hāle tebdīl eylemeklikdir
Daħi her sz ki syler āb-ı hayvān olmağa dirler
- 8 Taşavvuf ‘ilm-i ta‘birāt-ı te‘vilātı bilmekdir
Taşavvuf cān ilinde sırr-ı sūbhān olmađa dirler
- 9 Taşavvuf hayret-i kūbrā vū mest-i vāla olmađdır
Taşavvuf Hāıñ esrārında hayrān olmağa dirler
- 10 Taşavvuf alb evinden māsivāu‘llāhı gidermekdir
Taşavvuf alb-i mū‘min ‘arş-ı Raħmān olmađa dirler
- 11 Taşavvuf k llī yamağdır v c dı nār-ı lāy ile
Taşavvuf n r-ı illāy ile insān olmağa dirler
- 12 Taşavvuf g nde biñ kerre l p yine dirilmekdir
Taşavvuf c mle ‘ālem cismine cān olmağa dirler
- 13 Taşavvuf her nefesde Őara v  ğarba iriŐmekdir
Taşavvuf bu amu ğala niğhbān olmağa dirler
- 14 Taşavvuf c mle zerrāt-ı cihānda Hāı grmekdir
Taşavvuf g n gibi g ne n māyān olmağa dirler
- 15 Taşavvuf g nde y z biñ Őurete girmek gr nmekdir
Taşavvuf herkes ile işi iħsān olmağa dirler

15*

Halîlî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

I

Ey dirîğâ gitti yârim gül-‘izârım elvedâ‘
 Bûlbül-i şürîde-veş nâlân u zârım elvedâ‘
 Geçdi ‘ömrüm-veş ‘azîzim ihtiyârim elvedâ‘
 Elvedâ‘ ey yâr-ı ğârım ğam-güsârim elvedâ‘*

II

Bulduğım vaķit ol ħabîbiñ kıymetini bilmedim
 Bildigimden şoñra ħadrin geçdi fırsat elvedâ‘*
 ‘İyd-ı vaşlına anıñ ħayfâ ki ħurbân olmadım
 Elvedâ‘ ey yâr-ı ğârım ğam-güsârim elvedâ‘

III

Cân fedâ eyleridim vaşlı eger olsa ‘atâ
 Mâni‘ olsa vaşlına eyledüğim cürm ü ħatâ*
 Firħatâ vâ firħatâ vâ ħasretâ vâ ħasretâ
 Elvedâ‘ ey yâr-ı ğârım ğam-güsârim elvedâ‘

* 15 274b.

* **Halîlî-i Mar’aşî:** Bugünkü bilgilere göre eserleri günümüze intikal eden en eski Kahramanmaraşlı divan şairidir. Şair hakkında kaynaklarda fazla bilgi bulunmamaktadır. Halîlî’nin doğum yeri ve tarihi, yaşadığı ve vefat ettiği yer de bilinmemektedir. Asıl ismi Mustafa olup Halil ve Halîlî mahlaslarını kullanmıştır. 16. yüzyılın ilk yarısında dünyaya geldiği söylenebilir. Bu durumda Halîlî’nin muhtemelen 16. yüzyılın sonu ve 17. yüzyılın ilk çeyreğinde vefât ettiği düşünülmektedir. Eserleri: Etvâr-ı Seb’a, Ravzatü’l-Îmân, Divânçe-i Halîlî-i Mar’aşî (Alıcı, 2010: 19-39).

* I/4 ğam-güsârim: ğam-güsârim HLMD.

* II/2 elvedâ‘: bulmadum HLMD.

* III/2 eyledüğim: ger itdüğüm HLMD.

IV

Bir ğarībim hem-demim hem-demdir işim rüz u şeb*
 Mūnis ü hem-rāzidi def-i ğama ğāyet sebeb
 Hıç firāḫiñ görmesem dirdim cüdā düşdüm ‘aceb
 Elvedā‘ ey yār-ı ğārım ğam-güsārım elvedā‘

V

Çanda kaldı hicriñe şabr eylemeklik ay u yıl
 Ayru düşse bir nefes senden ḫalīlim bu **Ḥalīl**
 Yana yana çağırup dir ḫaşr olunca şöyle bil
 Elvedā‘ ey yār-ı ğārım ğam-güsārım elvedā‘

16*

Ḥalīlī*

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Serverā şūretiñi şūret-i cān eylediler
 Şūretiñ sırrını şūretde nihān eylediler*
- 2 Gerçi la‘liñde şehā çeşm-i cān oldu nihān
 Lākin ehline Hızır gibi ‘ayān eylediler
- 3 La‘liñiñ sırrını dil ‘ārife şorduğı bu kim
 Sırr-ı cāndan ‘ulemā kime ‘ayān eylediler*
- 4 La‘liñiñ sırrı muḫīṭ oldu cihān buldı ḫayāt
 Ol ḫayātı sebeb-i kevn ü mekān eylediler

* IV/1 hem-demdir işim: hem-derdüm idi HLMD.

* 16 275b.

* **Ḥalīf-i Mar’aşî**: bk. s. 70.

* 1b şūretiñ: şūretiñ HLMD.

* 3b ‘ayān: beyān HLMD.

- 5 La'l-i şîrîniñe Ferhâd gibi dil virmek ile
Hüsrevâ gözlerimiñ yaşını kan eylediler
- 6 Sini sevdiğimçün ey saçı Leylâ ne 'aceb
Beni Mecnûn gibi rüsvâ-yı cihân eylediler
- 7 İtmesün anı ikilikle varan diyü tavâf
Ka'be-i kuyıñı bî-nâm u nişân eylediler
- 8 Nâr-ı 'ışk oldu semender gibi tüt câyı **Hâlîl**
Yirin ey hürî senin bâğ-ı cinân eylediler

17*

Fuzûlî*Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün⁷

- 1 Bezm kânûnı bozuldu ne için ceng ile def
Yıgılu itmeyeler hâkim işiginde gülü
- 2 Ramazân ayı gerek açıla cennet kapısı
Ne revâ kim ola meyhâne kapısı bağı
- 3 Fetî-i meyhâne için okuyalım Fâtîhalar
Ola kim yüzümize açıla bir bağı kapu
- 4 Âfitâb-ı kadeh itmez ramazân ayı tülû'
Ne belâdır bize yâ Rab ne kara gündür bu

* 17 276b.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.⁷ Şiirin evveli zayı olmuştur.

18*

Şem'î*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Besmeyle hāmemi aldım ele ben evvelā
Hāmd u şükri resm-i haṭ dīvāna yazdım ibtidā
- 2 'Işk meyinden Hāḫ bize bir ḳatre ihsān eyledi
Nūş idüp Bezm-i Elestden rūḫımız buldı şafā
- 3 Başladı mevc urmağa deryā gibi sulṭān-ı 'ışk
Bād-ı 'ışk günden güne buldı derūnımda nümā
- 4 Sınnımız buldı nişābın biz daḫi uşlanmaduḫ
Cehl-i ḡayretle cihānda 'ömrimiz itdik hebā
- 5 Bir mu'āşī mücrimem mürden za'if rūy-ı siyāh
Birledim Hāḫḳı Hābību'llāha itdim i'tinā
- 6 Tevbeler olsun cemī' itdigim 'isyānıma
Rāh-ı Hāḫḳa şalması ḡvā virüp nefsi hevā
- 7 Yādigār olsun diyü dīvānı tertīb eyledim
Oḫsuñ ḫayr ile yād itsün bizi bāy u gedā
- 8 Dilerim bir noḳtasın Mevlā ḳabül itsün hemān
Olmaya sehvi ile hīc söz ü lisanımdan ḫaṭā

* 18 277a.

* **Şem'î**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Şem'î mahlasını kullanan 6, <http://www.turkedebiyatiisimlersozluğu.com> internet adresinde birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Şem'î'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 9 Mevleviyem Mevleviyem p̄rimiz Monlā-yı Rūm
Şāh-ı Kutbū'l-'Arīfīndir ser-firāz-ı evliyā
- 10 Söyledim birkaç ǧazel kılsun nazār erbāb-ı dil
Zihnimiz itsün küşāde hāzret-i bāri Hūdā
- 11 K̄almadı dünyā murādından murādım almadık
Eyledim beyti tavāf sa'y eyledim beyne's̄-şafā
- 12 Baş açık yalın ayak çıkdım 'Arafāt Taǧına
Gözyaşın itdim revān el kıldırup kıldım du'ā
- 13 Hāc idüp açdım gözüm Hākkıñ Hābībīñ görmege
Varayım yalvarayım ben hācetim kılsun revā
- 14 K̄ubbe-i hāzrātını gördüm yüzüm sürdüm yire
Āsitān-ı 'izzetiñde derdime buldum devā
- 15 Ravza-i pāk-i sa'ādetde niyāz itdim hezār
Gün-be-gün 'ışk ateşi oldı derūnımda nümā
- 16 Yoǧiken bu 'ālem-i eşyā Hābībū'llāh idi
Hürmetiçün yaradılmışdır cemī'-i enbiyā
- 17 El-emān olsun didim bu beyt-i Resūl'llāha ben
İntisāb eyler şehā ey şehīd-i Kerbelā
- 18 Çār-i yārīñ eylesün cürmim recā ile kabūl
Hāzret-i Ebābekir 'Ömer Oşmān 'Aliyye'l-Murtażā
- 19 Ben ne hāddimdir efendim vaşfını itmek beyān
Āl-i evlād-ı Resūl'llāha cān olsun fedā

- 20 Her ğazel dīvāna taḥrīr eyledikçe şāha sen
Şad hezār eyle şalāt ile selāmı **Şem‘iyā**

19*

Şem‘ī*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Hāmd-ı Raḥmān eyleriz başlandı dīvān ibtidā
Bir cānım var rāh-ı ‘ışka oldu ḳurbān ibtidā
- 2 Menba‘-ı mevcūd olan nūr-ı Ḥabībīn ḥalk idüp
Zātınıñ ‘irfānına ḳaşd itdi Yezdān ibtidā
- 3 Rūḥ-ı pākin bir mücevher ḳandīle ḳoydı Ḥüdā
Hem ḥabībī hem ṭabībī oldu cānān ibtidā
- 4 Ḳudret ile “Ol” didi var oldu ‘ālem bī-gümān
‘Arş-ı Raḥmāna buyurdu emr ü fermān ibtidā
- 5 Cümle ma‘nā-yı Kitābu’llāhı cāmi‘ bī-naẓīr
Levh-i maḥfūza yazıldı nūr-ı Ḳur’ān ibtidā
- 6 Yüz yigirmi sāl içinde Ādemi ey **Şem‘iyā**
Çār-ı ‘unşurdan yaratdı virdi bir cān ibtidā

* 19 279a.

* **Şem‘ī**: bk. s. 73.

20*

‘Ârif* Müseddes

Mef’ülü/Mefâ’îlü/Mefâ’îlü/Fe’ülün

I

adrim ola berter şeref-i nād-ı ‘Alīden
 Nuşret bulayım dem-be-dem imdād-ı ‘Alīden
 Meydān-ı muḥabbetde ki feryād-ı ‘Alīden
 Şehzāde-i ‘Alī iki şimşād-ı ‘Alīden
 Yā Rab bizi dūr eyleme evlād-ı ‘Alīden
 Biz anlarıñ bendesiyüz ālu Belādan

II

Hāke dūr-i vālāları esīr-i ḥaıat
 Ruşsūde olan ‘aşık-ı şūrīdeye devlet
 Anlardan olur ‘āleme ‘āşār-ı ‘ināyet
 Her bendesi şāhāne felek mertebe elbet
 Yā Rab bizi dūr eyleme evlād-ı ‘Alīden
 Biz anlarıñ bendesiyüz ālu Belādan

III

Āḥir bu ḥarābata gelür nevres-i vīrān
 İşkeste olur cāmları rind-i perīşān
 Nev neş’eniñ elbetde ḥumārın çeker insān
 Ol dād-ı sened mecma’aya vardığımız ān
 Yā Rab bizi dūr eyleme evlād-ı ‘Alīden
 Biz anlarıñ bendesiyüz ālu Belādan

* 20 280a.

***Ârif:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Ârif mahlasını kullanan birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Ârif’in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

IV

Evşâf-ı ‘Alî oldı benim ma‘den-i kânım
 Evlâd-ı ciger-pâresidir cân-ı cânânım
 ‘Ârif dil-i erbâb-ı muhâbbetde mekânım
 Bu nuḡḡ-i şerîf oldı benim vird-i zebanım
 Yâ Rab bizi dūr eyleme evlâd-ı ‘Alîden
 Biz anlarıñ bendesiyüz Ḳâlû Belâdan

21*

‘Âsım*

Mef‘ülü/Mefâ‘îlü/Mefâ‘îlü/Fe‘ülün

- 1 Dil-süz-ı firâkıñla yanupdır efendim
 Derdim kime yansam o da yanıḡdır efendim
- 2 Her dem kızıl ırmaḡ gibi cüş itmede eşkim
 Ağlayınca gözüm al ḡana boyanıḡdır efendim
- 3 Bir mertebe cüş itdi kim seylâb-ı sirişkim
 Deryâ o ḡandı ile bulanıḡdır efendim
- 4 Bir şey’ dir ise ḡaḡkıma bühtân idüp aḡyâr
 Kâfirlere aldanma münâfıḡdır efendim
- 5 ‘Âsım yanaraḡ ḡâlimi arz eylerim ammâ
 Derdim kime yansam o da yanıḡdır efendim

* 21 281a.

* **Âsım:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Âsım mahlasını kullanan birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Âsım’ın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

22*

Nefî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Yazanlar peykerim destimde bir peymâne yazmışlar
Görüp mest-i mey-i 'ışık olduğım mestâne yazmışlar
- 2 Baña teklîf-i zihir itmezdi idrâk olsa zâhidde*
Yazanlar kim anı 'âkil beni dîvâne yazmışlar*
- 3 Degildir gözlerinde sâye-i müjgâni 'uşşâkıñ
Ĥatîñ resmini beyyâz-ı dîde-i giryâna yazmışlar
- 4 Benim 'âşık ki rüsvâlîkla tıtdı şöretim şehri
Yazanlar kışşa-i Mecnûnı hep yabâne yazmışlar
- 5 Niçe zâhirdir ey Nefî söziñden dildeki sūziñ
Yazınca nüşha-i şî'riñ kâlemler yana yazmışlar

* 22 281b.

* **Nefî:** Erzurum'un Hasankale ilçesinde 1575 yılında doğduğu düşünülmektedir. Asıl adı Ömer'dir. Gazelleri, hicivleri, bilhassa kasideleriyle büyük şöret kazanan bu şairin devlet büyüklerine karşı sert çıkan keskin ve alaycı hiciv lisanı, bilhassa bu hicivler yüzünden öldürülmüş olması, onun hayatı ve şahsiyeti etrafında yaygın ve devamlı bir alaka uyandırmıştır. Dördüncü Murad tarafından büyük iltifat ve himaye görmüştür. Üslubundaki ahenk ve ustalıklı, bir de hayallerinin şiirlerle olan yakın akrabalığı dolayısıyla Nefî'nin şiirleri şiir iklimlerine girme ruhsatını almıştır. Onun, Türkçe ve Farsça Divanı ile Sihâm-ı Kazâ isimli bir hicivler mecmuası vardır (Banarlı, 2001: 653-661).

* 2a teklîf-i zihir: teklîf-i zühhd NFD.

* 2b yazanlar: yazıklar NFD.

23*

Selâmi*

Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün

- 1 Cāy eyle gönül mürğına gül-zârını yâ Rab
Her şubḥ u mesâ yâd ide ezkârını yâ Rab
- 2 Ref ide şeb-i keşret-i şems-i eḥadiyyet
Her zerrede zâhir görem envârını yâ Râb
- 3 Şaḥ eyle tecelliñ ile ten Tûrını göster*
Müsâ dile ḥâl eyle dîdârını yâ Rab*
- 4 Deryâ-yı ledünni idüp iḥsân u aṭâ kıl
Ḳalbim şadefinde dür-i esrârını yâ Rab
- 5 Lâḥûtı delîl eyle **Selâmi** faḳîre*
Esmâ vü şıfat fi'l eyle âşârını yâ Rab*

* 23 282a.

* **Selâmi**: 18. yy'ın sonu ile 19. yy'ın başında yaşamıştır. Hayatının önemli bir kısmı İstanbul Eyüp'teki Nakşibendi dergâhında geçmiştir. Şair hakkında kaynakların verdiği bilgiler sınırlıdır (Kaya, 1999: 9).

* 3a ten Tûrını: ten-i Tûrını SD.

* 3b Müsâ dile: Müsâ-yı dile, ḥâl eyle: ḥâl ile SD.

* 5a Selâmi faḳîre: Selâmi-i faḳîre SD.

* 5b Esmâ vü şıfat fi'l eyle: Esmâ vü şıfat-ı fi'le SD.

24*

Şeref*

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Perverde-i luṭf it gül-i ḥandānımı yā Rab
Gūş eyleye bu nāle vü efġānımı yā Rab
- 2 Bu āh u feryādıma vir luṭf ile te'sīr*
Nerm eyleye tā kim dil-i cānānımı yā Rab
- 3 Ketm eyler isem de yine izhār ider elbet
Āhım şereri āteş-i pūnhānımı yā Rab*
- 4 Her demde görüp cūy-ı sirişkim dimez ol şūḥ
Şād eylemeyim 'āşık-ı nālānımı yā Rab
- 5 Dutsun Şerefiñ üstüne pervāne-veş āhım
Yağ āteş-i 'ışka dil-i sūzānımı yā Rab

25*

Şeref*

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 Kalmadı çekmege cānımda liyāḳat yā Rab
İrsün encāma yiter riḥ-i felāket yā Rab*

* 24 282b.

* **Şeref Hanım:** 1809 yılında İstanbul'da doğmuştur. Mersiye-i Birâder-i Men Âh Âh başlıklı bir terki-i bendi vardır. Şereh Hanım'ın tek eseri Divan'ıdır (Arslan, www.turkedebiyatiisimlersozlugi.com 12.06.2019).

* 2a āh u feryadıma: āh-ı firāvānıma ŞHD.

* 3b āteş-i pūnhānımı: āteş-i pinhanımı ŞHD.

* 25 283a.

* **Şeref Hanım:** bk. s. 80.

* 1b riḥ-i felāket: renc-i felāket ŞHD.

- 2 Nîk ü bed ḥayr u şer aḥvālîme vâkıfsıñ sen
‘Arzūḥāl itmege var mı saña ḥâcet yâ Rab
- 3 Ḥastayım ḥasta meded derdime dermân eyle
Vir şifa-ḥâne-i luṭfuñdan ifâkat yâ Rab
- 4 Düşdi girdâb-ı mezelletde yatur keşti-i dil
İrişe sâhil-i ümîde selâmet yâ Rab
- 5 Ne ḳadar mücrim ise kendi ḳuluñdur yine sen
El-emân eyle **Şeref**-zâra ‘inâyet yâ Rab

26*

Muḥarrem*

Mef’ülü/Mefâ’îlü/Mefâ’îlü/Fe’ülün

- 1 Ey mâh-ı muḥarrem ḳanı şultân-ı şehîdân
Ey nûr-ı Nebî ibn-i ‘Alî ol şeh-i ḥübân
- 2 Gül yüzlü Ḥüseyn oldı ḥazân Şimriñ elinde
Leb-teşne şehîd itdi anı zümre-i tuğyân
- 3 Ḳan dökse n’ola dîdelerim cân u gönülden
Bu vâkı’aya arz u semâ eyledi efğan
- 4 Raḥm itmedi şâha ebedî zâlim-i bî-dîn
Kesdi serini oldı olar la’nete şâyân

* 26 283b.

* **Muḥarrem**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Muḥarrem mahlasını kullanan 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Muḥarrem’in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 5 Tut mâtemin ey **Muḥarrem** kıl dīdeni giryān
Evlād-ı Hüseyn itdi kamu çāk-i giribān

27*

Vehbî*

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 Dil olmasa perverde-i Behzād-ı muḥabbet*
Olmazdı bu şüret ile üstād-ı muḥabbet
- 2 Bülbül seherî nāleyi tesbîḥ idüp elde*
Teshîr-i gül için çeker evrād-ı muḥabbet
- 3 Ey şüh gam-ı ḳaddîñ ile şerḫa-i sînem
Bir bir çemen-i 'ışḳda şimşād-ı muḥabbet
- 4 Seylāb-ı sirişḳ eylemese sūziş-i itfā
Dünyāyı yaḳar āh-ı 'alev-zād-ı muḥabbet

* 27 284a.

* **Sünbülzâde Vehbî:** Asıl adı Mehmed bin Râşid bin Mehmed olan şairin mahlası Vehbî'dir. Şairin 1133 (1718) yılında doğduğu tespit edilmiştir. Şair, 14 rebiyülevvel 1224'te (29 Nisan 1809) vefat etmiştir. Divan'ında Arapça şiirleri, Farsça Divançe'si ve Türkçe şiirleri bulunan şair bu dillerde şiir söyleyebilecek derecede her üç dile de hâkimdir. Bu eserlerinin dışında manzum hikâyeciliğin tipik örneklerinden olan Şevk-engiz mesnevisi ve nasihat-nâme türünde yazdığı Lutfiyye mesnevisiyle bu alanlarda da varlığını ortaya koyan şair münşeât ve hezeliyatlarıyla da adından söz ettirmiştir. Teknik bakımdan oldukça sağlam olan şiirlerinde dili genellikle sade ve akıcıdır. İran sefaretî dönüşünde yazdığı "Kasîde-i Tannâne", Rodos'ta Şahin Giray'ın katli ve akabinde mahkemesinin basılarak kendisinin hapsedilmesi üzerine yazdığı "Kasîde-i Tayyâre", bir tür poetika sayılabilecek "Kasîde-i Kelâmiyye" (Sühan Kasidesi) gibi orijinal kasideleri de vardır. Sünbülzâde Vehbî için bir kaside şairi, denilse yeridir. Mesnevi türünde de Lutfiyye, Şevk-engiz adlı eserleriyle adından söz ettirmiştir. Vehbî, en fazla etkisinde kaldığı şairler Nefî, Sâbit ve Nedîm'dir. Eserleri: Divan, Lutfiyye, Tuhfe-i Vehbî, Nuhbe-i Vehbî, Şevk-engiz, Münşeât (Yenikale, 2012: 10-24).

* 1a Behzād: Bihzād SVD.

* 2a nāleyi: jāleyi SVD.

- 5 Bir âfet-i şîrî̄n-diheniñ şevķine **Vehbî**
Oldum yine kûh-ı ğama Ferhâd-ı muħabbet

28*

Vehmî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Neden ey dehr-i dün devriñde bir kez olmadım dil-şâd
Yıkıldı hâne-i hâtır temelden olmadı âbâd
- 2 Çürütdi dil-i hazî̄n gönlüm dem-â-dem ğurbet illerde
Çeküp ağyâr-ı ķahrın eylerim bülbül gibi feryâd
- 3 Ne demlerdir cüdâ ķıldı o mâh-ı 'âlem-ârâdan
Haber-dâr olmazam kimler ile ülfet eylemiş bünyâd
- 4 Daha yitmez mi bu cevr-i sitemler çekdiğim günler
Ķılursıñ resm-i zulmi bu serimde dem-be-dem mu'tâd
- 5 'Aceb bir gün olur mı dâmen-i çâk-i ğirîbânım
Ola ol dest-i ğaddâr-ı felekde **Vehmiyâ** âzâd

* 28 284b.

* **Vehmî:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Vehmî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır

29**

Nesimî*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Ce'alnā Rabbeküm şāhid yazıpdur bunda bir nāme
Ki meşhur oldı esrārım yayıldı hās ile 'āma
- 2 Gelüp ol kâzi-i müftî ki ya'ni yazalar fetvā
Tutuşdı od ile defter boyandı kan ile hāme
- 3 Yıgıldı şeyh zāhidlerle ya'ni şoyalar cildim
Murādım bu idi Hāğdan irişdim ben bugün kāma
- 4 Gel ey bād-ı şabā tizrek elin öp benden ol yāriñ
Di gil aḥvālimi bir bir ne lāzımdır daḥi nāme
- 5 Benim dūd-ı firāqımdan ki yandı cümle baḥr u ber
Şoyuldığı Nesimîniñ yayıldı cümle aḥkāma

* 29 285a.

* Bu şiir, Hüseyin Ayan tarafından hazırlanan Nesimî Divanı'nda bulunmamaktadır.

* **Seyyid Nesimî (Hüseynî)**: Asıl adı Seyyid İmadü'd-din'dir. Nerede doğduğunu ve hangi tarihte öldürüldüğünü tam olarak öğrenmek mümkün olmamaktadır. El-Askalâni Seyyid Nesimî'den, Nesimü'd-din-i Tebrizî diye söz ederek, Melikü'l-Müeyyed Seyfü'd-din zamanında, Halep'te derisi yüzülerek, 1418 M./821 H.de öldürüldüğünü yazmaktadır. Ene'l-Hak (Ben Hakkım) sözünü, divanında yüzden fazla kullanmıştır. İyi bir tahsil görmüştür. Nesimi vardığı yerlerde büyük bir şevk ve heyecan ile Huruf ilminden ve Hurufilikten bahsedip insan yüzünde sekiz veya otuz iki harfi okuyarak yüzün, Tanrı'nın tecelli yeri olduğunu söylemiş ve yazdığı şiirlerde bu inancı dile, getirmiştir. Nesimi, şiirlerini Türkçe yazmıştır. Küçük bir divan teşkil edecek kadar Farsca şiirler de yazmıştır. (Ayan, 1990: 11-43).

30**

Medh-i Resûl Goft Nâdire'l-Mar'âşî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Şifâtın âyete'l-kübrâ saçın ve'l-leyl-i izâ yağşı
Gözün ve'n-necmidir ammâ kaçın kavseyn-i ev ednâ
- 2 Dihânın hoşça kudret kelâmın cevher-i hikmet
Lebin yâkütadır nisbet dişindir lü'lü' ü lâlâ
- 3 Cemâlin Ka'be-i maşûd vücudın rahmet-i Ma'bûd
Ki sensin Ahmed-i Maḥmûd ki sensin maşûdü'l-aşâ
- 4 Zuhûrûn bâdî-i 'âlem ki tâ kim hil'at-ı Âdem
Ki nâmın cümleden a'zam Ḥabîb-i Ḥazret-i Mevlâ
- 5 Cebînin levh-i maḥfûzdur zebânındır kalem taḥkîk
'Ale'l-'arş-i estevâ şadriñ mübarek kâmetin Ṭübâ
- 6 Cemâlin bağının bir bülbülidir 'ışık ile Qur'an
Anı tezkîr iden şubḥ u mesâ Yâsîn ile Ṭâha
- 7 Niçe vaşf eylesün cânâ seni **Nâdirî** gibi 'âciz
Meger meddâhın olmuşdur cenâb-ı Ḥâlık-ı yiktâ

* 30 285b.

* Bu şiir, Gülcan Tanıdır Alıcı'nın hazırladığı Mevlid Mar'âşî Kurrâ-zâde Nâdirî (Hayatî Edebî Şahsiyeti ve Eserleri) adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Nâdirî, Nâdire'l-Mar'âşî, Mar'âşî Kurrâ-zâde Nâdirî:** bk. s. 54.

31*

Ġazel-i Rif'at Baba*

Müstef'ilâtün/Müstef'ilâtün

- 1 Ey ġonce-i nevres-i fidānım
Ey ġadd-i nihāl-i erguvānım
- 2 Vay tıfl-i şafā nükte-i tānım
Ey tende revan-ı rūḡ-ı cānım
- 3 Ağyāre mi āşinā olupsıñ
Bīġāneye mi revā olupsıñ
- 4 'Anġā gibi ber-hevā olupsıñ
Nāz itme mi yoḡsa ey civānım
- 5 'Ahdin ġü seniñ vefā degil mi
Yār olmaġ iġün bañā degil mi
- 6 Şimdi bu edā cefā degil mi
Yitmez mi bu āh ile efġānım
- 7 Şol vaġti ki hem ġarīnım oldu
Ārām-ı dil-i ġazīnım oldun
- 8 Men dūr iken sen yaġnım olduñ
Rūzidi hemān bahre şebānım

* 31 286b.

* **Rif'at:** "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Rif'at mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Rif'at'in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 9 Bâri ezel itmeyeydiñ ikrâr
Âsân idi eyleseñ de inkâr
- 10 Ârz eyledi hâlin **Rif'at** zâr-ı zâr
Ger diñler iseñ budur beyânım

32*

Fuzûlî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Bırakmadı hâke hüsnüñ âfitâb-ı 'âlem-ârâyı
Götürdi yir yüzünden mu'ciz-i la'liñ Mesîhâyı
- 2 İki gözden revân itmiş sirişkim kâmetiñ şevki
'Âşâ-yı mu'cizi gör kim iki bölmüş bu deryâyı
- 3 Bukülmiş kıddimi kırtaragör kıllâb-ı zülfünden*
Hâfâdır çekmesün çok bağı çökmüş bir şınık yayı
- 4 Ruhuñ üzre ham-ı ebrûñı görmek isterim ammâ
İyen düşvâr olur gün var iken görmek yiñi ayı
- 5 Şarâb-ı nâba luğf it muhtesib çok kıahr ile bakma*
Mükedder kıлма 'aqs-i tîreden câm-ı muşaffâyı
- 6 Yidi gündür ol ayı görmezim âhım şirârı ile
N'ola kılsam Benâtü'n-na'ş ile yiksân Şüreyyâyı

* 32 287a.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 3a kıllâb-ı zülfünden: kıuttâb-ı zülfünden FDS.

* 5a çok kıahr ile bakma: kıalır ile çok bahma FDS.

- 7 **Fuzûlî** eşk-i sîl ile perîşân olma şabreyle*
Aña hem var ola âhir dutup durur mı dünyâyı

33*

Mışrî*

Mef'ûlü/Mefâ'îlün/Mef'ûlü/Mefâ'îlün

- 1 Esmâ-i İlahîde bî-ḥad hünerim var
Her demde semâvât-ı ḥurûfa seferim var
- 2 Gönlüm göginiñ yıldızınıñ hîc 'adedi yok
Her burcda benim biñ güneş biñ kamerim var
- 3 'Âlimlere ebced ḥ'âcesi olmaḳ olur 'âr
Alçaḳ görinen ebcede 'âlî nazarıḳ var
- 4 'Arş u semâvâtı 'ulûmıñ budur el-ḥaḳ
Hem daḫi zemînde tükünmez güherim var

* 7a eşk-i sîlile: eşk-i seyliyle FDS.

* 33 287b.

* **Niyâzî Mısrî:** Asıl adı Mehmed (Niyazi)dir. İkinci Osman devrinde 1617-1618 yıllarında Malatya'da şimdiki adı Soğanlı olan "İşpozi" kasabasında doğmuştur. 1638 de Medrese tahsilini tamamlayarak icazet alan divan sahibi Tanrısal ilimler üzerinde çalışarak bilhassa tefsir, hadis, fıkıh ve tasavvuf alanlarında yavaş yavaş adını çevresine duyurmaya başlamıştır. Mısrıda bulunan "Miftâh-ı Ulûmî'l-Gayb" (Gayb İlimleri Anahtarı) ilmini öğrenmek üzere Mısra gidip Ezher camii civarında bir Kadiri şeyhinin yanına yerleşmiştir. Dört yıla yakın bir süre devam eden tahsil devresinin sonunda Niyazi bir gece rüyasında "Abdulkadir-i Geylani" hazretlerini görür ve rüyasını yanında bulunduğu Kadiri şeyhine tabir ettirir. Rüyaı dinleyen şeyh, kendisinin artık olgunlaştığını ve müşdidinin Anadolu'daki bir kâmil insanın olacağını bildirerek Mısrıdan ayrılmasına izin verir. Şair, 30 yaşında Mısrıdan ayrılır. Mısrî lakabını alması bu Gayb ilmini Mısrı'da tahsil etmesinden dolayıdır. Bu sebeple kendisine "Niyazi-i Mısrî" denilmiştir. 1694 yılının Mart ayında 76 yaşında irtihal-i dar-i beka eylemiş ve Limni Adası'ndaki türbesine gömülmüştür. Niyazi Mısrî hazretleri kuvvetli bir şair, yetkili bir vaiz, iyi bir hatip, coşkun bir sofi, mükemmel bir Müşdid ve büyük bir velidir. Eserleri: Dîvân-ı İlahiyyât, Mev'âidü'l İrfân, Tevhid Risalesi, Risâle-i Haseneyn, Devre-i Arşîyye, Fâtîha Tefsiri, Esmâ-i Hüsnâ Şerhi, Esmâ-i Halvetiyye, Mektûbât (Bilginer, 1982: 7-10).

- 5 Bunuñla bir oldı dem-i ‘İsâ ile **Mısrî**
Göñlüme dağı ne gelür var ne gider var*

34*

Ėazel

Mef‘ülü/Mefâ‘îlü/Mefâ‘îlü/Fe‘ülün

- 1 Biñ cān ile ben ‘āşık-ı dīdār-ı Hüseynim
Terk eylemezem haşre kadar yār-ı Hüseynim
- 2 Sevdim seveni sevmeyene eylerim elbet
Her lahzada la‘net keş-i a‘dā-yı Hüseynim
- 3 Ger olsa tenimde niçe yüz biñ dağı cānım
Her birin biñ kerre fedākār-ı Hüseynim
- 4 Hünbārı görüp dīdemi ‘ayb eyleme şüfî
Her dā‘imā kan ağladığım zār-ı Hüseynim
- 5 Raĥm eyle meded ĥalime ey şāh-ı ĥalender
Bir mücrim-i ‘āş-i hün-kān-ı Hüseynim

35*

Ėazel

Mef‘ülü/Mefâ‘îlü/Mefâ‘îlü/Fe‘ülün

- 1 Ey şem‘-i şafā arz u semāvāta irem hem
Biñ rūĥa fedā emriñe biñ başı ĥoram hem

* 5b ne gelür var ne gider var: ne gelürüm var ne giderim var NMD.

* 34 288a.

* 35 288b.

- 2 Kim virdi ise uğrına cān buldı hayātı
Ol cāna irüp hayy-ı ebed oldı Kerem hem
- 3 Ey pādīshāh-ı arz u semā hükmi seniñdir
Fermān-ı perī ins ü melek ehl-i haram hem
- 4 Kıtımırçün Āshāb-ı Kehf kılmadılar dūr
Kıtımır ile Kıtımır menem kelb-i der hem hem
- 5 Çün dāğ-ı hicriñ ile cigerim dağ ile çaqsıñ
Şun cāmını dāğ altına sermesti gidem hem

36*

Ġazel

Müfte'ilün/Fā'ilün/Müfte'ilün/Fā'ilün

- 1 Hāmd-i bī-ḥad o 'ināyet keremi çok Mevlā
Kıldı mevzūn ile vāreste zebānım gūyā
- 2 Biraz eş'arı bitüp mezra'a-i tab'ımda
Luṭf-ı bārān-ı Īlāhī irişüp buldı nümā
- 3 Bī-'aded virdiği şol ni'met-i uzmalılarına
Şükriñe kādır olam dir isem elbetde ḥaṭā
- 4 Şöyle üftāde idim ḥāl-i mezellet içre
Rif'atım yüce kı lup itdi baña luṭf u 'aṭā
- 5 Şām-ı zulmetde ḳalup vāla-i ḥayretde iken
Dil-i bīmārıma dād eyledi dārū-yı şifā

* 36 289b.

37*

Ġazel-i NakŖŖi*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ūlün

- 1 Dilā itmek dilerseñ hacc-ı ekber
DuĖūl it imdi ęalbe olma ebter
- 2 Bilürsiñ kim dimiŖler beyt-i Ėaędır
Giren ekŖer bulur Ėaęęı olur er*
- 3 Digildir taŖ u toprağdan bināsi
İdipdir anı ęudret nūru enver
- 4 Ene'l-Ėaę sırrına irmek dilerseñ
Ėavāf eyle o beyti ol hūner-ver*
- 5 Odur kim itmeyenler aña secde
Olupdur ey piri İblis ü bed-Ėār
- 6 Saña itdim bu 'ilmiñ intihāsın
Ėabūl eyle gözüñ aę er isen er*
- 7 'Aliliñ eyleyüp aña girenler*
Ėaęięat buldı Ėanber ęoędı 'anber

* 37 290a.

* **NakŖi Ali Akkirmāni**: Asıl adı Ali'dir. Kaynaklarda hakkında detaylı bilgi bulunmayan Ŗairin Halvetiye tarikatına mensub olduğu ve irŖad için Akkirman'a gönderildiği bilinmektedir. 1665 yılında vefat etmiŖtir. Eserleri: Divan'ı, iki mesnevisi ve mensur eseri vardır.

* 2b ekŖer: aña NŖD.

* 4b Ėavāf eyle o beyti ol hūner-ver: Ėavāf it iŖbu beyti ol hūner-ver NŖD.

* 6b er isen er: merd isen ger NŖD.

* 7a 'aliliñ: 'alilyen NŖD.

- 8 Degil mi şehri ‘ilmiñ bābı ol kes
Ki olmuşdur imāmet icre Server*
- 9 Īmān it sözlerim luṭf it kerem kı̄l*
Bu yolda ey perī kesdir meded-ser
- 10 O ḳalbe girmeyince **Nakṣī** āḫir
Tecellī itmedi bi’llāhi dil-ber

38*

Nakṣī*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Fe‘ülün

- 1 Özün Ḥaḳ bilmeyenler Ḥaḳdan ıraḳdır
Şanurlar nutḳ iden femdür ṭudaḳdır*
- 2 Ḳaçan kim eyleseñ ey māh ḫiṭābı
İşiden şanma kim andan ḳulaḳdır
- 3 Olursañ bu dıraḫtıñ iki başı
Girer mi ḫiç yire ol kim budaḳdır
- 4 Vücūdīñ añlayup muḫkem yaraḳ it
Saña senden yaḳın yollar ıraḳdır
- 5 Ḳoyup Ḥaḳḳı varup bir ğayrı sevme
Şaḳın ‘aşıḳlara ol şāh ḳıyaḳdır*

* 8b Ki olmuşdur imāmet icre Server: Ki itmişdür ehādiş icre Server NŞD.

* 9a luṭf it kerem kı̄l: luṭf u kerem kı̄l NŞD.

* 38 291a.

* **Nakṣī Ali Akkirmānī**: bk. s. 91.

* 1b femdür: dildür NŞD.

* 5b şāh ḳıyaḳdır: şāh-ı ḳapāḳdur NŞD.

- 6 Eger ‘aqlıñ irişmezse bu kâra
N’içün dirsiñ bu bātıldır bu haqdır
- 7 Anıñcün cân virir **Naqşı** bu yolda
İrişe menzile ol ki turaqdır

39*

Fuzûlî*

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Şifâ-yı vaşl-ı qâdrin hicr ile bîmâr olandan şor*
Zülâl-i zevki şevkin teşne-i dîdâr olandan sor*
- 2 Lebiñ sırrın gelüp güftâre benden özgeden şorma*
Bu pünhân nükte’i bir vâkıf-ı esrâr olandan şor*
- 3 Gözi yaşlularıñ hâlin ne bilsün merdüm-i gâfil
Kevâkib seyrini şebtâ seher bî-dâr olandan şor
- 4 Hâbersiz olma fettân gözleriñ kaydın çekenlerden*
Hâbersiz mestiler bîdâdım hüşyâr olandan şor
- 5 Ğamından şem‘ tek yandım şabâdan şorma aḥvâlim
Bu aḥvâli şeb-i hicrân benim ile yâr olandan şor

* 39 291b.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 1a Şifâ-yı vaşl-ı qâdrin: Şifâ-yı vaşi qâdrin FDS.

* 1b Zülâl-i zevki şevkin: Zülâl-i la’l şevkin FDS.

* 2a benden: menden FDS.

* 2b nükte’i: nükteni FDS.

* 4a kaydın: cevrin FDS.

- 6 Hārāb-ı cām-ı 'ışkım nergis-i mestiñ bilür hālim
Hārābāt ehliniñ aḥvālını ḥummār olandan şor
- 7 Muḥabbet lezzetinden bî-ḥaberdir zāhid-i ġāfil
Fuzūlî 'ışk-ı zevḳin zevḳ-i 'ışkı var olandan şor*

40*

Rif'at Baba Bahsenli*

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 Bülbül gibi mâtemde dem-besteligim vardır
Kehvâre-i firḳatde dil-ḥasteligim vardır
- 2 Bir ğonca [.....]⁸

* 7b 'ışk-ı zevḳin: 'ışk zevḳin FDS.

* 40 292a.

* **Rif'at**: bk. s. 86.

⁸ Şiirinin devamı zayi olmuştur.

41*

Mine'l-Muhammedine Kaşide'l-Hızre'n-Nebi 'Aleyhi's-Selâm**Yazıcıoğlu Mehmed Efendi***

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün*

- 1 Elâ ey server-i maḥbûb mine'l-'ayni ile'l-'eyni*
Güzel yüzünü 'arz eyle getir yüzden hicâbeyni*
- 2 Yüzün benven mişâlidir berâh u men berânıdır*
Velâkin len terânıdır teḥayyertü bi-hâteyni
- 3 Sebâni ḥüsnün yâ men hedânî li'l-hevâ vaşla
Recânî-i minke yâ hâdî ağışni bi'l-ğiyâseyni
- 4 Men endem yâ fetm devlet ki keştem zerre-i na'let
Kesi қо şems-i Ḥaḫ bîned çi pervâ-yı sirâceyni
- 5 Şinîdem ravza-i tevḥîd ki bî-ḥüsnet neşud gülşen
Feḫirtü fi'l-hevâ naḫven feḫiftü bi'l-cenâḫayni
- 6 Felemmâ evşalü'l-ḫubbu mine'l-'ayni ile'r-resm
Nazar râ-ber nazar kerdem küşâdem min şimâḫayni

* 41 292b.

* **Yazıcıoğlu Mehmed Efendi:** Doğum tarihi bilinmeyen şair 1453 yılında ölmüştür. XV. yüzyıl dini edebiyat cereyanının mühim simasıdır. Bazı dini, ilmi eserleri ve Şemsiyye adlı mesnevisiyle tanınmıştır. Hacı Bayram Velî'nin müridlerindedir. Çevresindeki âşıkların ısrarı üzerine Hz. Peygamber (s.a.s)'in hayatını ve vasıflarını anlatan Muhammediyye'yi yazmıştır (Banarlı, 2001: 488-489).

* Şiirin 3, 4, 5 ve 6. beyitleri Ferhunde Aslantaş'ın hazırladığı Yazıcıoğlu Mehmed'in Muhammediyesi Üzerinde Dil Bilgisi Çalışması adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* 1a Elâ ey server-i maḥbûb mine'l-'ayni ile'l-'eyni: Elâ ey server-i 'âlem mine'l-'eyni ile'l-'eyn YMD.

* 1b getir: götür YMD.

* 2a Yüzün benven mişâlidir berâh u men berânıdır: Yüzün seb'al-mesânîdür yerâhu men yerânîdür YMD.

- 7 Sözüñdir hikmet-i İmān yüzüñdir rahmet-i Raḥmān
Özüñdür derdlere dermān devā kıl bi'l-ğiyāseyni
- 8 Çü sensin es'ad-ı evlā çü sensin maḳṣad-i aḳṣā
Çü sensin merṣad-i eclā içüme yaḳ sirāceyni
- 9 Ridā levlāḳ la'amrük tāc ḳamu ṣāhlar saña muḥtāc*
Benem ḳapuñda yalın ac aç üstüme cenāḫayni
- 10 Eyā gönül çü rehber ol ḳamu ḫalka peyamber ol
Çü sırru'llāh-ı ekber ol sözine tüt ṣimāḫeyni
- 11 Ki tā gözler göre āniñ sarāyında tecellīsın
Ḳılam cānı niṣār āña sürem dergāha ḫaddeyni*
- 12 Niyāz içre ḳapusunda yüzüm topraḫa ḳoṃıṣdım
Seḫerde bir nidā itdi ki yā hazā bi-ḫāzeyni
- 13 Ki her kim 'azm ide bize gerek kim dünyādan beze*
Yana 'ıṣḳ odına ṣıza bi-nārin beyne nūreyni
- 14 Hevālardan geleçün vāz hevā müjde ide pervāz*
Hüviyetden gele āvāz ki gör Ḥaḳdan mecāzeyni
- 15 Fiḫān itdim ki yā maḫbūb celāliñ işiginde ben
Esīrem ḫūr u sergerdān ḫarībem yoḳ mı ünseyni

* Ridā: diye YMD.

* 11b ḫaddeyni: ḫil'ateyn YMD.

* 13a beze: bize YMD.

* 14a müjde: hevāmuzda YMD.

- 16 Görürsem gözlerim yaşın aķar t  kim g re y z n*
G n l c n 'ıřķın odında olupdur ke'l-fir şeyni
- 17 Ğar bem ' lem-i kevnden irişdim ķapuņa fazl it
G t r y zden  ic bı kim bulam andan  al seyni
- 18 Tecell  ķıl viř lińden ki yanmıřam  ay lińden
 ay tuma  ay t oldur ki senden ire feyzeyni
- 19 Pes andan  ogdı şems-i z t g n lden inkiş f itdi
V c dım k lli maĥv oldu c n itdi inbis teyni
- 20 Eşer ķalmadı h c bende hem n bir ' lem-i  oprak
 i tab itdi bu kez maĥb b t r ba bi'llaĥ zeyni
- 21 Ki y  h z  şu kim bizi g rem dirse bu ' lemde
Taĥayy rde ķalur c nı idemez i til 'ayni
- 22  apumuzda zel l ol tur  uz ' it elleri baĥlu
Ki t  kim 'aynımız saņa 'ay n ola bil 'ayni
- 23 C  y r itdiń bizi y re nařar ķılma pes aĥy ra
G r nme d ra deyy ra dilerseń inkiř feyni*
- 24 Rız mız iste gel gir pes otur vaĥdet sar yında
Ki t  vuşlat sar yından şunav z biz rev ķeyni*
- 25 Ki z r  kimse kim bizden dev  isterse derdine
Dev lar idev z aņa ki g rmeye hel ķeyni

* 16a aķar: ide YMD.

* 23b g r nme: g z le YMD.

* 24b sar yından şunav z biz rev ķeyni: şar bından şunav z biz r ķeyn YMD.

- 26 Visâlimiz zülâlınden içe geçe hayâlınden
Cemâlimiz kemâlinden ire aña vişâleyni
- 27 Seğâni şerbeten ahyâ fü'adî şümme ahyâni
Ki ben hazır olam câmım bi'ayni beyne lâmeyni
- 28 Pes aldım meşreb-i şâfi şarâb-ı selsebîlinden
Getürdüm bir zülâli kim içen terk ide kevneyni
- 29 Bu kevşerden kim içerse bakâi lem-yezel buldı
Vücüdîñ eyledi tâhir bizâdın beyne vâ-veyni
- 30 Tecelli zâtühü Hâkkan 'alâ men ye'büdü Hâkkan
Yuhibbü'l-Hâkka taḥkîkan feḥâşâ 'an İlâheyni
- 31 Çü geldi seyyidü'l-ebrâr serâ min sırrıhi'l-esrâr
Çü toğdı menba'u'l-envâr teccellî bi'l-celâ'eyni
- 32 Ki tâ Hâk beyne nazar bâyed Muḥammed-râ ki der-bâyed
Ḥayâtü'l-kül bâz âyed bi-câ'in beyne yâ 'eyni
- 33 Çü sensin rahmet ü Raḥmân çü sensin sübḥa-i sübhân
Yazıcıoğlına [yaz] iḥsân anı kırtar mine'l-'eyni

42**

Şeref*

- 1 Dünyâ benim diyenler
Ecel geldi neylerler

* 42 295b.

* Bu şiir, Mehmet Arslan'ın hazırladığı Şeref Hanım Divanı'nda bulunmamaktadır.

* **Şeref Hanım:** bk. s. 80.

- 2 Rızık için ğam yiyenler
Cümlerin kor giderler
- 3 Birikirler başına
Kuşanırklar işine
- 4 Keffâretler yaşına
Şoyup ‘uryân iderler
- 5 Kavışırısın dostuña
Toz kondurma postuña
- 6 Kara toprak üstüne
Yitüp zindân iderler
- 7 Kara yirler vaţanıñ
Kara yirler mekânıñ
- 8 Harâm ise kefeniñ
Şoyup ‘uryân iderler
- 9 Laħidden indi ğarīb baş
Ne kavim var ne kardâş
- 10 Mezarıña ilk taş
Diküp nişân iderler
- 11 Eşrefoğlu dir ğâyet
Mevlâm senden hidâyet⁹

⁹ Gazelin devamı zayı olmuştur.

43**

Fuzûlî*Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün¹⁰

- 1 Dehrārā ger bir şınık dīvarı görseñ öyle bil
Ol Süleymān mülkidir kim çarḥ-ı vīrān eylemiş
- 2 Ey **Fuzûlî** mihrine aldanma çarḥın gerdişi
Göge yitürmiş velī ḥak ile yeksān eylemiş

44*

Fuzûlî*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ey vücūdın eşeri ḥilḳat-ı eşyā sebebi
Nebī ol vaḳti ki bi’l-fi’l gerekmezdi Nebī
- 2 Seyyidü Ebṭāḥiyyi vü Mekkiyyü vü ümmiyyü vü zekī*
Hāşimiyyün medeniyyün Ḳureşsiyyün ‘Arabī*
- 3 Sebḳat-ı zāt ile eyvān-ı risālet şadrı
Şeref-i aşl ile fihrist-i Rusûl münteḥābı
- 4 ‘Azm-i çarḥ itdi Mesīhā ki bula Mi‘rāciñ
Yitmedi menzil-i maḳsûda ṭarīḳ-i ṭalebi

* 43 296b.

* Bu şiir, Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan Fuzûlî Divanı Şerhi adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.¹⁰ Gazelin evveli zayı olmuştur.

* 44 296b.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 2a Ebṭāḥiyyi: Ebṭāḥi, Mekkiyyü: Mekki, ümmiyyü: ümmi FDS.

* 2b Hāşimiyyün medeniyyün Ḳureşsiyyün ‘Arabī: Hāşimî vü Medenî vü Ḳureşî ‘Arabî

- 5 Enbiyâdan kime sen tek bu müyesserdir kim
Âdeme vech-i mübâhât ola 'izz ü nesebi
- 6 Hâlef-i mu'teber-i Âdem ü Havvâ sensin
Ce'a'lallâhu fedâen leke ümmî ve ebî*
- 7 Yâ Nebî kılma **Fuzûlî**ni kapuñdan maħrûm
'Afv kıl var ise dergâhıda terk-i edebi

45*

Fuzûlî*

Müfte'ilün/Fâ'ilün/Müfte'ilün/Fâ'ilün

- 1 Ey dil-sergeşte-i şikeste vâla*
Şalli ve sellim 'ale'n-Nebiyi ve âlihî
- 2 Na't-ı Nebîdir kemâl-i 'aql nişânî*
Fâte bimâ şâ'e min şifâti kemâlihî*
- 3 Dâğ-ı firâkına ihtimâl ne mümkün
Aħraķanî nâru iştiyâķı vişâlihî*
- 4 Zikri ile hõş gecür hemîşe zamânîñ
Mütefekkiren fî cemâlihî ve celâlihî*

* 6b fedâen: fidâen FDS.

* 45 297a.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 1a Ey dil-sergeşte-i şikeste vâla: Ey dil-sergeşte-i şikeste-i vâlah FDS.

* 2a kemâl-i 'aql nişânî: kemâl-i 'aşk nişânî FDS.

* 2b Fâte bimâ şâ'e min şifâti kemâlihî: Fe'ti bimâ şâ'a min şifâti kemâlin FDS.

* 3b nâru: nâra FDS.

* 4b Mütefekkiren: Müftekkiren FDS.

- 5 Eyle hayâl-i ruhın nazarda taşavvur*
V'aqtebese'n-nûru min şu'â'i cemâlihi^{7*}
- 6 Marzi ve meşkûrdır cemî' -i fi'âli
Ahsene men haşşahü cemî' u hişâlihi
- 7 Tâbi'î olmaktadır necât-ı **Fuzûlî**
Seyyâreka'llâhü tâbi'an lifi'âlihi*

46*

Fuzûlî*

Mef'ûlü/Fâ'ilâtün/Mef'ûlü/Fâ'ilâtün

- 1 Muşhaf demek haţâdır ol şafha-i cemâle
Bu bir kitâb-ı sözdür fehm iden ehl-i hâle
- 2 Ruhsâra nokta koymak resm-i haţ olmasaydı
Düşmezdi menzil itmek ruhsârîñ üzre hâle
- 3 Hayrân-ı mâh-ı rüyîñ hürşide mihr şalmaz
Müştaş-ı tâğ-ı ebrûñ eksik bakar hilâle
- 4 Kõondurdu gird-i haţîñ âyîne-i murâda*
Kõufl urdu 'ağd-i zülfiñ gencine-i visâle¹¹

* 5a taşavvur: muşavver FDS.

* 5b V'aqtebese'n-nûru: V'aqtebesü'n-nûri FDS.

* 7b Seyyâreka'llâhü tâbi'an lifi'âlihi: Ahsenü ma fike iktidâu fi'âlih FDS.

* 46 298a.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 4a gird-i haţîñ: gerd haţîñ

¹¹ Gazelin devamı zayi olmuştur.

47*

Fuzûlî*

Müfte‘ilün/Müfte‘ilün/Fâ‘ilün

- 1 Şubh şalup mâh-ı ruḥından niḳâb
Çık ki temâşâya çıkar âfitâb*¹²

48*

Fuzûlî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Ğamzesin sevdin gönül cânın gerekmez mi saña
Tîĝe urduñ cism-i ‘uryânın gerekmez mi saña
- 2 Āteşin âhim ile eylersin baña teklîf-i bâĝ
Bâĝbân gülberg-i ḥandânın gerekmez mi saña*
- 3 Yile virme daĝıdup her dem ayaklardan getür*
Ey perî zülf-i perîşânın gerekmez mi saña
- 4 Ey kemân-ebürü raḳîbe virme ĝamzeñden naşîb
Oḳ atarsın taşa peykânın gerekmez mi saña*
- 5 Yandırıp cânım cihân-süz itme berk-i âhımı
Āsumân ḥurşîd-i raḥşânın gerekmez mi saña

* 47 298b.

* **Fuzûlî:** bk. s. 56.

* 1b çıkar: çıka FDS.

¹² Gazelin devamı zayı olmuştur.

*48 299a.

* **Fuzûlî:** bk. s. 56.

* 2b gülberg-i ḥandânın: gül-i ḥandânın FDS.

* 3a dem: yan FDS.

* 4b atarsın: atarsan FDS.

- 6 Küfr-i zülfünden beni men' eylemek lâyiğ mıdır*
Şüfî insaf eyle İmānıñ gerekmez mi saña
- 7 Tütalım kim eşk-i seylābına yoğdur i'tibār
Fuzūlī çışm-i giryānıñ gerekmez mi saña

49*

Fuzūlī*

Fe'ılātün/Fe'ılātün/Fe'ılātün/Fe'ilün

- 1 Yine ol māh benim aldı kararım bu gice
Çıkacaktır felege nāle-i zārım bu gice*
- 2 Şem'-veş maḥrem-i bezm eyledi ol māh beni
Yanacaktır yine hicr odına varım bu gice*
- 3 Hem vişāli od olur cānıma hem hicranı*
Bir 'aceb şem' ile düşdi serv-i kārım bu gice
- 4 Ne tütündür ki çıkar çarḥa dil-i zāra meger*
Hicr dāğını urur lāle-'izārım bu gice
- 5 Pāre pāre cigerim itlerine nezr olsun
Ol ser-i kūya eger düşse güzārım bu gice

* 6a lâyiğ mıdır: lâyiğ degül FDŞ.

* 49 300a.

* **Fuzūlī**: bk. s. 56.

* 1b nāle-i zārım: nāle vü zārım

* 2b hicr: hecr FDŞ.

* 3a od olur: urar od FDŞ.

* 4a meger: bu gice FDŞ.

- 6 Şubha şaldı bu gice şem' gibi kıtlimi hicr*
Ola kim şubh gelince gele yârim bu gice
- 7 Varidi şubh-ı vişâline **Fuzûlî**-i ümîd*
Çıkmasa hasret ile cân-ı figârim bu gice

50**

Murabba'-ı Fuzûlî*

Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün

I

Nice bir vesvese-i 'aql ile ğamnâk olalım
Kilk-i âlâyiş-i ğamdan çıkalım pâk olalım
Neş'e-i mey dutalım kıabil-i idrâk olalım
Mest ü med-hüş u ħarâbâtî vü bî-bâk olalım*

II

Rindiler bezmine sebû tek girüben
Zevk-i bâğına girüp câm-ı gülünü virüben
Meye dirlerse behâ 'aql metâ'ın virüben
Mest ü med-hüş u ħarâbâtî ve bî-bâk olalım

III

Pây-ı best-i mey-i şâfî olalım derd-i mişâl
Virelim sâkıyâ cân eyleyelim kesb-i kemâl
Neş'eden bilmeyüben 'âleme keyfiyyet-i ħâl
Mest ü med-hüş ü ħarâbâtî ve bî-bâk olalım

* 6a gibi: kimi FDS.

* 7a Varidi şubh-ı vişâline Fuzûlî-i ümîd: Ey Fuzûlî varidi şubh-ı vişâline ümîd FDS.

* 50 300b.

* Bu şiir, Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan Fuzûlî Divanı Şerhi adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* I/4 Mest ü med-hüş: Mest-i med-hüş FDS.

IV

Mey ħubābı gibi meyhānede bir ev dutuban
 Aḳd-i engūri gibi bir araya baş çatuban
 Alsalar dīn ile dūnyāyı şarāba şatuban
 Mest ü med-hūş u ħarābatī vü bī-bāk olalım

V

Bādeden ğayrı ki ğam def'ine bir cāmı yiter
 Naḳdini neş'eye her kim virecek olsa yiter
 Ey **Fuzūlī** reviş-i ehl-i riyadān ne biter
 Mest ü med-hūş ü ħarābatī vü bī-bāk olalım

51*

Goft Fuzūlī* Murabba'

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

I

Periřān ħālin oldum sormadıñ ħāl-i periřānım
 Ğamından derde düşdüm kılmadıñ tedbīr-i dermānım
 Ne dırsın rüzigārım böyle mi geçsün güzel cānım*
 Gözüm cānım efendim sevdiğim devletlü sulṫānım

II

Esīr-i dām-ı 'ışkıñ olalı senden vefā görmen
 Seni her ḳande görsem ehl-i derde āşına görmen
 Vefā vü āşınālıḳ resmini senden revā görmen
 Gözüm cānım efendim sevdiğim devletlü sulṫānım

* 51 301b.

* **Fuzūlī**: bk. s. 56.

* I/3 cānım: hanım FDŞ.

III

Deger her dem vefâsız çarh yayından baña biñ oğ
 Kime şerh eyleyem kim miñnet ü endüh u derdim çok
 Saña kaldı mürüvvet senden özge hıc kimsem yok
 Gözüm cânım efendim sevdiğim devletlü sulţânım

IV

Gözümden dem-be-dem bağrım ezüp yaşım gibi gitme
 Seni terk itmezem çün ben beni sen dâhî terk itme*
 İñen hem zâlim olma ben gibi mazlûmı incitme
 Gözüm cânım efendim sevdiğim devletlü sulţânım

V

Çatı göñlüñ neden bu zulm ile bîdâde râğıbdır
 Güzeller sen gibi olmaz cefâ senden ne vâcibdir
 Seniñ tek nâzenine nâzenin işler münâsibdir
 Gözüm cânım efendim sevdiğim devletlü sulţânım

VI

Nazar kılmazsın ehl-i derdi gözden ağıdan sîle*
 Yamânlıktır işin ‘uşşâk ile yahşî midir söyle
 Gel Allâh’ı severseñ ‘âşîka cevır itme luţf eyle
 Gözüm cânım efendim sevdiğim devletlü sulţânım

VII

Fuzûlî şîve-i ihsânıñ ister bir gedâyıñdır
 Dirildikçe seg-i küyüñ ölende hâk-i pâyıñdır
 Gerek öldür gerek ço hüküm hükümüñ re’y re’yıñdır
 Gözüm cânım efendim sevdiğim devletlü sulţânım

* IV/2 ben beni: men meni FDS.

* VI/1 sîle: seyle FDS.

52**

Goft Fuzûlî* Murabba‘

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

I

Hâşılım berk-i havâdişden melâmet dâğıdır
 Mesnedim kûy-ı melâmetde fenâ toprağıdır
 Zâr-ı gönlüm tende zindân u belâ dutsağıdır
 Raḥm kıl devletlü sulṭânım mürüvvet çağıdır

II

Dür-ı cevrenden ten ü cânımda râḥat kalmadı
 Şüre-ı hâlimde âşâr-ı ferâgat kalmadı
 Miḥnet ü ğam çekmege min ba‘di tākāt kalmadı
 Raḥm kıl devletlü sulṭânım mürüvvet çağıdır

III

Gönlümüñ mülkin cefâ sîlâbı vîrân eyledi
 Baḥtımın hâlin hücüm-ı ğam perîşân eyledi
 Bağrımı endîşe-i devr-i felek kan eyledi
 Raḥm kıl devletlü sulṭânım mürüvvet çağıdır

IV

İntihâsız cevrlere odlara yandırdı beni
 Acı sözler tatlu cânımdan uşandırdı beni
 Halkıdan bîhüde efğânım utandırdı beni
 Raḥm kıl devletlü sulṭânım mürüvvet çağıdır

* 52 302b.

* Bu şiir, Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan Fuzûlî Divanı Şerhi adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

V

İstedim bir çäre çok yıldım böğürdim her yaña
 Raḥm idüp bir kimse imdād itmedi muṭlaḳ baña
 Çāresiz ḳaldım mürüvvet isteyü geldim saña
 Raḥm ḳıl devletlü sulṭānım mürüvvet çağıdır

VI

Dāda geldim ‘adl dīvānına feryādım işit
 Sen ki ‘ādilsin gör efgānım nedendir ğavre yit
 Şerḥ-i ḥālīm şor murādım vir elim ṭut fikrim it
 Raḥm ḳıl devletlü sulṭānım mürüvvet çağıdır

VII

Gör **Füzülî**niñ ruḥ-ı zerdinde eşk-i ālini
 Perde-i idbārı dutmuş şāret-i iḳbālını
 Derdimendiñdir ‘ināyetler idüp şor ḥālını
 Raḥm ḳıl devletlü sulṭānım mürüvvet çağıdır

53*

Füzülî

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

[.....]¹³

Kim mürür ile bıraḳur raḥneler dīvara şu

- 1 Vehm ilin söyler dil-i mecruḥ-ı peykānıñ sözün
İḥtiyāt ilen iḳer her kimde olsa yāre şu
- 2 Şuya virsün bāğıbān gül-zārı zaḥmet çekmesün
Bir gül açılmaz yüzün tek virse biñ gül-zāra şu

* 53 304a.

¹³ Kasidenin evveli zayi olmuştur.

- 3 Oğşadabilmez ğubārını muḥarrer ḥaṭṭāna
Hāme tek bakmağdan inse gözlerine kara şu
- 4 ‘Ārızın yādıyla nemnāk olsa müjgānım n’ola
Zāyi’ olmaz gül temennāsıyla virmek ḥāre şu¹⁴

54*

Fuzûlî*

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün*

- 1 Şabır her derde mürür ile müdāvā eyler
Şāhib-i şabrı bulur her ne temennā eyler
- 2 Devriden dehrinde her maqşada bir mev‘idi var
Vaqitsiz gerçi aña tab‘-ı taqāzā eyler
- 3 Yitmedin vaqt-i murādına taqāzā kılmaz
Her muḥaqqāq ki ḥabīrim diyü da‘vā eyler
- 4 Resm-i devrān-ı felekdir bu ki ehl-i talebi
Niçe gün ḥayret-i ḥırmān ile İzā eyler
- 5 Şūret-i şahid-i iqbāli kabül itmek için
Ġālība āyine-i tab‘ı mücellā eyler
- 6 Tālibiñ devr-i sipihr ile muḥālif revişü
‘Uqde bu rişte-i aḥvāline peydā eyler

¹⁴ Kasidenin devamı zayi olmuştur.

* 54 304b.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* Bu şiir, Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan Fuzûlî Divanı Şerhi adlı çalışmada bulunmamaktadır.

- 7 Zāyi' olmaz irişür maqşadına şabri kıilup
Kimiñe dehr ile medârında müdârâ eyler
- 8 Devr-i bîhûde degil her ne muqadder olsa
Aña tedric ile esbâb-ı müheyyâ eyler
- 9 Hic mañlûkı da yok kudret-i icâd-ı umûr
Her ne eyler eşer-i kudret-i Mevlâ eyler
- 10 Kılmasa luğf-ı Hağ u devlet-i tevfiğ meded
Zihr-i zembûri kaçan şehd-i muşaffâ eyler
- 11 Ben gibi zârene nisbet şeref-i nîl-i murâd
Luğf-ı Hağdır ki beni maqşada ihdâ eyler
- 12 Ey gönül kesme taleb bâdiyesinden kademiñ
Ki taleb rütbe-i iqbâli mu'allâ eyler
- 13 Lîk-i hâl ehline izhâr idegôr derd-i derûn
Hasta aqvâlini ma'lûm-ı eṭibbâ eyler
- 14 Ekmel-i halkıdan iste şeref-i rif'at kim
Kurb u ednâ hevesi rütbe-i ednâ eyler
- 15 Gerçi şüretde şerîk-i beşeriyet çok olur
Derk-i esrâr-ı haqîkat dil-i dâñâ eyler
- 16 Az olur kıabil-i idraki rumûz-ı ma'kûl
Şanma her hâkî kıaza 'âlem-i esmâ eyler
- 17 Müste'idd-i şeref-i rif'at olan nâdir olur
Şanma her âb-ı hevâ lü'lü' ü lâlâ eyler

- 18 Çoğ olur gerçi ma‘ādında cevâhir şınfı
Pâdişeh-i zîver-efser dürr ü yiktâ eyler
- 19 Sâ‘id-i ‘adlidedir kuvvet-i İcâd-ı nizâm
‘Arz-ı i‘câz-ı şübütü Yid-i Beyzâ eyler
- 20 Nazm-ı dünyâ sebebi saltanat-ı ‘adildir
A‘del-i halkını Hâk nâzım-ı eşyâ eyler
- 21 Arturup şüret-i hâline kemâl-i ma‘nâ
Şüret ü ma‘nâ ile cümleden a‘lâ eyler
- 22 Mücmelâ hazret-i paşa-yı felek kadri gibi
‘Âlem efrüz kırup memleket-ârâ eyler

55**

Goft Fuzûlî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Ğonca bağı dehr-i bîdâdı ile ol kıan olur
Şoñra yüz luğ ile göñli açılır handân olur
- 2 Kıatre-i bārân ki bir müddet şadef hapsin çeker
Yoğiken kadri tapup kıymet-i dürr gâltân olur
- 3 Dâne toprağ içre şiddet çekdüğüçün niçe gün
Baş çeküp harmanlanur ârâyış-i bostân olur
- 4 Kıahrıdan ikrâh idenler luğfa olmaz müsteħak
Müste‘idd-i derd olanlar kıâbil-i dermân olur

* 55 306b.

* Bu şiir, Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan Fuzûlî Divanı Şerhi adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

5 Mihnete şabr eyleyen rāḥat ṭapar çün Yūsufa
Saltanat tāḥtınıñ evvel pāyesi zindān olur

6 Ger rızā olsa każāya müşkil olmaz hīc ḥāl
‘Ārife şabr eyle her müşkil ki var āsān olur

7 Fī’lidir aşl-ı rızā-yı Ḥaḫ ne kim aşl u neseb
Ḥāk-i fermanber beşer ‘āşī melek Şeyṭān olur

8 Sāyir-i maḥlūḫıdan bir kimse olsa pāk-i dil
Ehl-i Beytin fırçasından sayılır Selmān olur¹⁵

56*

Mefā’ılün/Mefā’ılün

1 Fenā dünyā degil bāḫī
Şunar cām-ı ecel sāḫī

2 Oḫur raḥmı hüve’l-bāḫī
Uyan vaḫt-i seḫer geldi¹⁶

¹⁵ Şiirin devamı zayi olmuştur.

* 56 307b.

¹⁶ Şiirin devamı zayi olmuştur

57*

Na'tü'n-Nebî

Leylâ Hanım*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 'Alî-i derd-i 'isyâna devâsın yâ Resûlallâh
Bize süy-ı cinâna reh-nümâsın yâ Resûllallâh
- 2 Saña 'âşık olanlar secde eyler hâk-i pâyında
Cemî'-i ümmete kıble-nümâsın yâ Resûlallâh
- 3 Yaradılmazdan evvel pâdişahım hep bu 'âlemler
Cenâb-ı Hâk ile sen âşinâsın yâ Resûlallâh
- 4 Cihânda fâsık u fâcir kerem senden ümîd eyler
Şefâ'at kıl habîb-i kibriyâsın yâ Resûlallâh
- 5 Ne yüzle varacak **Leylâ** huzûra rûz-ı maşşerde
Aña rahm eyle Şâh-ı Enbiyâsın yâ Resûlallâh

* 57 307b.

* **Leylâ Hanım:** İstanbul'da doğduğu bilmen Leyla Hanım'ın doğum tarihi ile ilgili kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Keçecizade İzzet Molla (1786-1829), Leyla Hanım'ın dayısıdır. Abdulhamid'in kızları ve o zaman saltanat tahtında bulunan II. Mahmud'un kız kardeşleri olan Hibetullah Sultan'a bir Bahariye kasidesi sunmuştur. Hayatı badireler, sıkıntılar içinde geçen Leyla Hanım her fani gibi ömrünü tamamlamış ve 1264 (1848) yılında vefat ederek Mevlevî olduğu için Galata Mevlevîhânesi hazîresine defnedilmiştir. Leyla Hanım Divan edebiyatının geneli değerlendirildiğinde bu edebiyata fazla bu yenilik getirmeyen bir şair olarak görülebilir. Onu "Zeynep Hatun, Mihri Hatun, Fitnat Hanım ve Şeref Hanım" de birlikte divan şiirinin en önemli beş kadın şairinden biri olarak kabul etmek gerekir. (Aslan, 20-40).

58*

İstimdād-ı Ez-Ḥazret-i Ḥaydar KerremAllāhü Veche

Leylâ Hanım*

Müstef'ilün/Müstef'ilün

I

Ey fâtiḥ-i Ḥayber 'Alî
 Vey melce-i aḥḳar 'Alî
 Kerrârı hem Ḥaydar 'Alî
 Mevlâ-yı her ḳanber 'Alî
 Ey Sâḳî-i Kevşer 'Alî
 Dâmâd-ı Peyğamber 'Alî

II

Sen derd-i dil dermânısın
 Dil-mürdi-gânîñ cânısın*
 'Âşıklarıñ İmânısın
 Hem mülk-i dîn ḥâḳânısın
 Ey Sâḳî-i Kevşer 'Alî
 Dâmâd-ı Peyğamber 'Alî

III

Ol dem ki cem' ola 'uşât
 Senden olur fevz ü necât
 Eyle 'aṭâ mâ'ü'l-ḥayât
 Ḥayy it beni ba'de'l-memât
 Ey Sâḳî-i Kevşer 'Alî
 Dâmâd-ı Peyğamber 'Alî

* 58 308a.

* **Leylâ Hanım**: bk. s. 114.

* II/2 Dil-mürdi-gânîñ: Dil-mürde-gânîñ LHD.

IV

Ey şehriyâr-ı evliyâ
Vey maḥrem-i Faḥru'n-Nisâ
Şîhr-i Ḥabîb-i Kibriyâ
Şîr-i Ḥüdâ şîr-i Ḥüdâ
Ey Sâķî-i Kevşer 'Alî
Dâmâd-ı Peyğamber 'Alî

V

Oldum yine nefse esîr
Aḥvâlîme sensin ḥabîr
'Âşîlere luḫfuñ keşîr
Leylâya sen ol dest-gîr
Ey Sâķî-i Kevşer 'Alî
Dâmâd-ı Peyğamber 'Alî

(تَجِيدُ بِلَالِ الْحَبَشِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
 تَبْقَظُوا تَبْقَظُوا يَا بَنِيَامُ
 قَدْ هَزَمَ الْفَجْرُ جُنُودَ الظُّلَامِ
 يَا نَائِمًا عَنِ نَوْمِكَ فَانْتَبِهْ
 لَيْلُكَ قَدْ أَسْرَعَتْ فِي الْأَمْرِ بِزَامِ
 يَا ذَا الَّذِي اسْتَفْرَقَ فِي نَوْمِهِ
 أَنْتَ تَنَامُ وَرَبُّكَ لَا يَنَامُ
 هَلْ تَقُولُ يَا نَبِيَّ مَذِينِ
 مُسْتَفِئِلُ اللَّيْلِ بِطَيْبِ الْمَنَامِ

* 59 309a.

16. رَبِّكَ يَدْعُوكَ إِلَىٰ بَابِهِ
فَمُرُوا سُبُلَ الْعَفْوِ بِغَيْرِ انْفِصَامٍ

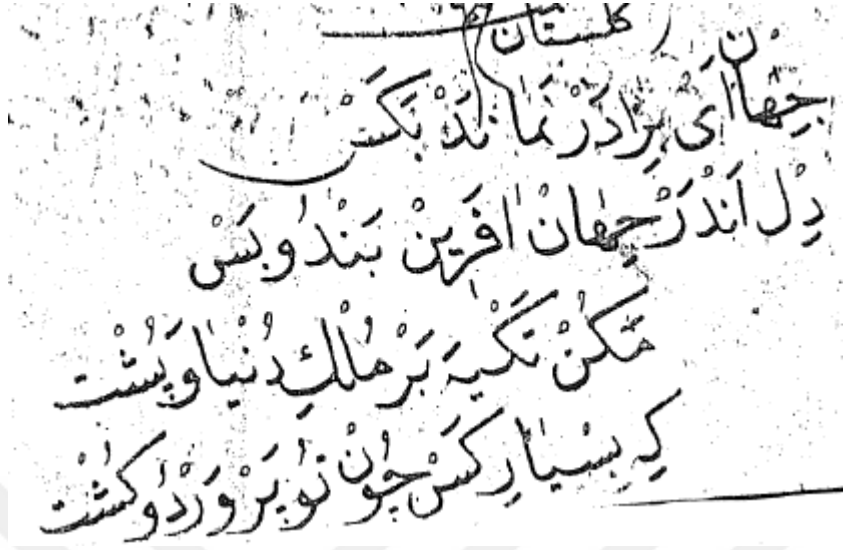
صَلِّ عَلَىٰ سَيِّدِنَا الْمُصْطَفَىٰ
أَحْمَدِنَا الْهَادِيَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فَدُجِّدْ بِلَالِ الْبَاسِطِ الْوَسْطَىٰ
رَاحِيًا شَفَاعَتِكَ عِنْدَ الْمَلِكِ الْعَلَامِ

يَا مَنْ يُجِبُّ أَيْنَ الْعَبْدِ فِي النَّدَمِ
يَا مَنْ لَدَيْهِ دَوَاءُ الدَّاءِ وَالسَّقَمِ

نَامَ الْعَيُونُ وَعَيْنُ الْعَبْدِ سَاهِرَةٌ
تَبْكِي عَلَىٰ بَابِكَ وَسَطَ اللَّيْلِ وَالظُّلَمِ

17. اذنبت كل ذنوب فاعترف بها
لكن اعرفتك بالتوحيد والشيم
لاقطعن حجابي منك يا سيد
يا غافر الذنب للراغبين يا اكرم
الرحم بفضلك لا تنظر الى ذلتي
ان اكرم كثير العفو عن خدم

60*

17

61*

Fuzûlî*Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün¹⁸

- 1 Taş deler âhım oķı la'l-i lebin Őevķinden*
N'ola zembür evine beñzese beytül-ħazanım
- 2 Tũķ-ı zıncır-i cünün dâ'ire-i devletdir*
Ne revâ kim beni andan çıkara za'f-ı tenim
- 3 'IŐķ ser-geŐtesiyem sıl-i ŐiriŐķ iķre yirim*
Bir ħubâbım ki hevâdan töludur pırehenim*

* 60 310a.

¹⁷ Şiirin devamı zayı olmuştur.

* 61 310b.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.¹⁸ Şiirin evveli zayı olmuştur.

* 1a la'l-i lebin: Şehd-i lebin FDS.

* 2a tũķ-ı zıncır-i cünun: tãvķ-ı zencır-i cünun FDS.

* 3a 'ıŐķ ser-geŐtesiyem: 'ıŐķ ser-gerdâniyem FDS.

* 3b ħubâbım: ħabâbem FDS.

- 4 Bülbül-i ğamzeyim bâĝ u bahârım sensin
Dihen ü kıadd ü ruĥıñ ğonca vü serv ü semenim¹⁹

62*

Li-cenâb-ı Şeyĥ Rızâ* Kıaddesa Sırrahü

Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün

- 1 Firdevs-i ĥaĥâyık gülidir rüy-ı Muĥammed*
Gül-zâr-ı irem sünbülidir müy-ı Muĥammed*
- 2 Ārâyış-i dîbâce-i evrâķ-ı ezeldir
Ser-satır-ı şeref-nâme-i ebrû-yı Muĥammed
- 3 Her laĥza ider nâsiye-i kıadrini tecdîd
Mu'ciz-eşer-i ĥâme-i dil-cüy-ı Muĥammed
- 4 Râĥat-res-i iķlîm-i ĥaĥâ mülk-i Ĥatendir*
'Anber-şiken-i nâfe-i geysü-yı Muĥammed
- 5 Sertâ-be-ķadem emrine râm itdi cihânı
Aĥlâķ-ı pesen-dîde-i ĥoş-ĥüy-ı Muĥammed
- 6 Ey kıâfile-i salar-ı nihân-ĥâne-i vuşlat
Göster bize de şâh-reh-i küy-ı Muĥammed

¹⁹ Şiirin devamı zayı olmuştur.

* 62 311a.

* **Neccâr-zâde Şeyĥ Rızâ:** Asıl adı Rızâüddin Mustafa'dır. 1679 yılında İstanbul'da doğan şair, aslen Şebinkarahisarlıdır. İyi bir tahsil görmüş, sarf ve nahiv ilminde ileri bir seviyeye ulaşmıştır. Beşikta'taki dergâha şeyhlik yapmıştır. 1746 yılında vefat etmiştir. Divan'ı ve Esfâr-ı Erbaa adlı bir eseri vardır.

* 1a rüy-ı Muĥammed: nür-ı Muĥammed NRD.

* 2a müy-ı Muĥammed: nür-ı Muĥammed NRD.

* 4a Ĥatendir: Ĥotendir NRD.

- 7 Çekmez setem-i derd ü devā nāz-ı eṭibbā
Zevk-āver-i dāru-yı devā cūy-ı Muḥammed
- 8 Feyz āver olur sāmī'a-i **Şeyh Rızāya**
Her şubh u mesā nağme-i “yā hūy”-ı Muḥammed

63*

Nutq-ı İbrāhīm Ḥaqqı Erzurūmī*

Mef'ülü/Mefā'ılün

I

Ḥaḡ şerleri ḡayr eyler
Zan itme ḡayr eyler
‘Ārif anı seyr eyler
Allāh görelim neyler
Neylerse güzel eyler

II

Sen Ḥaqqā tevekkül kıl
Teslīm ol rāḡat bul
Her işine rāzı ol
Allāh görelim neyler
Neylerse güzel eyler

* 63 312a.

* **Erzurumlu İbrahim Hakkı:** 1703-1780 yılları arasında yaşamıştır. İbrahim Hakkı'nın yetişmesinde, kişiliğinin gelişmesinde Şeyhi İsmail Fakirullah'ın etkisi büyüktür. Eserlerinde ve şiirlerinde şeyhini sık sık anmış bazı şiirlerinde de ona izafeten Fakîrî mahlasını kullanmıştır. İlme çok önem veren İbrahim Hakkı eserlerinde İlahi aşkı, gönül saflığını, güzel ahlakı, Müslümanca yaşamayı işlemiş ve öğütlemiştir. İbrahim Hakkı sadece dini, tasavvufi manada bir âlim ve şair değil devrine göre tıp, astronomi, matematik, fizik gibi müspet ilimlerle de uğraşan bir fen adamıdır. Eserleri: Divan, Marifet-nâme, İrfâniye, İnsaniye, Mecmuâtü 'l-Meânî, Tuhfetü'l-Kirâm, Nuhbetü'l-Kelâm, Meşâriku'l-Yûh, Sefine-i Rûh, Kenzü'l-Fütûh, Definetü'r-Rûh, Rûhü's-Şürûh, Ülfetü'l-Enâm, Urvetü'l-İslâm, Hey'etü'l-İslâm (Külekçi ve Karabey, 1997: 13-28).

III

Dime Şu n'İçün Şöyle
 Yirindedir ol öyle
 Bağ Őonına seyr eyle
 Allāh görelim neyler
 Neylerse güzel eyler

IV

Hep işleri fāyıędır
 Birbirine lāyıędır
 Neylerse muvāfiędir
 Allāh görelim neyler
 Neylerse güzel eyler

V

Sen 'adli zulüm Şanma
 Teslīm ol oda yanma²⁰

64*

Nazmī*

Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün

1 [.....]²¹
 Kim Őifā isterse gelsün bendedür cānānesi

2 Bezm-i maĥbüb-ı ĥaĥīęatde olur maĥrem o kim
 Māsivānıñ cān u dilden ola ol bīęānesi

²⁰ Şiirin devamı zayi olmuştur.

* 64 312b.

* **Nazmī:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Nazmī mahlasını kullanan birçok Şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Nazmī 'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

²¹ Gazelin başı zayi olmuştur.

- 2 Çünkü ey **Nazmî** gencîneler var vîrânedede
Genc-i zât-ı Hakkın bu gönül pervânesi

65*

Vehbî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Hilkat-ı insâniden taḥşîl-i 'irfândır ğaraż*
Şanma ekl ü şurb ile terfîh-i ḥayvândır ğaraż
- 2 Hâne-i târîk resminde yapılmış sîne kim
Anda İḳâd-ı çırâğ-ı nûr-ı îmândır ğaraż
- 3 Her varağdan âyet-i tevḥîd oğur ehl-i nazâr
Çişm-i kûteh-bîn şanur seyr-i gülistândır ğaraż
- 4 Şarğ u ğarba verziş-i ḥurşîdi bu devrânda
Kimse bilmez gerçi gün gibi nümâyândır ğaraż
- 5 **Vehbiyâ** arz-ı hünermendi degildir maḳşadım
Bu sühândan keşf-i remz-i nazm-ı Ḳur'ândır ğaraż

* 65 312b.

* **Sünbülzâde Vehbî**: bk. s. 82.

* 1a Hilkat-ı insâniden: Hilkat-ı insândan SVD.

66*

Zâtî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Bülbul-i cân bir gül-i ra'nâyı eyler ârizu
Hîc degil ağyâr ile gavgâyı eyler ârizu
- 2 Bâğ-ı vaşlını o şâhîñ devr idüp perkârı-veş
Ansızın cân atmağa tenhâyı eyler ârizu
- 3 Añladım ol şâh-ı hubân herkese râz açmamış
Gonca gül-veş bülbul-i şeydâyı eyler ârizu
- 4 Çişm-i ağyardan nihân itmiş o meh ruhsârını
Yok yire ağyâr çurı sevdâyı eyler ârizu
- 5 İş bu Zâtî reh-i vaşlında yürür Mecnûn gibi
Bitürüp kendüzini Leylâyı eyler ârizu

* 66 313a.

* **Zâtî Süleymân Efendi:** Asıl adı Süleyman olup Gelibolu'da doğmuştur. Seyrû sülûkunu Bursa'da tamamlayan Zâtî, Keşan'da irşad faaliyetinde bulunmuştur. Keşanlı Süleyman Zâtî veya Şeyh Süleyman Keşânî olarak anılmıştır. Bursalı İsmail Hakkı Hazretleri'nin talebelerindendir. 1738 yılında Keşan'da vefat etmiştir. Eserleri: Dîvân, Sevânihu'n-Nevâdir Fi Ma'rifeti'l-Anâsır, Şerh-i Mu'ammâ-yı Nakşî Tercüme-i Zâtî, Miftâhu'l-Mesâ'il, Şerh-i Kasîde-i Ferîde-i Hazret-i İsmail Hakkı, Risâle Fî Mebde-i İnsân, Şerh-i Kasîde-i Nûniyye, Şerh-i Kasîde-i Râ'iyye, Gülşen-i Vahdet Şerhi (Arslan, www.turkedebiyatiisimlersozlugi.com 13.06.2019).

67*

Ġazel-i Rūhī* Tahmīs-i Nābī*

Mef'ūlü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ūlün

I

Dil māye-i sevdā girāb u gülümüzdir*
 Kālā-yı sebük-sār-ı nefis hāşılıımızdır*
 Ġayfā vü dirīga ceres-i maħmilimizdir
 Endūh u ġamın hem-ser-i cān u dilimizdir*
 Ser-ħadd-i beķā irteye bir menzilizimizdir*

II

Taķvīm-i ġamız cedvel-i eşķ ile müretteb
 Ser-nāme-i derdiz ruħ-ı zerd ile müzehheb
 Ma'cūn-ı bezm cüz-i ħaķīķatle mürekkeb*

* 67 313b.

* **Rūhī-i Bağdādī**: Doğum tarihi belli olmayan ve 1605-6 yılında öldüğü bilinen şairin asıl adı Osman'dır. Şiirlerinden anlaşılacağı üzere Hurūfliğe temayülü vardır. Rūhī, bir tenkid ve tefekkür adamıdır. Lisani sade, halk kelime ve tabirlerini zevkle ve alışkanlıkla kullanmış, şiirlerinde hüner ve sanat gösterme endişesi de ikinci planda kalmıştır. Şiir sahasında en tanınmış eseri Terķib-i Bend manzumesidir. Bu eser daha XVII. yüzyılın ilk yıllarından başlayarak büyük takdir ve alaka görmüş; birçok şair tarafından tanzir edilmiş ve Türk Divan Edebiyatında terķib-i bend çıġır vücuda getirmiştir (Banarlı, 2001: 579-582).

* **Nābī**: Asıl adı Yusuf tur. Urfa'da doğmuştur. 1672-1712 yılları arasında yaşamıştır. Nābī, XVII. asır Divan şiirinde bir tefekkür edebiyatı çıġır açacak ve kendi adıyla anılabilir bir şiir mektebi teessüs edecek kadar şiirde deġişik bir şahsiyet ve hususiyet gösteren geniş tesirli bir şairdir. Klasik şark dillerine ve İslam ilimlerini iyi bilen, ortak İslam medeniyeti edebiyatına kuvvetle vakıf, âlim ve fazıl bir şairdir. Edebiyatımızda Nabi Mektebi denen ve fikri fikir olarak söylemek esasına dayanan bu görüş, görgü, bilgi ve düşünce unsurlarını didaktik bir yolla anlatmıştır. Nābī, iyi ve güzel yazmaktan çok, bol yazmak ve deġişik mevzular üzerinde söz söylemek temayülünde bir şairdir. Divan'ı, bir de Farsı Divançesi vardır. Hayriyye, Hayrâbâd, Surname, Hadis-i Erbain Tercümesi, Fetihname-i Kamanıçe, Tuhfetü'l-Harameyn, Zeyl-i Siyer-i Veysî ve Münşat diğer eserleri arasındadır (Banarlı, 2001: 669-673).

* I/1 māye-i sevdā girāb: māye-i sūdā-ger-i āb NBD.

* I/2 Kālā-yı sebük-sār-ı nefis: Kālā-yı sebük-bār-ı nefes NBD.

* I/4 hem-ser-i cān u dilimizdir: hem-reh-i cān u dilimizdir NBD.

* I/5 irteye: ara yata NBD.

* II/3 ma'cūn-ı bezm: ma'cūn-ı dilüz NBD.

Deryā-yı muḥīṭiz dūr-i vaḥdetle leb-āl-leb
Kevneyn iki cānibde iki sāḥilimizdir

III

Āşufteleriz berde bir endāz-ı merāsım*
Yık-ṭavr-ı cününız ne nehār u ne mevāsım*
Ḳayd-ı ḥıred olmaz bize bir zerre mezāḥım
Meydān-ı muḥabbetde şu dīvāneleriz kim
Mecnūn-ı melāmet-zede en ‘āḳilimizdir

IV

Ne şekva gerdi ne heves-kār-ı bahārız*
Ne dağdağa-engīz-i temīz-i gül ü ḥārız*
Ne dest-i zen-bergi ne ḥāheşker-i bārız
Biz ṭālib-i esrār-ı nükāt-ı ḥaṭ-ı yārız*
Ḥal eyleyenin bendesiyüz müşkilimizdir

V

İcrā ise **Nābī** ġarażın Keştī-i Nūḥı
Eyle nefes-i şubḥdan ümmīd-i fütūḥı
İtmiş seni da‘vāyı cerī cām-ı şabūḥı*
Ağyār elemin çekme yapış zülfüne **Rūḥī**
Men‘ eylemegi cānı mı var ḳātilimizdir

* III/1 bir endāz-ı merāsım: ber-endāz-ı merasim NBD.

* III/2 Yık-ṭavr-ı cününız ne nehār u ne mevāsım: Yek-ṭavr-ı cününuz ne bahār u ne mevāsım NBD.

* IV/1 ne şekva gerdi: ne şekve ger-i dey NBD.

* IV/2 Ne dağdağa-engīz-i temīz-i gül ü ḥārız: Ne dağdağa-engīz-i temeyyüz gül ü ḥāruz NBD.

* IV/4 ṭālib-i esrār-ı nükāt-ı ḥaṭ-ı yārız: ṭālib-i esrār-ı nikāt-ı ḥaṭ-ı yārız NBD.

* V/3 itmiş seni da‘vāyı: itsün seni da‘vāya NBD.

68*

**Goft Pîr-i Destgîr Cenâb-ı Hâzret-i Hünkâr
Hacı Bekdâş Velî Kâdessa Sırrahü'l 'Alî***

- 1 Cihâna var olmadan 'adem-i 'ademden
Hâkķ ile birlikde Bekdâş idim ben
- 2 Vâr itdim bu mülki o dem deminden
Yazdım taşvîrini naķķâş idim ben
- 3 'Anâşırdan bir libâsdır büründim
Nâr-ı bād-ı âb-ı hâkden göründüm
- 4 Hâyru'l-Beşer ile cihâna geldim
Âdem ile bile bir yâş idim ben
- 5 Âdemiñ şulbindan Şît oldum geldim
Nûh ile ir olup tûfâna girdim
- 6 Bir zamân bu mülke İbrâhîm oldum
Yapdım Beytu'llâhı taş taşıdım ben
- 7 İsmâ'îl göründüm bir zamân ey cân
Hem İshâķ hem Ya'ķûb geldim bir zamân

* 68 315a.

* **Hacı Bektaş Velî:** Bektaşilik tarikatının kurucusu Hacı Bektaş Veli (1208?-1271) Horasanlı bir Türk'tür. Baba İshak'ın idamı üzerine açıkta kalan Babailer, Hacı Bektaş'ın çevresinde toplanmış bu halifeyi kendilerine pîr seçmişlerdir. Baba İshak'ın müridlerine Babai denilmesi gibi, Hacı Bektaş'ın çevresinde toplananlara da Bektaşi denilmiştir. Osmanlı devletinin alakası ve himayesiyle kuvvetlenen Bektaşilik, Yeni Türkiye'nin en popüler tarikatı olarak gelişti ve yaşadı. Bugün Hacı Bektaş'ın türbesi Kırşehir'de Hacı Bektaş kasabasıdır. Makalat adlı Arapça risalesinin aslı meydanda yoktur (Banarlı, 2001: 293-295).

- 8 Eyyüb geldim çok çağırdım el-emân
Kurt yidi vücūdım kan yaş idim ben
- 9 Zekerıyyâ ile beni biçdiler
Yaḥyâ olup kanım yire saçdılar
- 10 Dāvud geldim çok peşime düşdiler
Müḥr-i Süleymânı çok taşdım ben
- 11 Mübârek ‘asâyı Mūsâya virdim
Rûḥü’l-ḳudüs ile Meryeme irdim
- 12 Cümle enbiyâya ben rehber oldum
Mu‘ciz-i mürğ-i şeb-i ḥaffâş idim ben
- 13 Şulb-ı pederden Aḥmed-i Muḥtâr
Raḥm-ı mâder iken virdi Zü’l-fiḳâr
- 14 İrişüp cihâna oldum yâr-ı ğâr
Ḳul iken zâtına sırdaş idim ben
- 15 Tefekkür eyledim ben kendi kendim
Mu‘cizât görmeden İmâna geldim
- 16 Şâh-ı Merdân ile Düldüle bindim
Zü’l-fiḳâr ḳuşandım tîğ taşdım ben
- 17 Şükür maṭlûbımı götürdim ele
Gül oldum feryâdı virdim bülbüle
- 18 Cem‘ olduḳ bir yire Ehl-i Beyt ile
Ḳırḳlar meydânında Ferrâş idim ben

- 19 Seḳāhum ḥamrından içildi şerbet
Ref' oldu hicāblar itdik muḥabbet
- 20 Açıldı meydānda sırr-ı tarīkat
Aldığım esrārı çok taşdım ben
- 21 Hidāyet irişdi bize Allāhdan
Bī'at itdik cümle Resūlu'llāhdan
- 22 Haber virdi bize sırr-ı bi'llāhdan
Şāh-ı Merdān ile sırdaş idim ben
- 23 Bu cihān mülküne çok gelüp gitdim
Kırklar meydānında erkāna girdim
- 24 Şāh-ı vilāyet ile kemer-best idim
Selmān-pāk ile yoldaş idim ben
- 25 İkrār virdiñ cümle dizildik yola
Sırrı fāş itmedik ařlā bir kula
- 26 Kerbelāda Şāh Hüseyni şehīd ile
Pāk itdim vücūdım pāk-dāş idim ben
- 27 Bu dünyāya bir dem çok gelüp gitdim
Yağmur olup yağdım ot olup bitdim
- 28 Urūm diyārını ben irşād itdim
Ḥorasāndan gelen Bekdāş idim ben
- 29 Kāh nebī kāh velī göründüm
Kāh Aḫmed kāh 'Alī göründüm

- 30 Kāh uşlı kāh delī göründüm
Kimse bilmez sırrım allāş idim ben
- 31 Hāmdülillah şimdi şīrī didiler
Çok gelüp gitdim zātım bilmediler
- 32 Bir kimse bu remzi fehmi itmediler
Her gelen maḥlūqa ardāş idim ben

69*

Goft ‘Abdu’l-ādir Geylānī āddesa Sırrahū’l-‘Ālī

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Dāmen-i sırrımı tūt meykedemi eyle avāf
Her seher eyle ziyāret meni ıl albiñi şāf
- 2 Sırrımıñ sırrıdır esrār-ı ḥaāyık cümle
Ka‘be-i üyüm ider cümle-i üftāde avāf
- 3 ‘İlmimiñ şu‘lesiniñ āşāridır cümle ‘ulüm
Hī kes eylemez ol emrime ‘ālemde ḥilāf
- 4 Zīr-i ḥükmümde benim arḥ-ı kebūter gibidir
Hüsrev-i milket-i ‘ışım meni bilmez ‘arāf
- 5 Evliyā zümresiniñ şimdi benim şehbāzı
Menim ol şeyḥ-i azā ḥükmüme rāmdır eḥrāf
- 6 Nazrım ‘arş-ı mu‘allāya irer bir demde
Hādımim cümle melā’ik sözümi şanma ki lāf

* 69 318a.

- 7 Bir qademde irerim maşriq ile mağribe men
Ger mürīdim baña dirse “neccinā mimmā neḥāf”²²
- 8 Baḥr u ber icrā-yı fiğān itse mürīdim bir kez
Eylerim düşmeniniñ naqd-i vücūdın itlaf
- 9 Destime alsam eger tiğ-i qazā vü qaderi
İntikām-ı kılıcım men’ idemez bend-i gılāf
- 10 İrerim tiğ-i qazā gibi vücūd-ı ḥaşame
Hıç kes baña muqābil olamaz rüzıma şāf
- 11 ‘Abdu’l-kādir ki menem ḥatm-i Rusüldür ceddım
Destime beste şunar silsile-i ‘abd-i menāf

70*

Mu’aşşer-i Ḥāfız*

Mef’ülü/Mefā’īlü/Mefā’īlü/Fe’ülün

I

Geldim t̄apuña yalvarı yā Ḥāzret-i Allāh
Red eyleme ben bende-i mecrimi ey şāh
A’dālarıñı kılma yolunda baña hem-rāh
Kūyiñ tolaşır sâ’il-i dil şām u seḥer-gāh
Ben bī-kese bāb-ı keremiñ fetḥ ola nā-gāh
Bir rüy-ı siyāh geldi saña eyleme ikrāh
Qor rāh-ı ḍalāletde beni bu dil-i gümrāh

²² neccinā mimmā neḥāf: Bizi korktuklarımızdan emin kıl.

* 70 319a.

* **Hamamcızāde Ḥāfız-ı Mar’āşî:** Asıl adı Halil olan Hamamcızāde Ḥāfız-ı Mar’āşî 19. Yüzyılda yaşamış bir divan şairidir. Doğum ve ölüm tarihi bilinmeyen şair, hafız-ı Kur’an’dır. Abdülmecid Hân zamânında yaşamıştır. Eserleri: Dîvân, Heftde Kemer Beste, Velâyet-nâme (Alıcı, www.turkedebiyatiisimlersozlugi.com 21.06.2019).

aldım mütehayyir Şeb-i amda baa bir mh
 Vir ki bulayım vuşlat ile ufrnna bir rh
 Y Rab n'ola hir bu benim l-i dilim h

L avle vel uvvete ill bi'llh

II

Yodan beni var eyledi ey Hal-ı Cabbr
 Sen mcid-i 'lemsin ezel dir-i ahhr
 Bu keşti-i dil bar-i me'Őide giriftr
 Girdb-ı beldan kerem-i mevc ile urtr
 Bülbül gibi ol b-ı nedmetde gönül zr
 Bu onca-i nefsim beni n eyledi pr-r
 Gösterdi baa bu den dny gl-i rusr
 Pervne gönül Şem'a yanup oldu hev-dr
 El bir idüben nefis ile Őeytn-ı sitemkr
 Aldı ayaım le idüp ol dv-i mekkr

L avle vel uvvete ill bi'llh

III

İtdim gevher-i 'ıŐını genc-i dile pnhn
 Evza'-ı tlsım dem-i rsvlı Şu'bn
 Dery-yı dil-i keŐt hev eyledi cevlan
 Her bir arafın bend ider ol silsile-i cn
 Bülbül gibi ol ma'rifeti bını seyrn
 Eyle seeri onca-i seyri in efgn
 Őufte gönül revna-ı zlfnle perŐn
 Pervne olup Şem'ne yandı dil-i nln
 Bu bde-i cürmim beni ider vle-i ayrn
 Şun cm-ı ifat baa dil lmaya sekrn

L avle vel uvvete ill bi'llh

IV

Kılısam nıgeh-i şafha-i mir'ât-ı cemâle
 Andan görünür vech-i teccellî-i celâle
 Hırşîdi cemâliñ dili dönderdi hilâle
 Endişe-i zülfün ile düşer müy-ı hayâle
 Bu tâb-ı 'ömür çerha olup vardı zevâle
 Girmez o meh-i hâle-i âgüş-ı vişâle
 Kıldı heves-i la'liñ ile elde piyâle
 Ben teşneye şunsañ n'ola bir câm-ı zülâle
 Kapuñ ışigin būs idegeldim bu kemâle
 Bir kez nazar itseñ n'ola ben hâk-i melale

Lâ havle velâ kuvvete illâ bi'llâh

V

Yâ Rab niçe bir hazretiñe arz-ı şikâyet
 El-kişsa yüzüm kalmadı sen eyle 'inâyet
 Her kime idersem sühan-i hâl-i hikâyet
 İbrâz-ı tekellüm idemez nutk ile gâyet
 Da'vâ-yı niyâzımda baña olsa himâyet
 İhsân-ı icâbet dañi eylerdi kifâyet
 Kıldımsa da Ka'be-i 'ışkında cinâyet
 Qurbân ola dil itdi şafâ ile sa'âdet
 Vir Hâfızâ ey pâdişâhım eyle hidâyet
 İster ki bula fazlıñ ile râh-ı delâlet

Lâ havle velâ kuvvete illâ bi'llâh

71**

Nâbî*

Mef'ûlü/Fâ'ilâtü/Mefâ'ilü/Fâ'ilün

- 1 Râh-ı 'adüyı leşker-i eşk ile urmuşuz
Dest-i sipihri pençe-i âh ile burmuşuz
- 2 K'âlâ-yı 'acz olurız virüp nağd-i ihtiyâr
Dükkân-ı çârsüy-ı rızâda oturmuşuz
- 3 Dilden dihâna çıkmağa yok şimdi tākati
Ehvâr-ı âhı râh-ı muhabbetde yormuşuz*
- 4 Bizden o şüh gūşe-i çişm itmesün dirîğ
Zahm-ı hadeng-i cevre hedef gibi tırmışuz
- 5 Va'd eylemişdi vaşlını şart-ı cefâ ile*
Hayfâ gönül didikleri meste tıyurmuşuz
- 6 Biz beyza-i şafâyı idüp Nâbîyâ şikest
Mürğ-i huzûrı hayl-i zamândır uçurmuşuz

* 71 322a.

* Bu şiir, Ali Fuat Bilkan tarafından hazırlanan Nâbî'nin Türkçe Divanı adlı çalışmasında 7 beyitten, üzerinde çalıştığımız mecmuada 6 beyittir (Cism-i nizârum üzre urup halka halka dağ/Bir şah-bâz saydı için dâm kırmışuz).

* **Nâbî**: bk. s. 125.

* 3b ehvâr-ı âhı: rehvâr-ı âhı NBD.

* 5a şart-ı cefâ: şart-ı hafâ NBD.

72*

(غزل کاشی مستوفی)
 زهرا ن عیش و ایام بهار است
 شراب عیش در جام بهار است
 چمنزار کار بزرگام بهار است
 جهان پر شهرت ایام بهار است
 کل زنگین دل آرام بهار است
 فلک بانوسنی زام بهار است
 بدین خوبی که از قام بهار است
 نه از نایب ایام بهار است

26a.

ز صنایع حقی قدیم است
 ز فیض قادر لطف قدیم است
 بهشتی شد چمن از مقدم کل
 که خرم شد بر و چون خرم کل
 سینه پوشید شد از ما تم کل
 بدل شادی کل رست از غم کل
 سحر باد صبا شد همدم کل
 مظهر ساخت خورا از دم کل
 چو بلبل بود یار و محرم کل
 هزار افغان کشید از مقدم کل
 نسیم کل که آن مقدار دارد
 زبوی احمد مختار دارد

کل

* 72 322b.

کُلْ اَمْدَ از سَفَرِ مَهْمَانِ کُلْزَارِ
 پُر از کُلْ کَشْتِ خَائِمَانِ کُلْزَارِ
 شُدْ از اِقْبَالِ کُلْ سَامَا کُلْزَارِ
 خُوشا عَهْدِ کُلْ دُورَانِ کُلْزَارِ
 سُکُوفَه کَشْتِ سِیمِ اَفْشَانِ کُلْزَارِ
 بَدَنِ کُلْزَارِ و کُلْ شُدْ جَانِ کُلْزَارِ
 بِحُوبِ کَشْتِ کُلْ سُلْطَانِ کُلْزَارِ
 تَمُزْ شُدْ دَرِ جِهَادِ سَتَانِ کُلْزَارِ
 چُو اِحْسَا امیرِ مَحَلِ حِیدَرِ
 و لِي ایزدِ و نَفْسِ بَیْمَبَرِ
 اَکْرَجِه پُرزده کُلْ بُوْدِ غَنجِه
 نَه بِلادَانِ پُرزده ز اَبِکْشُورِ غَنجِه

326 ما

و لِي از سُوقِ پُر خُونِ بُوْدِ غَنجِه
 سُکُفْتِ و سُوقِ دِلِ بِنُموْدِ غَنجِه
 دِلِ پُر خُونِ هَمِي قَرَسُوْدِ غَنجِه
 چُو اَلِي کَرْدِ دِلِ اَسُوْدَه غَنجِه
 عَیْبَرِ اَمِیْحَتِ عَنابَرِ سُوْدِ غَنجِه
 تُوکُوِي شَمَمِه بَرِ بُوْدِ غَنجِه
 ز اخلاقِ حَسَنِ اَن جَانِ مَعْنِي
 اَمیرِ الْمُؤْمِنِیْنِ سُلْطَانِ مَعْنِي
 چِرَاغِ کُوهِ و هَامُونِ کَشْتِ لَالَه
 بِنُورِ از شَمْعِ اَفْرُونِ کَشْتِ لَالَه
 بَدِیعِ دُورِ کَرْدُونِ کَشْتِ لَالَه
 بَدِینِ خَوَابِ کِرَاکُونِ کَشْتِ لَالَه

تمام

تمام کوه و هامون کشت لاله
 بدود سینه در خون کشت لاله
 ز غنچه تا که بیرون کشت و لاله
 پیاده این همه چون کشت لاله
 خاب شد کویا از حال حسینش
 که شد در خون نشستن فرزند عینش
 چو کل در جلوه آمد بر شکوفه
 در مهار بختش بر سر شکوفه
 ز آب و سبزه و دیگر شکوفه
 چمن هون فلک اختر شکوفه
 نمونه شد ز زال ز شکوفه
 به پیری زاد از مادر شکوفه

3276

چمنرا شد چراغ هر شکوفه
 چمنرا کرد چشم اندر شکوفه
 ز نور پاک زین العابدینست
 ز قرمیلست و زین دینست
 که از کل مدتی شد دور نرگس
 هم از کل یافت دیگر نور نرگس
 بود تا شد ز کل زنجور نرگس
 بدین علت بود مغدور نرگس
 که می مست و کهی مخمور نرگس
 بیستی چون شد مشهور نرگس
 جوانست

جَوَانِسْتِ بِخُودِ مَعزُورِ نَرُكِشِ
 زِمَسْتِ چُونِ بُوْدِ مَسْتُورِ نَرُكِشِ
 زِهَامِ عِشْقِ بَا قِرْ جُرْعَه نُوِشْتِ
 اَز اَن رُوْدِ زَحْمَنِ مَسْتِ فَرُوِشْتِ
 بَرَامَدِ اَز چَمَنِ بُوِي بِنَفْسَه
 بِدَانِ بُوِي صَبَا سُوِي بِنَفْسَه
 صَبَا نَا زِدِ رُكْلُوِي بِنَفْسَه
 سَحْرُ چُو زَفْتِ دَرِ بُوِي بِنَفْسَه
 چُو كَلِ سِي كَفْتِ اَز رُوِي بِنَفْسَه
 چُو شُدِ اِفْتَا دَهْ كِي خُوِي بِنَفْسَه
 مَعْطَرَكَشْتِ اَز بُوِي بِنَفْسَه

186
 بِنَفْسَه هِنْدِ وِي لَا لَای صَادِقِ
 شُدِ بَرَمِ جِهَاتِ تَرَا كَشْتِ وَا لَایقِ
 مَكْرُ بُوِي زَكْلِ سَنَبِلِ سَنَبِلِ
 كِه چُونِ عَنَجِهِ بِخُودِ خَنْدِ يَدِ سَنَبِلِ
 هَم چِينِ وَ خَطَا كَرْدِ يَدِ سَنَبِلِ
 اَز اَن بَرِ خُوِشْتَنِ پِچِيدِ سَنَبِلِ
 زَكْلِ زِيَا تَرِ كَمِ دِيْدِ سَنَبِلِ
 زَكْلِ نَاشْتِه دُرْدِ يَدِ سَنَبِلِ
 بَا هُو نَا فِهَا بَخْشِيدِ سَنَبِلِ
 زَنَابِ طَرَا يَشِ پِچِيدِ سَنَبِلِ
 اَز اَن سَنَبِلِ چِينِ خُوِشْتَنِ كَرْدِ
 كِه اَز مُوِي كَا ظِمِ خُوِشْتَنِ كَرْدِ
 بَرَامَدِ

بَرَامَدَ اَز چَمَنِ اَزادِ سُوَسَنِ
 نِهَادِ اَزادِ کِي بِنَادِ سُوَسَنِ
 چو کُلَرادِ يَدِ شاهِ شادِ سُوَسَنِ
 بَرَشِ بادِ وِرِ باشِ اِسنادِ سُوَسَنِ
 تَبِيعِ اَمَدِ بَرُونِ بَا بَادِ سُوَسَنِ
 کِي چُونِ سَبْرَهْ فَرُوا اِفْتادِ سُوَسَنِ
 زِ حَمِلِ بُوِستانِ نازادِ سُوَسَنِ
 چو مَداحانِ زَبانِ يکشادِ سُوَسَنِ
 بِيَدِجِ مِيرِ دِينِ شاهِ خِراسانِ
 مَکانِ حِلْمِ وِ دانشِ کانِ اِحسانِ
 بَرُوِي يارِ مَانَدِ رُوِي شِشِرِينِ
 اَزانِ دِلِ مِيلِ دَارَدِ سُوِي شِشِرِينِ

چُنانِ شُدْ لالهْ زيبِ رُوِي شِشِرِينِ
 کِه مَرُوا ريدِ شُدْ اِنجُوِي شِشِرِينِ
 دِ مَعاخِ اسودَهْ دَارَدِ بُوِي شِشِرِينِ
 بَرُو سُوِي چَمَنِ بَرُوِي شِشِرِينِ
 مَکَرِ شُدْ اَز تَقِي شِشِرِينِ خَبَرِ دَارِ
 کِه خَارِ نِپِشِتِينِ دَرِ رَاهِ کُلَرِ اَزِ
 چو خَا طِرِ يارِ مَارِ زِينا استِ زِ بَجانِ
 مَکَرِ اَز رُوِي کُلِ بَرِ خَاشْتِ زِ بَجانِ
 چَمَنِ رَاهِ طِرِ فِ اَرِ استِ زِ بَجانِ
 زِ حَنَّتِ مِيرِ سَدِ پِنْدِ استِ زِ بَجانِ
 بَکَلِ هَمْدِ سَتِ وِ هَمْتا استِ زِ بَجانِ
 اَزانِ رُو مِيرِ مَجْلِيسِ هاستِ زِ بَجانِ
 محقق

²³ Şiirin devamı zayı olmuştur.

73**

Ġazel-i Vîrânî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Hâk-i Mevlânâyı şafvet sürme-i çişm eyleyen
On sekiz biñ ‘âlemi binâ olur ‘âlem bu yâ²⁴

74*

Yarpuzlı Râ‘if Baba* Goft

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Himmet-i ‘ulyâsı bî-pâyân ‘Abdu’l-ķâdiriñ
‘Âşıķa dârü’l-emân dâmânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ
- 2 Şürete şeyhü’l-ķaradır sîretâ şarķan u ġarb
Cümle ‘âlem bende-i fermânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ
- 3 Hükmine râm oldu hep ķutb-ı cihân şeyhü’z-zamân
Oldılar çün ġüsnünün ġayrânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ

* 73 327b.

* Bu şiir Hanım Burçin Sağır tarafından hazırlanan Vîrânî Abdâl Dîvânı’nda bulunmamaktadır.

* **Vîrânî Abdâl:** Doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Bektâşîlere göre Irak’ın Necef şehrinde Bektâşî tekkesinde babalık etmiş ve ölmemiş, sır olmuştur. Başka bir rivayete göre Hz. Ali Türbesi’nde türbedarlık yapmıştır. Vîrânî, Bektâşîlik, Aliyuyullahilik ve Hurufîliğe meyletmiştir. “Yedi Ulular” olarak kabul edilen şairler arasında olan şaire saygı gösterilmiştir. Eserleri: Vîrânî Abdâl Dîvânı, Vîrânî Abdâl Risâlesi (Sağır, 2015: 15-29).²⁴ Gazelin devamı zayi olmuştur.

* 74 327b.

* **Râif Baba:** Hafız Ali Efendi İlmî Eserler Kütüphanesi’nde, 291 numarada kayıtlı yazma mecmuamızda, şairin adı Yarpuzlu Râif Baba olarak verilmektedir. Yarpuz, Afşin’in halk arasında hâlâ kullanılan eski adıdır. Söz konusu mecmua, şairin bir şiirini de ihtiva etmektedir. Râif mahlâsını kullanan şairin Kadirî tarikatına intisabı olduğu bu şiirinden anlaşılmaktadır. Son dönem şairlerinden olan Raif Baba’nın hayatı hakkında maalesef daha fazla bilgi yoktur (Alıcı, 2004: 60-61).

- 4 Vaqt-i hâli hem zamânı hem mekânı tâlibâ
Tâbi‘ eyler kendiye ‘irfânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ
- 5 Bâzü’l-eşhebdir mekânı zâhirâ Bağdâd ise
‘Arşâ ferşe ser-te-ser seyrânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ
- 6 Çün gürüh-ı evliyânıñ gerdeninde koydı pây
Cümleden ‘âlî anıñçün şânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ
- 7 Cân revâ kılmak ne mümkün münkirân-ı ehl-i ‘ışk
Deprenürse nâgehân peykânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ
- 8 Feyz alur dergâhına her kim kılarısa ser-fürü
Böyledir ķânünü hem erkânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ
- 9 Bâb-ı himmet fetḥ olunca sâ‘ile **Râ’if** daḥi
Bir gedâdır vâcibu’l-iḥsânı ‘Abdu’l-ķâdiriñ

75*

Şarkî’l-‘Abdu’l-‘azîz* Raḥma’llâh

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

I

Bî-ḥuzûrım nâle-i mürġ-ı dil-i dîvâneden
Farķ olunmaz cism-i bîmârım bozulmuş lânedden
Bunca derd u miḥnete ķatlandığım âyândan
Terk-i cân itsem de ķurtılsam şu fâni dünyadan

* 75 328b.

* **Abdulaziz**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Abdulaziz mahlasını kullanan 6, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 4 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Abdulaziz’in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

II

Söyle hey zâlim felek n’etdim ne yaptım ben saña
 Leşker-i ğamla hücum itmekdesiñ benden yaña
 Ölmeden başka tesellî yok şu ‘âlemde baña
 Terk-i cân itsem de kırtılsam şu fâni dünyadan²⁵

Kerem kıl bize ey fettâh u rezzâk

76**

Nakşî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün²⁶

Nakşî açıldı çün gözün Hakkı görür oldı özün
 Lîki bilmem işbu söziñ münkire İmân olur mı

77*

Ğazel-i Şukûfî* Şabuncu-zâde ‘Alî* Muhammes
 Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün

I

Görürsin teşne-i câmı lebiñdir işte bu kemter
 Niçin bir bûse virmezsin idersiñ dürlü ‘illetler

²⁵ Şiirin devamı zayi olmuştur.

* 76 329a.

* Bu şiir, Hikmet Atik’in hazırladığı Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı’nda bulunmamaktadır.

* **Nakşî Ali Akkirmânî**: bk. s. 91.

²⁶ Şiirin evveli zayi olmuştur.

* 77 329a.

* **Şukûfî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Şukûfî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Şukûfî mahlasını kullanan 1 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Şukûfî tespit edilememiştir.

* **Sabuncu-zâde Ali**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Sabuncu-zâde Ali mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. Mecmuadaki Şukûfî tespit edilememiştir.

Eger fırsat düşer ise ben icrâ eylerim dil-ber
 Ser-â-pâ öpmediñ yiriñ kıomayam ey gül-i aħmer
 Lebiñ gül-zâra dönsün gülgün olsun emdi kim yirler

II

İşigiñ yaşlanam cânâ der-i devletde ‘ahd olsun
 Ğayâl-i büse-i künc-i Ğam-ı miħnetde ‘ahd olsun
 Şehâ senden alam dâdim şeb-i vuşlatda ‘ahd olsun
 Ser-â-pâ öpmediñ yiriñ kıomayam ey gül-i aħmer
 Lebiñ gül-zâra dönsün gülgün olsun emdi kim yirler

III

Şukūfîniñ sözin diñle begim pek tüt kıulağıñda
 Benim kırık elli büsem var leb-i sükker tudağıñda
 Rūħuñdan başlayam bir bir tamâm idem ayağıñda
 Ser-a-pâ öpmedik yirin kıomayam ey gül-i aħmer
 Lebiñ gül-zâra dönsün gülgün olsun emdi kim yirler

78*

Zekâyi*

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Enînimden şeb-i hicriñde şad âhenk olur peydâ
 Sirişkim cüş idüp emvâc-ı reng-â-renk olur peydâ

* 78 329b.

* **Mustafa Zekâyi**: Şeyh Mustafa Zekâyi bin İbrahim Üsküdarî hakkında bilgi veren kaynaklar sınırlıdır. İbrahim Bey’in oğludur. 1227’de vefat etmiştir. Düzgün ifadeye, sadeliğe, muayyen bir ölçüde samimiliğe sahip bir şairdir. Nedim, Galib gibi şairlerin çağında yetişmesi onu diğer şairlerin gölgesinde bırakmıştır. Sade dili, sağlam ifadesi, lirik özelliği ile kendi hâlinde bir şair olan Zekâyi’nin Divan’ı vardır (Alkan, 1993: 3-32).

- 2 Rūḥuñ yād eyleyüp firḳatde nār-ı intizārıñla
Ḥayālimde hezārān şüret-i Erzeng olur peydā*
- 3 Süleymān-ı nigāhıñ şeh-süvār-ı esb-i nāz olsa
Rikābında niçe Cemşīd ile Hūşenk olur peydā
- 4 Bu mestāne nigeḥ ile fitneler ĩḳāz ider çişmiñ
Çeker şimşīrini ebrūlarıñdan ceng olur peydā
- 5 Yüridir emr u fermāniñ ser-ā-ser milket-i nazma
Zekāyī pādişāh-ı ṭab‘ıma Evreng olur peydā

Zekāyī*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Firāḳ-ı yār ile her dem yanar ḳalbirde āteşler*
Şanarsın dūd-ı āhım gūşe-i beytü’l-ḥazāndandır
- 2 Seyāḥat ‘āleminde baña her tağ üsti bāğ ancaḳ
Bu ğurbet ilde bī-zār oldıgım ḥubb-ı vaṭandandır
- 3 Göñül vāşıl olur elbetde bir gün şavb-ı maḳsūda
Bize zīrā delālet rāh-ı Mevlāyı bilendendir
- 4 Derūnın şāf idüp āsūdedir künc-i tevekkülde
Zekāyīye ‘ināyetler cenāb-ı zū’l-minendendir

* 2b şüret-i Erzeng: şüret-i Erjeng MZD.

* **Mustafa Zekāyī**: bk. s. 143.

* Bu şiir, Serhan Alkan tarafından hazırlanan Şeyh Mustafa Zekāyī’nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Divan’ı adlı çalışmasında 6 beyit olup söz konusu şiirin mecmuamızda ilk 2 beyti zayi olmuştur.

79*

Nâdire'l-Mar'aşî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Çankı şehriñ sen gibi bir hûb-ı müsteşnâsı var
Çankı bâğıñ vird-i rüyiñ hep gül-i ra'nâsı var
- 2 Zülfüñasa 'âlemi ta'îr ider revnâk virir
Çankı şahrânıñ 'aceb bir sünbül-i zîbâsı var
- 3 Çankı bir büthâne var mihrâb olur ebrûñ aña
Çankı bir dil-berde sen tek şühilik da'vâsı var
- 4 Çankı Mecnûn ben gibi olmuş yoluñda pâymâl
Çankı 'asrıñ sevdiğim-veş bir saçı Leylâsı var
- 5 Çankı Ferhâd ben gibi itmiş yoluñda terk-i cân
Çankı 'âşıkıñ leb-i şîrînimiñ sevdâsı var
- 6 Çankı bir şüh-i dil-ârâ sen gibi reftâr ider
Çankı servin kıdd-i mümtâzıñ gibi bâlâsı var
- 7 Çankı 'âşık var cefâña şabr ider **Nâdir** gibi
Çankı yâriñ sen gibi hiç nâz u istignâsı var

* 79 330a.

* **Nâdirî**, **Nâdire'l-Mar'aşî**, **Mar'aşî Kurrâ-zâde Nâdirî**: bk. s. 54.

80*

Mustafa Zekâyi*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 N'olduñ ey dil bir güzeller şâhınıñ meftûnisıñ
Vâdi-i 'ışkıñ melâmet iliniñ mecnûnisıñ
- 2 Sînem üzre çağla ey sîl-i sirişkim dem-be-dem
Sen de şahrâ-yı cününüñ ğâlibâ Ceyhûnisıñ*
- 3 Döndürürsin küh u şahrâda muhabbet ehlini*
'Aşkıñ başında dehrin fitne-i gerdûnisıñ
- 4 Her nigâh itdikce levh-i sîneme biñ zaħm urur
Pâdişâh-ı ğamzesi ihsânınıñ memnûnisıñ
- 5 Kān aqıtdıñ bîm-i hicr ile eyâ çişm-i 'alîl
Meclis-i 'aşkında yâriñ sâġar-i meygûnisın
- 6 Zaħm üzre yaralar açdıñ benim ey derd-i 'ışk
Sen devâsız derdleriñ âlâm-ı gün-â-gûnisıñ
- 7 Güşe-i firkatde âh u nâleye mu'tâd olup
Bir cafâ-kârıñ **Zekâyi** ğâliba maħzûnisıñ

* 80 331a.

* **Mustafa Zekâyi**: bk. s. 143.

* 2b ğâlibâ: gûyiyâ MZD.

* 3a küh u şahrâda: küh-ı şahrâya MZD.

81*

Ġazel-i Nev'î*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Seniñ maħzūnıñ olmağ baña şādān olmadan yigdir
Ġamiñ ile ağlamağ yiller ile ħandān olmadan yigdir*
- 2 Cihānıñ 'izz u cāhın şöyle iz'ān eyledim ben kim*
İşigiñde kul olmağ dehre sulţān olmadan yigdir
- 3 Düşüp kūy-ı ħarābat içre ey dil kāse-lis olmağ*
Serīr-i devlet ü rif'atde ħāğān olmadan yigdir*
- 4 Cihān-ı bī-şebātıñ rağmına devr itdirir cāmı
İçüp lā-ya'kıl olmağ şāha devrān olmadan yigdir*
- 5 Şarāb-ı 'ışkı ile Nev'î gibi mest-i müdām olmağ
Bağup bu ni'met-i dünyāya ħayrān olmadan yigdir

* 81 331b.

* **Nev'î (Malkarlı Yahyâ Efendi)**: 1533-1599 yılları arasında yaşamıştır. Asıl adı Yahya'dır. Osmanlı şehzadelerine hoca seçilecek ve onları yetiştirmeye memur dilecek kadar, ilmi ve faziletiyle mevki ve takdir kazanmış bir şairdir. Karamanlı Ahmed ve Mehmed Efendiler gibi tanınmış müderrislerin talebesi olmuştur. III. Murad tarafından rağbet görmüştür. Nev'î'nin mürettep bir **Divan**'ı; ilmi, edebi çok sayıda eserleri ve risaleleri vardır. Hadis-i Erbaîn Tercemesi, Hasbihâl, Netâyicü'l-Fünûn bunlardan bazılarıdır (Banarlı, 2001: 578-579).

* 1b yiller ile: illerle NVD.

* 2a şöyle: böyle NVD.

* 3a ey dil: süfî NVD.

* 3b serīr-i devlet ü rif'atde ħāğān: Serīr-i devlete fağfūr u ħāğān NVD.

* 4b şāha devrān: şāh-ı devrān NVD.

82*

Ġazel-i Vâşîf*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Seniñ hâl-i 'izârından nişân 'anberde qalmışdır
Benim süz-ı derûnımdan eşer mecmerde qalmışdır
- 2 Deliler bozdılar bîkr-i nizâm-ı 'âlemi şimdi*
Nizâm ancak efendim şüret-i defterde qalmışdır
- 3 Bâzârlar nüşha-i 'adli gezerler cā-be-cā ammā*
O nüşha var ise şandûk-ı İskenderde qalmışdır
- 4 Müheyyâ bezm-i 'işret bir qadeh ile al elim sâķī
Benim ile yâr beyninde hemân bir perde qalmışdır
- 5 N'ola hayrân olursam rüz u şeb âyine-veş **Vâşîf**
Hayâl ü aķl u fikrim şüret-i dil-berde qalmışdır

* 82 332a.

* **Enderunlu Vâşîf**: Enderun'da yetişen meşhur olmuş şairlerden biridir. Asıl adı Osman'dır. Enderûn-ı Hümân'da 7 yıl eğitim görmüştür. Mûsikî bilgisine sahip olan şair aynı zamanda hattattır. III. Selim için şiirler yazmıştır. 1824 yılında vefat eden şairin Divan'ı vardır (Gürel: 25-132).

* 2a deliler: denilir EVD.

* 3a bâzârlar: ararlar, cā-be-cā: nā-be-cā EVD.

83*

Mecnûnî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Dil-berâ hânçer çeküp kaçd itme arslân üstüne
Sînede derdim yiter kan eyleme kan üstüne
- 2 ‘Ömrümün varını yağma kıldı hüsnüñ rehberi
Bir haramîdir irişdi kondı vîrân üstüne²⁷

84**

Rûhî-i Bağdâdî*

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün

- 1 Cebîñ fersâ olanlar hâkipâye pâye bulmaz mı
Felekde rütbe-i evc-i semâya mâye bulmaz mı
- 2 Yanar tâb-ı te‘abla gerçi her gün ehl-i kesb ammâ
Kânâ‘at eyleyüp zâd-ı mesâya sâye bulmaz mı
- 3 Gedâñîñ şâh olan tıfl-ı dilin ağlatmasun yoḥsa
Zuhûr-ı ğayretu’llâh ol gedâya dâye bulmaz mı
- 4 Hârîş-i bedmeniş düşsün ço cânîñ cem‘-i dünyâya
Meger ceş-i ecelden ol vegâya ğâye bulmaz mı

* 83 332b.

* **Mecnûnî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Mecnûnî mahlasını kullanan 1, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 1 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Mecnûnî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.²⁷ Gazelin devamı zayi olmuştur.

* 84 333a.

* Bu şiir, Coşkun Ak’ın Bağdatlı Rûhî Dîvânı adlı çalışmasında bulunmamaktadır.

* **Rûhî-i Bağdâdî**: bk. s. 125.

- 5 Müdāvā-yı dil-i ğamkīn için **Rūhī** sahralarda
Varup derd ehl-i dergāha devāya vāye bulmaz mı

85*

Nesīmī*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Nigārim dil-berim yārim enīsim mūnisim cānım
Refīķim hem-demim 'ömrüm ḥabībim derde dermānım
- 2 Şehim māhım dil-ārāmım ḥayātım dirliğim rūḥım
Penāhım maķşadım meylim murādım fikr ü encāmım
- 3 Perī-rüyım zarīfim şūḥ u şengim hem şahinşāhım*
Samen-büyım gül-endāmım zihī serv-i gülistānım
- 4 Zārīfim ḥub-ı hem nāzik-terim hem tūḥfe-maḥbūbım*
Ḥicāzım Ḳa'be vü Ṭūrım behiştım hūr u rızvānım
- 5 Gülüm reyḥānım eşcārım 'abīrim 'anberim büyüym*
Dürüm mervārīd ü kanım 'aķīķım la'l ü mercānım
- 6 Dil-efrüzım vefā-dārım ciger-süzım cefa-kārım
Ḥüdāvendim cihān-dārım emīrim hem begim ḥānım*

* 85 333b.

* **Seyyid Nesīmī (Hüseynī)**: bk. s. 84.

* 3a Perī-rüyım zarīfim şūḥ u şengim hem şahinşāhım: Ḳamer-çehrem perī-rūhum zarīfim şūḥ u şengim ND.

* 4a Zārīfim ḥub-ı hem nāzik-terim hem tūḥfe-maḥbūbım: Laṭīfim nāzikim ḥūbum ḥabībim turfe-maḥbūbum ND.

* 5a büyüym: üdüm ND.

* 6b hem begim ḥānım: şāh u sulṭānım ND.

- 7 Çırâğım şem‘a vü nûrım ziyâ vü yıldızım şemsim
Hezârım bülbülüm gülüm Nesîmî hõş-ilhânım*

86*

Ġazel-i Vâsif* Tahmîs-i Yiktâ*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün

I

Levha-i bahtıma şol kıl-k-i ezel tâze nuvîs
Ferh-i efzâ-yı neşât-ı yâr ile hem-dem celîs
Ġût-ı bahtı ile ben oldum aña Ġurb-ı enîs
Ġurup ol mühle bu şeb ülfete bir resm-i nefîs
Eylediñ cilve-geh-i ‘ışķı yîñiden te’sîs

II

Cuybâr itdi gözüm pâyeye sirişk-i sîli
Tütüyâ almaķ imiş hâk-i rehinden meyli
Şimdi üftâdeleriñ hayl-i şehâ pek hayli
Her til-i zülfüne dil-bestesiniñ bir Leylî*
Saña ‘âşık olanın ‘ışķı degil Ġaysa maķîs

* 7b hõş-ilhânım: yaķşı elhânım ND.

* 86 334a.

* **Enderunlu Vâsif:** bk. s. 148.

* **Yektâ:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Yektâ mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Yektâ mahlasını kullanan 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Yektâ’nın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

* II/4 dil-bestesiniñ: dil-beste senün EVD.

III

Bu sa'îd ahter eger olmaz ise âdemde
 Çıkamaz sâh ile ger olsa kişi Rüstemde
 Ne kadar mevc-i talâtumda pür olsa yimde
 Buldıran keşti-i iqbâl-i şuyun 'âlemde*
 Kullanur zevrâk-ı âmâlini mânend-i re'îs

IV

Bağlayup sihre dilim kıldı dahi tab'-ı hamûş
 Rehzen-i turrasına itdi beni al ile tüş
 Mey-i şâfi ile idüp bu ser-i sâ mân u hüş
 'Âlemi ezdireni ol muğ-beçe-i bâde-fürüş
 Halkı şimden girü izlâle ne hâcet İblîs

V

İçer ol çahve-i taşsîni hemânâ kâşif
 Olsa bu nükte-i rengîni misâle vâkıf
 Uyacağ keyfine ger **Yiktâ** gibi bir 'ârif
 Caba benden aña bir çahve-i taşsîn **Vâşif**
 Kim uyup keyfine beş beytim iderse taşmîs

87*

Mu'aşşer-i Şulţan Mustafa*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

I

Çünkü alur işbu tâc u tahtı devr-i rûzigâr
 Terk idüp bu raht u bahtı bir nemed kıl ihtiyâr

* III/4 keşti-i iqbâl-i şuyun: keşti-i iqbâle şuyun EVD.

* 87 335b.

* **Sultan Mustafa**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Mustafa mahlasını kullanan 6, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Mustafa'nın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Bisleme cismiñ anı kim yiyiserdir mūr u mār
 Ğırra olma devr-i düne çün degildir ber-ķarār
 Niçe merdüm ķanıyla boyandı işbu lālezār
 Niçe biñ ḥasretlü yatur niçe biñ biñ gül'izār
 ˆToludur feryād u āh u zār ile dār u diyār
 'Āķibet bildiñ bunu kim saña ķalmaz pāyidār
 Cehdi ķıl senden ki dünyāda ķala bir yādigār
 Baña dirseñ devr elinden oldu 'aķlım tār u mār

II

Vaķt-i şubḥ irdi yine 'azm-i gülistān eyledik
 Def-i ğam ķılmaķlıĝa ya'ni ki dermān eyledik
 Lāleye ķıldıñ nazar baĝrımızı ķān eyledik
 Āḥirin bildiñ fenā terk-i dil ü cān eyledik
 Derd-i miḥnet çekmede Ferhādı yalān eyledik
 Nām u nengi biz bu gün topraĝa yiksān eyledik
 Āhı ķıldık cümle taĝı taşı nālān eyledik
 Nice gül yüzleri ḥāk iķre pūnhān eyledik
 Ey göñül tut kim seni dünyāya sulṭān eyledik
 Nice sulṭāñlar yatur topraĝ iķinde ḥūr u zār

III

Bir nazar ķıl lāleye kim baĝrı ḥūn olmuşdurur
 Serü şalur başını şankim cūnūn olmuşdurur
 Niçe serkeşler bu devr iķre zebūn olmuşdurur
 Cevr u miḥnet derd u ğam çerḥa fūnūn olmuşdurur
 Gözyaşından yiryüzi hep lāle-gūn olmuşdurur
 Bir degirmāndır felek 'ömrüne un olmuşdurur
 Ğāfil olmañ dostları gerdūn-ı dūn olmuşdurur
 Virdiĝin dünyā alur şankim dūyūn olmuşdurur
 Bir ķanārādır bu 'ālem ḥalk ķoyun olmuşdurur
 'Ārif iseñ her gice bir tekkeye ķılma ķarār

IV

Gel firāk-ı vaḳti irişdi bāğ ile cā bugün
 Gör ne reng itdi yine bu günbed-i ḥaḍrā bugün
 Bir libās-ı ṭurfa giymişdir yine řaḥrā bugün
 El ider gül alına aldanmağıl yāra bugün
 ıpkızıl kızardı ḥayretten gül-i ḥamrā bugün
 Kime ılmıřdır vefā bu keḥrevī dūnyā bugün
 anda vardı anı bu İskender-i dārā bugün
 oprağā dūřmüř yatur niḥe simen sīmā bugün
 Bir dem iḥre yağdı dūnyāyı bir ejderhā bugün
 Sen yatarsın ḥ'āb-ı ğafletde ne oldı āřikār

V

Bir zamān itdi bahārīñ şohbetini 'āřikān
 Başladı eřcār-ı tağyīr eyledi bād-ı ḥazān
 Servi büküldi vü şaldı gül döküldi erguvān
 Niḥesi ğam ḥekmeyim yā niḥe olam řādumān
 Düzdigini ḥün bilürsin kim bozar āḥir zamān
 'Ömre ğırra olmağıl kim bir aḥar şudur hemān
 Gizlü nesne yoğ cihānda cümlesi gündün 'ayān
 Bunda ne Deḥḥāk ü Cem aldı ne ḥod Nūři'r-revān
 Görmediñ mi nice yatur Bursada 'Ořmaniyān
 Māziye ılğıl nazar kim geḥdi biñ biñ tācı-dār

VI

Çünki eřcārīñ abāsın apdı peyk-i bī-dereng
 ırdı ezhārīñ ḥerīsin itmeden bir laḥza ceng
 Yine mātem ḥil'atin geydi bu arz-ı lāle reng
 Mūřa dönümüřdür ecel cāmında nice biñ beleng
 Nice altūn tāc urunan bařlarıñ yasdığı seng
 Sen dūr u řırsin senin olsun diyü terk ü fireng
 Hey ne ğāfilsin ki gelmez yādıña tāpüt-ı teng
 almışım ḥayrān u vālā yimeden afyon-ı beng

Bil ki saña uşşî kıalmaz **Muştafâ** bu nâm u neng
Râh-ı 'ışık içinde cehd it cümlesin eyle nişâr

88*

Ġazel-i Haşmî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Hüner mir'ât-ı kalb-i bî-pâs itmedir ancağ
Dü çeşmi giryeden mânende-i taş itmedir ancağ
- 2 Reh-i 'ışıkında nâlân olmadan bir şüh-ı devrânîñ
Fağat hâşıl olan itlâf-ı enfâs itmedir ancağ
- 3 Ne deñlü iltiyâm itsek 'adâvet pîşe dünyâya
Mükâfâtı saña ilbâs-ı ġirpâs itmedir ancağ*
- 4 'İlâc ihlâkine ġussâd-ı ef'â şüretiñ ey dil*
Nîġîñ hâtem zümüröd ile elmas itmedir ancağ
- 5 Merâmı zemzem-i la'l-i lebiñ sâķisi olmağdan
Göñül kendin mişâli nesl-i 'Abbâs itmedir ancağ
- 6 Seniñ bu bende-i dirîneye serkeşliyiñ vechi
Özüñ işğâ iken a'dâ-yı ġunnâs itmedir ancağ*

* 88 338b.

* **Haşmî**: Asıl adı İsmail Efendidir. Doğum tarihi bilinmeyen şair, Adıyaman'ın Besni ilçesinin Tut köyünde (Tut bugün ilçedir) doğmuştur. İyi bir eğitim almış ve güzel konuşma yeteneğiyle adından söz ettirmiştir. Arap ve Fars diline hâkim olan Haşmî tasavvufa önem vermiştir. Ölüm tarihi bilinmemektedir. Tek eseri Divan'ıdır.

* 3b ilbâs-ı ġirpâs: elbâs-ı ġirbâs HD.

* 4a ġussâd-ı ef'â: a'dâ-yı ef'â HD.

* 6b iken a'dâ-yı ġunnâs: keşr-i a'dâ-yı ġunnâs HD.

- 7 Çıķup bu minber-i nazma hitābet itmeden **Haşmî**
Ĝarāz erbāb-ı tab'a eyyühe'n-nās itmedir ancak

89*

Diger Haşmî*

Fe'ılātün/Fe'ılātün/Fe'ılātün/Fe'ilün

- 1 Bülbülün zevķ-i dili ğonca-i dil-teng iledir
Rindiñ āsāyiş-i ķalbi mey-i gül-reng iledir
- 2 Revnaķ-ı encüminiñ sāķī vü şüh-ı mey-i nāb*
Nağme-i nerm-i rubāb u ney ile ceng iledir
- 3 Necm-i baħtı kiminiñ es'ad-ı rüşen-ter olur
Kiminiñ āyīne-i baħtı ise jeng iledir
- 4 Şehdi āĝuşa çeker keffe-i mizānı görün*
Keffe-i digeriniñ keşmekeşi seng iledir*
- 5 Āsiyāb-ı sengiñ olur zīr mezelletde yiri*
Biri bālāda hırāşīden-i āheng iledir*
- 6 Eşer-i ehl-i hüner nāmını ihyā eyler
Nām-ı Mānīde olan zendegī Erzeng iledir*

* 89 339a.

* **Haşmî**: bk. s. 155.

* 2a sāķī vü şüh-ı mey-i nāb: sāķī-i şüh u mey-i nāb HD.

* 4a keffe-i mizānı görün: küffe-i mizān gör ki HD.

* 4b keffe-i digeriniñ: küffe-i digeriniñ HD.

* 5a Āsiyāb-ı sengiñ olur zīr mezelletde yiri: Āsiyā-sengiñ olur zīr ü mezelletde biri HD.

* 5b hırāşīden-i āheng: hırāşīden ü āheng HD.

* 6b zendegī Erzeng: zindegī Erjeng HD.

- 7 **Ḥaṣmīyā** ‘āşık ile ‘ār gerek nā-maḥrem
Vaşla maẓhar olamaz ol kişi kim neng iledir

90*

Ġazel-i Fuzūlī* Taḥmīs-i Nābī*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

I

İdüp meyl-i sitem eşk ile āh alma gedālardan
Şaḫın ey nev-nihālīm nā-sezā āb u hevālardan
Yazıḫdır dūr tıtma cām-ı luḫfıñ mübtelālardan
Kerem ḫıl kesme sāḫī iltifātıñ bī-nevālardan*
Eliñden geldiği ḫayrı dirīğ itme gedālardan

II

Hele kām-ı sipihr üzre biz olduḫ ġarḫa pāmāli*
Çekildik ġurbete olduḫ vişāl-i yārdan ḫāli
‘Aceb ḫāşıl mıdır hem-şoḫbetān-ı ‘işḫıñ āmāli
Şabā kūyıñda dil-dārıñ nedir üftādeler ḫāli
Bizim yirden gelürsin bir ḫaber vir āşınalardan*

* 90 340a.

* **Fuzūlī**: bk. s. 56.

* **Nābī**: bk. s. 125.

* I/4 iltifātıñ: iltifatım FDŞ.

* II/1 ġarḫa: ġuşşa NBD.

* II/5 gelürsin: gelürsen FDŞ.

III

Felek şud olsa virmez dīde-i hūnına temkīni*
 Ne deñlü tūtiyā virse urutmaz iřm-i nemgīni
 Gel ağlatma ‘ilāc-ı nā-pesendiñle bu ğamkīni
 abībā ħāk-i kūy-ı yārdandır eřk-i teskīni*
 Bize artırma raĥmet gōz yařardır tūtiyālardan

IV

Tehī-destān-ı kūnc-i ğurbetiz berg ü nevāmız yođ
 Nevāl-i vaşldan ğayrı nevāla iřtihāmız yoğ
 Ħayāl-i ħāl-i müşg-efřāniden ğayrı ğidāmız yoğ*
 Esīr-i ğurbetiz biz senden özge āřināmız yoğ
 Ayāđıñ kesme bařıñçūn bizim miĥnet-serālardan

V

Derūniñ Nābiyā āyiñe-i ruĥsār-ı rāz eyle
 Diliñ tennūr-ı āteř-ĥāne-i sūz u ğudāz eyle*
 Lebiñ tekrār-ı ĥarf-i vařldan ĥūbeř-ırāz eyle*
 Fuźūlī nāzeninler görseñ izĥār-ı niyāz eyle
 Terāĥĥum umsa ‘ayb olmaz ğedālar pādiřāhlardan*

* III/1 řud: sedd, dīde-i hūnına: dīde-i hūn-pāřa NBD.

* III/4 eşk-i teskīni: eşk teskīni FDş.

* IV/3 ĥayāl-i ĥāl-i müşg-efřāniden, ĥayāl-i ĥāl-i müşg-āđıñden NBD.

* V/2 tennūr-ı āteř-ĥāne-i sūz u ğudāz: tennūr-ı āteř-ĥāne-i sūz u ğudāz NBD.

* V/3 ĥūbeř-ırāz: ĥ^vāĥiř-ırāz NBD.

* V/5 pādiřāhlardan: padişahından FDş.

91*

Ğazel-i Muhibbî-Hân* Tahmîs-i Bâkî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

I

Câme-i şîhhat Hüdâdan halka bir hil'at gibi²⁸

92*

Fuzûlî*Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün²⁹

- 1 Ne hâşıl salţanat adıyla kılmak bende fermânlıĝ
- 2 Perîşânlıĝdan ey ehl-i cihân sır cem' idin hâţır*
Ki ben cem' eyledim her kıanda vardır bir perîşânlıĝ

* 91 341a.

* **Muhibbî-Hân:** Yavuz Sultan Selim'in oĝlu olan Kanuni Sultan Süleyman 6 Teşrin 1494'te Trabzon'da doğdu. Divan şiirinde, daha XIV. asırdan başlayarak, klasik bir mahiyet alan gerek şekil gerek muhteva, Muhibbî'nin şiirlerinde de aynen geleneğini sürdürmüştür. Kullanılan vezin ve nazım şekilleri aynıdır. Mevzular hemen hemen muayyendir. Mefhumlar ve mazmunlar deĝişik deĝildir. Kıssaların, efsanelerin kaynağı hep aynıdır. Tabiata, hayata bakış statik ve donuktur. Bunların yanında mustarip veya memnun şairin gerçek yüzüne de tesadüf edilebilir. Hatta padişahın bazı şiirlerine de nazireler yazmıştır. Kanuni, aynı zamanda ince duygu ve düşünceler şairidir. Yazdığı aşk, heyecan, kahramanlık ve tefekkür şiirleriyle büyük bir divan meydana getirecek sanat gayreti göstermiştir (Ak, 1987: 1-4).

* **Bâkî:** 1526-1600 yılları arasında yaşamış, Osmanlı şiirinin en kudretli sanatkârı, daha kendi hayatında Sultanü's-Şuarâ unvanıyla deĝerlendirilen şair Mahmud Abdu'l-Bâkî'dir. Osmanlı şiir lisanı, onunla zengin ve klasik şiir dili hâline gelmiştir. Çok temiz ve ahenkli bir üsluba sahip olan şair, şiirlerini her bakımdan doğru, bilgili ve ölçülü bir lisanla terennüm etmiştir. Divan şiiri, Bâkî ile kemale ermiştir. Daha çok aşk, zevk ve şarap âlemlerinde bir zevk ehli olarak yaşamaktan hoşlanmıştır. Devrin padişahı Kânûnî için meşhur Kânûnî Mersiyesi'ni yazmıştır. Şiirlerindeki dikkate deĝer bir İstanbul Türkçesi görülür. Bâkî, Dîvânında Hafız, Selman gibi İran şairlerinin şairlerin tesiri görülür. (Banarlı, 2001: 582-597).

²⁸ Şiirin devamı zayı olmuştur.

* 92 341b.

* **Fuzûlî:** bk. s. 56.²⁹ Şiirin evveli zayı olmuştur.

* 3a Perîşânlıĝdan: Perîşânlıĝından FDS.

- 3 Ne tāli‘dir bu kim ‘ālemde āġāz itmedim bir iş
Kim ol işden serencām itmedim hāşıl peşimānlig
- 4 Baña zulm-i şariḥ ol kāfir eyler kimse men‘ etmez
Fuzūlī küfr olur mı ger disem yoḡdur Müslimānlig^{*30}

93**

Naḡşī*Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün³¹

- 1 Bu sırrıñ māverāsından ḡaber-dār olmayan **Naḡşī**
Ne bilsün ey peri-peyker ḡaḡīḡat bu mu‘ammāyı

94**

Naḡşī*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün

- 1 ‘Işḡıñ serābın içmeyen mest olup ḡayrān olur mı
Zencīr-i ‘işḡa düşmeyen şoyunup ‘uryān olur mı
- 2 Aḡıt gözleriñden yaşı gör kimdir işleyen işi
Ḳul iken olsa bir kişi mülkine sultān degil mi
- 3 ‘Işḡa cigerin yaḡmayan mürşide toġrı baḡmayan
Baḡr-i muḡiḡe aḡmayan ḡul iken ‘ummān degil mi

* 4b müslimānlig: müselmānlig FDS.

³⁰ Şiirin devamı zayi olmuştur.

* 93 342a.

* Bu şiir, Hikmet Atik’in hazırladığı Naḡşī Ali Akkirmānī Dīvānı’nda 5 beyittir.

* **Naḡşī Ali Akkirmānī**: bk. s. 91.³¹ Şiirin evveli zayi olmuştur.

* 94 342a.

* Bu şiir, Hikmet Atik’in hazırladığı Naḡşī Ali Akkirmānī Dīvānı’nda bulunmamaktadır.

* **Naḡşī Ali Akkirmānī**: bk. s. 91.

- 4 Gel gönül geçürme çağın ço yansun yürekde yağın
Gülleri bitmeyen bağın bülbüli nālān olur mı
- 5 **Naḳṣī** açıldı çün gözün Ḥaḳḳı görür oldu özüñ
Līki bilmem işbu söziñ münkire Īmān olur mı

95*

‘Abdu’l-‘azīz*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün³²

I

Başka bir ‘ālem gerekdir gönlüme seyrān için
Miḥnet-i dünyā çekilmez toğrısı bir cān için
Mübtelā-yı derd-i ‘ışkı oldığım cānān için
Terk-i cān itsem de ҡurtılsam şu miḥnet-hāneden

II

Gitti cūdum ṭāḳati ḥālā gamın māfevki yoḳ
Şem‘a-i bezm-i vücūdım yandı gitti şevki yoḳ
Başıma zindān kesildi gülşeniñ de zevki yoḳ
Terk-i cān itsem de ҡurtılsam şu miḥnet-hāneden

III

Her düvele ḥükm iderdim şimdi ҡaldım bī-emān
Soldı gül beñzim şarardı terk idüp ḥükm-i ciḥān
Nüş idüp ecel şarābın **‘Abdu’l-‘azīz** nāgihān
Terk-i cān itsem de ҡurtılsam şu miḥnet-hāneden

* 95 342b.

* **Abdulaziz**: bk. s. 141.

³² Şiirin evveli zayı olmuştur.

56

مُحَقَّقٌ مِشْوَدٌ زِينَا اسْتِ رُجْحَانِ
 جُنَانِ حَطِّ بَحَّانِ لَا لَأِ اسْتِ رُجْحَانِ

زاستر ارتقی دارد نصیبی
 آزان دارد چنین مرثوب طیبی
 حریف کوه و هامون شد شقایق
 ز حد خویش افزون شد شقایق

نبوده این زها چون شد شقایق
 ندانم این چنین چون شد شقایق
 غلام ظل بیدن شد شقایق
 آزان بر خویش مفتون شد شقایق

چو زنگ دشت کلکورد شد شقایق
 مکر لیلی و محنون شد شقایق

346a

شاه دین عسکری ان جامع علم
 ز راه فیض اقدس سامع علم

دیباغ عقلم پرور از ریاحین
 درین موسم چه خوش تر از ریاحین
 مینه سانسر مجود بر از ریاحین
 بچین پرکرد سانسر از ریاحین
 بیاد ریاح بر خورد از ریاحین
 بر فتن هم مجود بر از ریاحین
 صفای باغ بنکر از ریاحین
 بپمن شاه بر خورد از ریاحین
 شاه صاحب تمام پری جهان جو
 فلک قدر ملک صد فلک خوئی

چوکل

* 96 343a.

چو کل شد دژ چمن دمساز بلبل
 برآمد از چمن اواز بلبل
 بکوش کل خوش آمد راز بلبل
 چون نظیر من شده دمساز بلبل
 نوای زهره شد هراز بلبل
 مقام راست شد اواز بلبل
 یکی صد شد بدو یزدان بلبل
 قرح بخشست اکنون ساز بلبل
 آدا شد گفته کاشی درین آه
 زمانه گفت صد باز که الله

97**

Muhammes-i Rūhî* Der-Na't-ı İmāmān

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

Sāḳiyā mey şun bize bāri Ḥudānīn 'ışkına
 Sürelim zevḳ-i Muḥammed Muştafānīn 'ışkına
 İdelim 'işret 'Aliyye'l-Murtażānīn 'ışkına
 Nüş idelim şāh Ḥasan ḥulḳ u rızānīn 'ışkına
 Cüş idelim ol Ḥüseyni Kerbelānīn 'ışkına

* 97 344a.

* Bu şiir, Coşkun Ak'ın Bağdatlı Rūhî Dîvânı adlı çalışmasında bulunmamaktadır.

* **Rūhî-i Bağdâdî**: bk. s. 125.

II

Bu cihānda her zamān bir ‘āşıkıñ seyrānıdır
 Rehberimüz hāliyə iki cihān sulṭānıdır
 Pīrimüz mürşidimiz luṭf u ‘ināyet kānıdır
 Bāde-i cām-ı muḥabbet mü‘miniñ ĩmānıdır
 Bir ḳadeḫ şun sāḳiyā Zeyne’l-‘abānıñ ‘ışḳına

III

Çünki bildiñ aşlımız hem evvel ü āḫir biziz
 İbtidāyüz intihāyüz zāhir u bāṭın biziz
 Her niye baḳsaḳ cemal-i ḫāzrete nāzır biziz
 Bir ḳadeḫ şun sāḳiyā zerrīn ile Bāḳır biziz
 Şāh Muḫammed Bāḳır ol kāni vefānıñ ‘ışḳına

IV

Ol biziz kim varlıḡımızla ṭolu kevn ü mekān
 Kāh zāhir olurız kāh eyleriz sırr-ı nihān
 Vaşlımız arzū iderler cümle zerrāt-ı cihān
 Bāde-i gülgünü ṭoldur sāḳiyā şun tāze cān
 Şāh-ı Ca‘fer ma‘den-i şıdḳ u şafānıñ ‘ışḳına

V

Ne felek çār-ı ‘anāşırdır bizim ḫuddāmımız
 Cem‘imizdir cem‘amız her gün bizim bayrāmımız
 Cümle eşyā yād iderler gice gündüz nāmımız
 Bir ḳadeḫ şun sāḳiyā tā şubḫ olunca şāmımız
 Şāh imām Mūsā-i Kāzım pür-‘aṭānıñ ‘ışḳına

VI

Maḥremī esrār-ı Ḥaḫkuz bizdedir sırr-ı ḳadīm
 Maẓhar-ı zāt u sıfatız bizdedir emr-i ‘azīm
 Ṭālib-i dīdār-ı yārız bizdedir vech-i kerīm
 Pādişāh-ı dū-cihān olur bize olan nedīm
 Bir ḳadeḫ şun sāḳiyā Mūsā Rızānīn ‘ışḳına

VII

Maẓhār-ı ‘ilm-i Ḥüdāyız bizdedir ‘ilm ü ‘amel
 On sekiz biñ ‘āleme irer eger uzatsaḳ el
 ‘Ālim u ‘āḳil biziz kim bizdedir ‘ilm u ezel
 Bir ḳadeḫ şun sāḳiyā mest ü şarābı lemyezel
 Şāh Muḫammedi’t-Taḳī şemsu’z-ẓuhānīn ‘ışḳına

VIII

Kenz-i ‘arşīn menba‘iyuz sırr-ı Yezdān bizdedir
 Çişme-i ḫayvān biziz her derde dermān bizdedir
 Baḫr-i ‘ummānız ḳamu lü’lü vü mercān bizdedir
 Bir ḳadeḫ şun sāḳiyā kim şimdi devrān bizdedir
 Şāh imām ‘Alī Naḳī bedru’d-dücānīn ‘ışḳına

IX

Ehl-i ĩmān bizdedir biz mü‘miniñ ĩmānıyuz
 Münkiriñ inkārıyuz hem kāfiriñ tūfānıyuz
 Cümle cismiñ cānıyuz hem cānlarıñ cānānıyuz
 Bir ḳadeḫ şun sāḳiyā biz ‘ālemiñ sulṫānıyuz
 Şāh Hasanü’l-‘askeri şāḫib-livānīn ‘ışḳına

X

Ne felek arz u semâda her taraf seyrân bizim
 Evvel âhîr ‘âlem icre nâm ile hem şân bizim
 Cümleten bu kâ’inâta hüküm iden fermân bizim
 Bir kadeh şun sâkiyâ çün dem bizim devrân bizim
 Şâh Muhammed Mihdi-i şâhib-zamânîñ ‘ışkına

XI

Bizdedir miftâh-ı ğaybı bizden olur feth-i bâb
 Dem-be-dem kesb ü ziyâ’ı bizden alur âfitâb
 Kılımsuz levhe nazar hem bizdedir Ümmü’l-Kitâb
 Sırr-ı ‘ışkız isteriz her demde gülgün-ı şarâb
 Sâkiyâ şun Zü’l-Celâl-i kibriyânîñ ‘ışkına

XII

Rûhûyuz her nesnenîñ hem aşlımızdır şeş-cihât
 Tâ ezelden hem biz olduk cümle zerrât u zevât
 ‘Allame’l-esmâ’ biz olduk bizden olur nûr-ı zât
 Bir kadeh şun sâkiyâ bir dem virüp âb u hayât
 Cânımız olsun fedâ Âl-i ‘abânîñ ‘ışkına

98*

Fuzûlî*

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Gel ey râhat şatan esbâb-ı cem‘in kılma nâdânlığ*
 Tarîk-i faqrı tut kim faqr imiş ‘âlemde sultânlig

* 98 347a.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 1a şatan esbâb-ı cem‘in: şanan esbâb cem‘in FDŞ.

- 2 Merād er saltanatdan kām-ı dildir nefse tābi'sin*
[.....]³³

99*

Naḳṣî*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Kendi nefsin bilmeyen ol yāri bilmez ḳandedir
Olmayan dilden ḥaber-dār yāri bilmez ḳandedir*
- 2 Reh-nümā-yı 'ālemiñ şehrin temāşā eyleyüp*
Beñzer ol a'māya kim yolları bilmez ḳandedir
- 3 Dirmeyenler her seḥerçün bāğ-ı hüsnüñ güllerin*
Şüretā bülbül geçer gül-zārı bilmez ḳandedir
- 4 Ref' idüp kendin aradan olmayan cān icre cān
Da'vāsı bāḫıldır anıñ dārı bilmez ḳandedir
- 5 Levḥ-i dilden silmeyen ḫulmet seḥābın Naḳṣiyā
Şem'î görmez gözleri envārı bilmez ḳandedir

Kerem ḳıl bize ey fettāḥ u rezzāḳ

* 2a tābi'sin: tābi'sen FDS.

³³ Şiirin devamı zayi olmuştur.

* 99 347b.

* **Naḳṣî Ali Akkirmânî**: bk. s. 91.

* 1b ḥaber-dār yāri: ḥaber dil-dār NŞD.

* 2a eyleyüp: itmeyen NŞD.

* 3a dirmeyenler: ḳorḳmayanlar NŞD.

100*

Kemāl Ümmî*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ülün

- 1 Dirīgā nefsimiz oldı ħarāmī
Ħelālden tatlurak yirüz ħarāmı
- 2 Şu kuş gibi düşeriz dāne üzre
Gözetmeziz yuvasındaki dāmı*
- 3 Kişi bir şüphesiz muṭlaḳ ħelālī
Bulamaz geşt iderse Rūm u Şāmı
- 4 Çü seçmez 'āḳil ü 'ālim kişiler
Niçe fark eylesün cahil 'avāmı*
- 5 Nicesi azmasun miskin cemā'at
Çü yoldan taşra görürler imāmı
- 6 Bahāyim gibi yirüz yirmeüz ħīc
Acı tatlu vü hem göynüñi ħāmı
- 7 Ğılavüz yoldan azıcaḳ kıyās it
Ki yolun kārübān toḡrı vara mı
- 8 Nebī dir dünyādan kaçuñ nitekim
Çaçuban yigrenürler her cüzāmı

* 100 348a.

* **Kemal Ümmî**: Doğum tarihi hakkında bilgi bulunmayan şairin 1475 yılında öldüğü bilinmektedir. Karamanlı olan şairin asıl adı İsmail'dir. Aruz vezniyle şiirler yazmıştır. Divan'ı bilhassa dil bakımından incelenmeye değer hususiyetler taşır (Banarlı, 2001: 508).

* 2b yuvasındaki: yöresindeki KÜD.

* 4b cahil 'avāmı: nā-ehl ü āmı KÜD.

- 9 Hārām ile ‘aceb maqbūl olur mı
Müslimānīn şalāt ile şiyāmı
- 10 Hēlāl olsa gerekdir loqma hırqa
Ki bunlarıñladır dīnīñ kıyāmı
- 11 Özine dir dimez ğayrıya nükte
Kemāl Ümmī za‘īf işbu kelāmı
- 12 Bu hırş ile ki bed-nām olmışız biz
Girü senden bulavüz nīk u nāmı*
- 13 Hēlālīñden naşīb it her ta‘āmı
Kerem kıl bize ey Fettāh u Rezzāk

101*

Naqşī*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Fe‘ülün

- 1 Olar kim olmadı ‘ālemde fāni
Beķā bulmaz bulup ol bī-nişānı
- 2 Bilüp nefsin özinden el çekenler
Cihān icre unutdı ad u şānı
- 3 Mekānından muķaddem kān olanlar
N’ider ‘ışķ-ı Hūdā-i lā-mekānı
- 4 Cemālīñ görmedir ķasdım dimişken
N’içün Mūsāya didiler len terānī

* 12b senden: ķande KÜD.

* 101 349a.

* **Naqşī Ali Akkirmānī**: bk. s. 91.

5 Oğursañ nüshasın Ümmü'l-Kitābıñ
Bilürsin ne'ydügin Seb'ü'l-Meşānī

6 Ne kim remz eylediñ nazm icre **Naqşī**
Oğur 'ārif olan fehm eyler anı

102**

Naqşī*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

1 Görelden vech-i pākiñden bugün nūr-ı tecellāyı*
Gözüm şan ağlayup ister dem-ā-dem ol tecellāyı

2 Cemāliñ kıbledir cānā ser-i kūyīñdurur Ka'be
Anıñçün dil řavāf eyler o dergāh-ı mu'allāyı

3 Gören āyīne-i dilden cemāliñ ey şeh-i 'ālem
Özinden el çeker āhīr oñat fehm it bu ma'nāyı

4 O kim her şeyde fehm itmez Ene'l-Haç sırrını zāhid
O kes Mañşūr olup āhīr seçer mi lā'dan illā'yi³⁴

* 102 349b.

* Bu şiir, Hikmet Atik'in hazırladığı Naqşī Ali Akkirmānī Dīvānı'nda 5 beyittir.

* **Naqşī Ali Akkirmānī**: bk. s. 91.

* 1a nūr-ı tecellāyı: nūr-ı mücellāyı NŞD.

³⁴ Gazelin devamı zayı olmuştur.

103*

Zekāyī*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Enīnimden şeb-i hicriñde şad āhenk olur peydā
Sirişkim cüş idüp emvāc-ı reng-ā-renk olur peydā
- 2 Rūhuñ yād eyleyüp firķatde nār-ı intizārīñla
Ĥayālimde hezārān şüret-i Erzeng olur peydā*
- 3 Süleymān-ı nigāhīñ şeh-süvār-ı esb-i nāz olsa
Rikābında niçe Cemşīd ile Hūşenk olur peydā
- 4 Bu mestāne nigeñ ile fitneler Īķāz ider çişmiñ
Çeker şimşīrini ebrūlarıñdan ceng olur peydā
- 5 Yüridir emr u fermāniñ ser-ā-ser milket-i nażma
Zekāyī pādişāh-ı ŗab'ıma Evreng olur peydā

104*

Ėazel-i Rahmī*

Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün

- 1 Geç riyādan şehā var 'işķ ile dīvāne ol
Serseri gez dem-be-dem dillerde hep efsāne ol

* 103 350a.

* **Mustafa Zekāyī**: bk. s. 143.

* 2b şüret-i Erzeng: şüret-i Erjeng MZD.

* 104 350a.

* **Rahmī**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Mustafa mahlasını kullanan 7, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Rahmī'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 2 Bir şanem ebrūsına bend eyle gönlün şıdık ile
Sālikān-ı der Mesīhāda ser-i pünhāne ol
- 3 ‘İş u nüş it zāhidānīn pendine urma şimāh
Sāķī-i devrān elinden şārib-i peymāne ol
- 4 Her ne dirlerse disünler ki melāmet hırķasın
Hāşılı pāk-i derūnı meşreb-i sekrāne ol
- 5 Şīşe-i nāmūsı **Rahmī** taşā çal tā şöyle kim
Bezm-i vaḥdet cür‘āsı ile dā’imā mestāne ol

105*

Zekāyi*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Nesīm-i bāğ-ı cennet cāna bir gönca dihendendir
Dile bŷ-ı vişāl ol şāhid-i gül pīrehendendir
- 2 Cemāl-i yārı seyrān eylemiş her yüzde ‘āşıklar
Baña nŷr-ı tecellī dā’imā vech-i ḥasendendir
- 3 Firāķ-ı yār ile her dem yanar ḳalbimde āteşler
Şanarsın dŷd-ı āhım gŷşe-i beytŷ’l-ḥazandandır³⁵

* 105 350b.

* **Mustafa Zekāyi**: bk. s. 143.³⁵ Gazelin devamı zayi olmuştur.

106*

Ġazel-i Muġibbî* Tahmîs-i Bâķî*Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün³⁶

I

Bir libâs-ı fâġir olmaz cisme bu kisvet gibi
 Var iken baġt u sa‘âdet kuvvet u kudret gibi
 Ĥalk içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
 Olmaya devlet cihânda bir nefes şıġhat gibi

II

Ehl-i vaġdet kâ‘inâtın ‘âķil u dânasıdır
 Merd-i fâriġ ‘âlemiñ mümtâz-ı müsteşnasıdır
 Gör ne dirler ol sözi güyâ Mesîġ enfâsıdır
 Saltânât didikleri ancak cihân ġavgâsıdır
 Olmaya baġt u sa‘âdet dünyâda vaġdet gibi

III

Ĥâ‘at-i Ĥaķ mü‘mine bezm-i liķâdır ‘âķibet*
 Şıġhat-i cân u beden senden cüdâdır ‘âķibet
 Bâd-ı şarşardır fenâ ‘âlem hebâdır ‘âķibet
 Koy bu ‘ayş u ‘işreti çünkim fenâdır ‘âķibet
 Yâr-ı bâķî isteriseñ olmaya tâ‘at gibi

IV

‘Âlemi gözden geçürseñ eylesen biñ yıl raşad
 Devr içinde seyr iderseñ niçe yıllar nîķ ü bed*

* 106 351a.

* **Muġibbî-Hân**: bk. s. 159.* **Bâķî**: bk. s. 159.³⁶ Şiirin evveli zayi olmuştur.

* III/1 mü‘mine bezm-i liķâdır: mûnis-i bezm-i bekâdur BD.

* IV/2 seyr iderseñ niçe yıllar: turmasağ görseñ hezerân BD.

Her taraftan dünyâ malı aḳsa gelse bî-‘aded
 Olsa ḳumlar sayısınca ‘ömriñe hem ḥadd ü ‘ad
 Gelmeye bu űűűe-i çarḥ icre bir sâ‘at gibi

V

Menzil-i âsâyiű-i dünyâya isterseñ vuűul
 Cehd-i dünyâdan ferâḡat gibi olmaz toḡrı yol
 űādumân erbâb-ı ‘uzletdir hemân **Bâḳî** melul
 Ger ḥuzûr itmek dilerseñ ey **Muḥibbî** fâriḡ ol
 Olmaya vaḥdet maḳâmı gûűe-i ‘uzlet gibi*

107*

Şadrî* Müseddes

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

I

Ḥüsn içinde ey meh u mihr-i cihân-ârâsını
 Ḥaḳ te‘âlâ eylemiş bî-miűl-i bî-hemtâsını
 Tâ görelden gözlerim ey ḳâmet-i bâlâsını
 Hiç begenmez bu gönül bir dil-ber-i illâsını
 Ben seni gördüm güzeller icre müsteűnâsını
 Anıñcün sevmedi gönlüm gözüm illâsını

II

Ḳâmetiñ ‘ar‘ar lebin kevűer diűiñ dürr-i ‘aden
 Kirpigiñ ḥançer gözüñ ‘anber űaçıñ müűg-i ḥiten
 Beñzemezsin ḥüsn ile hiç bir perî-ruḥsâra sen
 Hey perî-peyker güzel hey dil-ber-i nazik-beden

* maḳâmı: cihânda MD.

* 107 352a.

* **Sadrî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Sadrî mahlasını kullanan 5, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 7 űair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Sadrî’nin hangisi olduđu tespit edilememiűtir.

Ben seni gördüm güzeller icre müsteşnâsını
Anıñcün sevmedi gönlüm gözüm illâsını

III

Sen şeh-i bî-mişl-i bî-hemtâya ey hûb-ı zamân
Niydügini bilmeyüp mâhiyyetiñ halk-ı cihân
Gâh firişte gâh melek dirler gehî hür-ı cinân
Hüsn ü hulk ile begim va'llâhi bi'llâhi hemân
Ben seni gördüm güzeller icre müsteşnâsını
Anıñcün sevmedi gönlüm gözüm illâsını

IV

Ey perî vardur diyen dünyâda bir sen tek güzel
Bî-başiretdir anıñ 'aqlına irmişdir halel
Bu göze bu kirpige bu çaşa hiç olmaz bedel
Ahsen-i hüsn ile ey rûh-ı revânım mâ-şaşal
Ben seni gördüm güzeller icre müsteşnâsını
Anıñcün sevmedi gönlüm gözüm illâsını

V

Ŧolsa 'âlem ey perî-peyker eger maħbûb ile
Ŧâmet-i bâlâ ruħ-ı zîbâ gözi âşûb ile
Olmaya bir saña beñzer hûb-ı mihr-üslûb ile
Şadrîniñ 'ömri hemân bu vech-i hüsn-i hûb ile
Ben seni gördüm güzeller icre müsteşnâsını
Anıñcün sevmedi gönlüm gözüm illâsını

108*

Ġazel-i Mişālî* Tahmîs-i Hâfîz Hamamcızâde*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

I

Nür-ı ihlâş ile çişm-i cânı tenvîr itmeyen*
 Âb-ı tevḥîd ile ḳalbin pâk-i taḥḫîr itmeyen
 Sırr-ı küntü kenzi bir bir sende taḳrîr itmeyen
 Câvidânı nâme-i ḫüsnüñde tefsîr itmeyen
 Sırr-ı ‘arşu’llâhı Fazlu’llâhı bilmez ḳandedür³⁷

109*

Ġazel-i Şubûhî* Tahmîs-i Müştâḳ Baba*

Mef‘ülü/Mefâ‘îlü/Mefâ‘îlü/Fe‘ülün

I

Meyḫâne-i ma‘nâdan alup kâm-ı muḫabbet
 Geldim bu fenâ ‘âlemine ser-sâm-ı muḫabbet
 Tâ rûz-ı ezel keşf olup encâm-ı muḫabbet
 Sâḳî beni mest itmiş idi câm-ı muḫabbet
 Şayd itmiş idi mürĝ-ı dili dâm-ı muḫabbet

* 108 353b.

* **Misâlî:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Misâlî mahlasını kullanan 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Misâlî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.* **Hamamcızâde Hâfîz-ı Mar’aşî:** bk. s. 131.

* I/1 çişm-i cânı tenvîr: çişmi cây-ı tenvîr HMD.

³⁷ Şiirin devamı zayi olmuştur.

* 109 354a.

* **Subûhî:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Subûhî mahlasını kullanan şair bulunmaktadır.* **Müşṭâḳ Baba:** Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. 1172 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Bitlis’te doğmuştur. Arapça, Farsça ve İbraniceye vakıftır. Medrese eğitimi alan şairin musikiye karşıbüyük bir meyli vardır. Şair, Muş’ta boğdurularak öldürülmüştür. Eserleri: Âsâr-ı Müştâḳ Esrâr-ı Uşşâḳ, Dîvân (Doğan, 1992: 1-16).

II

Āyīne-i cān olmuş idi 'ışık ile gönlüm
 Gün gibi 'ayān olmuş idi 'ışık ile gönlüm
 Ma'lūm-ı cihān olmuş idi 'ışık ile gönlüm
 Meşhūr-ı zamān olmuş idi 'ışık ile gönlüm
 'Ālemde anılmamış idi nām-ı muḥabbet*

III

Cānımda şifā bulmuş idim derd-i ğamīn ile
 Sīnemde devā bulmuş idim derd-i ğamīn ile
 Çoq neşv ü nümā bulmuş idim derd-i ğamīn ile*
 Bir özge şafā bulmuş idim derd-i ğamīn ile
 Zevq olmuş idi gönlüme ālām-ı muḥabbet

IV

Dirdiñ baña bir şeb olayım saña hem-āġūş
 'Ahdīne vefā itmediñ ey gözleri ser-ḥoş
 Bu nükte-i lü'lü' gibi kı l gūşıña mengūş
 Erbāb-ı vefā eyleyemez 'ahdi ferāmūş
 Yād olsa n'ola ol geçen eyyām-ı muḥabbet

V

Dil bezm-i şafādır n'ola meyḥāne olursa
Müştāk-likādır n'ola ferzāne olursa
 Şevkiñ ile efendim n'ola mestāne olursa*
 'İşkiñ ile **Şubūhī** n'ola dīvāne olursa
 Mest itdi anı bāde-i gül-fām-ı muḥabbet

* II/5 idi: iken MBD.

* III/3 neşv ü nümā: neşv ü nema MBD.

* V/3 mestāne: ferzāne MBD.

110**

Ahmed*

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

I

Bülbül gibi 'ışık ehli fiğân eylemek olmaz
 Esrâr-ı sözün halka beyân eylemek olmaz
 Gencîne-i 'uşşâka ziyân eylemek olmaz
 Ser virmek olur sırrı 'ayân eylemek olmaz

II

Hicr âteşine cânımı cânâ yaçar ise
 Bâzâr-ı gama şem'a gibi alup aşarsa*
 Miqrâz-ı belâ ile başım daği keserse
 Ser virmek olur sırrı 'ayân eylemek olmaz

III

Cânâne için sahra-i berrâna düşersem*
 Dürdâne gibi lücce-i 'ummâna düşersem
 Pervâne gibi âteş-i süzâna düşersem
 Ser virmek olur sırrı 'ayân eylemek olmaz

* 110 355b.

* Bu şiir, Ayfer Kayabaşı'nın Sârbân Ahmed Dîvânı adlı çalışmasında 14 dörtlüktür.

* **Sârbân Ahmed:** Hayraboluludur olan şair 953 yılında vefat etmiştir. Namına yapılan tekkenin türbesinde metfundur. Ahmed ve Ahmedî mahlaslarıyla şiir yazmıştır. Ahmed, Bayramî Melâmîleri içinde şöhret sahibi bir şairdir. Şiirlerinde kullandığı dil akıcı ve sadedir. Şiirlerinde vahdet-i vücud ve tevhid inancına yer vermiştir. Divan'ı vardır.

* II/2 alup: iletüp AD.

* III/1 sahra-i berrâna: hançer-i berrâna AD.

IV

Bülbül gibi ol gönca meni zâri iderse*
 Eyyüb gibi derd ile bîmâr iderse*
 Maşûr gibi zülfine ber-dâr iderse
 Ser virmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz

V

Mest eyleyli rûhımız sâķî-i vaḥdet*
 Biz ḥâne-i dilde ideriz yâr ile şoḥbet
 Mühr urdı dili ağızımıza ḥâtem-i ḳudret*
 Ser virmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz

VI

Ḳassâm-ı ezel derd ü belâ ḳıldı naşîbim
 Dil derdine oldur yine ‘âlemde ṭabîbim
 Her pâremi eylerse ḳulağımca ḥabîbim
 Ser virmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz

VII

Cevr itse n’ola cânıma maḥbûb-ı zamâne
 Dest-i sitemi ḳaddimi döndürse kemâne
 Tîr-i miḥene sînemi eylerse nişâne*
 Ser virmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz

VIII

Seng-i ğam ile âhen-i ḳalbimi ḳıḳarsa
 Ḳav gibi meni âteş-i süzâna yaḳarsa*

* IV/1 meni: seni AD.

* IV/2 bîmâr: bahar AD.

* V/1 sâķî-i vaḥdet: bâde-i vaḥdet AD.

* V/3 dili: bizüm AD.

* VII/3 sînemi: cānumı AD.

* VIII/1 ḳav: ḳor AD.

Cercîs gibi cânıma biñ kerre çaķarsa
Ser virmek olur sırrı ‘ayān eylemek olmaz

IX

Biz nūş ıderiz yid-i felek řāsını pür-sem*
Hem-dem olamaz bezmimize cām ile Cem
Yoķdur sözümüz zır u zeber olsa dü-‘ālem
Ser virmek olur sırrı ‘ayān eylemek olmaz

X

Çün ‘arz-ı cemāl ide bize luş ile ol yār
Bizden ne umarsın yüri ey zāhid-i hüşyār
Maşrem idinipdir bizi esrārına dil-dār
Ser virmek olur sırrı ‘ayān eylemek olmaz

XI

Zāhid sözümi kışsa-i efsāne mi řandıñ
Dil hānesini bir çurı vırāne mi řandıñ
Bizden ne umarsıñ yüri dıvāne mi řandıñ
Ser virmek olur sırrı ‘ayān eylemek olmaz

XII

Şüfı bizi şa’n eylemeyince olamazsın
Gencine-i esrāra ‘aceb yol bulamazsın
Hıç bilemezsin bize ne virdiñ alamazsın
Ser virmek olur sırrı ‘ayān eylemek olmaz

* IX/1 pür-sem: pür-nım

XIII

Zâhid bizi sen âlet-i hengâme mi şandıñ
 Fısq̃ ehli gibi sâkin-i humhâne mi şandıñ
 Var ağzımızdan arama dîvâne mi şandıñ
 Ser virmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz

XIV

Miqrâz-ı ğamıñ bağrımı biñ pâre dilerse
 Tekrâr dönüp sūzin-i vaşl ile eylerse
 Ben râzıyam itsün baña düşmân ne dilerse*
 Ser virmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz

XV

Ser-tîz-i müjüñ sînem çâk ider olsa*
 Zülfüñ hevâsı gönlümi ğam-nâk ider olsa
 Ser-tâ-ser ecel yili meni hâk ider olsa
 Ser virmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz

XVI

Ahmed saçı zencirine dîvâne geçersin
 Bezm-i ğama ser-ħalka-i rindâne geçersin
 Terk-i dil u cân itmede merdâne geçersin
 Ser virmek olur sırrı ‘ayân eylemek olmaz

* XIV/3 düşmân: düşmem AD.

* XV/1 ser-tîz-i müjüñ: şol tur-ı müzen AD.

111*

Ğazel-i ‘Ārif* Tahmīs-i Müştāk Baba*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

I

Ka‘be-i kerrübiyandır küy-ı cānānım benim
 Secdegāh-ı ıudsiyandır küy-ı cānānım benim
 Mürğzār-ı bülbülāndır küy-ı cānānım benim
 Gülşen-i bāğ-ı cināndır küy-ı cānānım benim
 ‘Āşıka dāru’l-emāndır küy-ı cānānım benim

II

Hādī-i rāh-ı hidāyet rehber-i nehc-i İlāh
 Mağzen-i kân-ı ‘aṭā ḥācet-resā vü ḥayr-ḥ’āh
 Ma‘den-i şıdḡ u saḡā’ bī-keslere püşt u penāh*
 Menba‘-ı cūd u kerem el-ḡaḡ odur bī-iştibāh
 Melce-i bī-çarı-kāndır küy-ı cānānım benim

III

‘İlm-i bī-ma‘nā ile olsan Felāṭün-ı cihān
 ‘Aḡl ile erbāb-ı ‘ışḡıñ ḡāleti olmaz beyān
 Zāhidā kendiñ görüp ‘uşşāka itme bed gümān
 Eyleme ta‘yibi ey sālūs-ı devrān-ı zamān
 Vāşıl-ı rāh-ı cināndır küy-ı cānānım benim

IV

Āşinā-yı ‘ālemim bīḡāne bilmem kim nedir
 Sīne-süzān ‘āşıkım pervāne bilmem kim nedir
 Mest-i ‘ışḡım sāḡar u peymāne bilmem kim nedir

* 111 358a.

* **Ārif**: bk. s. 76.* **Müştāk Baba**: bk. s. 176.

* II/3 ma‘den-i şıdḡ u saḡā’: ma‘den-i luṭf u saḡā’ MBD.

Neş'e-dârım ben der-i meyhâne bilmem kim nedir
Dergeh-i pîr-i muğandır küy-ı cānānım benim

V

Sîne mir'at-i tesellî vü cemāl-i eynemā*
Tûtî-i rûh-ı revān **Müstāk**-ı rüy-ı Mustafā
Dil hezār-ı zār-ı gül-zār-ı habîb-i kibriyā
Şayd olur mı hîç bu 'işret-gāh-ı ğamda 'Ārifā
Mürġ-i cānā āşiyāndır küy-ı cānānım benim*

112*

Ġazel-i Vehbî*

Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün

- 1 Ġazel-i 'işve-sencim dām iderse çîn-i ebrūyı
Nigāh-ı şūhı şayd eyler niçe rem-kerde āhūyı*
- 2 Mü'ezzîn-zāde ħad-ħāmet getürse cāmî'-i ħūsne
İmām Allāhü ekber dir görüp mihrāb-ı ebrūyı
- 3 Leb-i cūda olur engüş-t-i ħayret serv-i bālāsı
Ĥırām-ı nāzı gösterse çimende ħadd-i dil-cūyı
- 4 Yine şimşîri virmiş dest-i zengî-i siyeh-meste
İdüp peyveste-i ebrū mükeĥĥal çişm-i cādūyı

* V/1 mir'at-i tesellî vü cemāl-i eynemā: mir'at-i tecellî-yi cemāl-i eynemā MBD.

* V/5 āşiyāndır: āşinādır MBD.

* 112 359b.

* **Sünbülzāde Vehbî**: bk. s. 82.

* 2b rem-kerde: rim-kerde SVD.

- 5 Hezārān kārīvān-ı Çīn ile müşg-i Hiten gelse*
Dimāğımdan çıkarırmam ben o zülf-i ‘anberin büyü
- 6 Hūmārın neşe’den evvel çekersin cām-ı şahbānīn
Dilā bezm-i şafāda hem-dem itme rind-i bed-hūyū
- 7 Hāmūş eyler cihānı nağmesin gūş itdirüp böyle
Nevā-sāz eylese **Vehbī** ney-i kilik-i sūhan-gūyū

113*

Diger Vehbī*

Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilūn

- 1 Verd-i ter şermende-i reng-i ‘izārīndır seniñ
Lāleler şahn-ı çemende dağı-dārīndır seniñ*
- 2 Mest-i nāzım mihr u meh iki kadehdir bezmiñe
Nuh felek ser-geşte-i renc-i hūmārīndır seniñ
- 3 Mū-be-mū ābisten-i āşūb olan geysū-yı şeb
Sāye-i zülf-i siyāh-ı müşgi-bārīndır seniñ*
- 4 Zülmet-i haṭṭ-ı siyāh kılmış ihāta sū-be-sū
Āb-ı hayvān işte la‘l-i hoş-güvārīndır seniñ
- 5 ‘Aks-i rūyīñ düşmesün mir’āta bilmez kadrini
Dīde-i hayrāniyān āyīne-dārīndır seniñ

* 5a Hiten: Hōten SVD.

* 113 360a.

* **Sünbülzāde Vehbī**: bk. s. 82.

* 1b dāğı-dārındır: dāğ-dārındır SVD.

* 3b müşgi-bārındır: müşg-bārındır SVD.

- 6 Her şeb ey hürşîd-i tal'at dîde-i hasret-keşân
Şubhı dek encüm-şümâr-ı intizârındır seniñ
- 7 K̄anķı bülbüldir dimişsin böyle feryād eyleyen
Gül-'izārım **Vehbî**-i nālân u zârındır seniñ

114*

Ġazel-i Za'fî* Taħmîs-i Zeynî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

I

Ki nefehütü fîhi min rûhî demine hem-demim
Ki rumûz-ı künt ü kenz esrârına ben maħremim
On sekiz biñ 'âlemiñ 'ilmin oқudum 'âlimim
Gâhi nokta gâhi elif gâhi ģarfi gâh demim*
Ser-te-ser tâbân kelâmu'llâh-ı ism-i a'zamım*

II

'Ayn-ı a'yândan n'ola kıılır isem ben maħv-ı zât
Çün benim zâtımla kâ'imdir vücûd-ı mümkinât
Cilvegâhım çâr-ı 'unşur menzilimdir şeş cihât
Gâh şıfâtım gâhi esmâ gâhi eşyâ gâhi zât
Ĥâdişim şüretde vü ma'nâda nûr-ı aқdemim*

* 114 361a.

* **Za'fî-i Ġülşenî**: Asıl adı Ali olan şairin hangi yıl doğduğı bilinmemektedir. Kanunî'nin ilk dönemlerinde ve İbrahîm Ġülşenî'nin son dönemlerinde yetişmiştir. 1566-1570 yılları arasında vefat eden şair Mevlevîlikle hemhâl olmuştur. Şiirlerinde Za'fî mahlasını kullanmıştır. Eserleri: Türkçe Dîvân, Farsça Dîvânçe (Adak, 2006: 16-110).

* **Zeynî**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Zeynî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Zeynî mahlasını kullanan 8 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Zeynî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

* I/4 gâhi ģarfi gâh demim: geh ģarf u lafz u geh demim ZD.

* I/5 ser-te-ser tâbân: başdan ayağı ZD.

* II/5 ģâdişim: māddeyüm ZD.

III

Rūh ile bir kerre çünkim eyledim ‘arz-ı kıyām
 ıldılar ta‘zīm idüp ayl-i melā’ike’s-selām
 Ol benim kim vaşf-ı zātımdır benim imlā kelam
 Buluban teñrim kerremnā ile ikrām-ı tām
 Sākinim dār-ı kerāmetde mükerrerrem ādemim

IV

Gerçi pūnhān eyledim a‘yānıdan dīdārımı
 Līk-i ān kim zerreden ıldım ‘ayān āşārımı
 Bu sebebden alk-ı ‘ālem añlamaz güftārımı
 Kimse taḫḫīḫ eylemez keyfiyyet-i esrārımı*
 Lā te‘ayyūn ‘āleminde ben ki sırr-ı mübhemim

V

Gördüm ey **Zeynī** kimisi tālīb-i zerrīn sarīr
 Bulmadı kimi ḫiṣār itmege bir köhne ḫaṣīr
 Ḥāşıl-ı künc-i anā‘at iḫtiyār itdim ḫaḫīr
 Çekdim el her nesneden **Zā‘fī** olup teslīm-i pīr*
 Gülşeniye bendeyim ammā ki şāh-ı ‘ālemim

* IV/3 taḫḫīḫ: temyīz, keyfiyyet-i esrārımı: keyfiyyet-i aḫvālūmi ZD.

* V/1 çekdim el her nesneden: Māsivādan geçmişem ZD.

115*

Ġazel-i Mahlas* Tahmīs-i Sākīb*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

I

Çarḥ-ı nā-sāzıñ cihānda Őanma bir memnūnı var
 Herkesiñ kendince biñ dāĝ-ı dil-i pürhūnı var
 Ťurra-i Leylā-yı dehrin Őad hezār meftūnı var
 Ŗays-ı yiktā Őanma dūnyānıñ niçe Mecnūnı var
 Milket-i ‘iŐıñ kemal-i vūs‘at-ı hāmūnı var

II

Bir mücessem nūrīdir serden o meh tā pāye dek
 Āfitāb-ı ḥüsnün meftūndır ins ü melek
 Bu Ťarāvetle ne mümkün zūlfine Őeb-büy dimek
 Ŗadd-i dil-cūsın ḥaḥādır serve teŐbīh eylemek
 Çünkü serviñ sadece bir ḳāmet-i mevzūnı var

III

‘Ārız üzre daĝıdup ĝīsū-yı ‘anber nūkhetin
 Şaldı Şad sevdāya ‘uŐŐāḳ-ı perīŐān ḥāletin
 Her biri bir reng ile icrā ider ḥāŐiyetin
 Zūlf-i sūnbül ḥāl-i fül ruḥsār-ı gül ol āfetin
 Ġülsitāb-ı ḥüsnüniñ ezhār-ı ĝün-ā-ĝünü var

* 115 362a.

* **Mahlas:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Mahlas mahlasını kullanan Şair bulunmamaktadır.

* **Sākīb:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Sākīb mahlasını kullanan 5, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 8 Şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Sākīb’in hangisi olduĝu tespit edilememiştir.

IV

Māye-i hüsrāmıdır āşār-ı nahvet ğāfile
 Țavr-ı ĥodbīni yaķışmaz Țab'-ı erbāb-ı dile
 Meskenet 'arz ile maĥviyyet gerekdir kāmile
 Lāf-ı da'vā-yı enāniyyet ne lāzım 'āķile
 Herkesiñ bu 'ālemde biñ māfevķ-i biñ dūnı var

V

Țutalım kim şāh-ı ĥübānsın vafūr-ı ĥüsn ile
 Āfitāb-ı maȚla'-ı cānsın bu nūr-ı ĥüsn ile
 Çoķ da cevr itme ciger yaķma ğurūr-ı ĥüsn ile
 Tā bekey cevr u cefā 'izz ü sürūr-ı ĥüsn ile
 El-ĥazer 'āşıķlarıñ āh-ı dil-i maĥzūnı var

VI

Rūzi-i 'uşşāķa ĥūn-ı çişme merbūȚ eylemiş
 Sūr-ı mātemle sürūr-ı ğamla maĥlūȚ eylemiş
 Her uşūl-ı 'ādetin diđerle mażbūȚ eylemiş
 Vuşlat-ı cānāne naķd-i cānı meşrūȚ eylemiş
 Pādişāh-ı kişver-i ĥüsnüñ 'aceb ķānūnı var

VII

Ceşm-i ğamla **Şākıbā** maĥşūr ise pīrā benim
 Ĥamduli'llāh ĥāk-i pāy-ı āşafıdır ma' benim
 Nāzenenler nazmımı ser-zīb-i 'aķd eyler benim
 N'ola zīb-i bezm-i 'irfān olsa şi'r-i rüşenim³⁸

³⁸ Zayi olmuştur.

116**

Nesîmî* Kıaddesa Sırrahu

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

- 1 Degme bir cāna naşīb olmadı
Buña ‘ışk dirler merdāne yayıdur
- 2 Nām u nişānını kimse bilmedi
Buña ‘ışk dirler erenler yayıdır
- 3 Bu yılleri güfil güfil esdiren
Kıayğusızdır seginden kesdiren
- 4 Mañşüride ber-dār idüp aşdıran
Buña ‘ışk dirler merdāneler yayıdur
- 5 Bu şuları çağıl çağıl çağladan
‘İlm-i hikmet deryāsını boyladan
- 6 ‘Āşıkıları zārı zārı inleden
Buña ‘ışk dirler merdāneler yayıdur
- 7 Yoluñ toğrıdır şaşı degildir
Sözi iyidir nāşay degildir
- 8 Münkiriñ münāfıķıñ işi degildir
Buña ‘ışk dirler erenler yayıdur
- 9 Kimini oğuduban kimin yazdıran
Kimini de diyar-be-diyār gezdiren

* 116 364a.

* Bu şiir, Hüseyin Ayan tarafından hazırlanan Nesimî Divanı’nda bulunmamaktadır.

* Seyyid Nesîmî (Hüseyinî): bk. s. 84.

- 10 **Nesīmī**niñ derisini yüzdiren
Buña ‘ışk dirlere erenler yayıdır

117*

Şerīfī* Müseddes

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

I

Düşüp hengāme-i ‘ışka yine şāhib-serīr oldum
Muḥabbet neydügin bildim dil ü cāndan ḥabīr oldum
Sa‘ādet āsumānında ne bir māh-ı münīr oldum
Göñül uslanmadı gitti ğanī oldum faķīr oldum
Kemān-ı gül-i yāre düşüp bend u esīr oldum
Mey-i maḥbūbeden el çekmek naşīb olmadı pīr oldum

II

Severiz biz göricek çışm-i āhū birle reftārı
Söylemez mi behey cānım müselleme ṭavr u eṭvārı
Cünün-ı ‘ışk ile rüsvā olan añlar bu güftārı
Cemāl-i yāra ey zāhid nazar ḳıl itme inkārı
Kemān-ı gül-i yāre düşüp bend u esīr oldum
Mey-i maḥbūbeden el çekmek naşīb olmadı pīr oldum

* 117 365a.

* **Şerīfī (Şerīf Çelebī, Çiçekli Şerīfī)**: Ankara’da doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Şerīf’tir. Çiçekli Şerīfī olarak tanındı. Seksen yaşını aşmış olarak 1819-1820 yılında vefat etti. Şiirleri kaybolmuştur. Fatin Tezkiresi’nde bir matlaı yer almaktadır (Kesik, www.turkedebiyatiisimlersozlugi.com 22.06.2019).

III

Ne yüzden ‘arzuḥāl itsem ‘aceb ol şāh-ı ḥübāna
 Niçe bir nār-ı ḥasretle yanam bu nār-ı hicrāna
 Güzeller cevriñi çekmek ezelden ‘ādet insāna
 Sezā eyler diyü bir gün beni luḫ eyle iḥsāna
 Kemān-ı gül-i yāre düşüp bend u esīr oldum
 Mey-i maḥbūbeden el çekmek naḫīb olmadı pīr oldum

IV

Ḥayāl-i ḫaṭṭ u ḫālīñden bu gün hālīm fiḡān oldu
 Ḳaḫıñ ṫuḡrāsı fikrinden elif ḫaddim kemān oldu
 Firāḫ-ı āteş-i sūzān yanup hicrān-ı nihān oldu
 Şerīfī ‘ışḫ-ı sevdāya düşüp ḫayli zamān oldu
 Kemān-ı gül-i yāre düşüp bend u esīr oldum
 Mey-i maḥbūbeden el çekmek naḫīb olmadı pīr oldum

118*

İbrāhīm Ḥaḫḫı* Ḳaddesa Sırrahu

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Perde-i cān icre ‘ışḫıñ nice biñ envāri var
 Ḥüsn-i ‘ışḫ-ı pāk ile ‘aşıḫlarıñ biñ kāri var
- 2 ‘Aḫlı dir kim şeş cihetden ṫaşra cāniñ yolu yoḫ
 ‘İşḫı dir vardır yaḫıñ yol niçe biñ seyyāri var
- 3 ‘Aḫlı bu bāzāri görmiş eylemiş bey‘ u şirā*
 Hem bu bāzār icre ‘ışḫıñ başḫa bir bāzāri var

* 118 366a.

* Erzurumlu İbrahim Hakkı: bk. s. 121.

* 3a şirā: şerā EİHD.

- 4 Derd-keş ‘aşıkların gönlünde yüz biñ zevk olur
Tİre-dil ‘âkılleriñ kalbinde biñ efkârı var
- 5 ‘Aql dir rāh-ı fenāya gitme kim pür-hārıdür
‘Işk dir vardım fenāya niçe biñ gül-zârı var
- 6 ‘Işk dir ey ‘aql varlık perdesin ref‘ eyle bak
Kim göñülde seyr iderseñ cennet ü enhârı var
- 7 ‘Işk-ı Hâk **Hakkı** güneşdir ebr u harf icre nihân
Kim zühür eyler huzûrında kimiñ güftârı var

119*

Uşûlî* Müseddes

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

I

Yâ İlâhî ravza-i cennet midir bu hûş maķâm
Yâ ki beytu’llâhdır yâ secdegâh-ı hâş u ‘âm
Yâ riyâz-ı insi yâhud ravza-i hayru’l-enâm*
İşigine yüz sürer hayl-i melâ’ik şubḥ u şâm
Cânıma irdi nidâ-ı ğaybıdan bu hoş peyâm
E’s-selâm ey şâh-ı sulţân-ı Ḥorasan e’s-selâm*

* 119 366b.

* **Uşûlî:** Asıl adının ne olduğu konusunda kesin bir bilgi yoktur. Bugünkü Yunanistan sınırları içerisinde olan Vardar Yenicesi’nde doğmuştur. Tahsilini memleketinde tamamladıktan sonra tasavvufa yönelmiştir. Klasik medrese öğrenimi görmüştür. Âşık Çelebi mezarının Yenice’de olduğunu söyler. Uşûlî kimseye baş eğmeyen, kanaatkâr, ham sofulukla alay eden, aşkı hep ön planda tutan mutasavvıf bir şairdir. Eser olarak elimizde sadece Divan’ı vardır (İsen: 1990: 11-23).

* I/3 riyâz-ı insi: riyâz-ı üns UD.

* I/6 ey şâh-ı sulţân-ı Ḥorasan: ey hâzret-i şâh-ı Ḥorasan UD.

II

Nāme-i iḳbālīde nām-ı ‘Alī Mūsā Rızā
 Kendi şāh-ı evliyā cecdi ‘Alīyye’l-Murtażā
 Oldı lāmi‘ şafḥa-i vechinde nūr-ı evliyā*
 Zāt-ı pākinde tecellī itdi sırr-ı hel etā
 Buldı kuvvet lācerem sirpençe-i Āl-i ‘abā
 E’s-selām ey şāh-ı sulṭān-ı Ḥorasan e’s-selām

III

Ṭutdı cānlar gūşe-i ḥüsn ü rivāyetiñ seniñ*
 Māverā-yı ‘āleme naşīb oldı rāyātıñ seniñ
 Künt ü kenziñ gevheriniñ kânıdır zātıñ seniñ
 Zāhir oldı gün gibi āfāḳa āyātıñ seniñ
 On sekiz biñ ‘ālemi küstürdi mir’ātıñ seniñ
 E’s-selām ey şāh-ı sulṭān-ı Ḥorasan e’s-selām

IV

Ey muḥīṭ-i ḳulzem-i cūd-ı seḥā kân-ı kerem*
 Dürri-i çarḥ-ı vilayet dürr-i deryā-yı kerem*
 Gevher-i ‘ummānı Yeşrib ḥ’āce-i mülk-i ‘Acem
 Aşl-ı pāk u zübde-i erkān-ı nesl-i muḥterem
 Dīde-i ebşār-ı aḥbāba başārsañ bāş ḳadem*
 E’s-selām ey şāh-ı sulṭān-ı Ḥorasan e’s-selām

* II/3 nūr-ı evliyā: nūr-ı Muştafā UD.

* III/1 Ṭutdı cānlar gūşe-i ḥüsn ü rivāyetiñ seniñ: Pāye-i ‘arşa erişdi pāy-i mirḳatiñ seniñ UD.

* IV/1 muḥīṭ-i ḳulzem-i cūd-ı seḥā: muḥīṭ-i ḳulzüm-i cūd-ı seḥā UD.

* IV/2 Dürri-i çarḥ-ı vilayet dürr-i deryā-yı kerem: Zerre-i çarḥ-ı velāyet dürr-i deryā-yı ḳadem UD.

* IV/5 Dīde-i ebşār-ı aḥbāba başārsañ bāş ḳadem: Ger başarsan yeridir ebşār-ı aḥbāba ḳadem UD.

V

Bir nazarda çüb-i huşkı eylediñ tâze şecer*
 Zâhir oldı naqş-ı aqdamıñ seniñ fevka'l-ğacer*
 Buldı enfâs-ı başsiñle şıhhat kûr u ker
 Emriñe râm ins u cin ü hükümüñe hem baħr u ber*
 Zîñ-kerâmet zîñ-hüner zîñ-mu'ciz-i şaqqu'l-ğamer
 E's-selâm ey şâh-ı sulţân-ı Ğorasan e's-selâm

VI

Muştafa vü Murtazanıñ naqdisin ey pāk-i dîn
 Hem Ğasan ile Ğüseyn ü şâh-ı Zeyne'l-'âbidîn
 Bâķır u Şâdıķ daħi Kâzım imâm-ı heştümîn*
 Hem Taķı vü bâ Naķı hem 'Askerı rūhu'l-emîn*
 Mihdî-i şâhib-zamânsın hâdî-i rüy-ı zemîn
 E's-selâm ey şâh-ı sulţân-ı Ğorasan e's-selâm

VII

Ŧal'atıñ envârını sırrımda peydâ eylediñ
 MaŦla'-ı cândan güneş gibi tecellî eylediñ
 Bu Uşulî lâl idi medħiñle güyâ eylediñ
 LuŦ idüp her ölmüşe cân virdin ihyâ eylediñ
 Bir nazarda kûr-ı mâder zâdı-binâ eylediñ
 E's-selâm ey Ğazret-i şâh-ı Ğorasan e's-selâm

* V/1 nazarda: nefesde UD.

* V/2 naqş-ı aqdamıñ: naqş-ı iğdamıñ UD.

* V/4 hem: Ŧâbî UD.

* VI/3 imâm-ı heştümîn: imâm-ı hem-nişîn UD.

* VI/4 rūhu'l-emîn: sen yaķın UD.

120*

Goft Es'ad*

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

I

Şanmañ bizi kim beste-dile nefse kavîyüz
 Hâk-i kadem-i 'Âl-i 'abâ Muştafavîyüz
 Râzi-i şude-i hükmi-kaza Murtafavîyüz
 Ne havf-i emîrân bilüriz ne bedevîyüz
 İkrârimıza ser virirüz ahde kavîyüz
 Biz şâh-ı vilâyet kuluyuz hem 'alevîyüz

II

'Alemlere işnâ 'aşer ebrâcı degil mi
 Her birisi bir mâh u mihr-i tâcı degil mi
 Tîr-i siteme cümlesi âmâcı degil mi
 Da'vâ-yı muhabbet buna muhtâcı degil mi
 İkrârimıza ser virirüz ahde kavîyüz
 Biz şâh-ı vilâyet kuluyuz hem 'alevîyüz

III

Nefs-i hevesi şafha-i dilden sile geldik
 Tâ da'vi-i mihrî neseb-i pâk ile geldik
 Kırbân-ı İlahî olup İsmâ'ile geldik
 Çün bezm-i kıdemden dile geldik bile geldik
 İkrârimıza ser virirüz ahde kavîyüz
 Biz şâh-ı vilâyet kuluyuz hem 'alevîyüz

* 120 368b.

* **Es'ad**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Es'ad mahlasını kullanan 12, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Es'ad'ın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

IV

A'vân-ı Yezîdîñ hele haşmānyüz el-ḥaḳ
 La'net-keş-i ĩmān u dil u cānyuz el-ḥaḳ
 Bu ma'rekeniñ Sām-ı Nerīmānyuz el-ḥaḳ
 Evlād-ı Hüseyniñ ḳul u ḳurbānyuz el-ḥaḳ
 İḳrārımıza ser virirüz ahde ḳavīyüz
 Biz şāh-ı vilāyet ḳuluyuz hem 'alevīyüz

V

Yoḳdur bizi tekdīre ḥ'āricde liyāḳat
 Ednāmız ider 'ālemi bir laḫzada dehşet
 Ammā n'idelim böyle imiş ḫükm-i meşiyet
 Cān [u] başı fedā eylesek Es'ad ne sa'ādet
 İḳrārımıza ser virirüz ahde ḳavīyüz
 Biz şāh-ı vilāyet ḳuluyuz hem 'alevīyüz

121*

Ġazel-i Zihni* Taḫmīs-i Nehri*

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün

I

Görüp ḫüsn ü cemālini o māḫiñ ben edeb çekdim
 Yaḳup yandırdı dil mülkin ḳatı muḫkem leheb çekdim
 Ruḫ-ı vaşfin o mihrüniñ çekince çok zeheb çekdim
 Lebiñ yādına sāḳi ben çü cām-ı leb-be-leb çekdim
 Şeh-i devrān olup mülk-i ğama ceyš-i ṫarab çekdim

* 121 370a.

* **Zihni**: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Zihni mahlasını kullanan birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Zihni'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.* **Nehri**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Nehri mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Nehri mahlasını kullanan 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Nehri'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

II

Vücūdım mülkine hâsım olup devr-i zamānında
 Töhmetin merd-i öfken bir dil-beri kahr-ı mānında
 Kimesne bürmeyüp pençem hünervar bî-emānında
 Niçe Rüstemlerin yayın çeker bir pehlüvānında
 Kemān-ı 'ışkıñ ey dil-ber çekince çok ta'ab çekdim

III

Dem-ā-dem kūy-ı dil-ber gibi devlet görmedim cānā
 Firāq-ı yārı gibi hic mezellet görmedim cānā
 Ṭabībā derd-i hâsret gibi 'illet görmedim cānā
 Ğam-ı hicriñ gibi hergiz meşakḳat görmedim cānā
 Nedeñlü var ise zahmet cihān içinde hep çekdim

IV

Cihānı su-be-su gezdim seni isteyü 'ışkıñdan
 Cüdā olmaz bir an sensiz gönül añlayu 'ışkıñdan
 Terennümler ider her dem seni isteylü 'ışkıñdan
 Dili izlāl idüp men' itmek ister diyü 'ışkıñdan
 Nigārā 'aql-ı nāfer cāme ben tığ-i ğazab çekdim

V

Ezel bezminde yazmış Hâḳ ki **Nehri** söyle mestim ben
 Ki hüşyār olmağım yokdur olunca söyle mestim ben
 Hārābāt ehliyem şimdî anıñçün söyle mestim ben
 Şarāb-ı 'ışk-ı cānān ile **Zihni** söyle mestim ben
 Gören mestāneniñ vaz'ım şanup āb-ı 'ineb çekdim

122*

Şâkıb*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Pîç ü tâb olmuş yüzünde zülf-i 'anbersâ mıdır
Yohsa genc-i hüsniñ eṭrâfında ejderhâ mıdır
- 2 Hâlet-i çışm-i humârîñ mı beni mest eyleyen
La'l-i nâbiñ yohsa hem-reng-i mey-i şahbâ mıdır
- 3 Serviler hâk oldı gülşende görünce kâmetiñ
Ey nihâl-i nevresim kaddiñ 'aceb Tübâ mıdır
- 4 Nâ-münâsibdir lebiñ ya'kûta nisbet eylemek
Seniñ zî kıymet leb-i la'liñ gibi güyâ mıdır
- 5 Gülşen-i vaşında nâlim işidüp ol gül dimiş
Bu öten bülbül mi yohsa **Şâkıb**-ı şeydâ mıdır

123*

Ġazel-i Niyâzi*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün

- 1 Devr idüp geldim cihâna bir daḫi devrân ola
Ben gidem bu ten sarâyı yıqılup vîrân ola

* 122 371a.

* **Şâkıb**: bk. s. 187.

* 123 371b.

* **Niyâzi Mısrî**: bk. s. 88.

- 2 Baħr-ı cān tuġyān idüp cismim gemisin taġıda*
Yirler altında bu cismim ħāk ile yiksān ola*
- 3 Dört yanımdan nār u bād u āb u ħāk idüp hücüm*
Benligim anlar alup bu varlığım tālān ola
- 4 Taġılup terkībim otuz iki ħarf ola tamām
Noġta-i rūġım ħamuniñ gevherine kān ola*
- 5 Bu vücūdım taġı ħalġup atıla yünler gibi
Şeş cihātım açılıp bir ħaddi yoġ meydān ola
- 6 Cümle efkār-ı ħavāsım ħaşr olup ol ‘arşada
Ķalġalar hep yiñiden şankim bahāristān ola
- 7 Yevm-i Tüblādır o gün her ma‘nā bir şüret giyüp
Hem kimi sebze kimi ħayvān kimi insān ola*
- 8 Ķabrime yārān gelüp fikr ideler aġvālimi*
Her biri bilmekde ħālīm vāla vü ħayrān ola*
- 9 Her kim ister bu **Niyāzi** derdimendi ol zamān
Sözlerini oġusun kim sırrına miġmān ola

* 2a baħr-ı cān tuġyān idüp: cüş idüp ‘ummān-ı cān NMD.

* 2b cismim: benim, ħāk: toprak NMD.

* 3a Dört yanımdan nār u bād u āb u ħāk idüp hücüm: Dört yanımdan nār u bāb u āb u ħāk ede hücüm NMD.

* 4b noġta-i rūġı: noġta-i sırrım NMD.

* 7b hem kimi sebze: kimi nebat NMD.

* 8a yārān: dostlar NMD.

* 8b ħālīm vāla vü ħayrān ola: ‘āciz vālih ü ħayrān ola NMD.

124*

Ġazel-i Vehbî*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Siyāh perçemli bir maḥbūb-ı zībā hem bulur 'āşık*
Arar elbetde bir ser-rişte-i sevdā bulur 'āşık
- 2 Dirīġ itme hemān sen naql-i būs-ı la'l-i gül-fāmīn
Yasāġ-ı pādişāh olsa yine şahbā bulur 'āşık
- 3 Ḥayāl-i 'arızınla ḥ'ābıdan açsa gözün nā-gāh*
Ser-i bālin üzere bir gül-i zībā bulur 'āşık
- 4 Ne çāre kendüsin bulmaz o demde farṭ-ı ḥayretten
Egerçi gāhice ol āfeti tenhā bulur 'āşık
- 5 Sen ey Vehbî cihānda öyle bir maḥbūb bulamazsın*
Ne dem isterse yanında o bî-pervā bulur 'āşık

125*

Ḥakkı 'Ayntābî İshāk Efendi*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Seniñle āteş olsa meskenim ey māhi gülşendir
Baña gül-zār-ı 'ālem sensiz ammā 'aynı külḥandır

* 124 372b.

* **Sünbülzāde Vehbî**: bk. s. 82.

* 1a maḥbūb-ı zībā: maḥbūb-ı müstesnā SVD.

* 3a nā-gāh: nā-geh SVD.

* 5a maḥbūb: ma'sūḫ SVD.

* 125 373a.

* **Hakkı (İshak Hakkı Paşa)**: Asıl adı İshak Hakkı'dır. Şiirlerinde Hakkı mahlasını kullanan şair 1808 yılında Antep'te doğdu. Kendisine Mîrimîrân rütbesi verilen şairin tarih manzumeleri vardır. Dîvân oluşturacak kadar şiiri vardır (Yakar, www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com 23.06.2019).

- 2 Şafâsından cihânîñ öyle dil-tengim ki hicriñle
Gözümde füşhat-ı ‘âlem mişâl-i çeşm-i süzandır
- 3 Dil-sengîñ yâra bunca âhım itmedi te’sîr
Raķîbe nerm iken ķalbi baña geldikce âhendir
- 4 Yid-i cevrinde ķalmaķdansa ĥam-keşte kemân-âsâ
Çü nâvek menzil-i cânânıdan devr olmaķ ehvendir
- 5 Dil-i âşufteye ey verd-i rû sensiz gülistânda
Nidâ bî-‘ındalibân çışmime âvâz-ı şîvendir
- 6 Temâşâ-yı cemâl-i yâr içün beyt-i derûnımda
Küşâd olmuş ser-â-pâ dâğ-ı sînem şanki rû-zendir
- 7 Kerem ķıl nâvek-i dil-düz-ı ġamzıñ zerye cân olsun
Seniñçün ey sitemķâr çünki ‘âlem baña düşmendir
- 8 Degil gül-şu‘le-i âhım nümâyân yâd-ı rûyıñla
O rütbe berķ-i nâlim gülistâna âteş öfkeñdir
- 9 İlişdi ķayd-ı dâma çünki mürġ-i ĥâtır-ı nâşâd
Baña **Hakķı** şikenc-i zülf-i dil-ber-câ-yı mâ’mendir

126*

Ġazel-i Ħafidī*

Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün

- 1 Mest-i medhūş eyleme sāķī nigāhūñ bāde mi*
Yohsa zātı ĥaste mi zālīm dü-çeşmiñ bāde mi
- 2 'Aķlım aldı ıtabla perçem ğonca-fem bir keckülāh
Bilmezem ol Mevlevī mi yohsa ķādı-zāde mi
- 3 Nā'il-i vaşlım olursın dir baña ol dil-firīb
Vaķtı ta'yīn eylemez dünyāda mı 'uķbāda mı
- 4 Dil şarıldım diyü lāf eyler miyān-ı dil-bere
Şormadım ki 'ālemi rü'yāda mı ĥülyāda mı
- 5 Böyle olmuşdır Ħafidī mest-i medhūş bil menem*
Uĝramış bir 'ışķa mı yohsa 'aceb üstāda mı*

127*

Ġazel-i Vehbī*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Ne tīr-i ğamzeden ne dīde-i cādūlarındandır
Benim çekdiklerim ammā kemān ebrūlarındandır

* 126 374a.

* **Ħafidī**: Asıl adı İbrahim olup Seyid İsmail Aĝa'nın oĝludur. 1747'de Diyarbakır'da doğdu. İyi bir tahsil gören şair aynı zamanda maharetli bir hattattır. Diyarbakır valiliĝi yapan şair 1812 yılında vefat etmiştir. Divan'ı vardır (Şenay, 2003: XIIIV).

* 1a eyleme: eyleyen HFD.

* 5a Böyle olmuşdır Ħafidī mest-i medhūş bil menem: Şöyle mest-i ĥayret almışdır Ħafidī bilmez HFD.

* 5b üstāda: isnāda HFD.

* 127 374b.

* **Sünbülzāde Vehbī**: bk. s. 82.

- 2 İsfahānda görüp bir çār-ı ebrū ḥaṭṭın şordım
Didi bu Çār-ı bâğın sünbül ü şebbûlarındandır
- 3 Ğam-ı mûy-ı miyānı nāl ider ammā dil-i zārı
Bu rütbe pīç u tābım ḥalka-i geysûlarındandır
- 4 Girizāndır ğazāl-i meşg-veş vahşetle ‘âşıkdan
Ḥaṭṭ-āverler ki şahrâ-yı Ḥaṭâ âhûlarındandır
- 5 Kāfes-bend-i ğam-ı eyyāmıdır ḥayretle lâl olmuş
Bu bâğın gerçi Vehbî bülbül-i ḥoş-gûlarındandır

128*

Diger Vehbî*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Bir taraf serv-i çemen ol kıadd-i bālâ bir taraf
Bir taraf gül yâsemin ol rûy-ı zîbâ bir taraf
- 2 Tâze tâze bâğ-ı ḥüsünden leṭâfet gösteren *
Ḥaṭṭ-ı şebbû bir taraf zülf-i semensâ bir taraf
- 3 Nev-ḥırāmânı uzaqdan seyr ider üftâdeler
Ṭurmuş a‘lâ bir taraf gülşende ednâ bir taraf
- 4 Bir taraf olsun ki zâhid bezmimizde yok yiri*
Bir taraf rindân dizilmiş cām-ı mînâ bir taraf

* 128 375a.

* **Sünbülzâde Vehbî**: bk. s. 82.

* 2a gösteren: gösterir: SVD.

* 4a bir taraf: ber-ṭaraf SVD.

- 5 **Vehbiyâ** her nazrası dünyâ vü mâfihâ deger
Geçmem ol şüh-ı cihândan olsa dünyâ bir taraf

129*

Ġazel-i Surûrî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Ol ki ‘unvân-ı melâhat kaç-ı tuğrâsındadır
Leyletü’l-esrâ ser-i zülfi semensâsındadır
- 2 ‘Anberîn hatt-ı ‘ale’l-‘arş-i üstevâyı şerh ider
Kim kelâmu’llâh anîñ ruhsâr-ı zîbâsındadır
- 3 Ġamze-i gammâzınıñ sihrin görenler didi kim
Fitseni âhir zamâniñ ‘ayn-ı sehlâsındadır
- 4 Başı meydân-ı ‘ışk içinde top itmek gerek
Kim ki ol çapîñ suvarîñ zülf-i sevdâsındadır
- 5 Gösterirler Ka‘be-i erbâb-ı ma‘nâdan nişân
Her ne bunlar kim Mesîhâniñ kenîsâsındadır
- 6 Ey **Surûrî** ‘alleme’l-esmâ-i taḥsîl eyle kim
Kim müsemmâ âdem-i ḥâkîniñ esmâsındadır

* 129 375b.

* **Surûrî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Surûrî mahlasını kullanan 5, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 6 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Surûrî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

130*

Ġazel-i Seyyid* Tahmīs-i Uşūlī*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

I

Yā İllāhī vādī-i ‘iṣyānda ҡaldım bī-meded
 ‘Abd-i ‘aṣiyem suçum bī-ḥadd u cürmim bī-‘aded
 Şimdi çün li’llāha geldim ҡılma ben dervīşi red*
 Faşlıña bil baғladım yā vāḥid u ferd u şamed*
 Cümleniñ maқşūdı sensin dā’imā ḥayy-ı aḥad*

II

Ḥamdüli’llāh buldı nām-ı a‘zamı ҡalb-i selīm
 Sālik-i rāḥa ‘ayān oldu şırāt-ı müstaḳīm
 Ba‘de-zīn kār idemez vesvās-ı Şeyṭāni’r-racīm
 Oқuram isminde Bismillāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm
 Ey şifātıñdır şifātıñ “ḳul ḥüva’llāhü aḥad”

III

Çār ismiñden bu şeş sū ҡubbe bulmazsa şubūt
 Pāyidār olmaz esāsı hem-çü beyt-i ‘ankebūt
 Feyz-i cūdıñdan irişir cisme ҡuvvet cānā ҡūt
 Evvel ü āḥir ḥüve’l-ḥayyü’l-lezīsin lā-yemūt
 Zāḥir u bāṭın ḥüve’l-bāḳisin Allāhü’ş-şamed

* 130 376a.

* **Seyyid:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Seyyid mahlasını kullanan 4, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Seyyid’in hangisi olduğu tespit edilememiştir.* **Uşūlī:** bk. s. 192.

* 1/3 li’llāha: şey’ullāha UD.

* I/4 vāḥid u ferd u şamed: vāḥid u ferd u eḥad UD.

* I/5 maқşūdı: ma‘būdı UD.

IV

Ey harīm-i dergāhın ḥā'if gönüller me'meni
 Kibriyān öñünde kemdir kim kılar mā' ü meni
 Vaşf-ı zātındır münezzeh zāt-ı pākiñdir ğanı
 Lemyelid sensin oqurlar ey velem yüled seni
 Lemyekün zātın şifātındır lehü küfüven aḥad

V

Nükte-i sırr-ı nefahtüden çü urduñ bir demi
 Noqta-i vaḥdetde derc itdiñ sevād-ı a'zamı
 Ya'ni kıldın nüsha-i kübrā vücūd-ı ādemi
 Kāf ile nūndan yaratdıñ on sekiz biñ 'ālemi
 Kudretiñle erbā'ın günde tamām oldu cesed

VI

'Ālem-i vaḥdetde keşret daḥi tutmuşdı maḥar
 Zāhir olmamış idi ḥalk-ı melek cin ü beşer*
 Birbirinden münderic şankim nevāt icre şecer
 Ol zamān kim luḥf ile bir gevhere kıldıñ nazār
 Zāhir ol gevherden oldı cümle eşyā bī-'aded

VII

Ey **Uşūlī** sırda dā'im Ḥaḫdan özge nesne yoḫ
 Zāhir u bātında kā'im Ḥaḫdan özge nesne yoḫ
 Dillere zikri mülāyim Ḥaḫdan özge nesne yoḫ
Seyyidiñ gönlünde dā'im Ḥaḫdan özge nesne yoḫ
 Bu faḫiriñ hem dilinde her dem ider yā aḥad*

* VI/2 cin ü beşer: ḥüsn-i beşer UD.

* VII/5 bu: ol, ider: aydür UD.

131*

Gazel-i Seyfi*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Bihamdi'llâh ki İslâma delîlim Muşafâ geldi
Emîrim seyyidim şâhim 'Aliyye'l-Murtażâ geldi
- 2 İmâmım ol keremkânı niçe ben sevmeyem anı
Resûliñ kırratü'l-'aynı Hâsan hulq-ı rızâ geldi
- 3 Fedâ olsun aña cânım hem oldur dînim İmânım
İki 'âlemde sultânım Hüseyn-i Kербelâ geldi
- 4 Aña ins ü melek bende hem ednâ bendesi bende
Cihânıñ kııııı u 'âlemde 'Alî Zeyne'l-'abâ geldi
- 5 Muhammed Bâkır ol şâhim İmâm Ca'ferdurur mâhim
Bulardan Mûsâ-i Kâzım kıamu nûr-ı Hüdâ geldi
- 6 Yüzüñdür kıâf-ı ve'l-Kur'an cemâliñ sûre-i Raĥmân
Diliñdir Ka'be-i 'irfân 'Alî Mûsâ Rızâ geldi
- 7 Naķı şâh-ı velâyetdir naķı nûr-ı hidâyetdir
Bular maķbûl-i ĥâzretdir ki bize reh-nümâ geldi
- 8 İmâmım 'askerim kıiblem işigi taşıdır ka'bem
Yoluna cân u dil virmem baña ĥâyet şafâ geldi

* 131 378a.

* **Seyfi**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Seyfi mahlasını kullanan 7, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde de 7 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Seyfi'in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 9 Muḥammed Mihdi-i āḥir gele bir gūn ola zāhir
O vaḳtīñ ḥārici mūnkir bu dergāhdan cūdā geldi
- 10 Behey ‘āşık gözūñ ac baḳ bulardandır cihān revnaḳ
Bularıñ başdıḳı topraḳ gözime tūtiye geldi
- 11 Sözüñ Seyfi İlahīdir cevābıñ nuṯḳ-ı şāhidir
Ḥaḳīḳat burc-ı māhidir ki bize bī-riyā geldi

132*

Tūrābī Baba*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Melāmet gūşesin ṯutsam bu bir şaşkın gedā dirler*
Kemāl-i rütbe kesp itsem ‘aceb ṯarzı edā dirler
- 2 ‘Alāyıkdan biri ‘uzlet maḳāmın ihtiyār itsem
Baḳın sālūsı ḥizmet ḳaçkıñı dīniñ revā dirler*
- 3 Otursam ‘ārifāne söylesem mīr-i kelām olsam
Ḳamu ḥalkı uşandırmış yalancı dā’imā dirler
- 4 Eger sākıt olup bir kimseye şohbet dimez olsam
Tekebbūr kendini almış derūnı pūr-riyā dirler

* 132 379a.

* **Yanbolulu Ali Turābī Baba:** Yanbolulu Ali Turābī Baba 1786 yılında bugünkü Bulgaristan sınırları içerisinde olan Yanbolu’da dünyaya gelmiştir. Turabi Baba, dedebabalık görevinde bulunduğu dönemlerde Hacı Bektaş Tekkesi’nde önemli tamiratlar yaptırmıştır. Turabi 1868 yılında postnişin iken vefat etmiştir. Turabi, mürettep (düzenlenmiş) divan sahibi bir şair olarak hem aruzla hem de heceyle yazmıştır. Mürettep divan sahibi bir şair olarak oldukça usta bir şairdir ve dili son derece maharetli bir biçimde kullanmaktadır. Yer yer ayet ve hadislerden iktibaslar yapar. Divanı, Turabi’nin güçlü şairliğinin yeterli kanıtıdır (Altınok, 2006: 9-20).

* 1a melāmet: selāmet TBD.

* 2b dīniñ: deynek TBD.

- 5 Sîm u zer cem'ine düşsem diyeler ehl-i dünyâdır
Bu dervîş olmamış hâlâ işi bād u hebâ dirler*
- 6 Faķiri bî-nevâlıkda geçürsem 'ömrimi âhîr*
Hayırsız başına imdâdı yok lâyıķ sezâ dirler*
- 7 **Türâbî** kendini halka begendirmek ne mümkündür
Cehâletden biri ol kim buña 'âlem fenâ dirler*

133*

Ġazel-i Leylâ* Tahmîs-i Rif'at*

Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün

I

Şâhib-i havl-i nidâ şîr-i Hüdâ Haydardır
Menba'-ı cûd u seĥâ luţf u 'atâ Haydardır
Sâlike bahş-ı şafâ feyz-i Hüdâ Haydardır
İki 'âlemde bize râh-nümâ Haydardır
Rûz-ı maĥşerde mu'în-i zu'afâ Haydardır

II

Münker-i hâlet ile da'vi-i bî-bâk idelim
Şevķ-i âh-ı dili tâ zîver-ı eflâk idelim
Ķademin izleyerek cism u teni hâk idelim
Nâr-ı 'ıŝķ ile anıñ sînemizi çâk idelim
Merĥamet kılsa n'ola Şâh-ı Beķâ Haydardır

* 5b bād u hebā: bād u hevā TBD.

* 6a âhîr: daim TBD.

* 6b sezâ: cezâ TBD.

* 7b kim: sen TBD.

* 133 380a.

* **Leylâ Hanım**: bk. s. 114.* **Rif'at**: bk. s. 86.

III

Murtaẓaçün peder-i ſāh-ı Ḥasan ile Ḥüseyñ
 Bezm-i iſnā ‘aşar eyleyen ol ſem‘ada zeyñ
 Yid-i ‘irfāñ ile kúfl u der-i ſehri dāreyn
 Didi çün “laḥmúke leḥmī” o Rāsūlü’ş-Şeķaleyn*
 Dīde-i cāñā viren nūr-ı źiyā Ḥaydardır*

IV

O ‘Alīdir ki ezel mülke ebed buldı vuşūl
 Hel ātī sūresi ſanında āññ kıldı nuzūl
 Anısız cümle murād olmaya imkāñı ḥuşūl
 Bu ne devlet ne ſeref kim ola dāmād-ı Resūl
 Rehber-i ehl-i ſarīķ-i fuķarā Ḥaydardır

V

Rif‘atā ḥamd u ſenā eyleyelim Mevlāya
 Nef-i lā ile bizi koydı hele illāya
 Ne ‘amel zāhir u bātında olan iğvāya
 Rāfızīdir diseler de ne gerek **Leylāya**
 Yine evrād-ı āññ ſubḥ u mesā Ḥaydardır

134*

Nazmī*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Kim ki feyż-i Ḥaķķıñ olmak isteye peymānesi
 Bāke gelsün ki benim ol bādeniñ meyḥānesi

* III/4 çün: hem LHD.

* III/5 dīde-i cāñā: Beden ü cāña LHD.

* 134 381a.

* **Nazmī**: bk. s. 122.

2 H'ācegān-ı çār-ı sū-yı 'ıŝka didim e'ş-şalā
Baħr-ı 'ilm oldu vücūdım dil anıñ dürdānesi

3 Derdli diller derdine oldum tabīb-i çāresār
[.....]³⁹

135*

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün

[.....]⁴⁰

Bu demidi sırr-ı Mi'rāc eyledi

I

Sa'ādetle yazılmış na't-ı zībāsında ol fāzıl
Bu hākiñ pertevinden oldu deycūr-ı 'adem zā'il
'Amādan acdı mevcudāt dü-çişme tütüyādır bu

II

Feraħ-baħşā-yı pālīz-i cihānıñ hāk-i pākidir
Türāb-ı nāfe-i Çīn-i haṭānıñ müşg-i nākīdir
Kāmu ümmet o bāb-ı raḥmetiñ 'uŝşāḳ-ı pākidir
Felekde māh-ı nev bābü's-selāmiñ sīne-çākidir
Bunuñ kändil-i cevzā maṭla'-ı nūr-ı ziyādır bu

III

Şenā' vü ḥamd idüp kātib taḳarrüb eyle Allāha
[.....]⁴¹

³⁹ Gazelin devamı zayı olmuştur.

* 135 381b.

⁴⁰ Şiirin evveli zayı olmuştur.

⁴¹ Şiirin devamı zayı olmuştur.

136*

Ġazel-i Nâzım*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

I

Beni ferdâya şalup gitdi ol gör ol sım-i perim
 Tâ semâya çıkıyor dūd u fiġân-ı seherim
 Tâ be-maḥşer böyle ġam miḥnet-i derdle gezerim
 Bu da bir çiledir ey dil ķaderimdir çekerim

II

Ża‘fıdan döndi hilâle ten-i zârım cânâ
 Dehre geldim geleli ġülmedi rüyım aşlâ
 Birbirin ta‘ķib idüp gelmededir derd u belâ
 Bu da bir çiledir ey dil ķaderimdir çekerim

III

Gözimiñ yaşı gibi aķdı meded ḥün-ı ciger
 Bâri incitme ġülüm sen de beni eyle ḥazer
 Baña ķassâm-ı ezel virmiş idi derd u keder
 Bu da bir çiledir ey dil ķaderimdir çekerim

IV

Beni şaldı niçe biñ derd-i ġama baḥt-ı siyâh
 Bâri ben bî-kese sen raḥm idüben eyle nigâh
 Ḥâşılı ķalmadı tākāt şeb u rüz itmeden âh
 Bu da bir çiledir ey dil ķaderimdir çekerim

* 136 382a.

* **Nâzım**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Nâzım mahlasını kullanan 5, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Nâzım’ın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

V

Nāzımā yakdı derūnım sinem hicr u elem
 Qalmanı tāb-ı tenim şabr idem ey ‘ışk-ı harem
 Sevdigim tekye-i ‘ışk icre yirim çile-keşem
 Bu da bir çiledir ey dil qaderimdir çekirim

137*

Harābī*

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 Ben vāşıl-ı Hāq olmağa pek çok çalışurdım
 Cāmi‘ler ile tekkeleri hep tolaşurdım
- 2 Dinsizlik imiş bilmezidim bunca zamānlar
 Beyhūde yire dīn ile ĩmānı taşurdım
- 3 Girmişler idi gizli benim hāneme buldum
 Peyğamberi tutdum faqat Allāhı kaçurdım
- 4 Atmışlar idi dūzaħa küffarı yanarken
 Ben şefkat idüp cennete a‘rāfdan aşurdım
- 5 Bu ‘ilm-i ledün dersi midir söyle **Harābī**
 İzhār idemem şorma baña ben de şaşurdım

* 137 383a.

* **Edib Harābī**: Asıl adı Ahmet Edib’dır. Tarihsel olarak yakın bir çağda yaşamış olmasına rağmen hayatı hakkındaki bilgiler yetersizdir. 1852 yılında İstanbul’da doğmuştur. Uzun yıllar bahriyede kâtiplik yapmıştır. Bektaşî geleneğine bağlı olan şairin Divan’ı vardır (Üçüncü, 2002: 35-46).

138*

Harâbî*

Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün

- 1 Ben dîre girüp virmişem ikrâr 'Alima'llâh
Dört mezhebi de eyledim inkâr 'Alima'llâh
- 2 İmânımı ey şüfî bugün küfre degışdim
Bu sırrı saña eylemem izhâr 'alima'llâh
- 3 Gelseydi Nesîmî derimi muṭlaḡ yüzerdi
Manşûr da iderdi beni ber-dâr 'Alima'llâh
- 4 Mihmân olalıdan berü cânımda o cânân*
Bir vecihle hîc tuymadı aḡyâr 'Alima'llâh*
- 5 Sen beyt-i Harâbîde Hüdâ yoḡ mı şanursın
Sen görmez iseñ ben görirem var 'Alima'llâh

139*

Ġazel-i Nazîf*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Zâhidâ ḡaḡkıçün ol şâhiñ ki cüd-ı ekmeli
Aḡmed-i Muḡtara vaḡy itdi kitâb-ı münzeli

* 138 383b.

* **Edib Harâbî:** bk. s. 213.

* 4a cânân: cân HRD.

* 4b bir vecihle hîc: bu ana degin HRD.

* 139 384a.

* **Nazîf:** "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Nazîf mahlasını kullanan 7, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Nazîf'in hangisi olduḡu tespit edilememiştir.

- 2 Aḥmediyyem Ḥaydariyyem Mevleviyyem ben belī
Baña besdir bir Ḥüdā vü bir nebiy ü bir velī
- 3 Lā ilahe illā hüva'llāhü'l-'aliyyü'l-müncelī
Lā benī illā Muḥammed lā fetā illā 'Alī
- 4 Meclis-i rüz-ı ezelde çünki ikrārım budur
Dīn u ĩmānım budur gönlümde ezkārım budur
- 5 Zinde olduğda vücūdım dilde efkārım budur
[.....]⁴²

140*

Hâkimî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Sırr-ı ışkı tıydı Yemliḥā olup lāl u ḥamüş
Makşelīnā oldı hem-rāzı mezāyā-yı sürüş
- 2 Bāde-i tevḥīdī Mişlīnāya işrāb itdiler
Bī-tevaḳḳuf itdi Mernüş u Zebernüş ile nüş
- 3 Şāz olup nüş idicek Kehf-i tecerrütde şarāb
Mest u ḥ'āb u inzivādır tā beḥaşr-ı Şāzenüş
- 4 Cür'a ḳalmadı meger cām u Kefeştaḳayüşdan
Kāse leys-i bezm olup Ḳıtmīrde ḳalmadı boş

⁴² Gazelin devamı zayı olmuştur.

* 140 384b.

* **Hâkimî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Hâkimî mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise b1 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Hâkimî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 5 Bāde-i nazmım ider h̄'ābıda çışm u fitneyi
Çüşişinden **Hākīmā** Eşhāb-ı Keħf ider ħurūş

141*

Ġazel-i Zātī*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Gel ey şūfī vişāl iste bugün ğayrı hevādan geç
Hemān rüy-ı cemāl iste yiter ħubb-ı sivādan geç
- 2 Göñül mülkin muşaffā kııl gider ħār ile ħāşāki
Ĥulūş üzre 'ibādet kııl 'ucub ile riyādan geç
- 3 Bilürsin bu fenā mülki degildir kimseye bāķī
Beķā-yı lā-yezāl iste bu mülk-i bī-vefādan geç
- 4 Şaķın aldanma alına seni şayd itmesün dünyā
Nuķūş u rengine baķma ķo tāc ile ķabādan geç
- 5 Bilürsin kim her iş taķdīr elinden işlenür **Zātī**
Ki herkes ħilķatin icrā ider gel mācerādan geç

142*

Leylā*

Mef'ūlü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ūlün

- 1 Her laħzada yüz dönderüp aldar beni dikle*
Ben uğraşmam toĝrısı bu çarĥ-ı felekle

* 141 385a.

* **Zātī Süleymān Efendi**: bk. s. 124.

* 142 385b.

* **Leylā Hanım**: bk. s. 114.

* 1a yüz: bir LHD.

- 2 Al ‘aşıkını koyunuña eyyâm-ı şitâda
Böyle yatılır mı yalnız sâde yilekle
- 3 Ahlâkı dahi hüsni gibi olsa idi âh
Ol şühûn ‘aceb farkı olur mıydı melekle
- 4 Cingâne midir aşlı raķıbiñ nedir âyâ
Gördüm anı sūk icre bugün gecdi elekle
- 5 **Leylâ** idemem yâr için aġyâra müdârâ
Ben uğraşmam toġrısı bu çarķ-ı felekle

143*

Harâbi*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Zâhidâ mesdûd der-i kenz-i Resûlu’llâh saña
Çünkü ihsân itmemişdir Hâzret-i Allâh saña
- 2 Nokta-i bâ noldığın bilmekse kaçdıñ söylemez
Vâşıl-ı sırr-ı ‘Alî hem sırr-ı bismi’llâh saña
- 3 Maġz-ı Qur’ân-ı celîlü’ş-şânı tefhîm eylemez
Vâķıf-ı remzi hafâyây-ı kelâmu’llâh saña
- 4 Nâ’il-i dîdâr olam dirseñ eger mümkün degil
Olmayınca gûşe-i büthâne tâ‘atgâh saña
- 5 Ey **Harâbi** ‘ârif-i bi’llâh olanlar söyleyür
Genc-i esrâr-ı Hüdâ hem ârif-i bi’llâh saña

* 143 386a.

* **Edib Harâbi**: bk. s. 213.

144*

Menşûrî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Hemân 'uzlet-nişîn ol gel olam dirseñ selâmetde
Niçe erler zebûn oldu bu meydân-ı melâmetde
- 2 Ne beldesinde râhat var ne şahrâsında dünyânîñ
İkisinde toğar bir gün olur aḡşâm nihâyetde
- 3 Ecel peykânınıñ cânlar nişângâhı olup her dem
Ḥalâş olmaz Felâtûn olsa da bir kes firâsetde
- 4 Ğanilerden kerem cûd-ı seḡâvet ref' olup gitmiş
Faḡirlerde kimsene ḡalmamış ehl-i ḡanâ'atde
- 5 Geçüp **Menşûrî** benligden seni sevdirmege sa'y it
Ḥudânîñ sevdiği ḡullar olur 'avn u 'inâyetde

145*

Ḥakîmî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Yandı cânım tende ey rûḡ-ı revânım bir şü vir
Şuşadım sâḡî ḡarâretten dihânım bir şü vir

* 144 386b.

* **Menşûrî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Menşûrî mahlasını kullanan şair bulunmaktadır.

* 145 387a.

* **Ḥakîmî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Ḥakîmî mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 1 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Ḥakîmî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 2 Teşneyim āb-ı hayâtı lebleriñden isterim
Ey tudağı Havz-ı Kevşerden dihânım bir şu vir
- 3 Şıkamışsıñ kullarıñ Kevşer bileñden sâkiyâ
Sîr-i sırrıñ kâsesinden nevcivânım bir şu vir
- 4 Ba'zıları havf iderler içmeğe mey-âbı nüş
Ben içerim çanaraç cismimde cânım bir şu vir
- 5 Ey **Hakîmî** şabr ider mi şusuzlığa mecrûh olan
Yandı dil bişdi ciger tutuşdı cânım bir şu vir

146*

Ġazel-i Şâkir*

Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün

- 1 Andıkca Yezîdiñ ten-i mürdârına la'net
Ervâh-ı şehîdâna yağar başına rahmet
- 2 La'net okumağ Hâricîye Sünnîye minnet
Evlâd-ı Resûle daħi farz 'ayn-ı muħabbet
- 3 Mürtâd dinilür kaçd iden evlâd-ı Resûle
Anları kabûl eylemez ol şâh-ı velâyet
- 4 Vîrân oluban yiñdi yıķılsaydı bu 'âlem
Ne dehri bu kim şimr-i la'îne vire fırsat

* 146 387b.

* **Şâkir**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Hakîmî mahlasını kullanan 10, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Şâkir'in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 5 Evlād-ı ‘Alī mātemi gitmez dilimizden
Şākīr çekeriz yāsını gitmez bu muşībet

147*

Dürri*

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Bülbül-āsā niçe bir nāle-i efgān idelim
Bir nefes sīneñi ac seyr-i gülistān idelim
- 2 Ne sebebden bizi gördüñ de firār eylesiñ
Ġaraziñ cān ise cānım saña qurbān idelim
- 3 Toplamış bād-ı şabā dün gice zülf-i yāri
Bād-ı āhımla bu şeb cümle perişān idelim
- 4 Dermān idelim dāmenimizle hizmetiñe
Āsitānıñda seniñ bezl-i dil u cān idelim
- 5 Belki şāyān-ı qabūl ola kelām-ı **Dürri**
Bu kemīne ğazeli tuħfe-i yārān idelim

* 147 388a.

* **Dürri**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Dürri mahlasını kullanan 9, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Dürri'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

148*

Harâbî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Ena'llâhi diyüp Tūra çıkaydı ol kelîmu'llâh*
Aña hic len terâni söylemezdi Hâzret-i Allâh
- 2 Dem-i Cibrîli baṭın Meryeme girdikde görseydi*
Babam yoḡdur dimezdi 'âleme 'İsâ-yı rûḡu'llâh
- 3 Eger İsmâ'ili ḡurbân diyü ḡatlı itmiş olsaydı
Yanardı nâr-ı Nemrûda İbrâhîm-i Ḥalîlu'llâh
- 4 Ḳuli'r-rûḡı eger kim gelmemiş olsaydı imdâda
Ne söylerdi 'aceb küffâra ol şâh-ı Resûlu'llâh
- 5 **Harâbî** ḡaḡḡı buḡdâydan ziyâde sevmiş olsaydı
Atılmazdı diyâr-ı ḡurbete Âdem Şafiyu'llâh

149*

Zekâyî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Bu ḡün ḡol mest civânım ḡu'ürim ḡalmadı aḡlâ
Görünmez dîde-i giryânıma dÿnyâ ve mâfihâ

* 148 388b.

* **Edîb Harâbî**: bk. s. 213.

* 1a Ena'llâhi: İnnallah HRD.

* 2a Meryeme: sırrına HRD.

* 149 389a.

* **Mustafa Zekâyî**: bk. s. 143.

- 2 Şafâ-yı hâtırım yoğdur beni söyletme ey zâhid
Yağar bir âh-ı süzânım cihân mülkini ser-tâ-pâ
- 3 Cefâkâr olduğın bildim sipihr-i bî-amânın ben
Ne hikmetdir ider her ehl-i dilde ‘âdetin icrâ
- 4 Bozulsun intizâmı devr-i çarhın bî-devâm olsun
Asâsı lerze nâk olsun yıkılsun günbed-i mînâ
- 5 Felek ğadr eylediñ âteş birağdıñ kalb-i ‘uşşâka
Gürûh-ı hânedâna nâ-sezâ devr eyledi hayfâ

150**

‘Aydî*

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Şevâbım defter-i a‘mâlîde bir noğtadan kemdir
Vücüdım çekmeye bâr-ı günâhı kâmetim hamdır
- 2 Siyâh-rüy müznibim elbet muğirrim itdigim cürme
Lisân-ı ihtiyârım ol sebebden böyle ebkemdir
- 3 Dem-â-dem ditredir a‘zâ-yı za‘fım nefsi yir yirden
Dırağtı çişmime ser-pâ tolanmış mâr-ı pürsemdir
- 4 ‘Îlâcân-ı eţibbâdan şifâ bulmağ degil kâbil
Bu derd-i nâ-sezâya ancak istiğfârı merhemdir

* 150 389b.

* Bu şiir, Necmeddin Şahinder’in Aydi Baba adlı çalışmasında bulunmamaktadır.

* **Aydî Baba Ayntabî:** Minarelerde naatları, münacatları; aşk meclislerinde gazelleri koşmaları söylenen şair Anteplidir. 1810 yılında doğmuş 1865 yılında vefat etmiştir. Cami imamlığı yapan Aydi Baba dervişliğe intisab etmiştir. Gündüz yazdığı şiirlerde Aydi, gece yazdığı şiirlerde ise Ayanî mahlasını kullanmıştır. Divanı vardır (Şahiner: 7-11).

- 5 N'îçün divân-ı 'izzetde reha-yâp olmayım 'Aydî
Şefî'im dest-gîrim hâzret-i fahr-i mükerrermdir

151*

Gedâyî*

Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün

I

Esme ey bād-ı şabā bir daḥi cānān iline
Beste zülfiñ taḡıdup düşme raḡıbiñ diline
Şimdi yüz virmez o şūḥ vaḳi seḥer-gāh biline
Nazar it gözleriniñ ḥūn ile memlū siline
Alup ol şāne-i miḳrāzı bir bir eline
Niçe ḳaydıñ o māhiñ gerdениniñ bir tiline

II

Bir tili Hind u Yimen Belḡ u Buḥārāyı deger
Bir tili Çīn-i bedehşāna bedel virmem eger
Kör ola dīdeleriñ görmeyesin nūrdan eşer
İki destiñ ḳuruya āh idesiñ ḥaşre ḳadar
Alup ol şāne-i miḳrāzı bir bir eline
Niçe ḳaydıñ o māhiñ gerdениniñ bir tiline

* 151 390a.

* **Gedâyî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Gedâyî mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 6 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Gedâyî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

III

Bir tili sīne-i ‘uṣṣākıma olmuşıdı bend
 Bir tili nāz ile gerdānıma taqmışdı kemend
 H‘āb-ı ğaflete uyup gūşede yapmışıdı bend
 Neyleyim eylemedi zerrece taqşīre meded
 Alup ol şāne-i miqrāzı bir bir eline
 Niçe kaydıñ o māhiñ gerdeniniñ bir tiline

IV

Olıcaq rüz-ı cezā āh ile divāne varāq
 O mehiñ kāküliniñ uçları kanlar şaçaraq
 Bu **Gedāyī** baş açık yalın ayak ağlayaraq
 Diye yā Rabbi bugün eyle benim haqqımı haq
 Alup ol şāne-i miqrāzı bir bir eline
 Niçe kaydıñ o māhiñ gerdeniniñ bir tiline

152*

‘Aydī Baba*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Çırāğ- ı vaḥdete pervāne oldum ḥasbeten li’llāh
 Biliñ ser-tā-ḳadem odlara yandım ḥasbeten li’llāh
- 2 Yirim mescid işim tāt at iken gör nāgihān itdiñ
 Muḥabbetle serim sevdāya şaldım ḥasbeten li’llāh
- 3 Resūlu’llāh buyurdı mü’mine mir’āt mü’mindir
 Ḳabūl itdim yönüm mir’āta döndüm ḥasbeten li’llāh
- 4 Meger pāyānı yok deryā imiş ‘ıṣṣ-ı dil-ārāmiñ
 Bu baḥr-i bī-nihāyet icre taldım ḥasbeten li’llāh

* 152 391a.

* **Aydī Baba Ayntabī**: bk. s. 222.

- 5 Lebiñden çişme-i hayvān revān olduḡda cānānīñ
Hızır-veş nūş idüp ābına ḡandım ḡasbeten li'llāh
- 6 Bu nāmūs ile 'ārīñ terkin evlā olduḡın bildim*
Bularīñ şīşesin taşlara çaldım ḡasbeten li'llāh
- 7 Ben 'Aydiyim ne var cānım fedā itdimse cānāna
Ki virdim cümle varım 'ışkın aldım ḡasbeten li'llāh

153*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Hüseyn-i Kerbelā cānım benim hem dīn ü İmānım
Gönül tahtında sulṡānım anīñçün iderim zārı
- 2 Bular nūr-ı vilāyetdir gül-i bāḡ-ı risāletdir
Giriftār-ı şehādetdir gel imdi gör bu esrārı
- 3 Biri māh-ı sa'ādetdir biri şems-i hidāyetdir
Zuhūr iden ḡaḡīḡatdır bulardan itme inkārı
- 4 Ğumūm-ı dehre lāyık mı giriftār oldılar bunlar
Ola ḡavm-i Yezīdi la'net-i ḡaḡḡīñ sezā-vari⁴³

* 6a bu: çü AYBD.

* 153 392a

⁴³ Gazelin devamı zayı olmuştur.

154*

Zekâyî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Muharremdir bugün kan ağla dil zâr u figân eyle
[.....]⁴⁴

155**

Vehbî*

Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün

- 1 Bî-cürm ü günâh hânemi yıkdıñ temelimden
Mehcür koyup dehrinde her bir emelimden
- 2 Bi'llâhi ki nezrim seni 'âlemde yitürmek
Bir çâresine bak başıñ kırtul elemimden
- 3 Çün müzî-i müfsidleriñ i'dâmı helâldir
Yoğ kırtuluşıñ işte bu dest-i ecelimden
- 4 Budur sühânım añlayasıñ şanma ki tehdîd
Şulb olsam eger vara şu gerdân ile bidden
- 5 **Vehbî** saña lâzım mı dahâ derd ile dünyâ
İlhâmı kadar böyle çıqupdır kalemimden

* 154 392b.

* **Mustafa Zekâyî**: bk. s. 143.⁴⁴ Gazelin devamı zayı olmuştur.

* 155 393a.

* Bu şiir, Ahmet Yenikale'nin Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır.

* **Sünbülzâde Vehbî**: bk. s. 82.

156*

Ġazel-i Ġilmî*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

- 1 Sevme ġayrıyı gönül ‘aşıkā bir yār yitişür
Dil-i dīvāneye bir dil-ber-i dil-dār yitişür
- 2 Şıġışup āyīne-i ġalbe muġabbet mihri
Şem‘-i tevġīġ-i İllāhī dile envār yitişür
- 3 Ka‘be-i vech-i İla’llāhı ise maġşūd ey dil
Ġıble-ġāh itmege bir Ka‘beyi dil-dār yitişür
- 4 Ġaşr-ı dīvānına yitmek ki ne ġam ey vā‘iz
Sāye-i ġubb-ı ‘Alī başıma destār yitişür
- 5 İki ‘ālemde budur maġşūdı ehl-i ‘işġiñ
Ġilmiyā şıdġ ile tut dāmeni ġünkār yitişür

157*

Seyfî*

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

- 1 İşit sözimi ey ‘āġil çü dirsīñ kim benim kāmil
Su’ālim var cevābım vir bu müşġilimi ġıl ġāşıl

* 156 393b.

* **Hilmî:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Hilmî mahlasını kullanan birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Hilmî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

* 157 394a.

* **Seyfî:** bk. s. 207.

2 Hüdâ çünkim münezzehdir hurûf-ı lafz-ı şüretden
Resûlu'llâha bâ muşhaf niçe olmuş dürer nâzil

3 Kaçan Qur'an âyet âyet indi Haqqın Resûline
Cenâb-ı 'izzete kendi varır mıydı yâ Cebra'îl

4 Benim 'aqlım qabûl itsün tesellî vir baña luţf it
İşiden her sâ'il ola sözüme her zamân qâ'il

5 Bu bir sırr-ı İlâhîdir bunu fâş eyleme Seyfî
Ki her müşkîlimi hal ide qanı bir mürşid-i kâmil

6 Qaralar geydi cihân ağla muharrem geldi
[.....]⁴⁵

158*

Fuzûlî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

1 Ham açıldıqca zülfünden belâ vü mihnetim artar
Bihamdi'llâh ki 'ömrüm uzanur cem'iyetim artar

2 Beni tediç ile kim tutmagiz yâqût olan taşdan*
Boyandıqca ciger qan ile qadr u kıymetim artar

3 Tutağör göz yolun ey eşk kim temkînim eksildir*
Bu şüret hâneniñ gördükce naqşın hayretim artar

⁴⁵ Zâyi olmuştur.

* 158 395a.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 2a Beni tediç ile kim tutmagiz yâqût olan taşdan: Demen eksük meni tediç ile yâqût olan taşdan FDŞ.

* 3a eksildir: eksikdür FDŞ.

- 4 Marîz-i derd-i 'ışkım terk-i 'âlemdir murâdım kim
Bu nâhōş mülküde çok tırdığımca mihnetim artar*
- 5 Büküldi kâmetim hasret yükünden vâh ki 'âlemde
Ümîdim eksilüp her lahza yüz biñ hasretim artar
- 6 Ne şerbetdir gâmiñ kim içdigimce eksilür şabrım
Ne sihr eyler ruhiñ kim bağıdığımca rağbetim artar
- 7 Çok olduğca gâmiñ derdim reh-i 'ışk icre hōş-hâlim*
Fuzûlî şâd olup şükr itmeyim mi ni'metim artar

159*

Fuzûlî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Nice yıllardır ser-i küyü melâmet bekleriz
Leşker-i sulţân-ı 'irfânız vilâyet bekleriz
- 2 Sâkin-i hâk-i der-i meyhâneyiz şâm u seher
İrtifâ'-ı kâdr için bâb-ı sa'âdet beklerüz
- 3 Cîfe-i dünyâ degil ger kes gibi maţlûbımız*
Bir bölük 'anķâlarız Kâf-ı kanâ'at bekleriz

* 4b Bu nâhōş mülküde çok tırdığımca mihnetim artar: Bu nâhōş mülküde eglendüğümce zahmetim artar FDS.

* 7a hōş-hâlim: hōş-hâlem FDS.

* 159 396a.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

* 3a ger: Fuzuli Divanı'nda ger kelimesi kullanılmamıştır FDS.

- 4 H'āb görmez çışmimiz endiše-i aġyārdan
Pāsubān-ı genc-i esrārız muħabbet bekleriz*
- 5 Şüret-i dīvar idüpdır ħayret-i 'ıŝkıñ bizi
Ġayrı seyr-i bāġ idüp biz genc-i miħnet bekleriz*⁴⁶

160*

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün⁴⁷

- 1 Nāmerd olayım çarħa eger minnet idersem
Cevriñle seniñ ben keder itsem mi ŝanursiñ
- 2 Allāha tevekkül ideniñ yāveri Ĥaħdır
Nāŝād-ı gönül bir gün olur ŝād olacaħdır

161*

Na'tü'n-Nebi
Sāmi*

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Dil mu'tekif-i ġüŝe-i ebrü-yı Muħammed
Cān silsiledir gerden-i geysü-yı Muħammed*

* 4b Pāsubān-ı genc-i esrārız muħabbet bekleriz: Pās-bānuz genc-i esrār-ı muħabbet bekleriz FDŞ.

* 5a Ġayrı seyr-i bāġ idüp biz genc-i miħnet bekleriz: Ġayr seyr-i bāġ eder biz künc-i miħnet bekleriz FDŞ.

⁴⁶ Gazelin devamı zayı olmuştur.

* 160 396b.

⁴⁷ Şiirin evveli zayı olmuştur.

* 161 396b.

* **Arpaemîni Mustafa Sâmi**: Arpaemîni Osman Efendi'nin oğludur. Asıl adı Mustafa'dır. Kâtiplik yapmıştır. 1734 yılında İstanbul'da vefât emiştir. Damat İbrahim Paşa'ya sunduġu bir kasideden babadan kalma eviyle eşyalarının yandıġı ve maddî sıkıntılar çektiġi anlaşılmaktadır. Dîvân'ı, târih ve muhtelif nesirleri vardır (Kutlar Oġuz, 2017: 6-10).

* 1b silsiledir gerden-i geysü-yı Muħammed: silsile-der-gerden-i geysü-yı Muħammed SMD.

- 2 Gülberg-i ruḥı munşaba‘-ı şîga-i Raḥmān*
Ezhār-ı ḥaḳāyıkda nihān bŷy-ı Muḥammed
- 3 Tevhīd ider enṭāḳ-ı İlāhī ile ta‘līm*
Ṭŷtī-i dile āyine-i rŷy-ı Muḥammed
- 4 Firdevs-i ḥaḳīḳatde eb-i Ādem ŷ Havvā
Eşyā ise hep zāde-i yik-mŷy-ı Muḥammed
- 5 Ey ‘ıŷḳ hidāyet demidir ‘aşıḳ-ı zāra
Düşdüm yola göster niredir kŷy-ı Muḥammed*
- 6 Vāşıl olayım menzil-i maḳşŷda meded ḳıl
Cismim ideyim ferş-i reh-i kŷy-ı Muḥammed
- 7 Şad ‘acizle oldı dil-i mehcŷrı siyeh-kār
Bir bende-i nāçiz-i şenā-gŷy-ı Muḥammed
- 8 **Sāmī** niçe yŷz biñ şalavāt ola ḥ‘āle
Ol rŷḥ-ı şerīfe daḥi şaḥb ile āle*

162*

Leylā*

Fe‘ilātŷn/Fe‘ilātŷn/Fe‘ilātŷn/Fe‘ilŷn

- 1 İki ‘ālemde bize rāh-nŷmā Ḥaydardır
Rŷz-ı maḥşerde mu‘īn-i źu‘afā Ḥaydardır

* 2a munşaba‘-ı şîga-i Raḥmān: munşabıg-ı şıbg-a-i raḥmān SMD.

* 3a enṭāḳ-ı İlāhī: inṭāḳ-ı İlāhī SMD.

* 5b kŷy-ı Muḥammed: sŷy-ı Muḥammed SMD.

* 8b şaḥb: eşḥāb SMD.

* 162 397b.

* **Leylā Hanım**: bk. s. 114.

- 2 Nār-ı ‘ışk ile anıñ sīnemizi çāk idelim
Merħamet itse n’ola Şāh-ı Beķā Ğaydardır
- 3 Bu ne devlet ne şerefdır ola dāmād-ı Resūl
Rehber-i ehl-i ıarīķ-i fuķarā Ğaydardır
- 4 Didi hem “laħmūke laħmī” o Resūlü’ş-Şeķaleyn
Beden u cāna viren nūr-ı zıyā Ğaydardır
- 5 Rāfızīdır diseler de ne gerek **Leylāya**
Yine evrādı anıñ şubħ u mesā Ğaydardır

163*

Yūnus*

- 1 Dimedim mi dimedim mi
Saña cānım dimedim mi
- 2 Hümā kuşı bu kafesden
Uçar saña dimedim mi
- 3 ‘Azrā’ıl cānumı alur
Birgün dilim dönmez olur

* 163 398a.

* **Yūnus Emre:** Yunus, XIII. asrın ikinci yarısında ve XIV. asır başlarında Orta Anadolu’da yaşamış bir Türkmen dervişidir. 1240-41 yılında doğup 1320-21 yılında da vefat ettiğini kabul etmemiz gerekiyor. Yunus’un Hacı Bektaş Veli ve Taptuk Emre ile ilgili menkabeleri mevcuttur. Yunus’un muhtelif yerlerde mezarı vardır. Bunlardan bazıları makam denilen saygı ve hürmet amaçlı yapılan ve içinde naaş bulunmayan mezarlardır. Yunus, Halk diliyle tasavvuf edebiyatının en büyük şairidir. Orta Asya asırlarında Ahmed Yesevi ile başlayan halk tasavvuf şiiri Türkistan, Horasan ve Anadou’da yüz yılı aşan bir işleniş çağından sonra, en üstün seviyesine Yunus Emre’de varmıştır. Risâletü’n-Nushiyye isimli mesnevisi ve Divan’ı vardır (Banarlı, 2001: 325-336).

- 4 Fermān baña Hāḡdan gelür
Saña cānım dimedim mi
- 5 Deryālarda oynar gemi
Şekerdir tūḡiniñ yimi
- 6 Selāmetle sürüñ demi
Devrān geçer dimedim mi
- 7 Cānım ḡ^vāce gözüm ḡ^vāce
Ne gündüz didim ne gece
- 8 Eli külüklü bir ḡoca
Ḳazar ḡabriñ dimedim mi
- 9 Ḳırmızı gül ḡarmān iken
Diliñ saña fermān iken
- 10 Ḳıl derdiñe dermān iken
Saña cānım dimedim mi
- 11 Bu dünyāya ḡonan ḡođer
Ecel ŗerbetinden içer
- 12 Yaḡasız ḡonları biğer
Emān bir gün dimedim mi
- 13 ‘Āŗıḡ**Yūnus** ider fānī
Senden evvel ḡalan ḡanı
- 14 Ḥabīb bilmez bu dermānı
Saña cānım dimedim mi

164*

Medh-i Resül

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

El-meded ey fahr-i 'ālem hem şefī'e'l-müznibīn
 Nāzil oldı şāniña çün raḥmete'l-lil-'ālemīn
 İşideli vaşfıñı budur lisānımdan hemīn
 E'ş-şalātü v'es-selām yā şādıķe'l-va'di'l-emīn

II

Çağlayup her dem aķar bu çişm-i giryānım benim
 Fıkr idüp nār-ı ceḥīm ḥavf ider cānım benim
 Umaram rüz-ı cezāda ola hemrāhım benim
 E'ş-şalātü v'es-selām yā şādıķe'l-va'di'l-emīn

III

Ṭalmışam baḥr-i şeķāvet icre kārım seyyi'āt
 Yā İllāhī sen hidāyet eyle bir dem vir necāt
 Sen şefā'at kııl ğarībe ey Resül-i kā'ināt
 E'ş-şalātü v'es-selām yā şādıķe'l-va'di'l-emīn

IV

Ey raḥīm ü lemyezel itme ḥisābı bendeñe
 Cān u dilden arzūlarız zāt-ı pākiñ görmege
 Bāri Ḥaķ ide müyesser ravzaña yüz sürmege
 E'ş-şalātü v'es-selām yā şādıķe'l-va'di'l-emīn

* 164 399a.

V

Ümmetînden eñ haķır-i bî-kesem ben yâ Resûl
 Hâzretiñe iderim dâ'im şalâtı kııl kabûl
 'Âciz-i meftûnını cennet-i 'adna kııl vuşul
 E'ş-şalâtü v'es-selâm yâ şâdıķe'l-va'di'l-emîn

165*

Cemâlî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Faħr-i 'âlem Muştafâdır raħmete'l-lil'âlemîn
 İki 'âlemde Hüdâdır ol imâmü'l-murselîn
- 2 E'n-nebî Tâha adı Yâsîn yüzidir şemsu'z-zuħa
 Gözi mâzâģe'l-başardır şaçıdır ħablü'l-metîn
- 3 Nûrınıñ bir şem'ası ile şeş cihât oldu münîr
 Şarķ u ğarb ile şimâli kıble-i rüzü'l-emîn
- 4 Na'l ile 'arşa yürütdi 'izzet ile Zü'l-Celâl
 Kaldı yolda irmedi ol menzile rûħu'l-emîn
- 5 Şevķ ile oķur **Cemâlî** Muştafâniñ medħini
 Kııl şefâ'at yâ Muħammed yâ Resûl yevme'l-ħazîn

* 165 400a.

* **Cemâlî**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Cemâlî mahlasını kullanan 3, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Cemâlî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

166*48

فَلَا يَحْدُ وَيَبْأُولِكِ اسْتَرْسِيْرَا
 أَنْ أَذْكَرَكَ كَثِيرًا بِلِسَانِي وَجَنَاحِي
 فَسُبْحَانَهُ فِي ذَاتِهِ وَصِفَاتِهِ
 وَتَكْفِيكَ فِي تَنْزِيهِهِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

167*

Nesîmî*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Fazlıña bil bağladım yā vāhid ü ferd ü eḫad
 [.....]⁴⁹

168*

(حل القيام) اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 حَبِيبًا يَا مَرْحَبًا يَا مَرْحَبًا حَبِيبًا حَبِيبًا حَبِيبًا
 يَا بَنِي سَلَامٍ اللَّهُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَيْكَ
 يَا حَبِيبُ سَلَامٌ اللَّهُ عَلَيْكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ كَمَا عَلَيْكَ

* 166 401a.

⁴⁸ Şiirin evveli zayı olmuştur.

* 167 401a.

* Seyyid Nesîmî (Hüseynî): bk. s. 84.

⁴⁹ Gazelin devamı zayı olmuştur.

* 168 401b.

يَا بَنِي سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَيْكَ
 يَا حَبِيبَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ كُلِّهَا عَلَيْكَ
 أَشْرَقَ الْبَدْرُ عَلَيْنَا فَاخْتَفَتْ مِنْهُ الْبُدُورُ
 مِثْلَ حُسْنِكَ مَا رَأَيْنَا قَطُّ يَا وَجْهَ السُّرُورِ
 أَنْتَ شَمْسٌ أَنْتَ بَدْرٌ أَنْتَ نُورٌ فَوْقَ نُورِ
 أَنْتَ أَكْسَبِرُ وَعَالِي أَنْتَ مُصْبِحُ السُّرُورِ
 يَا حَبِيبِي يَا مُحَمَّدُ يَا عَمْرُوسَ الْخَافِقِينَ
 يَا مُؤَيَّدَ يَا مُجَدِّدَ يَا إِمَامَ الْقِبْلَتَيْنِ
 مَنْ رَأَى وَجْهَكَ كَيْفَهُدًى يَا كَرِيمَ الْوَالِدِينَ
 حَوْضُكَ الصَّافِي الْمُبَرَّدُ وَرَدُّنَا بِوَجْهِكَ الشُّورِ
 مَا رَأَيْنَا الْعَيْسَ حَتَّى بِالسَّرَى إِلَّا إِلَيْكَ
 وَالْغَامَةَ قَدْ أَظَلَّتْ وَالْمَلَأَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْكَ
 وَأَتَاكَ الْعُودُ يَنْبُكِي وَتَذَلُّ بَيْنَ يَدَيْكَ
 وَأَسْتَجَارَتْ يَا حَبِيبِي عِنْدَكَ الظُّبَى النُّفُورِ
 عِنْدَمَا شَدَّ وَالْمَحَامِلُ وَتَنَادُوا لِلرَّحِيلِ
 جِئْتَهُمْ وَالِدَمْعُ سَائِلٌ قُلْتُ فِقْهُ لِي بِأَذَلِيلِ
 وَتَحْمَلِي رَسَائِلَ أَيُّهَا الشُّوقُ الْجَزِيلِ
 نَحْوَهَا تَيْدُكَ الْمَنَارِكُ بِالْعِشِيِّ وَالْبُكُورِ
 كُلُّ مَنْ فِي الْكُونِ هَامُوا فِيكَ يَا بَاهِيَ الْحَبِيبِينَ
 وَلَهُمْ فِيكَ عِزٌّ وَأَسْتِيَاقٌ وَخَنِينٌ
 فِي مَعَانِيكَ الْأَنَامُ قَدْ تَبَدَّتْ خَائِرِينَ

أَنْتَ لِلرُّسُلِ حَتَامٌ : أَنْتَ لِلْمَوَالِي شَكُورٌ
 عَبْدُكَ الْمِسْكِينِ يَرْجُو : فَضْلَكَ الْجَمَّ الْغَفِيرُ
 فِيكَ قَدْ أَحْسَنْتَ : ظَنِّي يَا بَشِيرُ يَا نَذِيرُ
 فَأَغِيثِي وَأَجْرِي : يَا مُجِيرُ مِنَ السَّعِيرِ
 يَا غِيَاثِي يَا مَلَاذِي فِي مَهْمَاتِ الْأُمُورِ
 سَعِدَ عَبْدٌ قَدْ تَمَلَّى : وَأَنْجَلَ عَنهُ الْحَزُونَ
 فِيكَ يَا بَدْرٌ بَجَلِي : فَكَ الْوَصْفِ الْحَسِينِ
 لَيْسَ أَرَى مِنْكَ أَضْلًا : قَطُّ يَا حَمْدَ الْحَسِينِ
 فَعَلَيْكَ اللَّهُ صَلَّى : دَائِمًا طَوْلَ الدُّهُورِ

يَا وَليَّ الْحَسَنَاتِ : يَا رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ
 كَفِّرْ عَنِّي الذُّنُوبَ : وَأَغْفِرْ عَنِّي السَّيِّئَاتِ
 أَنْتَ غَفَّارُ الْخَطَايَا : وَالذُّنُوبِ الْمُوَبِقَاتِ
 أَنْتَ سَتَّارُ الْمَسَاوِي : وَمُقِيلُ الْعَثَرَاتِ
 عَالِمُ السِّرِّ وَأَخِي : مُسْتَجِيبُ الدَّعَوَاتِ
 رَبِّ أَرْحَمْنَا جَمِيعًا : بِجَمِيعِ الصَّالِحَاتِ
 وَصَلَاتِ اللَّهِ عَلَيَّ خَمْدًا : عَدَّ تَحْرِيرَ السُّطُورِ
 أَحْمَدُ الْهَادِي مُحَمَّدٌ : صَاحِبُ الْجَوْرِ الْمُنِيرِ

169*

Münşeât-ı 'Azîziyye

Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün

- 1 Bir 'abd-i Habeş dehre olur baht ile sultân
Daḥḥâkıñ ider mülkini bir Gâve perişân
- 2 İqbâline idbârına bil bağlama dehrîñ
Bir dâ'irede devr idemez çenber-i devrân
- 3 Zâlim yine bir zulme giriftâr olur âḥir
Elbetde olur ev yıkanıñ ḥânesi vîrân
- 4 Ekşer görilür çünki cezâ cins-i 'amelden
Encâmı da âhından olur raḥne-i sūhân
- 5 Tezkîr olunur la'n ile ḥuccâc ile cengîz
Tebcîl idilür Nüşirevân ile Süleymân
- 6 Kâbil midir elfâz ile tağyîr-i ḥaḳîḳat
Mümkin mi ki tefriḳ olana küfr ile İmân
- 7 Bir ḥâkden inşâ olunur dîr ile mescid
Birdir nazar- Ḥaḳda Mecûs ile Müslimân
- 8 Her derdiñ olur çâresi her inleyen ölmez
Her miḥnete bir âḥir olur her gama pâyân
- 9 Ki çâk olur dâmen-i pâkize-i 'İşmet
Ki 'iffet ider âdemi ârâyiş-i zindân

* 169 403b.

- 10 Şabr it siteme ister iseñ hüsñü mükâfât
Fikr eyle ne zulm eylediler Yūsufa ihvân
- 11 Zālîmlere bir gün didirir kudret-i Mevlâ
Tâ'llâhi lekad eşeraka'llâhü 'aleynâ

170*

İstimdād Ez Cenāb-ı Zevce-i 'Aliyye'l-Murtażā

Bintü Ḥabīb-i Kibriya

Leylâ*

Mef'ülü/Mefā'ülü/Mefā'ülü/Fe'ülün

- 1 Ey māder-i şāh-ı şühedā Ḥazret-i Zehrā
Maḥşerde mu'īn-i fuḡarā Ḥazret-i Zehrā
- 2 Her bir ḡuluña Ḥazret-i Ḥaḡ itdi bir iḡsān
Sensin bize iḡsān-ı Ḥüdā Ḥazret-i Zehrā
- 3 'Arz eyledim aḡvāl-i perīşānımı raḡm it
Biñ şerm ile rü'yāda saña Ḥazret-i Zehrā
- 4 Ḥāşā ki ḡilāf ola seniñ va'd-i kerīmiñ
Va'd itdiñ 'ināyetiñi Ḥazret-i Zehrā
- 5 Sulṡān-ı Rusül vālid-i zīşāniña arz it
Bu zerreyi ey kân-ı 'aṡā Ḥazret-i Zehrā
- 6 'Afv eyle suçum ḡün-ı şehīdān için olsun
Ey zevce-i sulṡān-ı beḡā Ḥazret-i Zehrā

* 170 405a.

* **Leylâ Hanım:** bk. s. 114.

- 7 Red eyleme tırdum der-i luḫfuḫda daḫīlek
Leylāyı kıl iḫsāna sezā Ḥazret-i Zehrā

171*

Leylā* Medḫu'n-Nebiēm

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Bu cismim āteş-i 'ıŝkıñla yansun yā Resūlallāh
Dü-çişmim ḫ'āb-ı ḡafletden uyansun yā Resūlallāh
- 2 Gidüp boynumda zencirimle ben ol ravza-i pāke
Görenler hep beni dīvāne ŝansun yā Resūlallāh
- 3 O rütbe ağlayam çöllerde feryād eyleyem ben kim
Sirişk-i dīdem al ḫana boyansun yā Resūlallāh
- 4 Şu kāfir nefis elinden bu dil-i bī-çāreyi ḫurtar
Yiter fişḫ u ḫabāḫatden uşansun yā Resūlallāh*
- 5 Ḳuluñ **Leylāyı** maḫşer ehline sen eyleme rüsvā
Günāhından bu dünyāda utansun yā Resūlallāh

* 171 405b.

* **Leylā Hanım:** bk. s. 114.

* 4b fişḫ u ḫabāḫatden: cürm ü ḫabāḫatden LHD.

172*

Diger Na'tü'n-Nebîem**Leylâ***

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Ğarîbem bulmadım bir yâr u hem-dem yâ Resûlallâh
Günâhım çoklığından sîne pür-hem yâ Resûlallâh
- 2 Kerem-kârâ ne rütbe mücrim olsam da ümîdim bu
Ğubâr-ı pâyiñ ola zaḥma merhem yâ Resûlallâh
- 3 Beni bâb-ı şefâ'atden 'inâyet kıl ba'îd itme
Bu 'ișyânımla maḥşûr olduĝım dem yâ Resûlallâh
- 4 Günâhdan hâlimi 'arz itmege yok zerre dermânım
Hiçâbımdan zebânım daḥi ebkem yâ Resûlallâh
- 5 Ne ḥaddimdir seni 'âlemde ben medḥ u şenâ itmek
Seniñ meddâḥıñ oldu Rabb-i Kerem yâ Resûlallâh*
- 6 Terahḥum kıl şoyundur ḥâniķâh-ı 'ișķa **Leylâyı**
Ola tâ Ḥazret-i Monlâya maḥrem yâ Resûlallâh

* 172 406b.

* **Leylâ Hanım:** bk. s. 114.

* 5b Rabb-i Kerem: Rabb-i Ekrem LHD.

173*

Diger Na'tü'n-Nebîem**Leylâ***

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Devâdır hâk-i küyîñ haste-gâna yâ Resûlallâh
Şifâ bahş itdi nuṭkuñ cism ü cânâ yâ Resûlallâh
- 2 Kevâkib şaymadan 'ısyânımıñ ta'dâdı müşkildir
Eger 'afv itmeseñ şıgmaz cihâna yâ Resûlallâh
- 3 Buyurdıñ ümmetim 'ısyân ider âhîr zamân olsa
Meşeldir 'afv olur hâl-i zâmâna yâ Resûlallâh
- 4 Huzûra varmağa bâr-ı günâhdan yok mecâlim vâh
Şebâbetde dönüp kıddim kemâna yâ Resûlallâh
- 5 Bi-ḥaḳḳ-ı Hâzret-i Zehrâ teraḥḥüm eyle bir kerre*
Yanup yaḳıldığım dem 'âşıkâna yâ Resûlallâh
- 6 Ne rütbe ağlasam 'ısyânımıñ bir zerresi olmaz
Boyansa ağlamaḳdan dîde kâna yâ Resûlallâh
- 7 Bu ḳara yüzle dūzaḥdan daḥi şerm eylerem bi'llâh
Degil **Leylâ** ḳuluñ lâyıḳ cinâna yâ Resûlallâh

* 173 407a.

* **Leylâ Hanım**: bk. s. 114.

* 5a Bi-ḥaḳḳ-ı Hâzret-i Zehrâ: Be-ḥaḳḳ-ı Hâzret-i Zehrâ

174*

Diger Leylâ*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Yanarsam nâr-ı 'ışkıñla yanayım yâ Resûlallâh
Ezelden bağı yanık bir gedâyım yâ Resûlallâh
- 2 Hevâ-yı nefsimе tâbi' olup pek çok günâh itdim
Huzûra kaçığı yüz ile varayım yâ Resûlallâh
- 3 Hârîm-i ravzaña sürmiş iken rûy-ı siyâhım vâh
Yine cürm ü günâha mübtelâyım yâ Resûlallâh
- 4 Kâpuñda boynu bağı bir esîrim dest-gîrim ol
Ġarîbem bî-kesem bî-dest ü pâyım yâ Resûlallâh
- 5 Kûluñ **Leylâya** şâhım var iken dergâh-ı ihsânîñ
Varup ben kaçığı şâha yalvarayım yâ Resûlallâh

175*

Tercî-i Münacat-ı Şâh-ı Vilâyet Rażiya'llâhu 'Anh**Hayrî***

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

I

Nağş ider nûk-ı 'alevle kalb-i süzânım 'Alî
Çağırır cûy-ı sirişkim çişm-i giryânım 'Alî

* 174 407b.

* **Leylâ Hanım**: bk. s. 114.

* 175 408b.

* **Hayrî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Hayrî mahlasını kullanan 8, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Hayrî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Gel yetiş imdādıma ey şāh-ı merdānım ‘Alī
 Dūzaḥ-ı firḳatde ḳoyma yandım ĩmānım ‘Alī
 Kevşeriñ sāḳīsisin ḳandır beni cānım ‘Alī

II

Āl-i beytiñ ‘ışḳına söndür bu nār-ı ḥasreti
 Teşnegān senden ümīd eyler şarāb-ı vuşlatı
 Gülmesün aḥvālime şāhım Muḥammed ümmeti
 Dūzaḥ-ı firḳatde ḳoyma yandım ĩmānım ‘Alī
 Kevşeriñ sāḳīsisin ḳandır beni cānım ‘Alī

III

Āl-i beytiñden diriġ itdi felek mā’ü’l-ḥayāt
 Çişme-i āb-ı beḳāyı görsem itmeme iltifāt
 Bu dil-i sūzānıma senden olur senden necāt
 Dūzaḥ-ı firḳatde ḳoyma yandım ĩmānım ‘Alī
 Kevşeriñ sāḳīsisin ḳandır beni cānım ‘Alī

IV

Nūr- çişmim Fāṭıma maḥdūm-ı a’zam ‘ışḳına
 Şāh-ı taḥt-ı kerbelā sıbt-ı mükerrem ‘ışḳına
 Mest ü şaḥbā-yı şehādetden aḳan dem ‘ışḳına
 Dūzaḥ-ı firḳatde ḳoyma yandım ĩmānım ‘Alī
 Kevşeriñ sāḳīsisin ḳandır beni cānım ‘Alī

V

Kesmez ümīdiñ yazup ‘İzzet ḳuluñ bu maḳta’ı
 Çişmime bir dergeh-i emniyyedir her mışra’ı
 ‘Arz-ı ḥālimidir saña Ḥayrī-i zāriñ maṭlā’ı
 Dūzaḥ-ı firḳatde ḳoyma yandım ĩmānım ‘Alī
 Kevşeriñ sāḳīsisin ḳandır beni cānım ‘Alī

176*

Vefātü'l-Ḥasani Ve'l-Ḥüseyni Rażiya'llāhu 'Anhümā
Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün

- 1 Rivāyetde gelür bir gün Resülu'llāh olupdı şād
Ki dizinde oturmuşdı Ḥüseyn ile Ḥasan şehzād
- 2 Ḥüseyni öpdü boynundan Ḥasan ağzı dudağından
İkisin bāb-ı şefkatden bu resme eyledi İrād
- 3 İrişdi Cebrā'ıl derḥāl elinde var idi üç şāl
Biri kara biri şaru biri kızıl idi veḳḳād
- 4 Didi Allāh selām ider buyurur kim revā mıdır
Beni niçe sever çünkim baña karşı öper evlād
- 5 Benim 'ışķım anı ister ki benden ğayrı şığmaya
Benim maḥbüb gönül mülki benüm ile olur ābād

177**

Niyāzî*Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün⁵⁰

- 8 Ey Niyāzî kaçremiz deryaya şaldıķ biz bugün
Kaçre niçe añlasun 'ummān olan añlar bizi
- 9 Ḥalkı koyup lāmekān ilinde menzıl tutalı
Mışrıyā şol canlara cānān olan añlar bizi

* 176 409b.

* 177 410a

* Bu şiir, Mahmut Sadettin Bilginer'in Mısrî Niyâzî Divanı Şerhi adlı çalışmasında dokuz beyittir.

* Niyâzî Mısrî: bk. s. 88.

⁵⁰ Şiirin evveli zayi olmuştur.

178*

Müfredât

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Müttefiğdir bunda erbâb-ı reşed
İntizâr-ı yârı âteşden eşed
- 2 Terk-i da‘vâ ile da‘vâmızı işbât ideriz
Leb-i hâmûş ile biz haşmımız iskât ideriz
- 3 Kâl ‘Alî kerrema’llâhu veche ve rażiya’llâhu ‘anh enfiğ mâ fî’l-ceybi
Ye’tike mâ fî’l-ğaybi

179*

Goft Ğazel-i ‘İzzet Baba*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Derd ü şîḫḫat bizdedir biz ‘âşîkânı Ḥaydarız
Mürdegân-ı Ḥaydarız biz zindegân-ı Ḥaydarız
- 2 Sırrımıza âşinâ her demde rûḫ-ı Murtaza
Şûretâ cismiz velî ma‘nâda cân-ı Ḥaydarız
- 3 İbn-i ‘amm-i Muşafâdır mültecâ-i âşîkân
Ḥamdulî’llâh kim eḫaşşî bendegân-ı Ḥaydarız
- 4 Dönmeviz ḫubb-ı ‘Alîden Râfızî dirlerse de
Biz muḫibb-i cân-fedâ-yı ḫânedân-ı Ḥaydarız

* 178 410a.

* 179 410b.

* **İzzet Baba:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde İzzet mahlasını kullanan birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki İzzet’in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 5 Hâricîler Zü'l-fikâr-ı nuḡkımı 'İzzet bilür
 Hâşm-ı 'Alî bizde seyf-i bî-emân-ı Hâydarız

180*

Zahmî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün⁵¹

- 1 Mustafâ vü Murtaẓâ Âl-i 'abânîñ çâkeri
 Olmuşuz anlara teslîm bende fermân yâ 'Alî
- 2 Söziñiñ **Zahmî** öñülmez tâ kıyâmet haşre dek
 Hânedânîñ 'ışkı ancak derde dermân yâ 'Alî

181*

Şem'î*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Pehlûvân-ı 'ışık olan bâzûda kuvvet gezdire
 İmtihân olmaqlığa haşm ile kisbet gezdire
- 2 Kimini zencir-i miñnetle ider dünyâda bend
 Kimini dervîş ider Mevlâ mücerred gezdire
- 3 Vâr ise levh-i kaderde başına lâbûd konar
 Bir melek zerrin kafesinde mürğ-ı devlet gezdire

* 180 411a.

* **Zahmî**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Zahmî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Zahmî mahlasını kullanan 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Zahmî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

⁵¹ Şiirin evveli zayi olmuştur.

* 181 411a.

* **Şem'î**: bk. s. 73.

- 4 İstemez kimse rızası ile diyâr-ı ğurbeti
Âb u dâne serpilür insânı kısmet gezdirir
- 5 Gül dırahtında kır feryâd idersiñ ‘andelîb
Bezme sâķî **Şem**’îye pervâne şerbet gezdirir

182*

Nigâhî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Pāk idüp dil levhîni cehd eyle hāk-i ‘âlem ol
Her belâ bir cilvedir Hâķdan bil anı hürrem ol
- 2 Râh-ı rif‘at bulmaķ isterseñ birâder aç gözün
Âdem ara âdemi bul âdem ile âdem ol
- 3 Çok şabr ile virdi Eyyûba necât-ı şîhhat
Her belâ bir cilvedir Hâķdan bil anı hürrem ol
- 4 Bâķî Allâh çok Süleymânlar geçürmiş dehriden
Cîfe-i dünyâya aldanma gel ibn-i Edhem ol
- 5 Ey **Nigâhî** diñle gel nuţķım naşîhatdir saña
Kışşadan hişşe hırķanı başına çek ebsem ol

* 183 411b.

* **Nigâhî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Nigâhî mahlasını kullanan 5, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 6 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Nigâhî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

183**

Nesîmî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 İçmişem 'ışkıñ şarâbın nerges-i mestânen
Gör niçe mest olmuşam yig kadeh-i peymânen
- 2 Cânımı odlara yaqđım vuşlat-ı dîdâr için
Ey gönül öğrenegör 'aşıklığı pervânen
- 3 Özünü şarf eyleyenler buldılar cânânını
Dünyâsını terk idenler çıqdılar vîrânen
- 4 Gerçi mescidden gelür zikriñ şadâsı yâ İlâh
Gâfil olma yik nefes yâ hû gelür meyhânen
- 5 Ey Nesîmî on sekiz biñ 'âlemiñ ma'bûdu Haq
Her kim şinâsî olursa koñ anı dem-hânen

184**

Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün

Fuzûlî*

- 1 Kâlb-i dervîşe toqunma hazer it
Fuqarâdır diyü hüsn ü nazar it
(Fuzûlîdendir şahîfe 100)

* 183 412a.

* Bu şiir, Hüseyin Ayan tarafından hazırlanan Nesimî Divanı'nda bulunmamaktadır.

* **Seyyid Nesîmî (Hüseyinî)**: bk. s. 84.

* 184 412b.

* Bu beyit, Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan Fuzûlî Divanı Şerhi adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Fuzûlî**: bk. s. 56.

185*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Zūlm ile aqçeler alup zālim
Eylar in'ām halka minnet ile
- 2 Bilmez anı kim itdigi hayra
Bulısardır cezā mezellet ile
- 3 Müdde'ası bu kim rızā-yı İlāh
Aña hāşıl olur bu 'ādet ile
- 4 Cenneti almak olmaz aqce ile
Girmek olmaz bihişte rişvet ile

186*

Müseddes-i Âzerî*

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

I

Kelāma iktidārım yok niçe hālim şorarsın sen
Cünün-ı 'ışk ile mecnūn olandan 'aql umarsın sen
Ne 'aceb eyleyüp ahvālime başın şalarsın sen
Naşihat baña şimdi kār ider mi zan idersin sen
Gel ey nāşih ço pendî hāl-i dilden bî-habersin sen
Beni dīvāne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

* 185 412b.

* 186 413a.

* **Âzerî:** "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Âzerî mahlasını kullanan 4, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde 4 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Âzerî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

II

Beni kim men' ider ol gözleri sehhâr-ı 'ışkından
 Ne mümkündür ola hâlî gönül dil-dâr-ı 'ışkından
 Beni ta'yîb idersin gerçi kim ol yâr-ı 'ışkından
 Naşîhatle ferâgat eylemem her bâr-ı 'ışkından
 Gel ey nâşih ço pendî hâl-i dilden bî-habersin sen
 Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

III

N'îçün 'uşşâk-ı teşnî' eylemekden vâzı gelmezsin
 Çekersin tîğ-i ta'nı hîç ârâdan kesilmezsin
 Muhabbet şîşesi düşvâridir idrâki kılmazsın
 Degildir ihtiyârım elde sen ahvâli bilmezsin
 Gel ey nâşih ço pendî hâl-i dilden bî-habersin sen
 Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

IV

Berî eyle beni luţf ile zâhid ta'n-ı düşmândan
 Bilürsın derdimi âhir bu hâletler gider benden
 Kerem kıl şimdilik vâkıf degilsin vâzı gel benden
 Baña dünyâda yikdir kûy-ı dil-ber şahn-ı gülşenden
 Gel ey nâşih ço pendî hâl-i dilden bî-habersin sen
 Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

V

Beni kûyunda gördi Âzerî zâhid su'âl itdi
 Fiğân itmeme bâ'ış şorıban hem 'arzuḥâl itdi
 Tuyunca hâlîmi teşnî' idüp ceng u cidâl itdi
 Bu beyti oқudım şu dem ki 'arz-ı infi'âl itdi
 Gel ey nâşih ço pendî hâl-i dilden bî-habersin sen
 Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

187*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Çünkü Hâk virdi bugün ni'met size
Siz dağı ni'met viriñ ni'metsize
- 2 Tama' ehlini her kim dost şana
Kazzık kağmış gibi olur şamana
- 3 Vefâ resmin mücerred fehm idenlerden cefâ gelmez
Aşıl azmaz cihânda merd-i kâminden ĥađâ gelmez
- 4 Bî-devlet iden hep sū-i 'ameldir
Öñine uyan ardda kalur đarb-ı meşeldir
- 5 Şanma gör miñnet ġam-ı bülbüle gülden geldi
Kafeşe girdi belâ başına dilden geldi
- 6 Ne öpdüm la'l-i cânânı ne çoçdum sineye anı
Müyesser oldu vuşlat ne rûĥânî ne cismânî

* 187 414a.

188*

Tahmīs-i Şeyh Necīb* Be-Ġazel-i Cenāb-ı Sezāyî***Ḳaddesa'llāhu Sırrahüm**

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

Ey risālet nazmınıñ yiktādır şehdānesi
 Şem'-i cem'-i enbiyā nūr-ı aḫad sūzānesi
 Pertev-i 'ilm-i münīriñ 'aql-ı kül pervānesi
 Ḥazret-i Ḥaḫḫıñ ḫabībi sevgüli bir dānesi
 Oldıgıçün oldı 'ālem ḫüsnünün dīvānesi

II

Nūr-ı vechiñ bā'ış oldı mihr u meh İḳādına
 'Arş u ferş u levḫ u kürsī ne felek bünyādına
 'İllet-i gā'iyye 'ışkıñdır düğün ābādına⁵²

189*

Ġazel-i Mısrî*

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

- 1 'İlim baḫr-i vücūd eşdāfınıñ dürdānesiyyem ben
 Ma'ārif kenz-i dil evşāfınıñ virānesiyyem ben

* 188 414b.

* **Şeyh Necip:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Necib mahlasını kullanan 6, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Necib'in hangisi olduğu tespit edilememiştir.* **Sezâyî:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Sezâyî mahlasını kullanan 4, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde 4 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Sezâyî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.⁵² Devamı zayi olmuştur.

* 189 415a.

* **Niyâzî Mısrî:** bk. s. 88.

- 2 Ledün ‘ilm-i kıtında müştehidler ‘âciz olmuşlar*
Velî ‘ilm-i İlâhîniñ deli divânesiyyem ben
- 3 Birer hâle cihânın halkı bir bir râzı olmuşlar*
Benim bir hâle meylim yok Hâkkin bilmem nesiiyem ben
- 4 Be-küllî ‘âlemiñ halkı bilürler bende bir hâl var*
Bilinmez sevdiğim kimdir kimiñ mestânesiyyem ben*
- 5 Egerçi şüret-i âhirde geldim ‘âlem-i milke*
Ne mâziyyem ne müstağbel her ânın ânesiyyem ben
- 6 Yitirdim benliği benlik baña Hâk benliğindedir
Tekellümde hiğâb-ı ğaybetiñ kerhânesiyyem ben*
- 7 Ne Mısrîyem ne Mehdîyem ne Mûsâyem ne ‘İsâyem*
Bu yanan dâ’imâ şem’iñ velî pervânesiyyem*

* 2a ledün: benim NMD.

* 3a olmuşlar: oldılar NMD.

* 4a be-küllî: bi-küllî, hâl: derd NMD.

* 4b kimiñ: nenin NMD.

* 5a şüret-i âhirde: şüret-i âharde, ‘âlem-i milke: ‘âlem-i mülke NMD.

* 6b hiğâb-ı ğaybetiñ kerhânesiyyem: hiğâb-ı ğıybetiñ kârhânesiyim NMD.

* 7a Mûsâyem: İnsânım NMD.

* 7b dâ’imâ: dâ’imî NMD.

190*

Şānī*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Sākiyā bākī elinden içmişüz peymāneyi
Mest-i lāya'kıl iden oldur deli dīvāneyi
- 2 Ravza-i rızvāna virmem selsebīl-i cennete
Künc-i 'ışkı cām-ı şevki gūşe-i meyhāneyi*
- 3 Almışam pīr-i fenā pendin harābāt ehliyem
Kaşr-ı Kaşerle değişmem menzil-i vīrāneyi
- 4 Şaldığıçün şem'-i dil-efrūza sūzān olmağa*
Niçe yanar yakılır bi'llāhi gör pervāneyi*
- 5 Hübiler seyrinde vā'iz sen meni men' eyleme
Şem'ime girmez işitmez kışsa-i efsāneyi*
- 6 Taşra düşme ma'rifet 'ummānına ğavvās olup
Baħr-i zātında ara bul gevher-i yik-dāneyi
- 7 Şānī isterseñ Hümā-yı lā-mekān itmek şikār
Kūh-ı Kaş-ı dilde bul Sīmurġ-ı 'ışkı-lāneyi

* 190 415b.

* Şānī: Hangi yüzyılda yaşadığı bilinmeyen şair, Klasik edebiyata bağlı şiirler yazmıştır. Doğduğu ve yaşadığı yer bilinmemektedir. Şiirlerinden hareketle Yavuz Sultan Selim döneminde yaşadığı düşünülmektedir. Divan'ı vardır (Tunç, 2017: 3-7).

* 2b künc-i 'ışkı: genc-i 'aşkı ŞD.

* 4a Şaldığıçün şem'-i dil-efrūza sūzān olmağa: Şaldum ol şem'-i dil-firūza dil-i sūzān için ŞD.

* 4b gör: gören ŞD.

* 5b şem'ime girmez işitmez: kulağum işitmez iken ŞD.

191*

Hüseynî* Kıaddesa Sırrahu

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Şüretiñ pākize naqş-ı lâ-yezâli mendedir
Menden ayrılmaz bu şüret uş hayâli mendedir
- 2 Gerçi gözden gitdiğiñ adı firâk oldı velî
Her cihetden baqarım vaşlın vişâli mendedir
- 3 Neylerim baqmaq hilâl ü bedre ayruğ tâ-ebed
Çün yüzün bedri ile qaşın hilâli mendedir
- 4 Tavr-ı 'ısqıñdır vücûdum şol cihetden lâ-yezâl*
Hüsn-i ruhsârın tecellîsi cemâli mendedir
- 5 Çün tuğağın Kevşerinden bulmuşam âb-ı hayât
Selsebîlin 'aynıyam Hazrın zülâli mendedir
- 6 Zülf ü hâlîñ şerhini ben yazarım harfen be-harf
Çün bu mevzün noqtanın harf u mişâli mendedir
- 7 'Arş-ı Raqmândır cemâlin Zü'l-Celâl ider anı
Ey yüzün Qur'an beyanı Zü'l-Celâli mendedir
- 8 Zülf ile qaşın hurûfin yazamaz her yazıcı
Ebcedin bildim bu harfın cım u dâli mendedir
- 9 Bulmuşam milk-i Süleymânı vü Qârün gencini
Fazl-ı Haqdan çün vişâlin milk ü mâli mendedir

* 191 416b.

* Seyyid Nesîmî (Hüseynî): bk. s. 84.

* 4a tavr-ı 'ısqıñdır: Tûr-ı 'aşkıñdır ND.

- 10 Ğamzesi bīmār u ‘aynı nā-tüvāndır şanma kim
Kimse bilmez hālın anıñ uşda hāli mendedir
- 11 Dünyā vü ‘uqbā cemālīñ vaşlına olmuş tıfiyl
Vaşlını çün bildim anıñ ittişāli bendedir
- 12 Gerçi fettāndır gözüñ ayder yanağıñ aya kim*
Fitne-i āhır zamānıñ mekr u āli mendedir
- 13 Tā ‘itābıñ zevkını bildirdi la‘liñ cānıma
Cennetiñ şır u şarābı hıamr u balı mendedir
- 14 Şorma ‘ışkıñ kı̄l u kı̄lın her faķı̄h u şeyhe kim
Bilmez İblīs anı ‘ışkıñ kı̄l u kı̄li mendedir*
- 15 Ey müselsel zülfünüñ ‘aķdında ser-gerdān olan
Gel baña şor kim cevābı hem su’āli mendedir
- 16 Lā-mekānıñ ‘ālemin ger seyr idersem ne ‘aceb
Cebrā’īlim Rūh-ı Kudsüñ perr u bāli mendedir
- 17 ‘İşķa maħv oldı **Hüseynī** tā ki ey ruħ şem‘ine*
Yanmasun pervāne kim ‘ışkıñ kemāli mendedir

* 12a aya: āli ND.

* 14b bilmez İblīs anı ‘ışkıñ: bilmedi dīvān-ı ‘aşķın ND.

* 17a Hüseynī: Nesīmī ND.

192*

Hüseynî*

Mef'ülü/Mefā'îlün/Fe'ülün

- 1 Şehâ çün şüretiñ rahmânımızdır*
Ol on dört haţ bizim Qur'ânımızdır
- 2 Kaşîñla kipriğîñ zülfüñ sevâdı
Delîl ü hüccet ü bürhânımızdır
- 3 Şifâtuñda mu'anber küfr-i zülfüñ
Beyâz-ı vech ile îmânımızdır
- 4 Ruhuñ levhindeki on altı âyet*
'Ale'l-'arşî's-tevâ rahmânımızdır
- 5 Niçe terk eyleyem 'ışkıñı ey cân*
Ezelden çünki cânıñ cânımızdır
- 6 Gel ey dervîş olan devr-i kamerde
Sözüñ devrânı hoş devrânımızdır
- 7 Bugün çün 'îd-i ekberdir cemâliñ
Hüseynî cânı hoş qurbânımızdır*

* 192 418a.

* **Seyyid Nesîmî (Hüseynî)**: bk. s. 84.

* 1a Rahmânımızdır: Fırqânımızdır ND.

* 4a levhindeki on altı âyet: veçhindeki ol yeddi hattın ND.

* 5a Niçe terk eyleyem 'ışkıñı ey cân: Niçin terkini kılsın cân seniñ kim ND.

* 7b Hüseynî cânı hoş qurbânımızdır: Nesîmînin cânı qurbânımızdır ND.

193*

Gazel-i Fazlî* Tahmîs-i Sâkıb*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

I

‘Açeb ol ruhları gül dîdede hûnım göre mi
 Luţf idüp vâdi-i firqatde bu hâlim şora mı
 Dest-i kudretle ciğer zaħmına merhem ura mı
 Vire mi derd-i şanem derdime dermân vire mi
 Vaķtidir dem-be-dem artar yüregimiñ veremi

II

Haste-dil geldi der-i luţfuña gel eyle devâ
 Daħi yansun mı gönül âteşe ey şem‘-i ziyâ
 Mâh-ı rüyiñ ne bulut icre nihândır ‘acabâ
 Görebilmem yüziñi müdde‘ilerden şanma
 Ey kızıl gül saña kim çekdi dikenden haramı

III

Neylerim cām-ı meyi ben o gülün mestesiyem
 İşiginde elem ü miħnet ü şâyestesiyem
 Vaşlına irmez elim ben de cünün bestesiyem
 Hayli demdir ben anıñ gözleriniñ hastesiyem
 N’ola gelse yüzümün üstüne başsa kademî

IV

Cümle meddâh-ı cihân eylese izhâr-ı sühân
 İdemez lebleriñ vaşfını ey gonca-dihen

* 193 418b.

* **Fazlî:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Fazlî mahlasını kullanan 6, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Sezâyî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.* **Sâkıb:** bk. s. 187.

Dil ü cān icre ne dil-bersin eyā serv-i semen
 Yazayım dirse qalem qaşlarıyñ şerhini ben
 Yarayım başdan ayağa bıçaq ile qalemi

V

Dem-be-dem āteşe pervāne gibi çevrilürem
 Aqıdup gözyaşını hicr ile bīmār oluram
 Āh idüp şām u seher vaşl-ı temennā kııuram
 Yüzimi yirlere sürüp giceler yalvarıram
 Kāfiriñ vire murādın yā benim virmeye mi

VI

Yiter āh eyleme **Şakıb** bu imiş emr-i şübüt
 Yapışup dāmen-i mürşide şağın ğayrı unut
 Der-i dil-dārı gözet ğayrıdan ahvā-i şufüt
Fazlı māhı dilerseñ yüziñi dergāha tüt
 Hāşa maħrūm-ı kūya çoqdur o yāriñ keremi

194*

Ġazel-i Ĥayālî* Taħmîs-i Nidâ'î*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

I

‘Adem milkine ‘azmı itdim dil-i dîvānemiz qaldı
 Bizi ol dağı terk itdi cihānda yā nemiz qaldı

* 194 420a.

* **Hayâlî**: Asıl adı Mehmet'tir. Vardar Yenicesi'nde doğmuştur. İlk dönemlerinde serseri bir derviş olarak yaşamış. Sonraki dönemlerde mazbut ve terbiyeli bir hayat sürmüştür. Hayâlî vakur ve hakiki bir rinddir. Kanûnî tarafından ona sancak ve Bey ünvanı verilen şair 1556-1557'de Edirne'de ölmüştür. Tezkireci Ahdî tarafından Hâfız-ı Rûm olarak nitelendirilir. Hayâlî, Bâkî istisna edilmek şartıyla XVI. yüzyılın Türkiye Türkçesi edebiyatının en büyük gazel ve kaside şairidir. Yegane eseri Divan'ıdır (Banarlı, 2001: 573-574).

* **Nidâ'î**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Nidâ'î mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com> internet adresinde Nidâ'î mahlasını kullanan 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Nidâ'î'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

amu varlıdan el ekdim pes ey cānānemiz aldı
 Nigārā bezm-i hūsnūñde dil-i mestānemiz aldı
 Perin yamış cemālīñ şem'ine pervānemiz aldı

II

Viřāl-i yāra sa'y ile şu deñlü cedd ü cehd itdiñ
 Mıyesser olmadı dil-dārı bilmem n'eylediñ n'itdiñ
 Sefer dışdı gidüp dārü'l-miħen derd iline yiddiñ
 Ğarībiñdir anı hōř tıt efendi işte biz gittik
 Gōñül dirler ser-i kuyıñda bir dīvānemiz aldı

III

Ğam u hicrān ile kārım hemīn āh u fiĝān oldu
 Leb-i la'liñ firāı birle baĝrım tolu an oldu
 Yoluñda o gibi toĝrı idim addim kemān oldu
 Başımdan al ise gitdi dil ile cān revān oldu
 Ten-i bī-i'tibār adlu uru bir vīrānemiz aldı

IV

Dūn ü ĝun ıřm-i giryāndan revān eřk ile an andan
 Hāber-dār olmadıñ zūlfūñ gibi hāl-i perīřāndan
 Dīdeler āre miskīn saña oldur derd-i dermāndan
 Yūrek an oldu hicrāndan vūcūdım ekdim el andan*
 Fedā oldu yoluñda cūmlesiun yā nemiz aldı*

* IV/4 cekdim el andan: cektı el cāndan HYD.

* IV/5 yoluñda cūmlesiun yā nemiz aldı: yoluna cūmlesi zīra nemiz aldı HYD.

V

Nigârîñ gülşen-i hüsn-i gülün biz koçmadık gittik
 ‘Acebdir âh ile şehrine yârîñ yaçmadık gitdik
 Nidâ’î kanı dünyâya şu gibi açmadık gitdik
 Hayâlî devlet-i bî-i’tibâra baçmadık gitdik*
 Bize besdür bu kim dillerde bir efsânemiz çaldı

195*

Gazel-i Bahâyî* Tahmîs-i Nâbî*

Mefâ’îlün/Mefâ’îlün/Mefâ’îlün/Mefâ’îlün

I

Fiğân itmek midir âyîn-i mâder-zâdîñ ey bülbül
 Ki gitmez gülşene varsañ bile feryâdîñ ey bülbül
 Müdârâ gibidir ağıyar ile mu’tâdîñ ey bülbül
 Hirâsân olmasa gül den dil-i nâ-şâdîñ ey bülbül
 Neler eylerdi hâre âh-ı âteş-bâdîñ ey bülbül*

II

Nevâ-pervâzısın faşl-ı bahârîñ şahñ-ı gül-zârîñ*
 ‘Aceb şürîdesin inkâr olunmaz hüsn-i eçvârîñ
 Degil hâlî eşerden âh-ı serdiñ çeşm-i bî-dârîñ
 Dil-i dil-dârı nerm itmiş işitdim nâle vü zârîñ
 ‘Aceb kim taşta te’şîr eylemiş feryâdîñ ey bülbül

* V/4 baçmadık gitdik: baçmadın gittin HYD.

* 195 421b.

* **Şeyhülislam Bahâyî:** 17. Yüzyılın önde gelen şairlerinden biri olan şairin asıl adı Mehmed’dir. 1601 yılında İstanbul’da doğmuştur. Medrese eğitimi alan Bayâyî müderrislik, kadılık ve şeyhülislamlık yapmıştır. 1064 yılında vefat eden şairin Niyazname isimli bir mesnevisi ve Divan’ı vardır (Toprak, 2006: 10-13).

* **Nâbî:** bk. s. 125.

* I/5 âh-ı âteş-bâdîñ: âh-ı âteş-zâdîñ NBD.

* II/1 Nevâ-pervâzısın faşl-ı bahârîñ şahñ-ı gül-zârîñ: Nevâ-perdâzısın faşl-ı bahar-ı şahñ-ı gül-zârîñ NBD.

III

Fiğân-ı ehl-i hâlet nerm iderken hâtır-ı yârı
 Niyâz erbâbınıñ te'şîr iderken nâle vü zârı
 'Aceb bilsem neden sûz-ı derûnıñ eylemez kârı
 Ne tashîr itdi gül-zârı ne urdu âteşe hârı
 Yine tûrmaz oğursın rûz u şeb evrâdıñ ey bülbül

IV

Sirişk-i hasretiñle itme ferş-i 'âlemi gül-gün
 Edâ eyler murâdıñ çarh ider bir gün seni memnûn
 Cefâ-yı hârdan tûtma dil-i pür-şâdıñı maḥzûn*
 Güle olur n'olur yoḥsa aḥir gerdiş-i gerdün
 Gelir bir dem ki alur hâr elinden dâdıñ ey bülbül

V

'Aceb bir kerre maḥmûr olmadıñ câm-ı nedâmetden
 Güzer nâ-mümkün oldu saña küy-ı istikâmetden
 Alınmaz dâmeniñ **Nâbî** gibi dest-i melâmetden
 Çekil sen daḥi küy-ı derde gül-zâr-ı sa'âdetden*
Bahâyî-veş çekildi 'ışk ile çün adıñ ey bülbül

* IV/3 dil-i pür-şâdıñı: dil-i pür-şevküñi NBD.

* V/4 gül-zâr-ı sa'âdetden: gül-zâr-ı selâmetden NBD.

196*

Sâbit*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Ṭurra-i nev-beste kim ḥüsnün muḡanna' gösterir
Bir Firengi Ç̣ini der-şeklin müberḡa' gösterir*
- 2 Nergesiñ maḡṃuri-i ç̣işmi görüp gül-zârda
Lâleler bâd ile bir cām-ı muraşsa' gösterir*
- 3 Ç̣âr-ı ṭâḡ-ı iltifat-ı yârdan düşmüş gönül
Çehre-i zerdim o mecrûḡa muşamma' gösterir
- 4 Şem'-i meclis şevḡ-i ruḡsârıñla ṭâc-ı zer giyüp
Kendüyi sulḡân-ı iḡlîm-i Muşa'sa' gösterir
- 5 Bâḡ-ı nazma Şâbitâ reşḡ-i beyânım şü virüp
Hem muvaşşaḡ hem muraşsa' hem muşanna' gösterir

* 196 422b.

* **Bosnalı Alaeddin Sâbit:** XVII. asrın sonları XVIII. asrın başlarında mesnevi alanında eserler vermiş değerli bir Divan şairidir. Asıl adı Alaeddin Ali'dir. Bosna vilayetinin Uzıca kasabasında doğmuştur. Sabit, bir taraftan alışılmamış Arapça ve Farsça kelimeleri mısralarına işlemiş bir taraftan da şiirde halk söyleyişlerine yer vermekte büyük cömertlik göstermiştir. Bu kullanım Türk Halk dilinin ve edebiyatının varlığını münevverlere hissettirmesinden doğan bir Mahallileşme temayülünün başlangıcı olmuştur.

Gazelleri, tarih manzumeleri, kasideleri, bilhassa Miraciyye ve Ramazaniyye kasideleriyle takdir ve alaka görmesine rağmen, Sabit, daha çok muvaffak bir mesnevi şairidir. Mesnevilerinin en kuvvetlisi Zafername'dir. Bu esere Gazaname ve Selimname de denilmiştir. Şairin bitmemiş diğer mesnevisi Edhem ü Hümâ'dır. Fakat onun diğer mesnevileri Türk Edebiyatında için için gelişen, gizli ve yerli bir romantizmin tipik örnekleridir. Sabit'in, Derename, Amr-i Leys adlı mesnevileri de vardır (Banarlı, 2001: 677-679).

* 1b Bir Firengi Ç̣ini der-şeklin müberḡa' gösterir: Bir firengî ç̣inidür şekl-i müberḡa' gösterir BASD.

* 2b bâd ile: pür- badeyle BASD.

197*

Nâbî*

Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün

- 1 Ne dâde-i maḥlûka ne sîm ü zere minnet
Dîvân-ı ezelde yazılan deftere minnet
- 2 Kaṭ' itmişüz ümmîd-i 'aṭâyâ-yı felekden
İḥsân-ı ḥüdâvend-i cihân-pervere minnet
- 3 Pâyında bulur şaydını 'Anḳâ-yı tevekkül
İtmez heves-i şayd ile bâl ü pere minnet
- 4 Maḳşûdları fethidir ḳal'a-i dildür*
İtmez şeh-i iḳlîm-i fenâ leşkere minnet
- 5 Ümmîd-i nevâl aşldan it fer'den itme
Âteş var iken eyleme ḥâkistere minnet
- 6 Âyinedeki 'aksine nâz eyleyen âfet
Bir haftada eyler iki berbere minnet*
- 7 Ol bî-ser ü bî-pâya ḥased kim seferinde
Ne pâye ider lâbe ne eyler sere minnet
- 8 Mestân-ı ser-endâzı ḳomaz atmaga **Nâbî***
Zevḳ-i gül için faḳr u fenâ-efsere minnet*

* 197 423a.

* **Nâbî**: bk. s. 125.

* 4a fethidir ḳal'a-i dildür: feth-i der-i ḳal'a-i dildür NBD.

* 6a iki berbere minnet: iki kez berbere minnet NBD.

* 8a atmaga: itmege NBD.

* 8b Zevḳ-i gül için faḳr u fenâ-efsere minnet: Zevḳ-i küleh-i faḳr u fenâ-efsere minnet NBD.

198*

Ġazel-i Vāşıf*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Fıkr-i la'l-i yār ile mestāne kim gönlümdür ol
Bāde-i şevk ile pür peymāne kim gönlümdür ol
- 2 Gāh şikeste gāh hārāb olur gehī eyler hārāb
Hem kadeh hem bāde hem peymāne kim gönlümdür ol
- 3 Ġayr ile mi süzdigin gördükce cânlar reşk ile*
Süz-ı Ġayretle kebāb küstāne kim gönlümdür ol
- 4 Var mı benden Ġayrı boynu baĠlu bir bendiñ diyü
Zülfün arayup tarayan şāne kim gönlümdür ol
- 5 Zāhirā baĠsañ benim ile ma'nevī dil-dār ile
Āşinā tavrında bir bīĠāne kim gönlümdür ol
- 6 İltifāt-ı şohbet ü luĠf-ı sitem-āmiz ile
Şüret-i ma'müride vīrāne kim gönlümdür ol
- 7 NaĠş-ı hülyā-yı vişāl ile perī-peykerleriñ
Milk-i Çin-i tende mīnāhāne kim gönlümdür ol
- 8 Bend olaldan perçem-i müşĠin-i tār-ı dil-bere
Ġaydıdan āzāde-ser dīvāne kim gönlümdür ol
- 9 **Vāşıfā** ümmīd-i teşrif-i hayāl-i yār ile
Bir müferreĠ tarĠ-ı nev kāşāne kim gönlümdür ol

* 198 424a.

* **Enderunlu Vāşıf**: bk. s. 148.

* 3a süzdigin: gördüğün, cânlar: çatlar EVD.

199*

Ġazel-i Şābit* Tahmīs-i Hilmī*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

I

‘Āşıkam ‘āşık saña ey āfet-i cān bilmiş ol
 Eyerim şimden girü aḥvālim i‘lān bilmiş ol
 Olmadı ketm itmege bu sırr-ı imkān bilmiş ol
 Dilde dāğ-ı ḥasretiñ oldı nümāyān bilmiş ol
 Tā-be-key ‘ışkın idem sīnemde pūnhān bilmiş ol

II

Fikr-i zūlfūñle gönül zūnnār-ı bend-i ‘ışk olur*
 Gerden-i ĩmāna her müyīñ kemend-i ‘ışk olur
 Perahmenler daḥi senden bahr-i mend-i ‘ışk olur
 Rūḥ-ı ‘Īsā görse rūyīñ müstemend-i ‘ışk olur
 Ey büt-i kāfir-nijād-ı nā-Müslimān bilmiş ol

III

Bilmediñ gitdi ḥulūş-ı çāker-i dirīneyi*
 Şarf iderken yoluña eşkim gibi naḫdīneyi
 Seng-i cevır ile şikest itdiñ dil-i bī-gīneyi
 Ānda ‘aksiñ görmek için böyle bir āyīneyi
 Çok arar bulamazsın ey āşüb-ı devrān bilmiş ol

* 199 425a.

* **Bosnalı Alaeddin Sābit:** bk. s. 265.* **Hilmī:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Hilmī mahlasını kullanan 11, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise Hilmī mahlasını kullanan birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Hilmī’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

* II/1 olur: ol BASD.

* III/1 gitdi, dirīneyi: gitdün, dirīneñi BASD.

IV

Tāze ‘āşıklarını üftâdeler bulduñsa sen*
 Ānlar ile var şalın ey sevdiğim şağ u esen
 İsteriseñ gerden-i ağyāre it zülfüñ resen
 Nağd-i cānı şimdi bir şūha virüp farz-ı ḥasen
 Biz de peydā eyledik bir tāze cānān bilmiş ol

V

Her kime mihr u vefā eylerseñ it şimden girü
 Sen beni hicr-i āşinā eylerseñ it şimden girü
 Var-ı **Hilmī** mübtelā eylerseñ it şimden girü
 Kañkısın vaşla sezā eylerseñ it şimden girü
 Fāriğ oldı **Şābit**-i āşufte-sāmān bilmiş ol

200*

Rif’at Baba*

Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün

- 1 Tır-i müjgānıñ şehīd-i ‘ışka kına kına at
 Hañçer-i ğamzıñ çeküp luṭf-ı koçum kırbāna at
- 2 Çok tehī şunduñ bize şahbā-yı sāķı luṭf idüp
 Ḥamr-ı la’līñ ḥürmetiçün bir tolu peymāne at
- 3 Şeh-süvārım dil-i rikābıñda piyāde yürüsün
 Sen de rüḥım sür bu bār-ı ḥānede ferzāna at
- 4 Ğonca-veş ser-beste kıлма gel açıl sen gül gibi
 Bülbül-āsā zār-ı hicrānı dil-i süzāna at

* IV/1 ‘āşıklarını: hem-demler yeñi BASD.

* 200 426a.

* **Rif’at**: bk. s. 86.

- 5 Şem‘-i ruḥsārīnda yansun cān u dil pervāne-veṣ
Dāğ-ı dil-süz-ı şirārı sīne-i sūzāna at
- 6 Giryeden ağırmason çişmiñ diseñ Ya‘ķüb-veṣ
Ol dem-i Ken‘ānı ey dil külbe-i aḫzāna at
- 7 Seniñ dil olmaya tek ķaşı kemānım saḫt-ı rū
Seng-i nāzı sīneye tīr-i nigāhı cāna at
- 8 Hāne-i dil söyle vīrān cān-ı sūzān-ḫāl ḫarāb
Sehm-i ğamzıñ ğāh ḫarābe ğāhi gel vīrāna at
- 9 Künc-i vaḫdetde şeh olmaķ isterseñ ey dil eger
Māsivāyı terk idüp dünyā ğamın yabana at
- 10 Müşteri ol sen bir at bāzāra var vir ķol ķola
Alda olma tal‘at-ı tāc-ı seriñ eyvāna at
- 11 Sür tolu dizgin semend-i ṭab‘-ı bī-bāġānesin
‘Arṣa-i tenzīre **Rif‘at** bir ğazel meydāna at

201*

Hāşim* Müseddes

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

I

Bilinmez şanup itme ğayrılarla ‘ahd u peymānı
Ṭuyulmaz nesne olmaz her ne deñlü olsa tenhānı

* 201 427a.

* **Hāşim**: Maraş’ta doğan Kalenderzāde’den ders gören Hāşim, devrinin bilgin şairlerindedir. Hafız Ali Efendi İlmî Eserler Kütüphanesi 291 numaralı yazma mecmuamızda, Hāşim mahlâslı bir müseddes bulunmaktadır. Çalışmasını yürüttüğümüz mecmuanın çoğunlukla Maraşlı şairleri ihtiva etmesi, Hāşim mahlâslı bu müseddesin Maraşlı Hāşim’e ait olabileceği kanaatini güçlendirmiştir (Alıcı, 2004: 58).

Meşeldür gözlüye yok gizlü dirler cānımıñ cānı
 Kerem kıl göz göre kılma raķıbe luş u iřsānı
 Dime ađyāra luş itsem nihānı kim tıyar anı
 Olur çün ez-nihānı ‘āřıķa ilham-ı Rabbānı

II

Lebiñi dişleyüp řařd-ı iřāret itme ađyāra
 Acıtma cānımı gel ĥurde geçme bu dil-i zāra
 Göz ucu ile beni ġamz itme ey gül ĥas u ĥāra
 şanup bu bendeñi gel ġayr ile başlama bāzāra
 Dime ađyāra luş itsem nihānı kim tıyar anı
 Olur çün ez-nihānı ‘āřıķa ilham-ı Rabbānı

III

Alup řatmaķdurur ‘uřřāķı her dem ĥāřılı kārıñ
 Ķurupsun çün raķıb ile varup maĥfıce bāzārıñ
 řehādet eyler iken durmayup evzā‘ı eřvārıñ
 Ĥabı̄bim fā‘ide itmez seniñ hem bize inkārıñ
 Dime ađyāra luş itsem nihānı kim tıyar anı
 Olur çün ez-nihānı ‘āřıķa ilham-ı Rabbānı

IV

Ola şanma řaķın ‘uřřāķı senden ey şanem ġāfil
 Tıyulmaz añlayup uyma raķıb-i dıve hem mā‘il
 Egerçi dürlü dürlü perde ařmaķ řoñra hep ķābil
 Velākin ‘āřıķız olmaz bize kevn ü mekān ĥā‘il
 Dime ađyāra luş itsem nihānı kim tıyar anı
 Olur çün ez-nihānı ‘āřıķa ilham-ı Rabbānı

V

Eliñ yüze tıutup açmazdan ađyāra vefā itme
 El altından eyle luşuf bize cevr ü cefā itme
 Bu yüzden **Hāřim**-i miskıne sultānım ezā itme

Ṭuyulmaz şanma meylîñ ğayra yañlıştır ḥaṭâ itme
 Dime ağyâra luṭf itsem nihâñî kim ṭuyar anı
 Olur çün ez-nihâñî ‘âşıka ilham-ı Rabbâñî

202*

Ġazel-i Şem‘î* Taḥmîs-i Bâdî*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

I

Râziyam her ne kılsa baña serv-i semenim
 Tîĝ-i cevri ile şad pâre iderse bedenim
 Rûz u şeb zülf ü ruḥı fikri iken her süḥanım
 Çâşd idermiş beni öldürmege ol sîm-i tenim
 Varayım yalvarayım boynuma taḫup kefenim

II

Râh-ı ‘ışkında o mâhîñ yüzümi ḥâk ideyim
 Ceḥd idüp menzilimi ğün gibi eflâk ideyim
 Zihri-hicrâna daḫi şabr ile tiryak ideyim
 Ḥulle-i cennet olursa çekeyim çâk ideyim
 Dem-i vuşlatda baña hâ’il olan pîrâhenim

III

Uymasaydı o melek dîv-i raḫîbiñ sözine
 ‘Ādet idinmez idi cevri cefâyi özine
 Baḫmalıdan beri ben zâr u nazârîñ yüzine
 Ṭuymaya girsem eger mûr-ı za‘îfiñ gözine
 Ey Süleymân-ı zamân şöyle ḥayâl oldı tenim

* 202 428b.

* **Şem‘î**: bk. s. 73.

* **Bâdî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Bâdî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Bâdî mahlasını kullanan 1 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Bâdî tespit edilememiştir.

IV

Gele ben hasta-i hicriñle yiter zâr eyle
 Hey tabîbim yiridir luğ ile tîmâr eyle
 Dil-berâ dâr-ı fenâda bir eyü kâr eyle
 Tek beni zülf ü dil âvîziñe ber-dâr eyle
 Çekeyim pâdişâhım kendi elimle resenim

V

Düşeliden beri dil **Bâdî** o mihr-i felege
 Fenn-i 'ışkında baña şevk ile geldi melege
 Derd ü miñnet beni her dem niçe bir bende çeke
Şem'iyem gûşe-i meyhâneyi virmem felege
 Gülşen-i bâğ-ı cinândan baña yigdir vaçanım

203**

Pîr Sultân Abdal*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Serime bir sevdâ geldi Hâk Muhammed 'Alîden berli
 Yandı vücūdım kül oldı Kâlû Belâden berli
- 2 'Alî Fâtıma Kânberdür arka virdigim anlardır*
 Sevdigim On İki İmâmdır elest güninden berli*

* 203 429b.

* Bu şiir, Sadeddin Nüzhet Ergün'ün hazırladığı Hatâyî Divanı Şah İsmail Safevî Edebî Hayatı ve Nefesleri adlı eserde yer almaktadır. Şiir, söz konusu eserde Hatayî'ye aitken mecmuamızda Pîr Sultan Abdal'a aittir.

* **Pîr Sultân Abdal:** Şairin doğum ve ölüm tarihi ve hakiki hayatını açık bir şekilde bilinmiyor. Ancak Sivas havalisinde, Şah İsmail'e bağlı kızılbaş zümreleri arasında yetiştiğini düşündürüyor. Menkıbeye ve kızının ağzından söylenen ağıta göre Sivas'ta idam edilerek öldürülmüştür. Onun şiirlerinde zengin halk söyleyişleri, Sivas çevresine ait coğrafya isimleri ve günün tarihi hadiselerinde çizgiler vardır. Pîr Sultan'ın şiirlerinde Alî'ye velilelere bağlanış hayli mübalağalıdır ve imandan ziyade bir iddia çeşnisi taşır (Banarlı, 2001: 625-626).

* 2a arka virdigim anlardır: hırka tutunur önleri HTD.

* 2b elest güninden berli: atası pîrimden berü HTD.

- 3 H̄asanı H̄üseyni sevdim ikr̄arımı anlara virdim
K̄āfirīn putını kırdım H̄alīlū'r-Raḥmāndan berli
- 4 İmām Zeynelīn yolları açılmış gönca gülleri
İmām Bākır dīn serveri severim o āndan berli*
- 5 Muḥammed dünyāya geldi nūri ile 'ālem ṭoldı
H̄ocam imām Ca'fer oldı oḡuram Ḳur'āndan berli
- 6 Mürşidim Mūsā-i Kāzım 'Alī Rızāya niyāzım*
Ḳolumda esīrim bāzım olarım zamāndan berli*
- 7 Taḳīden etek ṭutmuşam Naḳīniñ sırrına yitmişem
'Askerīden mey içmişem ser-ḡoşım zamāndan berli
- 8 Bu kārīn bendi boşandı indi tūrāba dōşendi*
Mihdīden ḳılınc ḳuşandım çalarım zamāndan berli*
- 9 **Pīr Sultānım** H̄aḳḳa yalvar sevdiğimdir 'Alī server*
Su'al iderseniz erler gelürem dīvāndan berli

* 4b o āndan berli: soyundan berü HTD.

* 6a mürşidim: musahibim HTD.

* 6b esīrim bāzım olarım: şahinim bazım beslerim HTD.

* 8a bu kārīn: ikrarın HTD.

* 8b çalarım: bilürem HTD.

* 9a Pīr Sultānım: Şah Hatāyīm HTD.

204**

Teslīm Abdāl*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ūlün

I

Eger ihlâş-ı t̄alib iseñ toğrı gel ceme
 Mü'miniñ göñlünde gümân gerekmez
 Sil süpür albiñ evin pāk eyle
 Mü'miniñ 'aynında uman gerekmez

II

Murabb-ı muşāhib ĩmānım dīnim
 Rehberle mürşide cesedde cānım
 Bir gerçek ere anup anıñ
 Öñi yahşı şöñu yaman gerekmez

III

Rehber ĩmānım yolda bir kişi
 Anıñ danışıkda yoğimiş işi
 İki bir sine yatmayan kişi
 Anıñ götürdigi ĩmān gerekmez

IV

Toğrı söyleyeni şanma ki düşman
 Fā'ide kılmazimiş şöñ demde piřmān
 Toğrı yüri alıp yolundan şaşma
 Er yüki gevherdir şaman gerekmez

* 204 430b.

* Bu şiir, İsmail Özmen'in Teslim Abdal Hayatı ve Şiirleri adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Teslīm Abdal:** <http://www.turkedebiyatisimlersonzlugu.com> internet adresinde Teslīm Abdal mahlasını kullanan 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Teslīm Abdal'ın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

V

Teslīm Abdāl biz de yandık bu derde
 Münkir şūfilerden çıkmıyor perde
 Bağdıñ bir loğma geldi bir yirde
 Şor aşlın Çīn ise yimek gerekmez

205*

Şānī*

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Meni ey ruħları gül bülbül-i şeydā sen idipsin
 Meni ey lebleri mül tūṭī-i gūya sen idipsin
- 2 Baña bir nāz ile bağdıñ meni āteşlere yağdıñ*
 Meni tağlara bırağdıñ meni şeydā sen idipsin*
- 3 Meni ilimden ayırdıñ dilediñ ya‘ni kayırdıñ*
 Meni ‘ālemlere tıyurdiñ meni rüsvā sen idipsin
- 4 Meni bīmār iden misin ğamıñla zār iden misin*
 Yine tīmār iden misin meni ihyā sen idipsin
- 5 Dil-i bīmārımı emle meni öldürme bu hemle
 Elem u miñnet-i ğamla meni bīmār sen idipsin*

* 205 431b.

* **Şānī**: bk. s. 256.

* 2a āteşlere: ‘aşk odına ŞN.

* 2b şeydā: tenhā ŞD.

* 3a ya‘ni: tıĝı ŞD.

* 4a iden misin: idenümsin ŞD.

* 5b meni bīmār: dil-i perdā ŞD.

- 6 Neden ey şem‘i meṭāli‘ kamu ‘ālemlere şāyi‘*
Sen iken kevkeb-i ṭāli‘ seni ihfā sen idipsin*
- 7 Neden ey ḥayy u tūvāna kimini ‘ālim-i dānā*
Kimini ‘ārif-i bīnā kimin a‘mā sen idipsin
- 8 Meni unutma vefādan kerem-i luṭf u ‘aṭādan
Ölürem şoñra cefādan işim eyvā sen idipsin
- 9 Men idim Şānī-i bī-ḡam kamu esrārīña maḥrem
Meni bilmezdi her ādem meni ifşā sen idipsin*

206*

Müşterek Gazel Rāmī* vü Vecdī*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Olmayup dil-beste-i pīrāye-i bāḡ-ı İrem
‘Āḫībet mihmān-ı kāfir-ḫāne olduñ ey şanem

* 6a meṭāli‘: muṭāli‘ ŞD.

* 6b kevkeb-i ṭāli‘: gün gibi ṭali‘ ŞD.

* 7a neden ey ḥayy u tūvāna: kılduñ ey ḥayy-ı tevānā ŞD.

* 9b her: bir ŞD.

* 206 432b.

* **Rāmī**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Rāmī mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise Rāmī mahlasını kullanan 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Rāmī’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.* **Vecdī**: Doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen şairin, doğum yerinin İstanbul olduğu düşünülmektedir. Şairin asıl adı Abdulbâki’dir. Divan-ı Hümayunda başarılı kâtiplere uygun birer mahlas verme geleneğine uyularak Abdulbaki’ye de, “Vecdī” mahlası verilmiştir. Bir iftira sonucu, Bursalı Esfîri Mehmed Efendi’den alınan fetva ile 1661 yılının Ramazan ayında idam edilmişlerdir. Vecdī’nin tek eseri, Divançe’sidir. Divançenin yazma nüshası otuz dokuzdur tanedir. Vecdī, Divan Edebiyatının önde gelen şairlerinden değildir. Ancak, akıcı ve sade gazelleriyle Vecdī, bazı tezkire ve edebiyat tarihlerinde adı unutulmamış, sevilmiş ikinci derecede bir şairdir. Şiirlerinde de Sebki Hindî akımının etkilerini görmek mümkündür (Mermer, 2002: 3-29).

- 2 Eyledi 'ışkıñ meni āhır muķīm-i mey-kede
Sübħa-i zühd-i vera'dan n'ola zünnār eylesem
- 3 Deşt-i şahrâ-yı cünunı keşt iderdi ser-te-ser
Urmasaydı yâr-ı aqla kayd-ı zülf-i ħam-be-ħam*
- 4 Neşve-dâr-ı bâde-i gül-reng-i 'ışķ-ı dil-beriz
Ne şarâb-ı erguvân lâzım bize ne câm-ı Cem
- 5 Güşîña alma dil **Vecdîniñ** efğânın yine
Pendiñi güş eylemez **Râmî** seniñ ol ğonca-fem

207*

Nizâmî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Bâğ-ı cennetdir cemâl-i cân-fezâsı Yūsufuñ
Şubħ-ı devletdir vişâl-i dil-güşâsı Yūsufuñ
- 2 Gülşen-i cennet hevâsına nazâr itmez ğoñül
İreliden cân meşâmına hevâsı Yūsufuñ*
- 3 Mışr-ı ğamda ħüzn-i Ya'ķüb ile olsun mübtelâ
Her ki bu ħüsn ile olmaz mübtelâsı Yūsufuñ

* 3b yâr-ı aqla: pây-i 'aqla VCD.

* 207 433a.

* **Karamanlı Nizâmî**: Kaynaklarda Nizâmî-i Karamanî diye de geçen şair Konya'da doğmuştur. 1435-1440 yılları arasında doğduğu sanılmaktadır. İstanbul'a yolculuğu sırasında ölmüştür (1465-1473). Türkçe, Arapça ve Farsça şiir söyleme kudretine sahip olan Nizâmî Farsça'yı çok iyi bilmektedir. Bilinen tek eseri Divan'ıdır (Savran, 1996: 1-2).

* 2b cân: kim NZD.

- 4 ‘İşkî yolunda Zelîhâ gibi ‘âşık olana*
Yig gelür mihr ü vefâsından cefâsı Yūsufuñ
- 5 Bulmaz idi tâc u devlet taht u bahtıñ yüzini*
Gerd-i rāhı olmasa kuhl ü cilâsı Yūsufuñ
- 6 Ey Nizāmî cān u dilden yāri ol yād eyleme*
Olmaq isterseñ hevâsı âşinâsı Yūsufuñ

208*

Su’âlî*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

I

Yine naqqâş-ı ezel naqq-ı ruhıñ sâde qodı
Yüzüne karşı gönül mürğını feryâda qodı
Seni cān gülşenine servi-veş âzâde qodı
Beni gözyaşı gibi bir ulu deryâda qodı
Kimini sevdi Hüdâ kimini sevdâda qodı
Gül-i ârâyış idüp bülbüli gavgâda qodı

II

N’ola ağlarsa gözüm gül gibi sen gül şanemâ
Yiridir bülbül-i dil eylese gülğul şanemâ
Ola bezmiñde gözüm sāğar-ı pür-mül şanemâ
Seni gül kıldı beni sen güle bülbül şanemâ

* 4a ‘âşık: şâdıq NZD.

* 5a bulmaz: görmez NZD.

* 6a yāri ol: yād olup NZD.

* 208 433b.

* **Su’âlî:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Su’âlî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Su’âlî mahlasını kullanan 2 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Su’âlî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Kimini sevdi Hüdā kimini sevdāda odı
Gül-i ārāyiř idüp bŭlbŭli avāda odı

III

İřiiñ yaşlanuban ŭn iderim derd ile zār
şaınubam ki zarar eylesesŭn sen gŭle hār
Diheniñ fikr ile oldı cihān başıma tār
Saña gŭlmek řanemā alama oldı baña kār
Kimini sevdi Hüdā kimini sevdāda odı
Gül-i ārāyiř idüp bŭlbŭli avāda odı

IV

N'ola yoluñda ekersem elem ũ derd ũ amı
Dŭnyāda kimse mi vardır ekmeyen bu ele mi
Bilesin zev u řafāda sŭresin işbu demi
Kim ezel kātibi bu resme ekŭpdŭr alemi
Kimini sevdi Hüdā kimini sevdāda odı
Gül-i ārāyiř idüp bŭlbŭli avāda odı

V

Görel i sen gŭli dīdem gibi an oldı yŭrek
Göge bir bir dikilŭr āh u fiānımla direk
Nazar it hāl-i **Su'ālī**ye gel ey atı yŭrek
Beni alatma didim didi o dil-ber gŭlerek
Kimini sevdi Hüdā kimini sevdāda odı
Gül-i ārāyiř idüp bŭlbŭli avāda odı

209*

Rûhî-i Bağdâdî*

- 1 İl bendine gülerler
Bu ne şekil söz dirler
- 2 Derde dermân bulurlar
Allâh Allâh diyerek

210*

'Aydî Baba*

Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün

- 1 Eflâka çıkardıñ yine efgânımı yâ Rab
İtdiñ tolu kıan dîde-i giryânımı yâ Rab
- 2 Bu sînemi çâk itsem 'aceb mi ki gözümdeñ*
Dür eylediñ o serv-i hırâmânımı yâ Rab
- 3 Âteşlere pervâne gibi yandı bu cânım
Bî-şu'le görüp şem'-i şebistânımı yâ Rab
- 4 Ya'kûb şıfat gönlümi beytü'l-ğazen itdiñ
Câha bırakup Yûsuf-ı Ken'anımı yâ Rab
- 5 Bülbül gibi feryâdımı nâdâna tıyurdıñ
Pejmürde bulup bâğ ile bostânımı yâ Rab

* 209 435a.

* **Rûhî-i Bağdâdî**: bk. s. 125.

* 210 435a.

* **Aydî Baba Ayntabî**: bk. s. 222.

* 2a gözümdeñ: kederimden AYBD.

- 6 Ḥayfâ didiler ḥâl-i perişânıma yâ Rab
Gördükde benim çâk-i giribânımı yâ Rab
- 7 ‘Aydî niçe bir şabr ide bu derd-i firâka
Derd icre yitişdir yine dermânımı yâ Rab

211*

Muḥarremiyye ‘Aydî Baba*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Vaḳt-i mâtemdir bu mâh ey zümre-i vâlâ Ḥüseyñ
Çün şehîd oldı bu ayda dil-ber-i ra‘nâ Ḥüseyñ*
- 2 İçdiler cām-ı şehâdet bir bir evlâd-ı ‘Alî
Şaff-ı a‘dâ icre tenhâ ḳalmadı illâ Ḥüseyñ
- 3 Ḳurratü’l-‘ayn-ı Nebî ya‘ni risâlet seyyidi
Fâṭıma feryâd ider kim âh u väveylâ Ḥüseyñ
- 4 Hem ‘Aliyye’l-Murtażâ ol reh-nümâ-yı ehl-i ‘ışḳ
Eşḳ-i bârân oldı bu mâtem ḳulüb nâlâ Ḥüseyñ*
- 5 ‘Alemin faḫri Muḥammed Mustafâ bu mâteme
Ḳıldı girye dökdi gözden lü‘lü ü lâlâ Ḥüseyñ
- 6 Kerbelâda saçdı ḳanım bir bölük gümrâhiler
Bilmediler ḳadriñi ey rütbe-i vâlâ Ḥüseyñ

* 211 435b.

* **Aydî Baba Ayntabî**: bk. s. 222.

* 2b dil-ber-i ra‘nâ: ḳadi bâlâ AYBD.

* 4b eşḳ-i bârân: eşḳbâr, ḳulüb: kılup AYBD.

- 7 Rûz u şeb feryâd iderse ‘Aydîyi ‘ayb eylemeñ
İns u cin hayli melâ’ik zâr ider hâlâ Hüseyn

212*

‘Aydî Baba ‘Ayntâbî* Goft

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Bizi kôrçutma tāmūnîñ ‘azâbından emân vâ‘iz
Hudânîñ rahmetin yâd it olalım şādumân vâ‘iz
- 2 Bu halkıñ her birin bir sözle tekfîr eylediñ geçdiñ
Hemân sen kaldıñ etbâ‘ınla kaç ehl-i İmân vâ‘iz
- 3 Kıyâmet kopardı zan ile görüp miskîn cemâ‘atler
Urunca kürsiye şiddetle mişl ü kahrımân vâ‘iz
- 4 Meger Tāmū derūnında nihân olmuşken ağzında
İdince şayhayı halka ‘ayân olur duman vâ‘iz
- 5 Şular kim dūzağa habs eylediñ sen sedd u köpr ile*
Cinân ehli çıkarlarsa olur hâliñ yaman vâ‘iz
- 6 Bu ‘âlem harmanından dānesin cem‘ eylediñ ‘âkîl
Di sîr-i kavm iken ekl eylesünler mi şaman vâ‘iz*
- 7 Eger pendîñ mü’essir fehmi olursa kendüñe nuşh it
Nüfûsîñ halka şarf itme zamân âhir zamân vâ‘iz

* 212 436b.

* **Aydî Baba Ayntabî**: bk. s. 222.

* 5a sedd u köpr ile: pey-derpey AYBD.

* 6b sîr-i kavm: sîr-i fum AYBD.

- 8 Oķu “Lāyenfa‘u mālūn benūn” āyātını fehm it
Dile Hāķdan zihī ķalb-i selīmi bī-gümān vā‘iz*
- 9 Benim ķalb-i selīmim var diyü da‘vā ķılarsıñ hem
Göz ucu ile nisālardan ‘aṭāyālar uman vā‘iz
- 10 Ṭarīķ-i ‘ıŝķı vaŝ itdim ķabūlīñse tenezzül ķıl
Ve ger i‘rāz iderseñ ķürsīden inme hemān vā‘iz
- 11 Necāt isterseñ ‘Aydī gibi dāreynīñ ‘azābından
Ṭutagör dāmen-i pīri odur dāru‘l-emān vā‘iz

213*

Medḥ-i Resūl Goft ‘Aydī Baba*

Mef‘ūlü/Mefā‘īlü/Mefā‘īlü/Fe‘ūlūn

- 1 Ey māh-ı zekā’ nur-ı celībīn Muḥammed*
Vey sūnbül-i ve‘l-leyli ‘azīreyn Muḥammed*
- 2 Ey lebleri deryā-yı ḥayāt dıŝleri lū’lū’
Vey ḥulķu ‘ulā mevc-i biḥāreyn Muḥammed
- 3 Ey bürc-i nūbevvet güneŝi vech-i mūnevver
Vey cāzib-i dil ed‘ac-ı ‘ayneyn Muḥammed
- 4 Bir derde devā her sūḥanı çıŝm-i ‘alīle*
Ey küḥl ü cilā ḥāk-i ķudūmeyn Muḥammed

* 8b Hāķdan: Hāķtan AYBD.

* 213 437b.

* **Aydī Baba Ayntabī**: bk. s. 222.

* 1a nur-ı celībīn: nur-ı Cebiyneyn AYBD.

* 1b ‘azīreyn: gadireyn AYBD.

* 4a bir: bin AYBD.

- 5 Hāmd ādlū livā tāc-ı lī‘amrūkle müşerref
Ey şāh-ı rusūl şāfi‘-i kevneyn Muḥammed
- 6 Bāṭında kudūmıña şeref buldı dü-‘ālem
Zāhirde şerīf oldı bilādeyn Muḥammed
- 7 Ey şems u ḥaḳīḳat tale‘a’l-bürcü muṭahher
Vey nesl u Ḥalīl u ibn-i Zebīḥayn Muḥammed
- 8 Levlāke ḥaber virdi ki sensiñ ebu’l-ervāḥ
Ey bā‘iş u ḥilḳiyyet-i dāreyn Muḥammed
- 9 Şaḳḳu’l-ḳameriñ sırrına şāhid geḳinürler
Ḥürşid-i cemāl üzre hilāleyn Muḥammed
- 10 Tā ḳurb-ı ev ednāyı temāşāya gidensiñ
Ṭay ile geḳüp ḳābe vü ḳavseyn Muḥammed
- 11 ‘Aydī ḳuluñı ‘ayd-ı vişāliñle sevindir
Ümmetlere iḥsān iden ‘aydeyni Muḥammed

214*

‘Ayntābī Ḥâfız*

Mefā‘îlün/Mefā‘îlün/Mefā‘îlün/Mefā‘îlün

I

Niyāz u nāz ile yüz ṭutmışam derbān seniñ yā Rab
Za‘îf-i bî-nevā ḳaldım meded dīvān seniñ yā Rab
İrişdir zulmete düşdüm meh-i tābān seniñ yā Rab

* 214 439a.

* ‘Ayntābī Ḥâfız: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Ḥâfız mahlasını kullanan birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Ḥâfız’ın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Gedâyım kapuña geldim yine ihsân seniñ yâ Rab
 İlâhî ‘abd u ‘âciz kuluñam fermân seniñ yâ Rab
 ‘Înâyet kııl devâsız derdime dermân seniñ yâ Rab

II

Yidimde hüccet-i lâneķnaţū min raḥmet-i Ḥaķķı
 Fenâdan el çeküp terk eyleyenler ‘uzlet-i Ḥaķķı
 Nişîñ-i gūşe-i vaḥdet olanlar ‘izzet-i Ḥaķķı
 Ḥuşūşa ol emîr-i kuţb u ‘âlem himmet-i Ḥaķķı
 İlâhî ‘abd u ‘âciz kuluñam fermân seniñ yâ Rab
 ‘Înâyet kııl devâsız derdime dermân seniñ yâ Rab

III

Yiter bu nâliş-i zârım keremler kânısın ey Ḥaķ
 Ne deñlü mücrimsem de kerem kııl luţfıñ ile baķ
 Ya bellü bir murâd eyle ya bellü hicr odına yaķ
 Şehâ etmim lenâ bi’l-ḥayri fâḥküm beynenâ bi’l-Ḥaķ
 İlâhî ‘abd u ‘âciz kuluñam fermân seniñ yâ Rab
 ‘Înâyet kııl devâsız derdime dermân seniñ yâ Rab

IV

Ḳarardı cürm-i ‘işıyân ile rüyım ḳalmadı tabım
 Sefehler zümresinde ḳaldım anlar oldı aḥbâbım
 Yitirdim râḥat-ı endîşeden hiç gelmiyor ḥ’âbım
 Aķıdup ‘arzuḥâli eylerim bu eşk-i ḥünâbım
 İlâhî ‘abd u ‘âciz kuluñam fermân seniñ yâ Rab
 ‘Înâyet kııl devâsız derdime dermân seniñ yâ Rab

V

Enîsim yoķ re’ÿisim yoķ kime ḥâlim idim tibyân
 Dilimden ḥüd’a endîşe gidüp ḥoş olmadım bir ân
 Benim bu müşkil aḥvâlim saña ma’lûmdur rây-ı Yezdân
 İşiñ ḳaldı tevekkül bâbına ey **Ḥâfız**-ı Ḳur’ân

İlâhî ‘abd u ‘âciz kuluñam fermân seniñ yâ Rab
 ‘İnâyet kıl devâsız derdime dermân seniñ yâ Rab

215*

Hâfız-ı Mar‘aşî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

I

Ey gezen gâfil nedir zâtındaki esrârı bil
 ‘Ârif ol ‘ilme’l-yaķın envâr-ı vech-i yârı bil
 Gel Hâlîl ol nâr-ı ‘ışķa cân atup gül-zârı bil
 Maħv-ı şarfa baş ķadem meydâna gir kim varı bil*
 Mazhâr-ı esrâr-ı hikmet seyyid-i serdârı bil
 Sâhib-i şimşîr-i ķudret Hâydar-ı Kerrârı bil

II

Ķaťresin gir ‘ışķa kim deryâ-yı ‘ummân olasın
 Zerresin ir kâna la‘l-i nâb-ı mercân olasın
 Maħrem-i ħalvet-serây-ı ħâş-ı merdân olasın
 İster iseñ sen sezâ-yı ħ‘ân-ı iĥsân olasın
 Mazhâr-ı esrâr-ı hikmet seyyid-i serdârı bil
 Sâhib-i şimşîr-i ķudret Hâydar-ı Kerrârı bil

III

Âdem ol bil sen seni kim cümleden âdem şeref
 Gevher-i dür-dâne âdem çünki bu ‘âlem şadef*
 Aĥsen-i şüretle geldi zâta çün Âdem ħalef*

* 215 440b.

* Hamamcızâde Hâfız-ı Mar‘aşî: bk. s. 131.

* I/4 maħv-ı şarfa: maħv şarfa HMD.

* III/2 gevher-i dür-dâne: gevher-i yek-dâne HMD.

* Şiirin devamı zayi olmuştur.

216*

‘Aydî*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

I

Nādīmim estağfiru’llāhe’l-‘azīm ey pādīşāh

[.....]⁵³

II

Söylediñ “Lāteķnaṭū min raḥmeti’llāhi” āyetin

Sen ḥaber virdiñ bize yā Rab bu sırrıñ ğāyetin

Yüz sürüp dergāha geldim şimdi ey Ḥayy u Metīn

Kıl revā yā Rab bu ‘Aydî ḥalvetiniñ ḥācetin

Tevbe kıldım Muştafāniñ ‘ışķına it sen mu‘āf

Murṭazāniñ ḥürmetiçün naḥḥinā mimmā neḥāf

217*

Vîrānî*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātü/Fā‘ilātü/Fā‘ilün

- 1 Biz Urum Abdāliyüz Ḥaydardurur sulṭān bize
Muştafāniñ faķrı rüşen dīn ile ĩmān bize*
- 2 Bir nefesde kaṭ’-ı nās itdiñ diyü lāf eylediñ*
Pes ne ma’nādan bu dünyā yār olur ey cān bize

* 216 441a.

* **Aydî Baba Ayntabî**: bk. s. 222.⁵³ Şiirin evveli zayı olmuştur.

* 217 441a.

* **Vîrānî Abdāl**: bk. s. 140.

* 1b faķrı rüşen: faḥrıdır uş VD.

* 2a bir: her VD.

- 3 Er nefesdir hem nefes erdir muḥaḳḳaḳ ṭālibā*
Bu sözi böyle buyurmuş vaḥy ile Sübhān bize*
- 4 Terk ü tecrīd-i Ḥasandır varımız dünyā degil
Cem‘-i māl itmek bu yolda irişür noḳşān bize
- 5 Biz Ḥüseyniyüz diyü da‘vā-i vaḥdet itmişüz
Ol sebab Zeyne‘l-‘abādan faḥr olur erkān bize
- 6 Bāḳır u Ca‘fer yolunda tā budur iḳrārımız
Dönmeziz biz ger olursa ḥāş u ‘ām düşmān bize
- 7 Mūsā Kāzım ‘Alī Rızānīn ‘ışḳına
Pāre pāre ḳılsalar olmaḳ gerek iḥsān bize
- 8 Gelme gelme dönme dönme didigiñden ma‘nā bu
Şāh Taḳī vü bā-Naḳī ol rāh-ı Ḥaḳ merdān bize
- 9 ‘Askeriye ‘askeriyüz çün şehādet eyledik
Ol ecilden geldi ḥoş cān eylemek ḳurbān bize*
- 10 Ḥāk-i Mihdiyüz belī evlāda iḳrār virmişüz*
Pes niçe kār eylesün bu mezheb-i Nu‘mān bize
- 11 Ḥānedāna cān u dilden ḳılmışuz iḳrārı biz
Ḳānde dönse ḳible oldı bu sebab her yan bize
- 12 Fażl-ı Ḥaḳdan ḥānedānīn sırrını bir zerrece
Fehm idelden keşf olupdur ma‘nā-i Ḳur‘ān bize

* 3a er nefesdir hem nefes erdir: o nefesdir nefes-i hem odur VD.

* 4b buyurmuşdur: dimişdir VD.

* 9b geldi ḥoş cān eylemek: vācib oldı cān u baş VD.

* 10a Ḥāk-i Mihdiyüz belī evlāda iḳrār virmişüz: Ḥākpā-yı Mehdīyüz iḳrārı evlād itmişüz VD.

- 13 Ey **Vīrānī** men ‘aref sırrın ne bilsün **ḥod ḥarīṣ***
 Āşikāre bā’-i bismi’llāh ile Raḥmān bize

218*

‘Arşī* Der-Na’t-ı İmāmān

Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün

- 1 Yā ‘Alī esrār-ı fażl-ı kibriyāsın yā ‘Alī
 Yā ‘Alī bāb-ı ‘ulūm-ı Muştafāsın yā ‘Alī
- 2 Yā ‘Alī sen sırr-ı zāt-ı lemyezelsin şüphesiz
 Ol sebep şāh-ı sarīr-i innemāsın yā ‘Alī
- 3 Yā ‘Alī olduñ ḥabību’llāh ile zāhir velī
 Hādi-i rāh-ı cemī’-i enbiyāsın yā ‘Alī
- 4 Yā ‘Alī sen mazḥarısın enbiyānıñ māsebaḳ
 Hem mü’eḥḥar reh-nümā-i evliyāsın yā ‘Alī
- 5 Yā ‘Alī sensiñ vaşī-i Aḥmed-i ḥatm-i Rusūl
 Hem veliyy-i vāli-i zāt-ı Hūdāsın yā ‘Alī
- 6 Yā ‘Alī senden açıldı bāb-ı ‘ilmi min ledün
 Noḳta-i bā-i beyān-ı ḳul-kefāsın yā ‘Alī
- 7 Yā ‘Alī her dem-be-dem zāhir velāyātuñ seniñ
 Şüret-i ādemde bir ḳudret-nümāsın yā ‘Alī

* 13a ḥod ḥarīṣ: ḥavk u ḥırs VD.

* 218 442b.

* **Arşī**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Arşī mahlasını kullanan 3, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde de 3 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Arşī’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 8 Yâ ‘Alî hep iktidâ eyler saña nev’-i beşer
Rûz-ı evvelden imâm-ı muqtedâsın yâ ‘Alî
- 9 Yâ ‘Alî çün lâfetâ illâ ‘alî-şânındadır
Yok nazrın mişl u bî-hemtâ fetâsın yâ ‘Alî
- 10 Yâ ‘Alî sensin olan esmâ-i küll-i Âdeme
Çün kelâm-ı nâtiq-ı kavî-i Hüdâsın yâ ‘Alî
- 11 Yâ ‘Alî kevşer kelâm-ı bî-mişâliñ vaşfıdır
Ehl-i haşre sâkı-i rûz-ı cezâsın yâ ‘Alî
- 12 Yâ ‘Alî sensiñ vîrân Selmâna bir güldestesin
Ya’ni sırru’llâhı şîr-i kibriyâsın yâ ‘Alî
- 13 Yâ ‘Alî a’dâlara sensiñ viren qahr u gâzab
‘Âşık-ı şâdıqlara mihr u vefâsın yâ ‘Alî
- 14 Yâ ‘Alî sensiñ Hasan hulq-ı rızâyı zihri nüş
Hem Hüseyin-i teşne-şâh-ı Kerbelâsın yâ ‘Alî
- 15 Yâ ‘Alî sensiñ feşâhat-kân-ı Zeyne’l-âbidîn
Hem Muhammed Bâkır u nûr-ı Hüdâsın yâ ‘Alî
- 16 Yâ ‘Alî sensiñ imâm-ı Ca’fer-i Şâdıq ‘ayân
Mûsâ-i Kâzım meh-i burc-ı ziyâsın yâ ‘Alî
- 17 Yâ ‘Alî mu’ciz-nümâ-i melik-i İrânsın yaqîn
Ya’ni kim şâh-ı ‘Alî Mûsâ Rızâsın yâ ‘Alî
- 18 Yâ ‘Alî zâtın zuhûrıdır Taqî vü Bâkî
Hem Hasanü’l-askeri şâhib-livâsın yâ ‘Alî

- 19 Yâ ‘Alî sensiñ imâm-ı Mihdî-i şâhib-zamân
İns u cinne hâdi-i râh-ı beķâsıñ yâ ‘Alî
- 20 Yâ ‘Alî on bir imâmıñ hürmetiçün kı l meded
Kân u ihsân u ‘aṭâ luṭf u seḫâsın yâ ‘Alî
- 21 Yâ ‘Alî sensiñ vîrân her nâ-murâdıñ maķşadı
Her ğarîb u bî-kese bâb-ı recâsıñ yâ ‘Alî
- 22 Yâ ‘Alî ḳalmıřlara sensiñ heme feryâd-ı res
‘Âciz u üftâdeye müşkil-küşâdsıñ yâ ‘Alî
- 23 Yâ ‘Alî ḳoyma mezelletde bu ‘Arşî bendeñi
Müstecâb eyle du‘âsın zü’l-‘aṭâsıñ yâ ‘Alî

219*

Müseddes Fikrî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

I

Olma seng endâz-ı zâhid iğbirârımdan şaķın
Bende ḳuvvet yoķ velâkin şeh-süvârımdan şaķın
Faķr ile faķr eylerim ben iftiḫârımdan şaķın
Ḥâne-i ḳalbimi yıķma âh u zârımdan şaķın
Ḥâṭır-ı âzerde itme nâmı-dârımdan şaķın
Ben ‘Alîniñ bendesiyim Zü’l-füķârımdan şaķın

* 219 445a.

* **Fikrî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Fikrî mahlasını kullanan 5, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Fikrî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

II

Feyzi bahş itdikce Mevlâ rûz u şeb âşârıma
 Rehnümün olmağda bu endişeler efkârıma
 Söylesünler mâcerâyı rû-be-rû ağıyarıma
 Zâğ virir eşk-i revânım tîğ-i âteşbârıma
 Düşmana berķ-ı belâdır nâmı-dârımdan şaķın
 Ben ‘Alîniñ bendesiyim Zü’l-füķârımdan şaķın

III

Kesdi ĥubb-ı ĥânedân vâdi-i dilde bir ĥudûd
 Söz-i öfken pür-şirâr oldı gönülde rehnümüd
 Mâsivâdan ĥalması âşâr-ı âteş belki dūd
 Âteş-i ‘ışķ ile yandı şimdi ĥâl oldı vücūd
 Tırma yanımda gönül sen pürşirârımdan şaķın
 Ben ‘Alî üfkendesiyim Zü’l-füķârımdan şaķın

IV

Derd-i ĥasretle fiğân itmekdedir her gice gün
 Kerbelâyı işidüp taşlar ile sîneñ düğün
 Rûz-ı hevl engîz-i mânend bir gün oldı çün bugün
 Mâh-ı mâtemdir muĥarrem ‘âşıkân ağlar bugün
 Sîli-veş kâr-ı sirişk-i bî-ķarârımdan şaķın
 Ben o şâhiñ bendesiyim Zü’l-füķârımdan şaķın

V

Mâlik oldum devlet-i ‘uzmâya ĥîc olmaz behâ
 Medĥ u tavşîf idemez ĥassân-ı ‘âķil büleğa
 Şâh-ı ‘âlem diseler şâniña lâyıķ hem-sezâ
 Ĥâk-i râh-ı Kerbelâyı tâc-ı ser itdik şehâ
 Rehber-ı peyk-i Ĥüseynim kim ĥubârımdan şaķın
 Ben o şâh üfkendesiyim Zü’l-füķârımdan şaķın

VI

Zâhidâ iylemez misiñ anıñ hâlin sen ey dedem
 Mübtelâ-yı derd-i hicrân olmada dil dem-be-dem
 Vâdi-i meşhedde cânâ dîdeler mecrâ-yı dem
 Mâtemidir **Fikrî** yâriñ dilde âteş gözde nem
 Ța'n u endâz olma zâhid iğbirârımdan şağın
 Ben 'Alîniñ bendesiyim Zü'l-füķârımdan şağın

220**

Hüseynî*

Fe'ülün/Fe'ülün/Fe'ülün/Fe'ül

I

Ĥayâli gönlümde yâdigâr қalan
 Ĥünkâr Ĥacı Bekdâş 'Alî kendidir
 Țâr-ı hac üstünde namâzın қılan
 Ĥünkâr Ĥacı Bekdâş 'Alî kendidir

II

'Alîniñ işleri gizli sır îlân
 Kisvetini kırmızıdan urunan
 Nûr içinde Cebrâ'île görinen
 Ĥünkâr Ĥacı Bekdâş 'Alî kendidir

III

Arslan olup yol üstüne oturan
 Selmân idi âña nergis götüren
 Kendi yuyup cenâzesin götüren
 Ĥünkâr Ĥacı Bekdâş 'Alî kendidir

* 220 446b.

* Bu şiir, Hüseyn Ayan'ın hazırladığı Nesimî Divanı'nda bulunmamaktadır.

* **Seyyid Nesîmî (Hüseynî)**: bk. s. 84.

IV

ahramān amzayı deveye gōndüren
 Yezīdīn gōzūne perdeyi indiren
 osan bin kūffarı dīne dōndüren
 ūnkār acı Bekdā 'Alī kendidir

V

Yiriñ gōgin 'arıñ niāmın dūzen
 A ūstūne ara yazuyı yazan
 Engūr űerbetini ırlara ezen
 ūnkār acı Bekdā 'Alī kendidir

VI

ūseynim dir var mıdır sōzūmde yalan
 Yezīdīn gōñlūni gūmāna űalan
 osan ona yolu bir uluda alan
 ūnkār acı Bekdā 'Alī pīrim kendidir

221*

azel-i Rūī* Tahmīs-i Yiktā*

Mefā'īlūn/Mefā'īlūn/Mefā'īlūn/Mefā'īlūn

I

űehniāh-ı vilāyetiūn anı sūzile nālāniñ
 ekūp asret de-mā-dem āki ılmazsıñ giriāniñ
 Meger iyi gūni bilmez misin hīc yo mı iz'āniñ
 Gōñul māh-ı muarremdir anı feryād u efāniñ
 N'īūn virmez cihānı űile ek-i im-i giriāniñ

* 221 447b.

* **Rūī-i Badādī**: bk. s. 125.* **Yektā**: bk. s. 151.

II

Bugün de Kerbelâ deştin ğarîķ it eşk ile nemden
 Kimsene görmesün böyle tûfânı devr-i âdemden
 Cihâna cümleten ‘âdet vefât-ı faħr-i ‘âlemden
 Anıñcün tıtdılar yıl başını mâh-ı muħarremden*
 Cedîd olur bu ayda matemi şâh-ı şehîdânıñ

III

O hâtunlar tıttup mâtem dirler veynî Hüseyn veynî
 Çeküp derd ile efgâni diyürler âh u vâh ‘aynî
 Muħibbî hânedânıñcün bugün cân virmedir deynî
 Bu mâh ol mâhturur kim Muştafânıñ kıretü’l-‘aynı
 Esîr oldu elinde bir bölük bî-dîn ü îmânıñ

IV

Saňa lâ’ik̄ idi sa’d u vefâli naħsı dönmeκden
 Ne lâzımdır bu gec reftâr o şâhıñ üzre dönmeκden
 Nedir kârıñ ‘acep bilmem Resûliñ şem’i söyünmeκden
 Yezîdiñ ey felek kıt̄bı merâmı üzre dönmeκden*
 Bozulsa yigdi peykârıñ tükense n’ola cevlanıñ

V

‘Acep var mı alan dünyâda kıanı âl-i Aħmed kim
 İdem ben yoluna kıurbân bu cânı âl-i Aħmed kim
 Yezîde la‘net it ol kıana kıana âl-i Aħmed kim
 Kıanı bir hâksâr-ı handân-ı âl-i Aħmed kim
 Yıķa bir âh ile ne saķfını ğerdün-ı ğerdânıñ

VI

Yürü var Kerbelâya sen seķâmet ğörmek isterseñ
 O zâlimlere dış ol kim melâmet ğörmek isterseñ

* II/4 muħarrem: muħarrem kim BRD.

* IV/4 kıt̄bı merâmı: kıt̄bı murâdı BRD.

Şehâdet şerbetin nüş it selâmet görmek isterseñ
 Hüseyiñ ravzasın seyr it kıyâmet görmek isterseñ
 Ki tütmiş servi qadlü mâtemiñ ol şîr-i Yezdâniñ*

VII

O şahinşâh için **Yiktâ** şükür nâliñ füzün itdiñ
 Telâş-ı mâtem ile sen vücûdın pür-zebün itdiñ
 Virsiñ ‘âlemi garğa sirişk dökmeğ kânün itdiñ
 Yiter kan ağıladıñ **Rûhî** Kerbelâyı garğ-ı hün itdiñ*
 Gider sîle mezârı qorqaram sulţân-ı zîşâniñ*

222*

Ġazel-i Şems-i Tebrîzî* Tahmîs-i Ĥasretî*

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Fe‘ûlün

I

Murâdı göñlümiñ rûh cân degil mi
 Göñül tahtındaki sulţân degil mi
 Yine cüş itdi dil-i ‘ummân degil mi
 Gözümden yaş aqar nîsân degil mi
 Bize raqm eyleyen Raqmân degil mi

* VI/5 Ki tütmiş servi qadlü mâtemiñ ol şîr-i Yezdâniñ: Ki tütmiş serv-qadler mâtemiñ ol şah-ı devrânuñ BRD.

* VII/4 kan ağıladıñ: qanile ağıla BRD.

* VII/5 sulţân-ı zîşâniñ: sâh-ı şehîdânuñ BRD.

* 222 449b.

* **Şems-i Tebrîzî**: 582 (1186) yılında Tebriz’de doğdu. Adı Muhammed’dir. Tebriz’de “Zerdûz” lakabıyla meşhur olmuştur. Şems tasavvufun yanında kimya, nücüm, ilahiyât, hikemiyât, mantık, hilâf gibi ilimlerde vakıftır. Şems-i Tebrîzî’nin nerede ve ne zaman vefat ettiğine dair kesin bir bilgi yoktur (TDVİA, 2010: 511-516).

* **Hasretî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Hasretî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com> internet adresinde ise Hasretî mahlasını kullanan 3 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Hasretî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

II

Cemâliñ seyr iden ‘arîf muḳarreb
 Oḳur seb‘a’l-meşânîyi müretteb
 Degildir lâcüverdî yâ müzehheb
 Yazılmış ḥaṭṭ u ḥâliñ bî-mürekkeb
 ‘Acâ’ib Sûre-i Raḥmân degil mi

III

Olar kim ‘âleme mihmân gelürler
 Bu esrârî tıyup ḥayrân gelürler
 Vaṭandan ayrılup giryân gelürler
 Cihâna ‘iṣṣ ile ‘uryân gelürler
 Gidenler hem yine ‘uryân degil mi

IV

Ne kim var yirde gökde ile âyîñ
 Ḳamu cinn u melek ins u şeyâṭîñ
 Ki ehl-i ḳavm-i Hind u Çîñ u Mâçîñ
 Eger dervîṣ eger mîr u selâṭîñ
 Anıñ öñünde sergerdân degil mi

V

Özüñi **Ḥasretî** gel eyle nâçîz
 Yürî nâm ile nengden eyle perhîz
 Ğanîmetdir bu beş gün ‘ömre berḥîz
 Günüñi ḥoş geçür ey **Şems-i Tebrîz**
 Muḥâlif bî-vefâ devrân degil mi

223*

Zihni* Müseddes

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

E's-selām ey müşriḳ u ḳuṭbiyyet-i mehr u celī
 E's-selām ey gülşen-i bāḡ-ı vilāyet bülbüli
 E's-selām ey leyle-i nūr-ı hidāyet meş'ali
 E's-selām ey evvel āḫir evliyānıñ efḍali
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Hüdā nesl-i 'Alī
 E's-selām ey ḳuṭbü'l-aḳṭāb Hacı Bekdāş-ı Velī

II

On sekiz biñ 'āleme ṭolmuş şadā-yı şevketiñ
 Hemser-i çarḫ-ı felekdir bāriḡāh-ı rif'atiñ
 Ṭāḳ-ı 'arş-ı āşiyān itmiş hümā-yı himmetiñ
 Kühl ü çişm-i 'āşıḳāndır gerd-i rāh-ı devletin
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Hüdā nesl-i 'Alī
 E's-selām ey ḳuṭbü'l-aḳṭāb Hacı Bekdāş-ı Velī

III

Her ne kim var sendedir baḫr-ı 'ulūmiñ gevheri
 Luṭfūna elbet olur şāhān-ı 'ālem müşteri
 Sendedir mecmū'-ı şer'-i Hāzret-i Peyḡamberi
 Senden itmiş evliyā ta'līm sırr-ı Hāydari
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Hüdā nesl-i 'Alī
 E's-selām ey ḳuṭbü'l-aḳṭāb Hacı Bekdāş-ı Velī

IV

'İlm-i zāhirdir seniñ 'ilmiñ yanında bir varaḳ
 Mekteb-i 'ilm-i ledün ehli alur senden sebaḳ

* 223 450b.

* **Zihni**: bk. s. 196.

Sendedir gencîne-i rāz-ı Hüdā esrār-ı Hāç
 Serfürü eyler kemāl-i fazlıña hep māhalāç
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Hüdā nesl-i 'Alī
 E's-selām ey kuṭbü'l-aḳṭāb Hācı Bekdāş-ı Velī

V

Cūd u iḥsān ile memlūdır ser-ā-pā maḥzeniñ
 Luṭf için 'uṣṣāka her dem devādır pīrāmeniñ
 Gerçi kim çok bende tutmuşdır mübārek dāmeniñ
Zihni bī-çārede 'abd-i kemīniñdir seniñ
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Hüdā nesl-i 'Alī
 E's-selām ey kuṭbü'l-aḳṭāb Hācı Bekdāş-ı Velī

224*

'Azmî* Müseddesdür

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

Nīk-i ḥ'āh ol Müslimāna müsl-i ĩmānlık budur
 Herkese yiksān nazar kııl ehl-i 'irfānlık budur
 Zerrece kendüñe zaḥmet virme insānlık budur
 Kendi milkiñ şehrine dād eyle merdānlık budur
 Gec serīr-i 'uzlete 'ālemde sulṭānlık budur
 Bir qarınca ḥāṭırın yıqma Süleymānlık budur

II

Eyleme ṭül-ı emel her sūdı yoç sevdāyı қо
 Terk idüp ceng ü cidāli ḥāḳ ile da'vāyı қо
 Kıılma gel ḥayl-i ḥāşem fikr it қurı ḡavḡāyı қо

* 224 452a.

* **Azmî:** "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Azmî mahlasını kullanan 6, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise birçok şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Azmî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Ṭamṭırāḳ-ı ṭāy-ı eyvān ile hū-yı hāyı ḳo
 Gec serīr-i ‘uzlete ‘ālemde sulṭānlık budur
 Bir ḳarınca ḥāṭırın yıḳma Süleymānlık budur

III

Ẓa‘f-ı tenle ey göñül çün māh-ı nev olsañ hilāl
 Ḥ‘ān-ı ğayre göz diküp çekme cihānda ibtizāl
 Ḥaḳḳa tefvīz-i umūr it ḳıl tevekkül māh u sāl
 İrmesün dirseñ cefā ḥaḳka devr ü nikden melāl
 Gec serīr-i ‘uzlete ‘ālemde sulṭānlık budur
 Bir ḳarınca ḥāṭırın yıḳma Süleymānlık budur

IV

Cān-ı pāke cān libāsıdır cihānda ‘āriyet
 Ḥāk ile yiksān olursuñ bu fenāda ‘āḳibet
 Mūr-ı bī-miḳdārı pāmāl itme eyle merḥamet
 Cisme çek gel cāme-i faḳr ile şāl-ı meskenet
 Gec serīr-i ‘uzlete ‘ālemde sulṭānlık budur
 Bir ḳarınca ḥāṭırın yıḳma Süleymānlık budur

V

Cāme-i faḳr ile faḳr itme giyüp tāc-ı ḳabā
 Aṭlas-ı zer taḳye dībānıñ yirin ṭutār ‘abā
 ‘Asker-i eşkiñ çeküp ḳaldır diḥānıñdan livā
 Şarḳ u ğarbı gün gibi ṭutmaḳ dilerseñ ‘Azmiyā
 Gec serīr-i ‘uzlete ‘ālemde sulṭānlık budur
 Bir ḳarınca ḥāṭırın yıḳma Süleymānlık budur

225*

‘Unfî*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

I

Bir gice gūşe-i miḥnetde yaturdım tenhā
 Mūnisim olmışıdi derd ü belā renc ü ‘anā
 Yādıma geldi geçen ğaflet ile şubḥ u mesā
 Didim ey ‘ālem-i zulmetde qalan mest u gedā
 Yine ḥalq itdi seni Ḥālīkıñ idrāk eyle
 Māsivāu’llāhı gider qalbiñ evin pāk eyle

II

Niçe bir gerdiş-i ğaddāreye mağrūr olasın
 Ṭayanup ārızū-yı nefsiñe mesrūr olasın
 Ser-be-ser ḥilqat-ı eşyā ile ma‘mūr olasın
 Pes Ḥüdā saña yaqın ola ve sen dūr olasın
 Yine ḥalq itdi seni Ḥālīkıñ idrāk eyle
 Māsivāu’llāhı gider qalbiñ evin pāk eyle

III

Ṭūṭı-i dil baqup āyīne-i vechiñde seniñ
 Niçe şerḥ ide mişālını bu müşğīn raqamiñ
 Maḥzen-i genc-i nihān olmuş iken cümle teniñ
 Gel riyāzetle ṭarīqat yoluna baş qademiñ
 Yine ḥalq itdi seni Ḥālīkıñ idrāk eyle
 Māsivāu’llāhı gider qalbiñ evin pāk eyle

* 225 453a.

* **Unfî:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Unfî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır.

IV

Kısmet-i rûz-ı ezel var ise devletden eşer
 Sözümi fehm idegör saña kim bu deñlü yiter
 Mazharıdır kamu eşyâ Hâkkin ey pāk-i nazār
 Cümleten ‘ālem-i kübrādasın ey ‘āl-i güher
 Yine halk itdi seni Hâlıkın idrāk eyle
 Māsivāu’llāhı gider kalbın evin pāk eyle

V

‘Unfī terk it yüziñi hāke sür ey sālīk-i dīn
 ‘Ālem-i vaḥdete gel sākīn olup gūşe-nişīn
 İltihād eyleme nā-ehl ile ey yār-ı güzīn
 Māḥaşal fehm idegör kendiñi oturma ḥazīn
 Yine halk itdi seni Hâlıkın idrāk eyle
 Māsivāu’llāhı gider kalbın evin pāk eyle

226*

Fasīh*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Bu mātemde olan derd ile hicrāna devā olmaz
Bu feryād-ı Hüseynin dāhi ‘uşşākı nevā olmaz
- 2 Hüseyn ile Ḥasandır ol Resūlin kurratü'l-‘aynı
Sevenler āl-i evlādı işiginden cüdā olmaz
- 3 Tevellāsın teberrāsın bilen ‘uşşāka ‘ışk olsun
Ṭarīkatde budur erkān buña illā ve lā olmaz

* 226 454a.

* **Fasīh:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Fasīh mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 1 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Fasīh’in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 4 Hüseyn-i Kerbelânîñ vâkı‘ât-ı mâtem-engîzi
Lisân u hâme vü şavt u hurûf ile edâ olmaz
- 5 **Faşıh**âne felek yâķût-ı rummân ile pür olsa
O mihr-i ‘âlemiñ bir kaçre kıanına behâ olmaz

227*

Pîr Sultân Abdal*

I

Hû diyelim gerçekleriñ demine
Gerçekler de mi nürdân şayılır
On İki İmâm kaçârına düzilen
Hâķ Muħammed ‘Alî sırdan şayılır

II

Pes gönlüñdür bu dünyânıñ şafası
Şafâsından çok olupdur cefası
Gerçek erenleriñ nuķ u nefesi
Biri kırķdır kırķı birden şayılır

III

Ƨođru yolına giden yolca yorulmaz
Düşse kaçķsa kaçatarından ayrılmaz
Pîrin fark itmeyen Hâķķın tanımaz
Gözi baķarsa da körden sayılır

* 227 454b.

* **Pîr Sultân Abdal**: bk. s. 273.

IV

Gerçek ‘âşık menziline oturursa
 Çerâğdaki yağ gibi yanıp erirse
 Toğrılup toğrılup pîre gelürse
 O ere yitmiştir erden şayılır

V

Pîr Sultân Abdâlım Bağdâddır vağan
 İkiligi terk idüp birlige yiten
 Erenlerin cem‘ine kıl u kâl kıtan
 O cem‘in tikenidir hârdan şayılır

228*

Ķul Himmet*

I

Şabâhın seher vaktinde ötüşür kuşlar*
 Allâh bir Muḥammed ‘Alî diyerek
 Bülbül gül içünden fiğâna başlar
 Allâh bir Muḥammed ‘Alî diyerek

II

Ķıblemizden kısmetimiz virile
 Arı da igleşir kudret balına*
 Veyse’l-Ķarânî gitdi Yimen iline
 Allâh bir Muḥammed ‘Alî diyerek

* 228 455b.

* **Ķul Himmet:** Asıl adı Hüseyin olan Ķul Himmet’in 16. Yüzyılın ikinci yarısı ile XVII yüzyılın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilmektedir. “Yedi Kutuplar”, “Yedi Ulu Ozan” adı verilen yedi büyük şairden biridir. Tokat’ın Almus ilçesinin Görümlü köyünde doğmuştur. Türbesi aynı köydedir. İyi bir öğrenim gören şair Bektaşî tarikatine mensuptur (Kaya, Necat, 2015: 1-2).

* I/1 şabâhın seher vaktinde: şabâhtan şabâhtan KHŞ.

* II/2 Arı da igleşir kudret balına: Arının hevası vardır balına KHŞ.

III

Fâṭıma ‘Alī Kıanber ṭırdı du‘āya*
 Őehribānū Őoyundı bindi deveye
 ‘İsā kıahr itdi gitdi hevāya
 Allāh bir Muḥammed ‘Alī diyerek

IV

Bizde çeken imāmlarıñ yasını
 Düldül kışneyince diñleñ sesini*
 İmām Ḥasan süzdi āĝū ṭasını
 Allāh bir Muḥammed ‘Alī diyerek

V

Mü‘min olan yidi elekden elendi*
 Őūfī olan Ḥaķ yoluna ṭalındı*
 İmām Ḥüseyn al kıanlara boyandı*
 Allāh bir Muḥammed ‘Alī diyerek

VI

İmām Zeynel pāre pāre bulındı*
 Muḥammed Bāķire erkān çalındı
 İmām Ca‘fere secde kıılındı*
 Allāh bir Muḥammed ‘Alī diyerek

* III/1 Fâṭıma: Düldül KHŞ.

* IV/2 Düldül kışneyince diñleñ sesini: Dinleyelim gerçeklerin sesini KHŞ.

* V/3 yidi elekden elendi: ince‘elekten KHŞ.

* V/2 Őūfī: talip KHŞ.

* V/3 boyandı: belendi KHŞ.

* VI/1 pāre pāre bulındı: parelendi bölündü KHŞ.

* VI/3 İmām Ca‘fere secde kıılındı: Cafer-i Sadık’a erkān çalındı KHŞ.

VII

Uçdı gönül kuşu bulmaz yuvası*
 Gönümize düşdi şahın hevâsı*
 Mûsâ Kâzım ‘Alî Rızânın du‘ası
 Allâh bir Muḥammed ‘Alî diyerek

VIII

Taḳî ile Naḳî bir oldı gitdi
 Ḥasanü'l-‘Askerî nûr oldı gitdi
 Mihdî mağarada sır oldı gitdi
 Allâh bir Muḥammed ‘Alî diyerek

IX

Dört kitâb yazıldı derdine düşdi*
 Ḳur‘ân Muḥammedin virdine düşdi
Ḳul Himmet ‘Alînin derdine düşdi
 Allâh bir Muḥammed ‘Alî diyerek

229*

Nâbî*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

- 1 Luḫ ile ḥâsed-ı-i bed-ḥ‘âha nedâmet gelmez
 Telḥ olan meyveye sükkerle ḥalâvet gelmez
- 2 O ṭarâvetle o sîmin bedeni gördükce
 Ḥâtıra bûs u kenâr ile ḳanâ‘at gelmez

* VII/1 Uçdı gönül kuşu bulmaz yuvası: Gönül kuşu bulamamış yuvası KHŞ.

* VII/2 Gönümize düşdi şahın hevâsı: Serimizden gitmez şahın duası KHŞ.

* IX/1 derdine: dördüne KHŞ.

* 229 457a.

* **Nâbî**: bk. s. 125.

- 3 Bu sebük-tıynet olan ‘aşıkı küstâh eyler*
Ne kadar yâra niyâz itse hacâlet gelmez
- 4 Toğrusı yâr ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
Hâtırâ hâtır-ı ağıyâre ri‘âyet gelmez
- 5 Yıkılır zezeme-i gâ’ileden kaçır-i visâl*
Çâr esâs üzre yapılmazsa metânet gelmez
- 6 Şöhret-i mâl iledir ma‘bed-i İslâmîñ da
Câmi‘-i köhne-i bî-vaqfa cemâ‘at gelmez
- 7 Ne kadar olsa da pâ-mâl-i zihâm-ı Nâbî*
Eyleyen küy-ı dil-ârâda iķâmet gelmez

230*

Hayâlî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Şol gönül kim şâm-ı gamda derdini tenhâ çeker
Çişm-i câna kühl-i sübhâne’l-lezî esrâ çeker
- 2 Yâr ile ‘aşık ikilik perdesini kıldı çâk
Vaħdete vardı daħi zâhid gam-ı ferdâ çeker*

* 3a bu: mey NBD.

* 5a zezeme-i gâ’ileden: gâ’ile-i zelzeleden NBD.

* 7a zihâm-ı Nâbî: zihâm ey Nâbî NBD.

* 230 458a.

* **Hayâlî**: bk. s. 261.

* 2b vardı: erdi HYD.

- 3 Mūrīce bir atıre Őu iinde olur nā-bedīn*
Teşne-diller var ki bir demde yidi deryā eker
- 4 ĀŐiyān-ı bũlbũl-i sāĝar idũp gũl-zārda
Ĝonca la'liñ yādına ey lāle-ru Őahbā eker
- 5 Dergehinde her ne kim emr eylese sultān-ı 'ıŐ
Nie yıllardır **ayālī** hũkmũne tuĝrā eker

231**

Nesīmī*

Mef'ũlũ/Fā'ilātũn/Mef'ũlũ/Fā'ilātũn

- 1 Baup cemāl-i yāre aĝırırım Hũdā dost
Dil oldı pāre pāre aĝırırım Hũdā dost
- 2 'ıŐiñ ile yanmıŐum zũhdīñle boyanmıŐam
Mest ũ mũdām olmışam aĝırırım Hũdā dost
- 3 Mescidde meyhānede hānede vīrānede
Ka'bede bũthānede aĝırırım Hũdā dost
- 4 Şular gibi āĝı āĝ tolanıram tāĝı tāĝ
Eger Őayr u eger Őāĝ aĝırırım Hũdā dost
- 5 Gũkler gibi dũnerem gũn gibi tolanıram
İsmiñ ile iñlerem aĝırırım Hũdā dost

* 3a nā-bedīn: gark eder HYD.

* 231 458b.

* Bu Şiir, Hũseyin Ayan tarafından hazırlanan Nesīmī Divanı'nda bulunmamaktadır.

* **Seyyid Nesīmī (Hũseyinī)**: bk. s. 84.

- 6 Geldim cihāna ġarīb oldum gülde ‘andelīb
 Āh çeküp ciger delip çağırırım Hüdā dost
- 7 Gelmişem dost ilinden koka koka gülinden
 Niyāziniñ dilinden çağırırım Hüdā dost
- 8 Nesimiyem dil-ğastayım ġüşāhı kim besteyim
 Hāğdan özge ne isteyim çağırırım Hüdā dost

232*

Ġazel-i Fuzūlī* Tahmīs Nāşihā*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

I

Ey felek kıldıñ beni sen bī-ser u bī-pā nedir
 Eyledik ġam leşker ile varımı yağma nedir
 Ben ki re’yim yok benimle bunca bu ġavġā nedir
 Öyle sermestem ki idrāk itmeyem dünyā nedir*
 Ben kimem sāķī olan kimdir mey-i şahbā nedir

II

İltifāt ile bu sāķī virse ger cām isterim
 Āsitān-ı şevketiñden luğ u ihsān isterim
 Yok ġarārım ġalmaġa bir yirde ārām isterim
 Ben ki cānāndan dil-i şeydā için kām isterim*
 Şorsa cānān bilmezem kām-ı dil-i şeydā nedir

* 232 459a.

* **Fuzūlī**: bk. s. 56.

* **Nāşihā**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Nāşihā mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır.

* I/3 itmeyem: etmezem FDS.

* II/4 Ben ki: Gerçi FDS.

III

Hüsn ü 'ışk oldukça kat' olmaz aradan kıl u kâl
 'Işk ucundan dir ki çıkmaz cism u cānımdan melâl
 'Āşıka küstürme ma'sūkı müşkildir cemâl
 Vaşlıdan çün 'āşık-ı müstağnī eyler bir vişâl
 'Āşıka ma'sūqdan her dem bu istignā nedir

IV

Baht-ı ikbālinde gül-zārım gül-i āşūf degil
 Her şey'e virme kulak kim her nidā hātıf degil
Nāşihā uyma ki 'ışk esrārına vākıf degil
 Hıkmət-i dünyā vü māfihā bilen 'ārif degil
 'Ārif oldur bilmeyen dünyā vü māfihā nedir

V

Sākin olmam cem' olupdur başıma 'ālem ğamı
 Girye kılmakdan kurumaz rüz u şeb çışmim nemi
 İşidir bilmem vefāsız yā istemez nālîmi
 Āh u feryādın **Fuzūlî** incidipdir 'ālemi
 Ger belā-yı 'ışk ile hoşnūd isen ğavgā nedir

233*

Behiştî*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Mübtelā-yı derd ü ğam bulsam melâlîm söylerim
 Ehl-i hāle rasti gelsem hasb-i hālîm söylerim

* 233 460a.

* **Behiştî**: Asıl adı Ramazan olan Behiştî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Vazelidir. 1538 yılında vefat etmiştir. İstanbul'da medrese eğitimi almıştır. Arapça bilen şairin üzerinde Merkez Efendi'nin etkisi büyük olmuştur. Halveti tarikatının Sünbülüye koluna mensuptur. Eserleri: Divan, Cemşâh u Alemşâh, Heşt Behişt, Şehrengîz, Şerh-i Manzûme-i Muammâ, Mevlid (Aydemir, 2018: 1-44).

- 2 Çānde bir dīvāne görsem eylerim ‘arz-ı cünün
Hem-serim ehl-i kemāl olsa kemālim söylerim*
- 3 İtmesün kim ol güneş benden felekde ‘ār çün*
Bulduğım yirde hemān başlar zevālim söylerim
- 4 Ger şikār ahvālin añsa cem‘ olup şayyādlar
Şayda kâbil olmayan vahşī ğazālım söylerim
- 5 Ey Behiştī hişşe-dār olsun diyü erbāb-ı ‘ışk
Kıssā-h^vān olup raķīb ile cidālim söylerim*

234**

Ġazel-i Sûzî*

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ülün

- 1 Saña cānān gönül hayrān nedendir
Yanağın gün gibi rahşān nedendir
- 2 Yanağın gül saçın sünbül dişin dürr
Tuşağın la‘l ile mercān nedendir
- 3 Çaşın kâba kavseyn-i ev ednā
Yüzünde süre-i Raḥmān nedendir

* 2b hem-serim: hem-demüm BHD.

* 3a çün: kim BHD.

* 5b cidālim: kıtalüm BHD.

* 234 460b.

* Bu şiir, Zafer Arslan’ın Divan-ı Sûzî-i Sivâsî Tenkitli Metin-İndeks adlı çalışmasında 9 beyittir.

* **Sûzî-i Sivâsî:** 18. yüzyılın sonları ile 19. yüzyılın ilk yarısında yaşamış divan sahibi şairlerden olan Sûzî’nin tezkirelerde hayatıyla ilgili yeterli bilgi yoktur. Asıl adı Ahmed olan Sûzî, Sivas’ta doğmuştur. İyi bir tahsil gören Sûzî, Halvetiyye tarikatına mensuptur. Eserleri: Divan-ı Sûzî (Sûzî-nâme), Pend-nâme-i Sûzî, Kaside-i Bürde Tercümesi, Sülûk-nâme-i Sûzî, Farsça Divan (Arslan, 2010: 5-10).

- 4 O müjgān oğlar bağrım yarasına
Toğunduğca olur dermān nedendir
- 5 Bu mecrūh sīneme her dem idersin
Bu tīğ-i ğamzeyi ‘uryān nedendir
- 6 ‘Aceb hoş mı gelür saña a şāhım
Bu cevr ile cefā her ān nedendir
- 7 Tutuşup ‘ışk odına böyle yanam*
Bu **Sūzī** sūzīye sūzān nedendir

235*

Ġazel-i Hıfzī*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Sūretā pervāneyüz şem‘-i zīyāmız gizlidir
Būlbül-i şūrīdeyüz ammā nevāmız gizlidir
- 2 Hāl-i ‘ışkıñ mestiyüz ğaflet bilür ğāfil olan
Cür‘amız ebrār elinden hem seğāmız gizlidir
- 3 Kimse fehm itmez ne mezhepdir ne meşreb fi‘limiz
Gerçi bir naçīze yüz dosta recāmız gizlidir
- 4 Hāmduli’llāh şāh ile şāhız gedā ile gedā
Fehmimiz yok fānīde dilde beğāmız gizlidir

* 7a tutuşup: düşüp, yanam, yanmak SZD.

* 235 461b.

* **Hıfzī**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Hıfzī mahlasını kullanan 4, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 9 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Hıfzī’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 5 Zülmetiñ deryâsiyuz firķat odıdır şu'lemiz
Gülşen-i miħnetdeyüz şaħn u şafâmız gizlidir
- 6 Kimse yâr olmaz bize 'âlemde yâr birdir didik
Seyrimiz dostuñ cemâli dil-rubâmız gizlidir
- 7 Tutmışuz zevķ-i muħabbetden ferâġat dâmenin
Gice gündüz dilde **Hıfzı** lâfetâmız gizlidir

236*

Ġazel-i Dâ'î*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Şun'-ı Hâķdan iptidâ bir dâne gevher tamladı
Cümle mevcûdâta bâ'ış nür-ı ezher tamladı
- 2 Künt ü kenziñ remzini 'âlemlere bildirmege
Gevher-i yikdânenen bir nür-ı enver tamladı
- 3 Yoġidi ins ü meleklerden ne nâm u ne nişân
Ne felekler var idi ne bu zemîn ü âsumân
- 4 Vâr olup geldi vücûda cümle bu kevn u mekân
Emr olup levħ-i ķalemden ġayr ile şer tamladı
- 5 Ķudretin izhâr idüp var itdi nür-ı aķdemi
Sırrına maħrem idüp keşf itdi bu nür-ı mehi

* 236 462a.

* **Dâ'î**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Dâ'î mahlasını kullanan 6, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugi.com> internet adresinde ise 8 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Dâ'î'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 6 Dār-ı dünyâyı müzeyyen itmek için âdemi
Halk idüp hâkine ol dem âb-ı kevser tamladı
- 7 Dâ'î-i bî-çâre fikr idüp şaşkın olma melîl
Bu Hakkın birliğine eşyâ kamû olmuş delîl
- 8 Halk idüp Havvâyı ol dem Âdeme Rabb-ı Celîl
Âdemiñ şulbına mü'min ile kâfir tamladı

237*

Ġazel-i Nakşî* Tahmîs-i Halîlî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

I

Cemâliñ vaşfın ey dil-ber egerçi tende cân söyler
Lebiñ esrârını 'ışkın velâkin râyigân söyler
Ki nuṭkıñ emr-i Hakkdır men 'aref sırrın nihân söyler*
Ayâ sen şanma kim senden bu güftârı dihân söyler
Veyâ terkîb olan 'unşur veya lahm-ı zebân söyler*

II

Yüzüñden istivâ sırrın bilenler ey kıadd-i bâlâ
Olardır mekteb-i 'irfân içinde 'âlim u dânâ*
Ne bilsün ders-i hüsnüñden senin kıadı yâhud monlâ
Seni ol saña bildirmek murâdın kıaşd idüp Mevlâ
'Anâşırdan giyüp bir ṭon o yüzden tercemân söyler

* 237 463a.

* **Nakşî Ali Akkirmânî**: bk. s. 91.

* **Halîfî-i Mar'aşî**: bk. s. 70.

* I/3 nihân: 'ayân HLMD.

* I/5 veya: yâhud HLMD.

* II/2 'âlim u dânâ: 'âlimü'l-'âlâ HLMD.

III

Cemālīn ḥüsnüni tezyīn idipdir kıble-i tende*
 Kemālīn ḥikmetin göstermek için şüret-i cānda
 Yid-i kudretle yazup ism-i fazlın şekl-i insānda
 Yaratdı cümle eşyayı özün pūnhān idüp anda*
 Göründi niçe biñ yüzden velī kendin nihān söyler

IV

Lebiñ cām-ı seḳāhümdir kelāmīn sūre-i Kevşer
 Kitābīn Ḥaḳdurur vechiñ te‘ālā şānuhu ekber
 Kimiñdir oḳunan āyāt kimiñdir yazılan defter*
 Kimiñdir bunca cūnbüşler kimindir nuṭṭ iden gevher
 Degildir nuṭṭ iden insān derūnında ṭuran söyler*

V

Ḥaḳīḳat ‘ilmine ümmü’l-kitāb olduñ ise ersin
 Göñül gözüne şüphe perdesin çekdiñse kāfirsin
 Eger şems-i cihān-ārā iseñ de daḫi bī-fersin*
 Şular ki bilmedi nefsin ‘arefden almadı dersin*
 Degildir Ḥaḳḳa ‘aşıklar özün bilmez yalan söyler*

VI

Zuhūr itdi ḳamu eşyā ḥiṭābı kāf ile nūnda
 Nefaḥtü fīhi min rūḫī izāf oldu bu cān tende*
 Yaradılmış ne kim vardır ḳamu oldu saña bende

* III/1 idipdir: idüp bu HLMD.

* III/4 pūnhān: setr NŞD.

* IV/3 Kimiñdir oḳunan āyāt kimiñdir yazılan defter: Kimiñdür yazılan āyet kimiñdir oḳunan defter HLMD.

* IV/5 insān: şüret, ṭuran: devrān NŞD.

* V/3 iseñ: olursan HLMD.

* V/4 şular: olar NŞD.

* V/5 ‘aşıklar: ‘arifler NŞD.

* VI/2 izāf oldu bu cān tende: izāfī oldu cān sende HLMD.

Ḥayāl-i zıll-ı ʿibretdir görinen ḥayme-i tende
Özünden bî-ḥaber ʿārif ki senden özge kân söyler*

VII

Göñül gözini ğafletten açan ʿāşıklar ey Naḳşî
Olardır Ḥaḳḳı bātıldan seçen ʿāşıklar ey Naḳşî
Seḳāhüm Rabbühüm ḥamrın içen ʿāşıklar ey Naḳşî
Ḥalîlî gibi varından geçen ʿāşıklar ey Naḳşî
Bulur maḳşūdını anlar mekândan lâ-mekân söyler*

238**

Virâni* Müseddes

Fâʿilâtün/Fâʿilâtün/Fâʿilâtün/Fâʿilün

I

Ey dilâ maʿnâ yüzünden defter-i esrârı bil
Ḳıl tefekkür ʿâleminde yârı bil aġyârı bil
Şaḥra-i heyhât içinde çarḥı bil devvârı bil
Serseri gezme cihânda ol ğanî settârı bil
Gel Muḥammed Muştafâyı Ḥaydar-i Kerrârı bil
Yik nazar ḳıl Ḥacı Bekdâş-ı Velî ḥünkârı bil

* VI/5 bî-ḥaber: olmadun NŞD.

* VII/5 bulur maḳşūdını: olurlar bî-mekân NŞD.

* 238 464b.

* Bu şiir Hanım Burçin Sağır tarafından hazırlanan Virâni Abdâl Dîvânı'nda bulunmamaktadır.

* Virâni Abdâl: bk. s. 140.

II

Evvelâ ma'nâ yüzünden söylenen güftâra bak
 Mütû kıble en temütû vahy olan esrâra bak
 Cânı vir cânâna cândan şıdķ ile bâzâra bak
 Dâm-ı berzaħdan ba'îd ol derdiñe bir çâre bak
 Gel Muħammed Muştafâyı Ğaydar-i Kerrârı bil
 Yik nazâr kııl Ğacı Bekdâş-ı Velî Ğünkârı bil

III

Kenz-i Ğaķķıñ gevheridir bu sözüm bürhân saña
 Ğuşıña mengüş idin pedim budur elân saña
 Bu kıafes tebdîl olursa Ğâkiler yârân saña
 Kıaddiñi yâ eyleyüp işler ider devrân saña
 Gel Muħammed Muştafâyı Ğaydar-i Kerrârı bil
 Yik nazâr kııl Ğacı Bekdâş-ı Velî Ğünkârı bil

IV

Cümle eşyâ emr olundı ne ki var bünyâd olan
 Heft-i şarf üzre binâsı cümleten âbâd olan
 Taĝı teldi 'ışķ içünden Şirîne Ferhâd olan
 Ğaķķa vâşıl olmaķ isterseñ budur irşâd olan
 Gel Muħammed Muştafâyı Ğaydar-i Kerrârı bil
 Yik nazâr kııl Ğacı Bekdâş-ı Velî Ğünkârı bil

V

Evvelâ bâb-ı şeri'at icre Aħmet âşikâr
 Ol tarîķatde 'Alîdir hel ata Düldül süvâr
 Hem vaşîsi Ğacı Bekdâş oldu pîrim sırrı var
 Ey **VİRÂNİ** bunları bilmek imiş 'âlemde kâr
 Gel Muħammed Muştafâyı Ğaydar-i Kerrârı bil
 Yik nazâr kııl Ğacı Bekdâş-ı Velî Ğünkârı bil

239**

Ğayğusuz*

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

I

Āsitān-ı evliyāda bezmide sāl olmışuz
 Yüz uruban gerçeğñ pāyına pāmāl olmışuz
 Hāy u hūdan ҡurtılup biz fāriğü’l-bāl olmışuz
 Terk-i tecrīd-i ҡalender gerçege ҡul olmışuz

II

Ādem oldur ki bile ‘ālemde kendü ħālını
 Kimseyi ta’n itmeyüp terk ide ҡıl u ҡālını
 Baş açığı meydānda yüz geydiñ melāmet şālını
 Terk-i tecrīd-i ҡalender gerçege ҡul olmışuz

III

Zāhidā ħōd-bīnlik oldı saña çünkim maraž
 Bilmediñ öz zātını cevher midir yāħud araž
 Bu söze şek eylemek dīvānede olmaz ğaraž
 Terk-i tecrīd-i ҡalender gerçege ҡul olmışuz

IV

Tanıdıñsa nefsiñi bil bu demi ‘irfānıdır
 Her kişi kendi vücūd-ı milkine sulţānıdır
 Añlayana nuţķımız pes ħüccet ü bürhānıdır
 Terk-i tecrīd-i ҡalender gerçege ҡul olmışuz

* 239 465b.

* Bu şiir, Abdalbaki Gölpinarlı’nın Kayğusuz Abdal Hatayî Kul Himmet adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Kayğusuz Abdal:** Kayğusuz Abdal, Yunus tarzı söyleyişe kendi şahsiyetinden bir renk katan bir şairdir. XIV. asrın sonu ile XV. asrın yaşamıştır. Anadolu’daki Alevi-Bektaşî edebiyatının ilk temsilcisidir. Abdal Musa’ya mensuptur. Asıl adı Gaybî’dir. Hayatı etrafında muhtelif menkıbeler bulunmaktadır. Şairin Divan, Dolapname, Budalaname adlı eserleri vardır (Banarlı, 2001: 398-399).

V

Rāh-ı 'ışka yüz uruban yüzümüz hāk eyleyüp
 Zerre iken yirimiz gün gibi eflāk eyleyüp
 Şaykal-ı tevḥīd ile levḥ-i dili pāk eyleyüp
 Terk-i tecrīd-i alender gerçege ul olmuşuz

VI

Biz melāmet olmuşuz 'izzet-i mezellet bize
 Ehl-i 'ıřķız derd sitem miḥnet muḥabbetdir bize
 Kimse raġbet itmesün Şefkat meřaķķatdir bize
 Terk-i tecrīd-i alender gerçege ul olmuşuz

VII

āf-ı dilde cün maķām idindi bu 'Anķā-yı 'ıřķ
 Ol sebedendir dem-ā-dem 'aql ile ġavġā-yı 'ıřķ
 Eksik olmasun başımdan hū-yı 'ıřķ-ı hāy-ı 'ıřķ
 Terk-i tecrīd-i alender gerçege ul olmuşuz

VIII

Lāf urup her bī-ḥıred eyler belī da'vā-yı 'ıřķ
 Bunı bildim bilmez imiş neydüġin ma'nā-yı 'ıřķ
 Baş aķıķ 'āřıķ hemān benim bugün rüsvā-yı 'ıřķ
 Terk-i tecrīd-i alender gerçege ul olmuşuz

IX

Āřıķa zād oldu cün derd ü belā renc ü 'anā
 Evliyānıñ himmeti ile ġönle irdi cün ġınā
 Çoşdı Şimden girü bu faķr-ı fenā ender fenā
 Terk-i tecrīd-i alender gerçege ul olmuşuz

X

ġayġusızım ġam degil ġamdan ġamım yoķdur benim
 Pīr 'Alī sultān 'azīzim devletim varım benim

İsmâ‘îlîñ yoluna cânlar fedâ cânım benim
Terk-i tecrîd-i kâalender gerçege kûl olmışuz

240*

Huddâmî*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün

- 1 Mekteb-i ‘ışka dilâ gel remz-i fażlu’llâh oķu
Nûrı hem envâr-ı zâtı haṭṭ-ı vechu’llâhı oķu
- 2 Mâ‘il-i dîdâr iseñ gel ehl-i Hâķdan al sebaķ
Defter-i zât u şifât-ı mazharu’llâhı oķu
- 3 Küllü eşyâ her ne varsa hep Ene’l-Hâķ söyleyür
Lâ-ilâhdan kes diliñ sen sırr-ı İlla’llâh oķu
- 4 Âşikâre görünen gör kim ne naķķâş naķşıdır
Nûr-ı Tâhadandır ol gel bir cemâlu’llâh oķu
- 5 ‘İşkı ger ma‘şûķ-ı hüsni görse maḥfî Zü’l-Celâl
‘Âşikı dir gör budur ism-i Celâlu’llâh oķu
- 6 Dileriseñ iresiñ mî‘âd-ı mebde’ sırrına
Men ‘aref sırrını bil esrâr-ı sırru’llâh oķu
- 7 Heşṭ-i bâb-ı cennetiñ miftâhıdır nâve’l-ķalem
Anda gir Hâķķı dilerseñ seṭr-i bismi’llâh oķu

* 240 467a.

* **Huddâmî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Huddâmî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır.

- 8 Şehr-i 'ilmim didi Aḥmed hem 'Alīdir bābühā
Git o şehrin ḥākiminden dört kitābu'llāh oḡu
- 9 Maḥfiyem bā noḡtasında fehmi ḡıl didi 'Alī
Ma'na-i esrārı ol nuṡḡı veliyu'llah oḡu
- 10 Nüşḡa-i şuḡrā-i ṡılsım nüşḡa-i kübrādudurur
Bu ṡılsımınḡ gencine gir künt ü kenzu'llāh oḡu
- 11 Ḳālb-i mü'min 'arş-ı beytu'llāhı didi ol Resūl
Gir ṡavāf eyle iḡinde 'ayn u Zātu'llāh oḡu
- 12 Bu sırrı inkār eden şeyṡān **Hüddāmī** bil anı
Ol 'adüvvu'llāhıdır görseñ ma'āza'llāh oḡu

241*

Misālī*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Fazl-ı Ḥaḡdan bāde-i tevḡid iḡüp şāf olmuşuz
Bizdedir Sımurḡ-ı 'ıṡḡ-ı lemyezel Ḳāf olmuşuz
- 2 Çün lebiñ cāmından iḡdiñ cāvidān-ı Kevşeri
Cām-ı vaḡdet şunmaḡa biz ḡadırl-ṡāf olmuşuz
- 3 Nāme-i ḡüsnünde ders itdiñ çü Yāsın süresin
'İlm-i fazlu'llāha irdiñ ehl-i inşāf olmuşuz
- 4 'Alleme'l-esmāyı bulduḡ nerges-i şehlāda biz
'Urvetü'l-vüşḡıyı gördün merd-i a'rāf olmuşuz

* 241 468b.

* **Misālī**: bk. s. 176.

- 5 Süre-i seb‘a’l-mesāni vü tılsım u t̄a u h̄a
Feth olalı fazlı vü ‘ilminde keşşāf olmuşuz
- 6 Dürr-i tevḥīd-i ḥaḳīḳat faẓl-ı Ḥaḳdan gūş idüp
Cevher-i baḥreyn-i ‘ilmü’llāha şarrāf olmuşuz
- 7 Ey **Miṣālī** nefḥa-i rūḥü’l-ḳudüsdan cām içüp
Bende-i faẓl-ı Ḥüdāyüz zer gibi şāf olmuşuz

242*

Müştāk Baba*

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Reh-i Mevlāda her kim ‘ışḳ ile cismini cān eyler
Göñül mürḡi gibi pervāz idüp ṭayy-ı mekān eyler
- 2 Gezen Ḥaḳ gezdiren Ḥaḳ söyleyen Ḥaḳ söyleden Ḥaḳdır
Velī ‘arifleri kendine kendi tercemāñ eyler
- 3 Baña ketm-i ma‘ānī emrin eyler ḥazret-i cānān
Yine ketm itmeyüp esrārını kendi ‘ayān eyler
- 4 Zehī dil-dār-ı dāver yire göge şıḡmayan dil-ber
Benim göñlümde dā’im seyr-i gül-zār-ı cinān eyler
- 5 Bu göñlüm tā ezel ol pādişāhīñ taḥt-gāhıdır
N’içün dil-mürdeler ol dil-niṣīñ lāmekān eyler
- 6 Seḥāb-ı cism içinde gizlenüp ol neyyir-i a‘zam
Yine bir* zerreden yüz gösterir ḥüsnün nihān eyler

* 242 469a.

* **Müştāk Baba**: bk. s. 176.

* 6b bir: her, gösrerir: gösterüp MBD.

- 7 Kemāl-i hikmetin şüretde taḥrīr eyleyen **Müştāk**
Velī ma'nāda hep kendi yazar kendi beyān eyler

243*

Diger Müştāk Baba*

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 Bizi zan eyleme şūfī gibi seccāde-perest
Biziz ol mu'tekif-i gūşe-i miḥrāb-ı elest
- 2 Rind-i 'ālī-i dil-i kerrübī maḥalleriz ammā
Cismimiz cā'a gibi 'ālem-i taşvīrde pest
- 3 Sāḳī-i gül-berg saḥn birle felek devr ideli
Şadr-ı meyḥānede peymāne-keşiz dest-be-dest
- 4 Añmasun kimse bize nām u nengiñ zīrā
Çılmışuz sāğar-ı nāmūsı çalup senge şikest
- 5 Minnetiñ mi çeker ey bāde bu **Müştāk Baba***
Ḥamdu'lillāh olmış ol mest-i mey-i Bezm-i Elest

* 243 470a.

* **Müştāk Baba**: bk. s. 176.

* 5a Müştāk Baba: Müştāk-ı Ḥüdā MBD.

244*

Diger Müştâk Baba*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 İbn-i vaḳtım reh-i ābā vü nesebden gecdim*
Ebced-i 'ıṣṣa çıkup ced ile ebden gecdim
- 2 Şevke maḥsūbı ola şöhrete olmam tābi'
Mā-ḥaşal da'va-i işbāt-ı ḥasebden gecdim
- 3 Duḥter-i rezle yiter 'aḳd-i nigāḥ-ı tezvīc
Zevk-i tecrīdi bulup bint-i 'inebden gecdim
- 4 Kısım-i naḥn u ḳasemnāya olaldan ḳāni'
İstirāḥat idüp esbāb-ı ṭalebden gecdim
- 5 Dāmen-i mürşide muḥkem yapışup ey **Müştaş**
Ḥaḳḳa tefvīz-i umūr ile sebepden gecdim

245**

Diger Müştâk*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Öyle bir şehbāz-ı 'ıṣṣam ki şikārim dildedir
Öyle bir mürğım ki ḳāf-ı iftiḥārim dildedir*

* 244 470b.

* **Müştaş Baba:** bk. s. 176.

* 1b reh-i ābā vü nesebden: reh-i ābā-yı nesebden MBD.

* 245 471a.

* Bu şiir, Ahmet Doğan tarafından hazırlanan Müştâk Baba'nın Türkçe Şiirlerinde Dinî ve Tasavvufî Unsurlar adlı çalışmasında 8 beyittir.

* **Müştaş Baba:** bk. s. 176.

* 1b bir mürğım: sî-murğam MBD.

- 2 Bir hümâyım ki mekânım lâ-mekân şehrinde
Bir hezârım ki mekânım gül-‘izârım dildedir*
- 3 Bir gedâyım şüretâ ma‘nâda şâh-ı ‘âlemim*
Fâtiḥ-i iklîm-i ‘ışkım kâr u zârım dildedir*
- 4 Sikke-dâr-ı mürşid-i Şervânım men tâ ezel*
Bir zer-i ḥâliş-‘ayârım ki ‘ayârım dildedir
- 5 Baña mevrûş-ı pederdir Ḥaydar-i Kerrâridan
Kâhir-i ceş-i ‘adüyüm Zü’l-fiḳârım dildedir
- 6 Vuşlat-i-ı dil-dâr için ağıyâre minnet eylemem
İlticâ-yı ğayra yoḳ ḥâcet ki yârım dildedir*
- 7 Ben o Müştâkıım ki **Müştâk**-ı Ḥüdâ dirler baña*
Bende-i nâçizim ammâ şehri-yârım dildedir

246*

Diger Müştâk Baba*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Mest-i şahbâ-yı leb-i canâneyim mestâneyim*
Müstemendim lâubali ‘âşık-ı dîvâneyim*

* 2b mekânım gül-‘izârım: nigâr-ı gül-‘izârım MBD.

* 3a ma‘nâda: ammâ MBD.

* 3b zârım: bârım MBD.

* 4a sikke-dâr-ı mürşid-i Şervânım men tâ ezel: sikke-dâr-ı mürşid-i Geylânîyem men tâ ezel MBD.

* 6b ilticâ-yı ğayra: ilticâ-yı nâsa MBD.

* 7a ben o: öyle MBD.

* 246 471b.

* **Müştâk Baba**: bk. s. 176.

* 1a mest-i şahbâ-yı leb-i canâneyim: mest-i şahbâ-yı canâneyem MBD.

* 1b ‘âşık-ı dîvâneyim: ‘âşıkam dîvâneyem MBD.

- 2 Âteşin ruhsâre-i âl ile gül şem‘-i cemâl
Yağdı cânım bilmezem bülbül mi yâ pervaneyim
- 3 Ben seniñ hayrânıñam ‘âlem baña hayrândurur
Ey perî şüret saña şafvetle şîşe-ğaneyim
- 4 Levha-i sînem cemâliñ seyrine âyinedir*
‘Aks-i ruhsâr-ı mey-i gülfâm ile peymaneyim
- 5 Maṭla‘ü’l-envârdır gönlüm merâyây-ı İlâh
Maḥzenü’l-esrârım ammâ şüretâ dîvaneyim
- 6 ‘Âşık-ı zârım saña **Müştâk**-ı dîdârım saña
Yâr-ı ğam-h‘ârım saña zan itme kim biganeyim

247**

İbrâhîm Hakkı*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 K̇andedir cehl ile zulmet nefsi şeb‘ânıñdadır
K̇andedir ‘ilm ile hikmet bil anı cânıñdadır
- 2 Zâhirâ ahkâm-ı eflâkiñ eger maḥkûmısın
Baṭnan ay gûn felekler cümle fermânıñdadır
- 3 Şüretâ bu ḥarman-ı ‘âlemdede sen bir dânesin
Ma‘nâ yüzünde ne kim var cümle ḥarmânıñdadır

* 4a seyrine: sırrına MBD.

* 247 472a.

* Bu şiir, Numan Külekçi ve Turgut Karabey tarafından hazırlanan Divan Erzurumlu İbrahim Hakkı adlı çalışmada bulunmamaktadır.

* **Erzurumlu İbrahim Hakkı:** bk. s. 121.

- 4 Şaykal ur mir'ât-ı kalbe taşraya bakmağı koy
Sen saña bak cümle 'âlem halk-ı dīvānından
- 5 Vech-i **Hakk**ka âyinesin sen özün bir hoş gözet
Men 'aref sırrındaki ma'den seniñ kânından

248*

Ġazel-i Nesîmî* Tahmîs-i Uşûlî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

I

Gir gönül milkine seyr eyle ulu dergâhı gör
Şeş cihâta pertevin şalmışdurur ol mâhı gör
Zerre-i nâçizden hurşide varan râhı gör*
Her neye kim bakdın ise anda sen Allâhı gör*
Kıncaru kim 'azm kılsañ şemme vechu'llâhı gör

II

Nağş-ı tendir cân cemâliniñ nikâbı ref' kııl
Mihr-i 'âlem-tâb-ı vechinden şehâbı ref' kııl
Çişm-i dilden ğafleti terk eyle h'âbı ref' kııl
Bu ikilik perdesinden gec hicâbı ref' kııl
Gel bu birlik rûzininden bağ bu sırru'lâhı gör*

III

Ġam degil eţfâl senginden özün dīvâne kııl
Vağdetiñ şem'ine cân at kendiñi pervâne kııl

* 248 473a.

* **Seyyid Nesîmî (Hüseynî)**: bk. s. 84.

* **Uşûlî**: bk. s. 192.

* I/3 râhı: âhı UD.

* I/4 bakdın ise: bağar iseñ ND.

* II/5 rûzininden: revzeninden ND.

‘Işk-ı cāmından dili lâ ya‘kıl u mestāne kıl
 Gec enāniyyet sözünden gönlüni vīrāne kıl
 Nicesi tīzrek bulursan künt ü kenzu’llāhı gör*

IV

Şüret-i Hakkı tavāf itmek dilerseñ rü-be-rü
 Şürete bakup girü kalma kadem baş ilerü
 Zāhiri ko ‘ālem-i ma’nāya gel gir içerü
 Haccü’l-ekber itmek isterseñ gel ey zāhid berü
 Mü’miniñ kalbi içinde sen bu beytu’llāhı gör*

V

Vācibun bi’z-zātı tolmuş mümkinātın ‘aynına
 Bu muzāhirden zuhūr iden şifātın ‘aynına
 Bir nazar kıl evvelā vaşfiñda zātın ‘aynına
 Cān gözi ile baqdiñ ise kā’inātın ‘aynına
 Andan özge nesne var mı hasbeten li’llāhı gör*

VI

Ehl-i taḥkīke iriş Hakkı muḥakkaḳ görmege
 Hālet-i Mañşūra baḳ rāz-ı Ene’l-Haḳ görmege
 Şayḳal it mir’āt-ı cānı sırr-ı muḡlaḳ görmege*
 Münkir-i rü’yet degilsin şüret-i Haḳ görmege
 Baqdıñca her nazarda ‘ayn-ı zātu’llāhı gör

VII

Zikru’llāh ile virdiñ ise cāna revnaḳı
 Nefs zulümātın koyup bulduñsa nūr-ı muḡlaḳı
 Seyr idüp mi’rāc-ı rüḥānīde gördüñse Hakkı

* III/5 nicesi tīzrek: kim nece tīzcek ND.

* IV/5 mü’miniñ: ‘aşıḳıñ ND.

* V/5 özge: artık UD.

* VI/3 mir’āt-ı cānı: mir’āt-ı kalbi UD.

Levh-i ihlâş eylediñse göñlüñi ey mütteķī
Kürsi-i Raħmāna ađdıñ anda ‘Arşu’llāhı gör

VIII

Rāzı ol naħnu ķasemnāda yazılan ķısmıña
Yoķluķ erķāmını çek ‘ālemde ism u resmiñe
Tā tecellī eyleye sırr-ı müsem mā ismiñe
Ölmeden nefis öldürürseñ niķe ıolar cismiñe*
Nefħa-i rūħü’l-ķudüsden maħz-ı Rūħu’llāhı gör

IX

Ey Uşūlī remz-i mā evħāyı bilmez her la’īm
Kim kelāmu’llāh sırrın añlamaz dīv-i racīm
Hoş buyurmuşdır sipeh-salar rāh-ı müstaķīm
‘İlm-i ħikmetden bilürsin gel berū gel ey ħakīm*
Sen Nesīmī mantıķından diñle Fazlu’llāhı gör

249*

Ėazel-i Ėâsım*

Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün

- 1 Dürr ü deryā-yı me‘ānī kenz-i pünhān noķtıdır
Feyz-i envār-ı Ėüdā cān icre cānān noķtıdır
- 2 Genc-i esrār-ı İlāhī ‘ilm u ‘irfān noķtıdır
Ėarf-i bismi’llāh ile āyāt-ı Raħmān noķtıdır

* VIII/4 niķe ıolar cismiñe: cismiñe olur necāt ND.

* IX/4 bilürsin: bilürsen ND.

* 249 475a.

* **Ėâsım:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Ėâsım mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 6 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Ėâsım’ın hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 3 Nokta-i kudret idi nūr-ı Muḥammed Muṣṭafā
Oldı ol nokta ezel bezminde mir'āt-ı liḳā
- 4 Nokta 'ışık-ı nokta 'āşık nokta dīdār-ı Hūdā
Nokta sācid nokta mescūd nūr-ı ĩmān nokta'dır
- 5 Nokta'dır Aḥmed yidinden ḥatm-i esrār eyleyen
Nokta'dır var eyledi 'ālemleri var eyleyen
- 6 Nokta'dır levlāke levlāk sırrın izhār eyleyen
Kāf u nūmiñ aşlı oldur şun'-ı Yezdān nokta'dır
- 7 Feyz-i ḥāki ḳatre āb-ı nokta'dır bād ile nār
Nokta nūr-ı nokta eczā nokta cism-i āşikār
- 8 Dū cihānda nokta-i elvān iden Perverdigār
Surḥ leb çişm-i siyāh çār-ı zenehdān nokta'dır
- 9 Nokta 'arş-ı nokta kürs-i nokta eflāk nokta māh
Nokta encüm nokta hūrşīd nokta'dır fazl-ı ĩlāh
- 10 Nokta'dır çişmiñ içinde eyleyen her dem nigāh
Nūr-ı dīde nerges-i çişm içre mestān nokta'dır
- 11 'İlm-i ḥikmet sırr-ı vaḥdet nokta dürridir selef
Nokta'dır nūr-ı ḥaḳīḳat mīr-i taht-ı men 'aref
- 12 Taht-ı bāde noktayım didi 'Alī şāh-ı Necef
Bā-i bismi'llāh-i Raḥmān şāh-ı merdān nokta'dır
- 13 Hüsni içinde nokta'dır ḥulḳ-ı Ḥasan 'ayne'l-yaḳīn
Nokta'dır bā-i belā-i Kerbelāya şāh-ı zeyn

- 14 Noçtadır Bâkır ki nür-ı çışm-i Zeyne'l-‘âbidîn
Ca‘fer u Kâzım u Rızâ şâh Horasân noçtadır
- 15 Noçtadır nür-ı hüviyeti’t-teçâtü’t-taķı
Mağzen-i ‘âlem hem âdem noçtadır nür-ı Naķı
- 16 ‘Askeri ol noçtadır sırrın bilen bilür Haķķı
Miħdî-i ‘ayn-ı ħidâyet kuţb-ı devrân noçtadır
- 17 Noçtadır tâc-ı serimde çâr-ı deh ma‘şüm-ı pāk
Çâker-i Āl-i ‘abânıñ ħâk-i pâyı sîne-çâk
- 18 Bâb-ı Ħaydarde bu **Ķâsım** ħâkidir bir derd-i nâk
Şîr-i Ħaķ şâh-ı vilâyet fazl-ı Yezdân noçtadır

250*

Ķazel-i FÜRŪ‘İ*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Ey dilâ ‘ayn-ı cimiñvar resmini erkâna şor
Lâyemüt esrârını şâħib kemâl insâna şor
- 2 Zâhir u bâtın ħaķıķat cümlesi bir noçtadır
Noçtadan taħşîl olan âyâtını Ķur’âna şor
- 3 Ger dilerseñ ma‘rifet esrârınıñ mafhûmını
Mekteb-i dilden oķuyup dersini ‘irfâna şor

* 250 477a.

* **FÜRŪ‘İ:** “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde FÜRŪ‘İ mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır.

- 4 Zühd ü takvâdan su'âl itme Ene'l-Hağ remzini
Cildi selb olan Nesîmi 'âşık u 'irfâna şor
- 5 Ehl-i 'ârif 'âlem icre niçe işden hişşe alur
Rind-i şeydâ lâubâli meşreb olan câna şor
- 6 Manzar olmaz bî-başıret vechine Hağ şüreti
Levh-i dilde nağş olunmuş taşvîri cânâne şor
- 7 Sırr-ı Hağdan kenz açılmazsa dile mağşud degil
Sen anı erbâb-ı hikmet vâkıf-ı bürhâna şor
- 8 Tarfetü'l-'ayn icre irşâdın şorarsañ aşlını
Bâṭn-ı genc-i haḳîkat zâhir-i vîrâna şor
- 9 Vâkıf olmağ dileriseñ elifbâ sırrına
Ey Fûrû'î noğṭadan irşad olan merdâna şor

251*

Müseddes Ğazel-i 'Âkif*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

I

Ne ol yâr ile vaḥdetde ne vaḥdetden cüdâyım ben
Ne bezm-i vuşlata maḥrem ne hicre âşinâyım ben
Ne sermest ü ne hüşyârem ne bây u ne gedâyım ben
Muḥaşşal râh-ı sulṭân-ı Necefde ḥâk-i pâyım ben
Fedâ-yı âteş-i 'ışk-ı 'Aliyye'l-Murṭazâyım ben
Ğubâr-ı âsitân-ı ḥazret-i Âl-i 'abâyım ben

* 251 477b.

* **Âkif**: bk. s. 66.

III

O sulţān-ı celālet kim tenezzül eylemez hāke
 O ma'nā-yı haqīkatdır ki şıgmaz left u idrāke
 Virür mihr-i hayāl-i reng-i hayret zihn-i idrāke
 Baş egmezsem n'ola ben bu mu'allā ʔāk-ı eflāke
 Fedā-yı āteş-i 'ışk-ı 'Aliyye'l-Murʔazāyım ben
 Ğubār-ı āsitān-ı hażret-i Āl-i 'abāyım ben

IV

Gülistān bir numūne şive-i hūsn ü cemālīnden
 Hāzān itdiñ nişāna hey'et-i ʔahr-ı celālīnden
 Cihān āşufte-i şeydā seniñ şevḳ-i vişālīnden
 Hüveydādır bu ma'nā cümle-i hāl-i meḳālīnden
 Fedā-yı āteş-i 'ışk-ı 'Aliyye'l-Murʔazāyım ben
 Ğubār-ı āsitān-ı hażret-i Āl-i 'abāyım ben

V

Eyā şāh-ı vilāyet rāzı-dār-ı seyyid-i 'ālem
 Yid-i yümñā-yı ʔudret Şehriyār-ı a'del-i ekrem
 Seniñdir 'ilm ile 'irfān senindir ma'nā-i mübhem
 Bu maṭla'dan bulur cünbüş felekde neyyir-i a'zam
 Fedā-yı āteş-i 'ışk-ı 'Aliyye'l-Murʔazāyım ben
 Ğubār-ı āsitān-ı hażret-i Āl-i 'abāyım ben

VI

'Uluvv ü zātūñ eyler vaşf-ı rūḫu'l-ḳudsa istiğnā
 Şabāḫ-ı maṭla'ından nūr alur ne ʔarum-ı bālā
 Fürūḡ-ı pertevi mihr-i cemālīndir Yid-i Beyzā
 Yanan nār-ı muḫabbetde bu nazmı eylemiş inşā
 Fedā-yı āteş-i 'ışk-ı 'Aliyye'l-Murʔazāyım ben
 Ğubār-ı āsitān-ı hażret-i Āl-i 'abāyım ben

VII

İder ta'līm nerm-i Zü'l-fiķārīn seng-i hārāya
 Virir nuṭķıñ ḥayāt-ı cāvidān-ı ḥazır u 'İsāya
 Bu nūr 'arş-ı berīn āvāze-i na'tuñla pīrāye
 Dü 'ālemde bu derdest u dil-i 'ārifde sermāye
 Fedā-yı āteş-i 'işķ-ı 'Aliyye'l-Murṭazāyım ben
 Ğubār-ı āsitān-ı ḥazret-i Āl-i 'abāyım ben

VIII

Değişmezse mey-i 'işķ ile zāhid dīn u ĩmānı
 Görür mi 'Āķifā bu gec nazarla vech-i cānānı
 Ḥayālātına aldanmaz cihānīñ ḳalb-i nūrānı
 Yid-i Ḥaydardan içdim çünki ben şahbā-yı 'irfānı
 Fedā-yı āteş-i 'işķ-ı 'Aliyye'l-Murṭazāyım ben
 Ğubār-ı āsitān-ı ḥazret-i Āl-i 'abāyım ben

252*

Ğazel-i Mīr* Muḥammes-i 'Ārif*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

Bu kelāmım ibtidā bir varimiş bir yoĝimiş
 Diñle yārān-ı şafā bir varimiş bir yoĝimiş
 'Āşıķa cevr u cefā bir varimiş bir yoĝimiş
 Zulmet u nūr u ziyā bir varimiş bir yoĝimiş
 Ḥāl-i dünyādır bu yā bir varimiş bir yoĝimiş

* 252 479b.

* **Mīr**: "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde Mīr mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 1 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Mīr'in hangisi olduğu tespit edilememiştir.* **Ārif**: bk. s. 76.

II

‘Ömrine mağrūr olanlar itdiler nākış şitāb
 Bī-şebāt-ı dehr-i dūnı eylediler intiḥāb
 Milk-i dil iqlīm-i cism ‘āqibet oldı ḥarāb
 ‘Āqıl u kāmil olan itmez cihāna irtikāb
 Ḥāşılı bād-ı hevā bir varimiş bir yoğimiş

III

Āsiyāb-ı dehrīde ‘āciz ḳalır pīr u civān
 Şāh-ı fağrūr-ı nerīmāndan ḳanı yoḳdur nişān
 Geldi geşti çarḥ elinden eyleyüp ḳaddin kemān
 Sām u Rüstem olsa da tıḡ u ecel virmez emān
 Ḥātem u şāḥib-‘ātā bir varimiş bir yoğimiş

IV

Ḥāzret-i şāh-ı Ḥasan nezd-i Ḥüdāda sevgüli
 Bir zamān ḥüsn-i berāta çekdi tuḡrā-yı celī
 Hem şehīd-i Kerbelā şāh-ı Ḥüseyn gitdi velī
 Bundan aḳdem yenice oldı sırr-ı Yezdān-ı ‘Alī
 Faḥr-i ‘ālem Muştafā bir varimiş bir yoğimiş

V

‘Ārifim tevḫīḳ ide her dem saña ḥallāk-ı Rab
 Kimseye ḳalmaz mü’ebbed milk-i Rūm-ı ve’l-Arab
 İsteme dūnyāyı başdan başa teslīm itse hep
 Tekye-i ‘ışḳ-ı muḥabbetde hemān öğren edeb
 Āşinā olmaz fenā bir varimiş bir yoğimiş

253**

Ġazel-i Bedrî*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Faqr-ı hâlde ey dil âbâdî kalan Bekdâşîdir*
Hırka-püş olmuş velâkin kâm alan Bekdâşîdir
- 2 Zînet-i dünyâyı terk itmiş 'abâ-püş oldılar
Nâr-ı 'ışku'llâha yanup yağılan Bekdâşîdir
- 3 Vâr mıdır dirseñ haber-dâr bu oyundan cüz'ice
Oynadır hem dağı oynar çok oyunbazdır h'âce
- 4 Oynanılmış bir oyundur 'âlem oynar böylece*
Hem haber-dâr her oyundan oynayan Bekdâşîdir*
- 5 Ger ĥarâbâtî yüzünde görseler dirler deli*
Hic dimezler şâhibidir Ĥacı Bekdâş-ı Velî
- 6 Mazhar-ı sırr-ı ĥađîkat andadır sırr-ı 'Alî
Sırrı sırr idüp o sırrı sağlayan Bekdâşîdir
- 7 Şağınup ta'n itme cânâ dervîşi eyle ĥazer
Ĥalbiniñ her güşesinde sırr-ı Feyzu'llâh gezer

* 253 480b.

* Bu şiir, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com internet adresinde Gözde Tekin'in Bedrî maddesinde dörtlük şeklinde yazılmıştır. Ayrıca şair Tekke şairi olarak gösterilmiştir.

* **Bedrî:** 17. yüzyılda yaşadığı sanılan Bedrî'nin hayatı hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Şairin varlığı Saadetin Nüzhet Ergun'un Türk Şairleri adlı çalışmasında yer alan Bedrî mahlashı bir şairden anlaşılmaktadır (Tekin, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com 28.06.2019).

* 1a âbâdî: âbâdî TŞ.

* 4a oynanılmış bir: oynananlar TŞ.

* 4b Hem haber-dâr her oyundan oynayan Bekdâşîdir: Oynadır hem dahi oynar oynayan Bektaşîdir TŞ.

* 5a deli: veli TŞ.

- 8 Sırr-ı esrârdan haber-dâr var mıdır dirseñ eger
Bâtnın Leylâ için Mecnûn olan Bekdâşîdir
- 9 Nutq-ı pîrden eyna'îm gûş eyle cânâ sen de bil*
Taş atan bizdendir ammâ atdıran bizden degil
- 10 Ta'n iderse **Bedriyâ** 'âlem seni olma melîl
Sen bilürsin baħr-i 'ummâna talan Bekdâşîdir

254**

Nesîmî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Ey Hüdâvendâ ki ismiñ faẓl-ı bismi'llâhdur
Zâhir u bâtin şifâtiñ 'ayn-ı zâtu'llâhdur
- 2 On sekiz biñ 'âlemiñ içi tışı senden tolu
Ėayrı yoqđur ara yirde küll-i 'aynu'llâhdur
- 3 Leyse fi'd-dâreyn içinde Ėağdan özge nesne yoqđ
Ėançaru bağsañ Ėağîğat şümme vechu'llâhdur
- 4 Şeş cihetde emr u nehyiñ ma'rûfı oldı 'ayân
Ėağ 'ayân oldı velî hem genc-i 'arşu'llâhdur
- 5 Nutq-ı nâtiğ ferd u vâhid zât-ı muṭlağdır velî
Genç-i maħfûziñ ümîdi künt-i kenzu'llâhdur

* 9a eyna'îm: eyneam, sen de bil: sen de TŞ.

* 254 481b.

* Bu şiir, Hüseyin Ayan tarafından hazırlanan Nesimî Divanı'nda bulunmamaktadır.

* **Seyyid Nesîmî (Hüseyinî)**: bk. s. 84.

- 6 Hâk ‘ayân oldı gel ey Hâkķı gören ‘ayne’l-yaķın
Pertev-i zāt u şifātın gör ne sırru’llāhıdur
- 7 Küllü şey’in hālikün lāraybe oldı lāyezāl
Āyet-i hūsnūn hāķı vechiñ kelāmu’llāhıdur
- 8 ‘Allame’l-esmāsınıñ ‘ilm-i müsemması tamām
Enbiyālar atası Ādem şafıyyü’llāhıdur
- 9 ‘Ālemi tūfāna ğarķ iden özün buldı necāt
Keştiye ol dem giren Nūh-ı naciyyu’llāhıdur
- 10 Mancılıķdan atılan Hâk ism-i nārı nūr iden
Gülşen-i ‘ışk icre İbrāhım Hālilu’llāhıdur
- 11 Tūra çıkan Hâk ile biñ bir kelāmı söyleyen
Āl-i ‘İmrān oğlıdır Mūsā kelımu’llāhıdur
- 12 Nefha-i mu‘ciz deminden mürdeler ihyā iden
Rūh-ı ķudsiñ hemdemi ‘İsi-i rūhu’llāhıdur
- 13 Enbiyānıñ evveli vü āhiri vü serveri
Ol Muħammed Muşafā ğatm-i Resūlu’llāhıdur
- 14 Ol ki ‘ilmiñ ķapusıdır didi ol şāh-ı Resūl
Ol ‘Aliyye’l-Muţazā şāh-ı veliyu’llāhıdur
- 15 Şāh Hasan ile Hüseynü ol iki şehzadeler
Hâk için zālīm elinden çok şehıdu’llāhıdur
- 16 Şāh-ı Zeyne’l-‘ābidıñdür ol imām-ı mütteķi
Hem Muħammed Bākır u verd-i ‘abādu’llāhıdur

- 17 Ca'fer-i Şâdık kim ol Hâk ehliniñ sultânıdır
Müsâ-i Kâzım haqıķat fahr u fakru'llâhıdır
- 18 Şâh 'Alî Mūsâ rızâsıdır rızâ-yı vaḥdet
Hem Taķı vü Naķiniñ ḳalb-i beytu'llâhıdır
- 19 Şâh-ı sâlâr-ı cihândır pîşuvâ-yı 'askeri
Zâhir u bâtında bi-şek zât-ı nûru'llâhıdır
- 20 Çün irişdi devr-i Mihdî âḫir-i şâhib-zamân
Rüşen olan 'ilm-i Hâḳḳa feyz-i fazlu'llâhıdır
- 21 Muştafâ vü Murtażânıñ Ehl-i Beyt u âline
Rûz u şeb **Seyyid Nesîmî** küllü şey'u'llâhıdır

255*

Nesîmî*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Vücüdüm şehrine girdim ṭolu nûr-ı Hüdâ gördüm
Ben o nûriñ tecellîsin Muḫammed Muştafâ gördüm
- 2 Hâḳıķat baḫrine girdim ṭarıķat keştîsin sürdüm*
Ben ol keştîde mellâḫ-ı 'Aliyye'l-Murtażâ gördüm*
- 3 Göñül Fir'avn ile kırķ yıl mu'âriż oldı ḫalvetde
Şehinçün vaḫdetin bildim ben anı zîr-i pâ gördüm

* 255 483b.

* **Seyyid Nesîmî (Hüseynî)**: bk. s. 84.

* 2a girdim: daldım ND.

* 2b mellâḫ-ı 'Aliyye'l-Murtażâ: mellâḫ 'Aliyye'l-Murtażâ ND.

- 4 Eger Mūsā-i ‘imrāna tecellīde vişāl oldı*
Vücüdım Tūrına çıkdım tecellīde Mūsā gördüm
- 5 Göñül Mūsā-i ‘imrānidır nefes ‘İsā demi geldi
Muḥammed nuṭkımız oldı ‘Alī ‘aynın ‘ulā gördüm*
- 6 Muḥammed nuṭk iden dirsın ki Mi‘rāca ‘urūc itdi
Ben o ḥazret ḳapusunda ‘Alī sırr-ı Hūdā gördüm*
- 7 ‘Alī şāh-ı vilāyetdir ‘Alī mīr-i hidāyetdir*
‘Alī şol nükteden peydā ki sırr-ı evliyā gördüm
- 8 Yüzünden perde ref’ oldı ki şeksiz zāt imiş muṭlaḳ
Men ol Sidre maḳāmında ‘Alī-i müntehā gördüm*
- 9 Yine şāh-ı vilāyetden iki şeyzāde nūr aldı
Biri zehre rizā virdi birini Kerbelā gördüm
- 10 İmām Zeyne’l-‘Ābādan çün Muḥammed Bāḳır oldı şāh*
İmām Ca’fer ve Kāzımdan ‘Alī Mūsā Rızā gördüm
- 11 Muḥammed Taḳīniñ sırrın ‘Alīyyi’n-Naḳīye virdi
Ḥasanü’l-‘askeriyi men cihānda pişuvā gördüm
- 12 Hem ol ḥatmü’l-imām oldı ki oldur server-i merdān
Muḥammed Mihdī-i şāhā vāşiyy-i innemā gördüm*

* 4a Mūsā-i ‘imrāna: āl-i ‘imrāna ND.

* 5b ‘aynın ‘ulā: ‘ayn-ı ‘alā ND.

* 6b sırr-ı Hūdā: şīr-i Hūdā ND.

* 7. beyitin tamamı Nesimî divanındaki 7. beyitten farklıdır.

* 8b ‘Alī-i müntehā: ‘Alī-i Murtażā ND.

* 10 aZeyne’l-‘Ābādan: Zeyne-i dīn ‘ābid ND.

* 12b Muḥammed Mihdī-i şāhā: Muḥammed Mihdīyi cānā ND.

- 13 **Nesîmî** bahşîş-i Hâkdan 'ināyet innemā söyler*
Hezārān bende tek ben de bu hâzretde gedā gördüm

256*

Nesîmî*

Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün

- 1 Seḳāhüm rabbehüm hām-ı tuṭaḡıñ kevşerindendir
Bu meydān icre naḳlıçün ḥadîşî sükkerindendir*
- 2 Şabā müşḡın deminden çün mu'aṭṭar ḳıldı āfāḳı
Mu'anber zülf-i pürçîniñ 'abîr ü 'anberindendir
- 3 Egerçi ehl-i tevḥîde şaçıñ ḥablü'l-metîn oldı
Sevādü'l-vechî fi'd-dāreyn anıñ sevdalarındandır
- 4 Dem-i 'İsāyî nuṭḳıñ kim dirildir cānsız eşyāyî*
Bu mu'cîz cān-fezā zülfün müferreḥ cevherindendir*
- 5 Ḳıyāmet ḳopdı ḥüsñünden çalındı şür ḥaşr oldı
Bu gavḡalar ki yayılmış anıñ şü u şerindendir
- 6 Behiştîñ esvedü'l-'aynı ki ḥürî'l-'înidir adı
Yazılmış ḥalḳa bir āyet cemālîñ defterindendir
- 7 Faḳîḥ ey aḥsen-i şüret seni mescüdü ger bilmez
Bu 'aşı dîv-i mel'ünîñ ḥaṭāsı rehberindendir

* 13a innemā: iltimas ND.

* 256 485a.

* **Seyyid Nesîmî (Hüseymî)**: bk. s. 84.

* 2b Bu meydān icre naḳlı çün ḥadîşî sükkerindendir: Bu meyden içenin naḳlı ḥadîşin şekkerindendir ND.

* 4a Dem-i 'İsāyî nuṭḳıñ kim dirildir cānsız eşyāyî: Dem-i 'İsā kimi nuṭḳuñ dirildir cānsız eşbāhı ND.

* 4b zülfün müferreḥ: la'liñ müferrih ND.

- 8 Yüzüñdür kul hüve'r-raḥmān şacıñdır 'alleme'l-Ḳur'ān
'Aceb şol cānlarıñ cānı ne kānıñ gevherindendir
- 9 Nigārıñ nergis-i mesti ne fettān 'ayn imiş yā Rab*
Niçe Rūḥü'l-Emīn esrik ḥumārıñ şehperindendir*
- 10 Gel ey cāñ 'ıde ḳurbān ol ki ḳurbān olmayan 'ıde
Ne oldı ḳatre 'ıdinden ne anıñ ekberindendir
- 11 Cihānıñ miḥneti çoḳdur anıñ derd-i serinden gec
Ki ayrı düşdiğın Ḥaḳdan anıñ derd-i serindendir*
- 12 Nesīmī masīvu'llāhdan kesildi dil-berin buldı
Nesīmī n'eyesün n'itsün 'ināyet dil-berindendir

257**

Nesīmī*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Ger cefā kıl ger vefā ey yāri ḥoşdur yaḥşidir
Her ne senden gelse ey dil-dārı ḥoşdur yaḥşidir
- 2 Genc-i ruḥsārıñı buldum mār-ı zülfüñden ne ğam
Ṭolaşırsa buynuma ol mārı ḥoşdur yaḥşidir
- 3 Çün enā'llāhüm didi āteş şecerden Mūsāya
Yandırırca cānımı ol nārı ḥoşdur yaḥşidir

* 9a yā Rab: gör kim ND.

* 9b şehperindendir: herindendir ND.

* 11b ayrı: maḥcüb ND.

* 257 486a.

* Bu şiir, Hüseyin Ayan tarafından hazırlanan Nesimî Divanı'nda bulunmamaktadır.

* **Seyyid Nesimî (Hüseyinî)**: bk. s. 84.

- 4 Zāhidiñ dīvāradır dā'im 'ibādet itdigi
Sen yüzün küstür baña dīdārı hōşdur yahşidir
- 5 Perde tıtma yüzine 'anber çiçekden ey kamer
Kim güneş bu hüsn ile izhārı hōşdur yahşidir
- 6 Ey Nesīmī cān virüp al sen nigārın vaşlını
Dünyā vü 'uqbāda ol bāzārı hōşdur yahşidir

258**

Nesīmī*

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Fe'ülün

- 1 Gel ey güñlüm alan dil-ber vefā kııl
Ne hācet söylemek hācet revā kııl
- 2 Müferreḥ la'l-i sükker şerbetiñden
Benim bu ḥasta göñlüme devā kııl
- 3 Gelüben kapuña şeyu'llāhim var
Baña hüsnün zekātından 'aṭā kııl
- 4 Göñülden sevmez iseñ bu ḫuluñı
Gözün ucu ile gel bir merḥabā kııl
- 5 Kāğıd tek iki yüzlü müdde'iniñ
Ḳalem tek kes bāşın gözün ḫara kııl
- 6 **Nesīmī** şubḫu dem yāra ulaşın
Şorarsa ḫālimi bir bir edā kııl

* 258 486b.

* Bu şiir, Hüseyin Ayan tarafından hazırlanan Nesimî Divanı'nda bulunmamaktadır.

* **Seyyid Nesimî (Hüseyinî)**: bk. s. 84.

259*

Ḳanberî* Müseddes

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

Ey şeh-i mülk-i vilâyet ey Ḥaḳḳıñ eli
 Āsitānıñ Ka'besine yüz sürüp didim belî
 Ravza mıdır işiğın ey bâğ-ı rızvānıñ güli
 Cān u dilden medḥıñ oğur her seher cān bülbüli
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Ḥüdā nesl-i 'Alî
 E's-selām ey ḳuṭb-ı 'ālem Ḥacı Bekdāş-ı Velî

II

Āsitānıñ ravzasında evliyālar mu'tekif
 Ānlarıñ nuṭḳı düreder cümleten sırru'l-keşif
 Mu'ciziñle dīne geldi niçe yüz biñ muhtelif
 Ferd-i yiktāsın vilâyet hem daḥi tāciñ elif
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Ḥüdā nesl-i 'Alî
 E's-selām ey ḳuṭb-ı 'ālem Ḥacı Bekdāş-ı Velî

III

İ'tikād itsün saña 'ālemde rehber isteyen
 Ḥidmet itsün işiğında āb-ı Kevşer isteyen
 Ḥikmetiñ baḥrine ṭalsun dürr ü gevher isteyen
 Yık ṭavāf itsün ḳapuñda ḥaccü'l-ekber isteyen
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Ḥüdā nesl-i 'Alî
 E's-selām ey ḳuṭb-ı 'ālem Ḥacı Bekdāş-ı Velî

* 259 487b.

* **Kanberî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Kanberî mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır. <http://www.turkedybiyatiiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise Kanberî mahlasını kullanan 1 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Kanberî tespit edilememiştir.

IV

Ol sebebden emr-i Hâkîm dâ'im irşâdın seniñ
 Nür-i Hâkîm muṭlaқа ābā vü ecdādın seniñ
 Hem nidā geldi Hüdādan yād ider adın seniñ
 On sekiz biñ 'ālemiñ zikridurur yādın seniñ
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Hüdā nesl-i 'Alī
 E's-selām ey kuṭb-ı 'ālem Hacı Bekdāş-ı Velī

V

Muṣṭafānıñ sırrı sensin şāh-ı merdān oğlusın
 Hem müşīr-i meşheri Āl-i 'abānıñ oğlusın
 Bākır u Ca'fer-i Şādık ḥāş-ı sultān oğlusın
 Mūsā-i Kāzım 'Alī Mūsā Rızānıñ oğlusın
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Hüdā nesl-i 'Alī
 E's-selām ey kuṭb-ı 'ālem Hacı Bekdāş-ı Velī

VI

Şāh Taķı vü bā-Naķı nūr-ı Hudānıñ ḥaķķı çün
 'Askeri vü Mihdī-i şāhib-zamānıñ ḥaķķı çün
 Sūre-i Ṭāhā ve Yāsın hel atanıñ ḥaķķı çün
Ḳanberīye rahmet eyle ol Hudānıñ ḥaķķı çün
 E's-selām ey hādi-i rāh-ı Hüdā nesl-i 'Alī
 E's-selām ey kuṭb-ı 'ālem Hacı Bekdāş-ı Velī

260*

Ġazel-i Vâsıf*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Bāş üzre 'ālemiñ biz cāy iden efserlerdeniz
 Şāh-ı 'ıṣķıñ sāyesinde çerḥa hem-serlerdeniz

* 260 488b.

* **Enderunlu Vâsıf**: bk. s. 148.

- 2 Sikke-i sultān-ı 'ışk eyler bizi elbet 'azīz
Ma'den-i himmetde perverde olan zerlerdeniz
- 3 Kādrimiz gevher-şinās-ı devr olan idrāk ider*
Tāc-ı faḥr-ı rif'ate şāyeste cevherlerdeniz
- 4 İtmeziz bir ferde dünyā-yı denīde ser-fürū
Bir pula şaymaz cihānı öyle kemterlerdeniz
- 5 Mürdan 'acizleriz şüretde ammā ma'nevī
Züruna tağlar taḥammül itmeyen erlerdeniz
- 6 Hāk-i pāy-ı 'āşıkānız ğayra pāmāl olmazız
Hākiz ammā kühl ü çişm-i cān olan pīrlerdeniz*
- 7 Hāḫır-ı şikestemizdendir cihāna fetḫ-i bāb
Āşinā vü ya da biz meftūḫ olan derlerdeniz
- 8 Āteş atma ta'n idüp şūfī bize zīrā ki biz
Bir şirārı biñ cihānı yağan aḫkerlerdeniz
- 9 N'ola te'şīr itse ehl-i 'aşka **Vāşif** nuḫkımız*
Biz kemāl-i feyż u luḫf-ı Hākka mazharlardanız

* 3a gevher-şinās-ı devr: gevher-şinās-ı derd EVD.

* 6b pīrlerdeniz: yerlerdeniz EVD.

* 9a nuḫkımız: nazmımız EVD.

261*

Ġazel-i La'lı* Müseddes

Fe'ılātün/Fe'ılātün/Fe'ılātün/Fe'ilün

I

Çişm-i 'ibretle nazār eyle açup dīdeleriñ
 Gūř-ı hoř ile iřit pendini řāhib gūheriñ
 Hāķķı her yirde gōrūp añlamaķ olsa hūneriñ
 Sōzini diñleme var git yūri her bī-ħaberīñ
 'Ayn-ı 'ayb ile řaķın zāhirine baķma eriñ
 Bāťının gōzle eger var ise ey dil nazārīñ

II

Dime bu Mevlevī yā Gūřeni yā Hāydarīdir
 Kimi abdal-ı Hūdādır kimisi Ca'ferīdir
 Hānıķāh-ı ġam-ı 'ıřķıñ kimisi Enverīdir
 Her biri pāk-i derūn-ı fuķarā serveridir
 'Ayn-ı 'ayb ile řaķın zāhirine baķma eriñ
 Bāťının gōzle eger var ise ey dil nazārīñ

III

Fuķarā zūmresine itme ġaķāretle nazār
 Dime bu mest-i ġarābatı olup dehri gezer
 Sōyledir olsa eger řīr-i Hūdādan sōyler
 Eyleyūp 'ilm-i İlāhīyi tamāmet ezber
 'Ayn-ı 'ayb ile řaķın zāhirine baķma eriñ
 Bāťının gōzle eger var ise ey dil nazārīñ

* 261 489b.

* **La'lı**: "Tezkirelere Gōre Divan Edebiyatı İsimler Sōzlūġu" adlı eserde La'lı mahlasını kullanan 6, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 8 řair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki La'lı'nin hangisi olduġu tespit edilememiştir.

IV

Kimisin rûz-ı ezelden Hâk idipdir abdâl
 Kimisi faqr-ı fenâ ile giyerdi kıra şâl
 Kimisin şâh-ı cihân itdi virüp câh u celâl
 Hâşılı her birisi mazhar-ı luğ-ı müte‘âl
 ‘Ayn-ı ‘ayb ile şağın zâhirine bakma eriñ
 Bâttının gözle eger var ise ey dil nazariñ

V

La‘liyâ ‘arif iseñ keşreti terk it ferd ol
 Gördügiñ ‘arif-i bi’llâhıñ öñünde gerd ol
 Men u mâdan geçüben ‘arif-i ehl-i derd ol
 Çişm-i ‘ibret ile bak bâtıli terk it merd ol
 ‘Ayn-ı ‘ayb ile şağın zâhirine bakma eriñ
 Bâttının gözle eger var ise ey dil nazariñ

262*

Ġazel-i Hâmî*

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

- 1 Halka luğ it sühan-ı serd ile nefret virme
 Dil-i germ-ülfet-i aħbâba küdüret virme
- 2 Hâriş-i sine-i mazlûm olacağdır âhir*
 Zâlîme kaçınacağ nâhun-ı kudret virme

* 262 490b.

* **Diyarbakırlı Hâmî Ahmed:** 18. yüzyılda yaşamış olan şair, Diyarbakırlıdır. İsmi Ahmed olup 1679 yılında Âmid şehrinde doğmuştur. Şairin bazı tezkirelerde ismi bulunmamaktadır. Âşıkâne edayla ve hikemî tarzda şiirler yazan şair Nef‘î ve Nâbî’den etkilenmiştir. Divan sahibidir (Yılmaz, 2017: 4-16).

* 2a âhir: yâ Rab HAD.

- 3 Bār-gīri olamazsın bu medārīñ zāhid
Tolanup bezm-i meyi kendüñe şıķlet virme*
- 4 Bezme gel nūş-ı şarāb eyle didimse zāhid*
Dimedim köhne ķadeķ-keşlere nevbet virme
- 5 Kūrb-ı vuşlatda raķībiñ çekilir mi nāzi*
Ey şeh-i ģüsn fūrū-māyede rif'at virme
- 6 Ruķabāniñ ki ider sāyesi mānend-i ģubāb*
Gel felek āh-ı cihān sūzıma zaķmet virme
- 7 Saña çoķ cevri u cefā eylese azdır gerdūn
Dimedim mi **Hāmi** şaķın fazl ile şöhret virme

263*

'Abīdī*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Fenā dārına gel gör şevket-i ehl-i ģarābatı
Ki dārā görmedi 'ömründe hergiz böyle dārātı
- 2 ģarābat ehlini gördüm fenā cām ile mest olmuş
İçüp ben de melāmet cāmını oldum ģarābatı

* 3b şıķlet: zaķmet HAD.

* 4a eyle: ile HAD.

* 5a ķurb-ı vuşlatda: ķurb-ı vaşluñda HAD.

* 6a ruķabāniñ ki ider sāyesi: Nūh ķıbānuñ güm ider şadmesi HAD.

* 263 491b.

* **Abīdī:** "Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü" adlı eserde ve <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde Abīdī mahlasını kullanan şair bulunmamaktadır.

- 3 H̄arābāt erlerini söyledüp al kışşadan h̄işşe
Ki her biri fenā p̄rinden eylerler h̄ikāyātı
- 4 H̄arābāt ehline p̄r-i fenā bir ‘ilm oğutmuş kim
Lisānı-ı h̄āl ile ta‘b̄ir olur ancak ‘ibārātı
- 5 H̄arābāt ehline p̄r-i fenādan bir sebağ olsun
‘Abīdīnīn̄ mezārı taşına yazın bu ebyātı

264*

Ġazel-i Şîrî* Muḥammes

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

I

Men dil-ārām-ı ḳadīm-i ān içinde bülbülüm
Āşiyān-ı tende cān u kan içinde bülbülüm
Ol elest bezminde ki mestān içinde bülbülüm
Hem müselleḳ ḳahrımız zīşān içinde bülbülüm
Derdimendim derdliyim dermān içinde bülbülüm

II

Men ‘aref esrārını gerçi nihān itmez bilen
Ḳāl ile h̄āl ehlini çün imtiḥān itmez bilen
Kellimi’n-nās muḳteżāsınca ziyān itmez bilen
İḥtibār-ı kenz-i maḥf̄isin ‘ayān itmez bilen
Ḳuş dilin feh̄m eyleyen ‘irfān içinde bülbülüm

* 264 492a.

* **Şîrî**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Şîrî mahlasını kullanan 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 5 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Şîrî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

III

Kühl ü 'ibret ile açdım 'ayn-ı dil-mînâyı ben
Başmışam innâ hedeynâhü's-sebîl-i pâyı ben
Şûfî-i meyyit görüp fevt itmedim ihyâyı ben
Seyyidim ta'lîm idüp fehm eyledim eşyâyı ben
Murtaẓânîñ sırrıym pîrân içinde bülbülüm

IV

Mağz-ı K̄ur'ân bâ-i bismi'llâh imiş güş eyledim
K̄ufl ü bâb-ı ma'nevî miftâhını güş eyledim
Sîl idüp seb'a'l-meşânî bezmini cüş eyledim
Bâde-i 'ışkı naşîb oldu şükür nüş eyledim
Tayyib u tâhir olan rindân içinde bülbülüm

V

Cümle tâ'atden cihânda el yumağ evvel yudum
Tevbe urdum bu derûnım pâkine şaykal yudum
Sîl idüp mîzâb-ı çişmimden yüzüm evvel yudum
Hamduli'llâh kim hayâtım çişmesinden al yudum
'Alleme'l-esmâ benim K̄ur'ân içinde bülbülüm

VI

Çünkü Şîrî râh-ı Hâkka eyledi 'avn-ı 'azîm
Hâkka ta'vîz eyledi min şerri şeytânî'r-racîm
Fâtiha icre oğudum kenz-i Raḥmâni'r-raḥîm
Cennet icre menzirim hâzâ şîrâṭün müstaḳîm
Zâhidâ inkârı ẓo vildân içinde bülbülüm

265*

Ġazel-i Āhi* Tahmīs Fazlī*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

I

Nesīm-i şubhı esse şaĥn-ı 'ālem sebze-zār olsa
 Çiçekler dürlü reng ile şamu naqş-ı nigār olsa
 Zemīne dāmen-i gülden şazīl altun nişār olsa
 Güzellik nevbahārında cihān bāġı bahār olsa
 Baña ol yüzi gülşensiz gerekmez ger hezār olsa

II

Giyüp gül gibi nevrüz-ı şabā her ġonca-i ra'nā
 Nihāl-i şīveden olmuş ser-ā-ser bülbüli ġüyā
 Çemende şalınrlar servi gibi nāz ile tenhā
 Lebi ġonca bili ince güzeller çok durur ammā
 Öpülse dermeyānı hem şocalsa derkenār olsa*

III

Bu fānī 'işret ābādı degildir 'unşur-ı pākīn
 Ĥarāb olmuş müsāfir-ġānesidir ehl-i idrākīn
 Temāşā-ġāhıdır şanma bunu her ġār u ġāşākīn
 Ne zībā cāyiri'l-Ĥaġ zümürüd şaşr u eflākīn*
 Bināsı pāyidār olsa esāsı üstüvār olsa

* 265 493b.

* **Āhi**: Asıl adı Benli Hasan olup Niġbolu'da doğduġu rivayet edilir. Şeyhī'nin Hüsrev ü Şīrīn'ine nazire olarak yazdıġı Hikāye-i Şīrīn ü Pervīz-Rivāyet-i Gülgūn ü Şebdīz adlı mesnevisiyle Yavu Sultan Selim'in takdiri kazanmıştır. Hüsn ü Dil adlı tamamlanmamış bir eseri de Lāmi'ī'nin Hüsn ü Dil'ine naziredir. Sade bir Türkçe zevkine sahip olan şair Karaferye'de 1517 yılında ölmüştür (Banarlı, 2001: 478).* **Fazlī**: bk. s. 260.

* II/5 öpülse dermeyānı hem şocalsa: kuculsa dermiyān olsa öpülse AHD.

* III/4 cāyiri'l-Ĥaġ zümürüd şaşr u eflākīn: kasr édi el-hak zümürüd-rengi eflākūn AHD.

IV

Bilinde mäh-ı nevdən hañçeri var bir sipāhidir
 Başında şa‘şa‘a-sūd ‘üc-ı mihrānıñ külāhıdır
 Bu tavķiz hayma-i vālā müneķķaş hābıgāhıdır
 Kāmer gibi yüzü beñlü güzeller pādişāhıdır*
 Benim mäh-ı siyeh-çerdem ‘aceb mi hāldār olsa

V

Ṭotalım milket-i ‘Oşmānıñ oldum **Fazliyā** şāhı
 Gerekmez baña bu dünyā-yı dünıñ ‘izzet ü cāhı
 Felekde odlara yansun nideyim mihr ile māhı
 Başım alup giderdim ben ‘adem milkine dek **Āhī**
 Öte yanında dünyānıñ eger bir reh-güzār olsa

266*

Ġazel-i Vesīm*

Mefā‘ılün/Mefā‘ılün/Mefā‘ılün/Mefā‘ılün

- 1 Dilā vaḥdet meyin nüş itmeyenler kaldı keşretde
Görür şoñ demde vaḥdet menzilin ol nez‘-i hālinde
- 2 Zebūn-ı pençe-i kahrı olur yıl Zāl-ı dünyānıñ
Kişi Rüstem olursa resm-i bāzū-yı şecā‘atde
- 3 Ne mümkin sa‘y tedbīr ile kılmaķ kışmetin efzūn
Gerekse ey dil-i dānā Felātūn ol firāsetde

* IV/4 kamer gibi yüzü: kamer yüzlü kara AHD.

* 266 494b.

* **Vesīm**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Vesīm mahlasını kullanan 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 3 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Vesīm’in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

- 4 Eger olmazsa kim burc u felekde t̄ali'in mes'ūd
Ne sūd u 'ilm u 'irfānīn̄ qalur hāk-i mezelletde
- 5 Tereddūd 'āleminde h̄ic **Vesīmā** istirahat yok
Tevekkül rāhı tut cānib-i şabr u selāmetde

267*

Hâfız-ı Mar'aşî* Mâtemiyye

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Muharrem mäh-ı mâtemdir gel ey dil eyle efğānı
Cihāna eşk-i çişmiñle revān it s̄il-i tūfānı
- 2 Bugün 'ayn-ı belā-yı Kerbelādır kim bu mäh icre
Çekildi āl-i evlāda Yezīdīn̄ t̄iğ-i tuğyānı
- 3 Şehīd oldı o zālimler elinde seyyid-i mazlūm
Döküldi h̄ake çün bunda niçe dil-teşneler qanı
- 4 Cedīd idüp bu günlerde muhibler mâtemin şāhıñ
Çıkarđı t̄ağ-ı eflāke yine feryād u nālānı
- 5 Hüseynīn̄ intikāmın almağa cehd eyleyüp sen de
Hezārān şad hezār ile añup la'net Yezīdānı
- 6 Ciger hasretle yansun dīdeler mecrā-yı hūn olsun
Boyansun qana ruhsārīn̄ mişāl-i la'l ü mercānı (mişāl-i reng-i rümmānı)
- 7 Çeküp çāk eyle s̄ineñ pençe-i āhıñla ey **Hâfız**
Ki 'uşşāqıñ bu yolda cān fedā itmekdir erkānı

* 267 495a.

* Hamamcızāde Hâfız-ı Mar'aşî: bk. s. 131.

268*

Diger Mâtemiyye Hâfize'l-Mar'âşî*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Mâh-ı mâtemdir muhibb-i hânedân ağlar bugün*
Sîne çâk idüp gürüh-ı 'âşıkân ağlar bugün
- 2 Âh-ı âteşbâr-ı hasretler çeküp dil-teşneler
(Cân yanar hem ten yanar)
Cism-i ser-tâ-pâ yanar rûh-ı revân ağlar bugün
- 3 Sitt-i Zehrâ nûr-ı çişm-i Muşafâ hatm-i Rusûl
Şîr-i Hâk Hayber-keşâ şâh-ı cihân ağlar bugün*
- 4 Kurratü'l-'ayneyni ol şâh seyyid-i mazlûm için*
Rûh-ı pâk-i Aḥmed-i mu'ciz-beyân ağlar bugün
- 5 Nüh felek 'arş-ı mu'allâ sidre vü levḥ ü kalem
Neyyireyn-i aḥter-i pertev-feşân ağlar bugün
- 6 Âb u ḥâk u bād u târ u Mâlik-i dûzah daḥi
Cennetü'l-Firdevs içinde Ḥürriyân ağlar bugün
- 7 Yik-cihet mâtem tutup şâh-ı şehîdân 'ışkına
Âsumân u ḳudsiyân kerrûbiyân ağlar bugün*

* 268 496a.

* **Hamamcızâde Hâfız-ı Mar'âşî**: bk. s. 131.

* 1a muhibb-i hânedân: muhibb-i hândân HMD.

* 3b Hayber-keşâ: Hayber-güşâ HMD.

* 4a ol şâh seyyid-i mazlûm: o şâh-ı seyyid-i mazlûm

* 7b âsumân u ḳudsiyân: nüh felekde ḳudsiyân HMD.

- 8 Baħr u ber arz u semāda iptidā vü intihā
Her ne kim var mā-ħalaq bu cümle qan ağlar bugün
- 9 Kerbelānıñ vāqı'ātın sen de **Hāfız** yād idüp
Ağla kim kevn ü mekān u kün fekān ağlar bugün

269*

Hāfız-ı Mar'aşî*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

Yüz sürüp tırdum bu dem dīvānıña yā Rab meded
'Acz ile el şunuban dāmānıña yā Rab meded
Cān ile oldum rızā fermanıña yā Rab meded
Luţ u qahr it her ne kılsañ şānıña yā Rab meded
Rū-siyāh geldim der-i ğufrānıña yā Rab meded
Bir gedāyım sā'ilim ihsānıña yā Rab meded

II

Reh-zenimdir nefsi bed-ħ'āhımla şeytān-ı la'ın
Her nefes her demde oldum anlara yār u qarın
Eyle şerr-i şüm u dest-i keyd ü mekrinden emin
Melce'im püşt ü penāhım sensin ancaq yā Mu'ın
Rū-siyāh geldim der-i ğufrānıña yā Rab meded
Bir gedāyım sā'ilim ihsānıña yā Rab meded

III

Cām-ı ğaflet eyledi her dem beni mest-i ğurūr
Ħayli demdir ārizü-yı nefsi ile itdim Ħuzūr
Geldim istirhāma luţ it Ħazretiñden itme dūr
Çek berāt-ı cürmim üzre kilki-i 'afvıñ yā Ħafūr

* 269 496b.

* **Hamamcıvāde Hāfız-ı Mar'aşî**: bk. s. 131.

Rû-siyâh geldim der-i ğufrânîña yâ Rab meded
Bir gedâyım sâ'îlim ihsânîña yâ Rab meded

IV

Cürm-i bî-ḥaddim bilüp 'işyânımı yâd eyledim
Ḥidmetinde itdigim noḡşânımı yâd eyledim
Ḥayf ile bunca geçen devrânımı yâd eyledim
Şermsâr oldum bu ḥâl u şânımı yâd eyledim
Rû-siyâh geldim der-i ğufrânîña yâ Rab meded
Bir gedâyım sâ'îlim ihsânîña yâ Rab meded

V

Yandırıp nâr-ı nedâmet dâğı başdım cânıma
Ağıdup ḥûn-âb-ı çişmim cûy tek her yânıma*
Ṭavk idüp taḡtım mezellet riştesin gerdânıma
Eyleyüp raḥmîñ temennâ sen keremler kânıma*
Rû-siyâh geldim der-i ğufrânîña yâ Rab meded
Bir gedâyım sâ'îlim ihsânîña yâ Rab meded

VI

Nûr-ı vâḥid Muştafâ vü Murtażadır muṭlaḡâ
Şepper ü şepîr ü Zeyne'l-'âbidîn âl-i 'ab*
Bâkır u hem Ca'fer-ı Şâdıḡ imâm-ı aşfiyâ
Mûsâ-i Kâzım 'Alî Mûsâ Rızâya muḡtedâ*
Rû-siyâh geldim der-i ğufrânîña yâ Rab meded
Bir gedâyım sâ'îlim ihsânîña yâ Rab meded

* V/2 cûy tek: cûyveş HMD.

* V/4 temennâ sen: temennâsın HMD.

* VI/2 şepper ü şepîr: peşrev ü pîşrev HMD.

* VI/4 muḡtedâ: iḡtidâ HMD.

VII

Ol Taķı vü bā Naķı merd-i Ğudānıñ ħürmeti
 ‘Asker u şāķib-zamān-ı reh-nümānıñ ħürmeti*
 Çār-deh Ma‘şüm-ı pāk-i zü’l-‘aţānıñ hermeti
 Ğāfız-ı ğam-ĥ‘āra raĥm it lā-fetānıñ ħürmeti
 Rū-siyāĥ geldim der-i ğufrānıña yā Rab meded
 Bir gedāyım sâ’ilim iĥsānıña yā Rab meded

270*

Ğazel-i Ğaşmî* Müseddes

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

I

Ğöñül kāmıñ ne zü’l-kenze ne şāķib-i cāĥa ‘arz eyle
 Ne zühhād u şüyüĥu vü ne kes-i ğüm-rāĥa ‘arz eyle*
 Belî bir merd-i muĥlişi ‘ārif ü āġāĥa ‘arz eyle*
 Murādātıñ bi-küllî ol yüce Mevlāya ‘arz eyle*
 Dilā ĥālîñ ne mîr ü ne vezîr ü şāĥa ‘arz eyle
 Ğamuyı kün dimekle ĥalk iden Allāĥa ‘arz eyle

II

Heyulānıñ esāsı külli mücid Rabb-i a‘lādır*
 Ya maĥlûķātıdan istirĥāmı kılmaķ ne ġavġādır*
 Şu kim ġam-keş degildir rızķ ĥuşüsında o dānādır
 Kelāmım müstefād-ı ķavl-i Ğaķ naĥn-ı ķasemnādır

* VII/2 ‘asker u şāķib-zamān-ı reh-nümānıñ: ‘askerî şāķib-zamān-ı reh-nümānıñ HMD.

* 270 498b.

* Ğaşmî: bk. s. 155.

* I/2 ne zühhād u şüyüĥu vü ne kes-i ğüm-rāĥa: ne zühhād-ı şühüĥa ne kes ğüm-rāĥa HD.

* I/3 merd-i muĥlişi: merd-i maĥlaş HD.

* I/4 Mevlāya: dergāĥa HD.

* II/1 heyulānıñ esāsı külli: heyula vü esās-ı küllî HD.

* II/2 Ya maĥlûķātıdan istirĥāmı kılmaķ ne ġavġādır: Bir maĥlûķundan ister ĥām kılmaķlıķ ne da‘vādır HD.

Dilâ hâliñ ne mîr ü ne vezîr ü şâha ‘arz eyle
 Çamuyı kün dimekle halk iden Allâha ‘arz eyle

III

Ĥirîdâr-ı der-i Mevlâ olanlar oldılar kâmil*
 Vefâsı yoğ kuluñ in‘âmiñ mânend-i zıll zâ’il*
 Bilürsin luğı vü qahrı Ĥudâniñ cümleye şâmil*
 “Tevekkeltü ‘ale’llâha” teşebbüş eyle ey ġâfil
 Dilâ hâliñ ne mîr ü ne vezîr-i şâha ‘arz eyle
 Çamuyı kün dimekle halk iden Allâha ‘arz eyle

IV

Şeh-i ‘âlem iden def-i arâz u nefsi mel‘ûnıñ*
 Görür mi ‘usret ekl iden rızâu’llâhı ma‘cûnıñ*
 Veliyy-i ni‘met ‘add itme fenâniñ erzel-i dünıñ*
 Te’emmül eyleyüp her dem kuli’d-da‘vu’llâha mazmûnıñ*
 Dilâ hâliñ ne mîr ü ne vezîr-i şâha ‘arz eyle
 Çamuyı kün dimekle halk iden Allâha ‘arz eyle

* III/1 Ĥirîdâr-ı der-i Mevlâ: Ĥarîdâr-ı der-i Mevlâ HD.

* III/2 zıll zâ’il: zıll-i zâ’il HD.

* III/3 luğı vü qahrı: luğı-i in‘âmiñ HD.

* IV/1 def-i arâz u nefsi mel‘ûnıñ: def-i arzû-yı nefsi mel‘ûnun HD.

* IV/2 ‘usret ekl iden: ‘usret-i ekl iden HD.

* IV/3 erzel-i dünıñ: erzel ü zûnıñ HD.

* IV/4 kuli’d-da‘vu’llâha: kıl âh da‘vâ-yı Allâha HD.

V

Seni şeb‘ân ider **Haşmî** tarîk-i Hâkka ol sâ‘î
 Muķābildir cihān ekyāliniñ enbārına şā‘î*
 Hūlūş-ı ķalb ile şer‘-i şerîf-i Hâkka ol rā‘î
 Kelāmında buyurmışdır ücīb u da‘vetü’ d-dā‘î*
 Dilā hāliñ ne mîr ü ne vezîr-i şāha ‘arz eyle
 Ķamuyı kün dimekle hāķ iden Allāha ‘arz eyle

271*

Ķazel-i Rif‘at* Der-Medh-i Düzdeh-i İmām

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ķaydariyem Ķaydariyem Ķaydariyem Ķaydari
 Şāh-ı merdāniñ kim olmaz Ķanberiniñ Ķanberi
- 2 Lā fetā illā ‘Alī lāseyfe illa Zü’l-fikār
 Murtażadır fetħ iden ancaķ o Hışn-ı Ķayberi
- 3 Ol ne zāt-ı muħterem kim şehr-i ‘ilme bāb ola
 Hel atā şānında tebşîr itdi Hâķ peygamberi
- 4 İbn-i ‘amm-i Aħmed-i Muħtār emîre’l-mü’miniñ
 Meclis-i şıdk-ı şafāda çarıyāriniñ hemseri
- 5 Şāh Ķasan hūķ-ı rızāniñ yoluna cānım fedā
 Ben Ķüseyniyem Ķüseyniñ bende-i fermānberi
- 6 Seyyidü’s-sādāt imāmü’l-etķiyā Zeyne’l-‘abā
 Server-i sālār-ı ceyš-i aşfiyāniñ dāveri

* V/2 ekyāliniñ enbārına şā‘î: ekyāline inbā reng-i şā‘î HD.

* V/4 ücīb u da‘vetü’ d-dā‘î: acīb u da‘vetü’ d-dā‘î HD.

* 271 499b.

* **Rif‘at:** bk. s. 86.

- 7 Ma'den-i cūd-ı 'aṭā didim Muḥammed Bākire
Lā'ik u medḥ u šenā dirsem imām-ı Ca'feri
- 8 Hāzret-i Kāzım 'Alī Mūsā Rızānīn 'ışkına
Şāh Taḳī vü bā-Naḳīden sāḳiye şun Kevşeri
- 9 Pāk-i ṭīnet gevher-i yiktā-yı baḥr-i ma'rifet
Bir Ḥasandır kim Ḥasan neslinden oldı 'askeri
- 10 Mihdi-i şāḥib-zamānīn ḥāk-i rāḥın gözlerim
Tütüyādır 'ayn-ı a'māya iziniñ tozları
- 11 Ben muḥibb-i ḥānedān-ı Muştafāyım muṭlaḳa
Şevḳ ile Āl-i 'abānīn çakeriyem çakeri
- 12 **Rif**'atā ḥaddim degil işnā 'aşar vaşfın diyem
Rüz-ı maḥşer olmayam lakin şefā'atden beri

272*

Ġazel-i Ḥalīm* Muḥammes

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

Bende oldum olmadım āzād elinden gönlümün
Olmışam her laḥzada nāşād elinden gönlümün
'Aḳl u fikrim dā'imā bir bād elinden gönlümün
Ḳurtuluş yoḳdur İlahī dād elinden gönlümün
Dād elinden gönlümün feryād elinden gönlümün

* 272 500b.

* **Halīm**: “Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü” adlı eserde Halīm mahlasını kullanan 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> internet adresinde ise 7 şair hakkında bilgi bulunmaktadır. Mecmuadaki Halīm'in hangisi olduğu tespit edilememiştir.

II

Gāhı ‘ārif gāhı zāhid gāh olur dīvāne-vār
 Gāhı ‘ālim gāhı fāzıl gāh olur vīrāne-kār
 İstiķāmet emrine geldikçe eyler i‘tizār
 ‘Aql u şer‘iñ kavline bir dürlü itmez i‘tibār
 Dād elinden gönlümün feryād elinden gönlümün

III

Nağd-ı ‘ömür dem-be-dem itlāfıdan memnūnıdır
 Çār-ı sūy-ı pürziyān-ı dehrinde mağbūnıdır
 Şüretā ‘āķil-nümā ammā katı mecnūnıdır
 Bir esāfil-perver ü nādān pesend-i dūnıdır
 Dād elinden gönlümün feryād elinden gönlümün

IV

Kaşd-ı maḥzūn itmedir hergiz beni şād itse de
 Fikr-i berbād itmedir zāhirde ābād itse de
 Niyet-i zulm ü sitem itmekdir imdād itse de
 Hufyeten biñ mekr ider bir ḥayrı işhād itse de
 Dād elinden gönlümün feryād elinden gönlümün

V

Åh iderse şanmañız bu çarḥ-ı nā-hemvārıdan
 Hānegidir düşmānım baḥş eylemem aġyārıdan
 Gördiğim maḥzā ihānetdir diriġā yārıdan
 Derd-i dildendir şikāyet itmezem dil-dārıdan
 Dād elinden gönlümün feryād elinden gönlümün

VI

Hayra taḥvīl ide aḥvālim Ḥüdā-yı lāyezāl
 Feyz-i Sübhānı gönülden eylesün def'-i melāl
 Söylemiş bu mışra'-ı rengin bir ehl-i kemāl
 Güş idince ben daḥi itdim Ḥalīmā ḥasbuḥāl
 Dād elinden gönlümün feryād elinden gönlümün

273*

Gazel-i Zihni*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Zāhidā bir kemter-i sulṭān-ı 'Abdu'l-ḳādiriz
 Ḥākipāy-yı bende-i sulṭān-ı 'Abdu'l-ḳādiriz
- 2 Ḳuṭbū'l-aḳṭāb-ı vilāyet cedd-i pāk-i Muṣṭafā
 Cān u dilden bende-i sulṭān-ı 'Abdu'l-ḳādiriz
- 3 İns u cin her dem ḳılar tiġ-i celālınden ḥazer
 Rū siyāhım salıñan şeyḥ-i 'Abdu'l-ḳādiriz
- 4 Ravza-i cennāt-ı 'adnı tā ol şāhıñ merkezi
 Pāsubān-ı ravza-i sulṭān-ı 'Abdu'l-ḳādiriz
- 5 Zī sa'ādet zī seḥāvet mazḥar-ı esrār-ı Ḥaḳ
 Ğavş-ı a'zam 'āşık-ı dīdār-ı 'Abdu'l-ḳādiriz
- 6 Ne sezāyız āsitān-ı rīkini būs itmege
 Zihniye ezher cihet maḥbūb-ı 'Abdu'l-ḳādiriz

* 273 502a.

* **Zihni**: bk. s. 196.

274*

Goft [...]⁵⁴

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 [...] ⁵⁵ der ki pīrim esīr-i ğavş-ı Geylāni
Faķīr-i ħāzret-i şeyḫ gedā-yı şāh-ı Geylāni

Kelām-ı bi'ināyete'l-mülki'l-'allām

275*

Ḥarābī*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Meyḫāneyi ben Mescid-i Aķşāya deġişmem
Aķşāya degil Ka'be-i 'ulyāya deġişmem
- 2 Zāhid siziñ olsun hele ġilmān ile ḫūrī
Bu meclisi ben cennet-i a'lāya deġişmem
- 3 Fermān dih-i iķlīm-i ḫarābāt olalıdan*
Sultānlıġım İskender ü Dārāya deġişmem
- 4 Bu tāk-ı melāmet baña mīrāş-ı pederdir
Biñ efser ile ḫātem-i kistrāya deġişmem
- 5 Bu rind-i belā seyyāre ki ālüde-i meydır*
Dībāya degil atlas-ı dībāya deġişmem

* 274 502b.

⁵⁴ Başlıġın devamı zayi olmuşur.⁵⁵ Zayi olmuştur.

* 275 502b.

* **Edib Harābī**: bk. s. 213.

* 3a dih-i iķlīm-i ḫarābāt: deh-i iķlīm-i ḫarābāt HRD.

* 5a seyyāre: pelespāre HRD.

- 6 Ādem mi olur cūbbe vü demtār ile ūfī
Bir kōhne ‘abāmı hele dūnyāya deġiŷmem*
- 7 Bi’llāhi **Ḥarābī** bu gevher-pāre-i ū‘riñ
Bir noġtasımı lū’lū ü lālāya deġiŷmem

* 6b ‘abāmı hele: ‘abām var hele HRD.

4. SONUÇ

Üzerinde çalıştığımız mecmua, XIX. yüzyıla ait bir şiir mecmuasıdır. Mecmuanın mürettibi belli değildir. Mecmua, 506 varaktan müteşekkildir. Bu mecmuanın 1b-256a varakları Cuma Kamalak tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bizim çalıştığımız kısım mecmuanın 256b-506a varaklarını ihtiva etmektedir.

Mecmua XIII ile XIX. yüzyıl arasında yaşamış şairleri ve bu şairlerin şiirlerini ihtiva etmektedir. Mecmuada; Hakkî (1), Bekâyî (1), Bihûdî (1), Nâdirî (3), Fevrî (1), Fuzûlî (25), Senâî (1), Çerâğî (1), Hâlisî (1), Âkif (2), Fuâd (1), Şeyh İbrâhim (1), Halîlî (3), Şem'î (3), Ârif (2), Âsım (1), Nef'î (1), Selâmî (1), Şeref (3), Muharrem (1), Vehbî (8), Vehmî (1), Nesîmî (Hüseynî) (14), Rif'at Baba (3), Mısrî (4), Nakşî (8), Yazıcıoğlu Mehmed (1), Leylâ (9), Gülistân (1), Şeyh Rızâ (1), İbrahim Hakkı Erzurûmî (3), Nazmî (2), Zâtî (2), Nâbî (6), Hacı Bekdâş Velî (1), Abdulkadir Geylânî (1), Hamamcızâde Hâfız-ı Mar'âşî (6), Kâşî (1), Virânî (3), Yarpuzlu Râ'if Baba (1), Abdulazîz (2), Şukûfî, Sabuncuzâde Alî (1), Mustafa Zekâyî (7), Nev'î (1), Vâsıf (3), Mecnûnî (1), Rûhî-i Bâğdâdî (3), Yiktâ (2), Sultan Mustafa (1), Hasmî (3), Muhibbi-Han, Bâkî (2), Kemâl Ümmî (1), Rahmî (1), Sadrî (1), Subûhî, Müştak Baba (7), Ahmed (1), Za'fi, Zeynî (1), Sâkıb (3), Mahlas, Şerîfî (1), Usûlî (3), Es'ad (1), Nehrî (1), Hakkı Ayntâbî İshâk Efendi (1), Hafîdî (1), Surûrî (1), Seyyid, Seyfî (2), Türâbî Baba (1), Nâzım (1), Harabî (5), Nazîf (1), Hakimî (1), Menşurî (1), Şâkir (1), Dürrî (1), Gedâyî (1), Hilmî (2), Sâmi (1), Yûnus (1), Cemâlî (1), Hayrî (1), İzzet Baba (1), Zahmî (1), Nigâhî (1), Âzerî (1), Şeyh Necib (1), Sezâyî, Şânî (2), Nidâ'î (1), Bahâyî, Sâbit (1), Hâşim (1), Bâdî (1), Pir Sultân Abdal (2), Teslîm Abdal (1), Râmî, Vecdî⁵⁶ (1), Nizâmî (1), Su'âlî (1), Aydı Baba (6), Ayntâbî Hâfız (1), Arşî (1), Fikrî (1), Şems-i Tebrîzî, Hasretî (1), Zihnî (2), Azmî (1), Unfî (1), Fasîh (1), Kul Himmet (1), Hayâlî (2), Nâsîhâ (1), Behiştî (1), Sûzî (1), Hıfzî (1), Dâ'î (1), Ğayğusuz (1), Huddâmî (1), Misâlî (1), Kâsım (1), Fûrû'î (1), Mîr, Bedrî (1), Kanberî (1), La'lı (1), Hâmî (1), Abîdî (1), Şîrî (1), Âhî, Fazlî (1), Vesîm (1) ve Halîm (1) olmak üzere 137 şairin şiiri vardır.

Mecmuada geçen 137⁵⁷ şairin şiirleri şu şekildedir: 5 kaside, 13 murabba, 9 muhammes, 24 tahmis, 23 müseddes, 3 muaşşer, 1 şarkı, 1 ilahi, 2 kıt'a, 167 gazel, 6 müfred. Ayrıca mecmuada 6 hece ölçüsüyle yazılmış şiir ve herhangi bir nazım şekline dâhil edilemeyen 16 şiir bulunmaktadır. Son olarak mecmuada 3 Arapça ve 3 Farsça yazılmış şiir yer almaktadır. Mecmuada yer alan toplam 281 şiir (bir kısmı zayı olan şiirler dâhil), transkripsiyonlu metin hâline getirilmiş ve bu şiirlerin vezinleri bulunmuştur.

Mecmuada şiirleri bulunan şair ve şiirler, tablo şeklinde ilgili kısma dâhil edilmiştir. Mahlası tesbit edilen 262, mahlası tesbit edilemeyen 19 şiir bulunmaktadır.

Ayrıca "Otuz Üç Farz" ve "Namazın Âdâbı" başlıklı nesir şeklinde yazılmış metinler de transkripsiyonlu yazılmıştır.

Mecmuada adı geçen ve Maraşlı oldukları kesin olarak tespit edilen şairler şunlardır: Sünbülzâde Vehbî, Nâdirü'l-Mar'âşî (Nâdirî), Hâşim, Halîlî-i Mar'âşî, Râif Baba, Hamamcızâde Hâfız-ı Mar'âşî. Bu şairler, mecmuada geçen şiirlerinin neşredilmiş divanları ile karşılaştırılması sonucu tespit edilmiştir. Mecmuada adı geçen şairlerin

⁵⁶ Râmî ve Vecdî müşterek gazel yazdıkları için aynı şiir ayrı ayrı belirtilmemiştir.

⁵⁷ Metinde geçen şairlerden bazıları başka şairlerin şiirlerine tahmis ve muhammes yazmışlardır. Şiir sayıları verilmeyen şairler, şiirlerine tahmis ve muhammes yazılan şairlerdir. Tekerrüre düşmemek için şiirlerine tahmis ve muhammes yazılan şairlerin şiirleri tekrar verilmemiştir.

tamamının divanları incelenemediği için Maraşlı başka şair/şairlerin olup olmadığı tespit edilememiştir.

Mecmuadaki şiirler, neşredilen hâlleri ile karşılaştırıldığında (bazı şiirler hariç) çok büyük farklar görülmemiştir. Ancak bazı şiirler, şairlerin neşredilmiş divanlarında bulunmamaktadır. Divanlarda bulunmayan şiirler, bu alanda araştırma yapacaklara faydalı olacağı düşünülerek dipnotlarla belirtilmiştir.

Mecmua, Maraş'ta yazılmıştır. Mecmuada kullanılan yazı, nesih yazısıdır. Metinlerde Maraş ağzına ait ifadeler kullanılmıştır. Mecmua, tamamen mürettibin edebî zevkine göre tertip edilmiştir. Nazım-nesir karışık yazılmıştır. Mecmuada Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere üç dilde yazılmış şiirler mevcuttur. Tasavvufî, Alevî-Bektaşî, Mevlevî ve Hurufî geleneğine ait metinlere rastlanmaktadır. Özellikle bazı şiirlerin bend sonlarında çeşitli dualara rastlanmıştır.

Mecmuadaki muhtelif şiirlerden bazılarının baş kısmında, bazılarının da son kısmında eksiklikler bulunduğu, mürettip veya okuyan tarafından hoşuna gitmeyen şiirlerin kesildiği, bunu yaparken de başka şiirlerin muhtelif kısımlarının da zayi edildiği görülmektedir.

XIX. yüzyıla ait bu mecmua, konu bütünlüğüne sahip bir mecmua değildir. Mürettibin hoşna giden her çeşit yazıyı mecmuasına aldığı görülmektedir. Bir muaşşerden sonra mensur bir yazıya, bir kaside veya gazelden sonra müstehcen bir şiir veya bir nasihatnameye rastlamak mümkündür. Bununla birlikte değişik dillerde söylenmiş müşterek şiirlere de yer verildiği görülmektedir.

Mecmuada; âşıkane, rindane, muhabbetname, hicviye, hasb-i hâl, feryadname, tevhid, münacat, na't, tasavvufname, maktel-i Hüseyin, devriye, sufiyane, Aliname, muharremiye, hikemî, nefes, matemiyeye, pendname, firkatname, mersiye gibi çeşitli türlerde şiirlere rastlanmaktadır.

Söz konusu mecmua, derleyenin edebî zevkine göre tertip edildiği için mecmuada ferah, ketebe, istinsah gibi kayıtlar bulunmamaktadır. Aynı sebepten dolayı mecmuanın derlendiği tam tarih de bilinmemektedir.

Şerîfî mahlaslı şairin şu ana kadar hiçbir çalışmada yer almayan bir şiiri bu çalışmayla gün yüzüne çıkmış bulunmaktadır.

Ayrıca mecmuada Pir Sultan Abdal'a ait olan bir şiir Şah İsmail Hatâyî Divanı'nda Hatâyî'ye ait olarak gösterilmiştir. Söz konusu şiirde büyük farklar olmamakla birlikte mahlas kullanmadaki farkların görüldüğünü belirtmekte fayda vardır.

Kaynaklarda mahlası Hâfız-ı Mar'aşî şeklinde geçen Maraşlı şair, mecmuada Hamamcızâde Hâfız-ı Mar'aşî şeklinde geçmektedir.

Bu çalışma ile üzerinde hiçbir ilmi çalışma yapılmamış olan XIX. yüzyıla ait bir şiir mecmuası ilim dünyasına tanıtılmıştır.

KAYNAKÇA

- ADAK, A., 2006. Za'fî-i Gülşenî Hayatı, Eserleri, Edebi Şahsiyeti ve Dîvânının İncelenmesi, Doktora Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi, SBE, İslam Tarihi ve Sanatları (Türk-İslam Edebiyatı), ABD, Ankara, 401s.
- AK, C., 1987. Muhibbî Dîvânı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 875s.
- AKARSU, K., 1993. Rumelilli Za'îfî Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Dîvânından Seçmeler, MEBYayınları, İstanbul, 291s.
- AKGÜL, A. ve ÇETİN, K., 2013 "Millî Kütüphanede Kayıtlı Bulunan Bir Şiir Mecmuası Üzerine" Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 8/1, Ankara, ss. 99-126.
- AKKUŞ, M., 2018. Nef'î Dîvânı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 300s.
- ALICI, L., 2004. Tezkirelere Göre Kahraman Maraşlı Divan Şairleri, KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi C1, S2 ss. 56-63.
- ALICI, L., 2009. Divan-ı Hâfız-ı Mar'aşî İnceleme-Tenkitli Metin, Ukde Yayınları, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com (21.06.2019).
- ALICI, L., 2009. "Maraşlı Divan Şairleri" Türk Edebiyatında Maraşlılar, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş.
- ALICI, L., 2010. Divan-ı Hâfız-ı Mar'aşî İnceleme-Tenkitli Metin, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş, 384s.
- ALICI, L., 2010. Halîlî-i Mar'aşî Dîvânçe ve Etvâr-ı Seb'a Tenkitli Metin-Tıpkıbasım, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş, 232s.
- ALKAN, S., 1993. Şeyh Mustafa Zekâyî'nin Hayatı, Edebî, Kişiliği, Divanı (İnceleme Tenkidli Metin), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, TDE, ABD, Erzurum 416s.
- ALPARSLAN, Y., 2009. "Maraşlı Halk Şairleri" Türk Edebiyatında Maraşlılar, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş.
- ALTINOK, B.Y., 2006. Turâbî Baba Dîvânı, Horasan Yayınları, İstanbul, ss. 296.
- ARSLAN, M., 1994. Zâtî Süleyman Efendi ve Sevânihu'n-Nevâdir fî Ma'rifeti'l-Anâsır, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com (13.06.2019).
- ARSLAN, M., 2002. Şeref Hanım Dîvânı, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 537s.
- ARSLAN, M., 2002. Şeref Hanım Dîvânı, Kitabevi Yayınları, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com (12.06.2019).
- ARSLAN, Z., 2010. Divan-ı Sûzî-i Sivâsî Tenkitli Metin-İndeks, T.C. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBE, TDE, ABD, Kahramanmaraş, 402s.
- ASLANTAŞ GÖZE, F., 2007. Yazıcıoğlu Mehmed'in Muhammediyesi Üzerinde Dilbilgisi Çalışması (İnceleme-Metin-İndeks) (41b-80a Yaprakları), Cumhuriyet Üniversitesi SBE, Sivas, 347s.
- ASLAN, M., Leylâ Hanım Dîvânı, Kitabevi Yayınları, 354s.
- ATİK GÜRBÜZ, İ., 2012. "Mecmuaların Biyografik Değerine Dair Araştırmalara Ek" TÜBAR-XXXII.
- ATİK, H., 2003. Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı, Doktora Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi SBE, İslam Tarihi ve Sanatları (Türk-İslam Edebiyatı) ABD, Ankara, 368s.
- ATİLA, M., 2012. Nu'ût-ı Nebeviyye Mecmûası (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniv. SBE TDE ABD., Diyarbakır.
- AYAN, H., 1990. Nesimî Divanı, Akçağ Yayınları, Ankara, 500s.

- AYDEMİR, Y., 2007. “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler” Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 2/3, ss. 122-137.
- AYDEMİR, Y., 2018. Behiştî Divânı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 448s.
- BANARLI, N.S., 2001. Resimli Türk Edebiyatı Tarihi C. 1-2, MEB Yayınları, İstanbul, 735-1336s.
- BAŞ ÇETİNKOL, F., 2006. Pervane Beg Nazire Mecmuası Mecmû‘atü’n Nezâ’ir, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Ün. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü TDE ABD. Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.
- BİLGİNER, M.S., 1982. Mısırî Niyâzî Divanı Şerhi, Esmâ Yayınları, İstanbul, 288s.
- BİLKAN, A.F., 1993. Nâbî’nin Türkçe Divanı (Karşılaştırmalı Metin), Doktora Tezi, T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Dökümantasyon Merkezi, Ankara, 1308s.
- BOYSAK, N., 2007. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi’ndeki 1479, 1591, 2752,3005 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 2752, 005 numaralı Mecmuaların Metni, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Ün. SBE TDE ABD., Konya.
- ÇAĞLAYAN, B. ve BALABAN, A., 2013. “Arnavutluk Devlet Kütüphanesindeki (Biblioteka Kombëtare) Türkçe Yazma Mecmualar” Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 8/1, Ankara, ss. 215-235.
- ÇİFÇİ, Ö., Fâtîn Dâvûd Hâtîmetü’l-Eş’âr (Fâtîn Tezkiresi), www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, (22.06.2019).
- DOĞAN, A., 1992. Müştâk Baba’nın Türkçe Şiirlerinde Dinî ve Tasavvufî Unsurlar, Doktora Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi, SBE, TDE Bölümü, Ankara, 378s.
- ERBİLÎ, M. E., Divân-ı Es’ad Farsça-Türkçe, Erkam Yayınları, 275s.
- ERDAL, T., 2014. “Sözlü Kültür ve Yazılı Kültür Bağlamında Cönk ve Mecmûalarda Fuzûlî Mahlaslı Şiirler” Millî Folklor, 102s.
- ERGUN, S. N., Hatâyî Divanı Şah İsmail Safevî Edebî Hayatı ve Nefesleri, İstanbul Maarif Kitaphanesi, 249s.
- ERGUN, S. N., Türk Şairleri, C. 2, 760s. www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, (28.06.2019).
- GIYNAŞ, K. A., 2011. “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, Selçuk Ün. Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 25, ss. 245-260.
- GÖLPINARLI, A., 2013. Kaygusuz Abdal Hatayî Kul Himmet, Kapı Yayınları, İstanbul, 205s.
- GÜRBÜZ, M., 2012. “Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi” Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yayınları, Ankara, 97-113s.
- GÜRBÜZ, M., 2013. “Osmanlı Şiirinin Hazinesi: Mecmualar ve Cönkler Çalıştayı”, Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 8/1, Ankara, ss. 2947-2949.
- GÜRBÜZ, M., 2013. “Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine”, Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 8/1 Ankara, ss. 315-322.
- GÜREL, R., Enderunlu Vâsîf Divanı, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 696s.
- HAMAMÎ, E., 2001. Râmî Divânı, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 608s.
- İNAL, İ.M.K., 1988. Son Asır Türk Şairleri, C 2, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1549-1551s.
- İPEKTEN, H. vd., 1988. Tezkirelere Göre Divân Edebiyatı İsimler Sözlüğü, KTB Yayınları, Ankara, 580s.
- İSEN, M., 1990. Usûlî Divanı, Akçağ Yayınları, Ankara, 243s.
- İSPİR, M., 2013, “Aruz İncelemelerinde Nazire Mecmualarından Yararlanma” Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 8/1, Ankara, ss. 323-333.

- KAÇALIN, M. S., Âhî (1476-1517) Dîvân, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 71s.
- KAPLAN, Y., “Milli Kütüphane “Yz. A 7521” Numaralı Şiir Mecmûası Üzerine” Türkiyat Araştırmaları Dergisi, ss. 90.
- KARABEY, T., “Mecmuatü’n-Nezair’in Yeni Bir Nüshasına Dair” Haberler, 445s.
- KARACAN, T., 1991. Bosnalı Alaeddin Sabit Divan, Cuhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas, 575s.
- KAYA, Ayşe., 1999. Dîvân-ı Selâmî (İncele-Metin), Yüksek Lisans Tezi, T.C. İnönü Üniversitesi SBE, TDE, ABD, T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Dökümantasyon Merkezi, Malatya, 727s.
- KAYA, H., ÇETİN, N., 2015. Kul Himmet’in Bir Mecmuada Yer Alan 50 Şiiri, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 8, S. 37, 245s.
- KAYABAŞI, A., 1995. Sârbân Ahmed Dîvânı (İnceleme-Metin), Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, SBE, TDE Eğitimi, ABD, Malatya, 487s.
- KESİK, B., 2012. “Bazı Şiir Mecmualarından Hareketle Basılı Divanlarda Bulunmayan Bâkî Mahlaslı Şiirler” Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Y. 5, S. 2, ss. 115-122.
- KILIÇ, A., 2012. “Mecmûa Tasnifine Dâir” Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yay., İstanbul.
- KÖKSAL, M.F., 2012. Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori, Kesit Yay., İstanbul, 304s. KURNAZ, C. ve AYDEMİR, Y., 2013. “Mecmualara Sorulması Gereken Sorular” Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 8/1, Ankara, ss. 51-64.
- KURNAZ, C. ve ÇELTİK, H., 2013. “Şairlerin Gözüyle Mecmua” Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 8/1, Ankara, ss. 21-49.
- KUT, G., 1986. “Mecmû’a”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), C.6. Dergâh Yay., İstanbul, 584s.
- KÜÇÜK, S., Bâkî Dîvânı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 322s.
- KÜLEKÇİ, N. ve KARABEY, T., 1997. Erzurumlu İbrahim Hakkı Dîvânı, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum, 606s.
- LEVEND, A.S., 1998. Türk Edebiyatı Tarihi, C 1, TTK Yay., Ankara.
- KÖKSAL, M.F., 2012. Şiir Mecmualarının Önemi ve “Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP) Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz, İstanbul, ss. 409-431.
- KUTLAR OĞUZ, F.S., 2017. Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi Divan, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 428s.
- MERMER, A., 2002. XVII. Yüzyıl Dîvân Şâiri Vecdî ve Dîvânçesi Tenkitli Metin, MEB Yayınları, İstanbul, 161s.
- ÖZDEMİR, M., 1999. Neccâr-zâde Rızâ Divanı’nın Edisyon Kritiği, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Dökümantasyon Merkezi, Afyon, 519s.
- ÖZKAN, Ş., 2003. 18. Yüzyıl Şairi Hâfid’in Divanı’nın Transkripsiyonlu Karşılaştırmalı Metni, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Trakya Üniversitesi, SBE, TDE, ABD, Edirne, 246s.
- ÖZMEN, İ., 2002. Teslim Abdal Hayatı ve Şiirleri, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara, 271s.
- ÖZMEN, M., 2001. Ahmed-i Da’î Divanı (Metin-Gramer-Tıpkıbasım), TDKY, Ankara, 472s.
- PALA, İ., 2003. Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, L&M Yay., İstanbul, 507s.

- SAGIR, H.B., 2015. Mîrânî Abdâl Dîvânı, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE, İslam Tarihi ve Sanatları ABD, İslam Tarihi ve Sanatları, İzmir, 617s.
- SARAÇ, M.A.Y., 2010. Klâsik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye, Gökkuşbu Yayınları, İstanbul, 299s.
- SAVRAN, Ö., 1996. Karamanlı Nizâmî Divânı'ndan Seçme Gazeller ve Bugünkü Türkçesi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Harran Üniversitesi, SBE, TDE, ABD, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Şanlıurfa, 190s.
- SEFERCİOĞLU, M.N., Âlim Bir Şâir: Nev'î, Dil ve Edebiyat, 22s.
- ŞAHİNER, N., Aydi Baba (1810-1865), Türkiye İstatistik Vakfı Yayınları, 2002s.
- SELÇUK, E., 2007. Hasmi Divanı (İnceleme-Metin), Doktora Tezi, T.C. Selçuk Üniversitesi, SBE, TDE, ABD, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Konya, 594s.
- TANIDIR ALICI, G., 2009. Mevlid Mar'âşî Kurrâ-zâde Nâdirî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserleri), Ukde Yayınları, Kahramanmaraş, 368s.
- TANYILDIZ, A., 2012. "Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında" Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C 5, S. 21, ss. 224-229.
- TARLAN, A.N., 1958. Fuzûlî Divanı Şerhi, C I ve II, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 350-278s.
- TARLAN, A.N., Hayâlî Divânı, 301s.
- TARLAN, A.N., 1948. Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şiiri Rahmî ve Fevrî, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 110s.
- TOPRAK, M., 2006. Şeyhülislam Bahayî Divanı Şerhi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Pamukkale Üniversitesi, SBE, TDE, ABD, Denizli, 342s.
- TUNÇ, A.T., 2017. Şânî Divanı (İnceleme-Metin), Yüksek Lisans Tezi, T.C. Çukurova Üniversitesi, SBE, TDE, ABD, Adana, 277s.
- TDVİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi), 2000, [Elektronik Sürüm], C 21, İstanbul, 298-300s.
- TDVİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi), 2010, [Elektronik Sürüm], C 38, İstanbul, 511-516s.
- ÜÇÜNÇÜ, K., 2002. Edip Harâbî Divanı (İnceleme-Metin), Doktora Tezi, T.C. Fırat Üniversitesi, SBE, TDE, ABD, Elazığ, 484s.
- ÜNVER, İ., 2008. "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 3/6, ss. 1-46.
- YAKAR, H.İ., 2013. Antepli Divan Şairleri, Gaziantep: Yaşar Cevizli Mağazaları, 156, www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com, (23.06.2019).
- YANMAZ, E., 1995. Vecdî (Hayatı, Edebî Kişiliği Divânı'nın Karşılaştırmalı Metni), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE TDE ABD, Erzurum, 187s.
- YAVUZER, H., 2008. Kemâl Ümmî Dîvânı (İnceleme-Metin), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Halk Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, Bolu, 820s.
- YENİKALE, A., 2012. Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kahramanmaraş 552s.
- YILMAZ, K. H., 2017. Diyarbakırlı Hâmî Ahmed Divanı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 252s.

İNDEKS

A, Ā

‘Abbās, 49, 125
‘Abdu’l-‘azīz, 20, 115, 129, 130
‘Abdu’l-ḳādir, 105
‘Abdu’l-ḳādir Geylānī, 105
‘Abīdī, 41, 277
Ādem, 45, 49, 69, 81, 102, 176, 183, 199, 228,
252, 268, 289
Aḥmed, 22, 26, 69, 103, 104, 143, 146, 171, 230,
235, 254, 261, 281, 285
Āhī, 279, 280
‘Ākif, 10, 40, 55, 56, 264
‘Aliyye’l-Murtażā, 25, 61, 164, 192, 224, 269
Allāh, 27, 37, 173, 175, 196, 199, 223, 242, 243
‘Alī, 11, 14, 18, 30, 31, 35, 36, 37, 41, 62, 63, 66,
92, 93, 102, 104, 116, 133, 154, 165, 171, 173,
175, 180, 195, 196, 197, 198, 217, 218, 223,
229, 230, 231, 232, 233, 234, 237, 238, 241,
242, 243, 254, 262, 266, 267, 268, 269, 270,
273, 274, 283, 285, 286
‘Alīyye’l-Murtażā, 154
‘Anḳā, 70, 211, 253
‘Arafāt, 61
‘Ārif, 11, 15, 35, 40, 62, 63, 98, 124, 146, 227,
246, 265
‘Arşī, 35, 230, 231
Āşhāb-ı Kehf, 73
‘Āşım, 63, 64
‘Aydī, 27, 28, 34, 35, 177, 178, 223, 225, 226, 228
‘Aydī Baba, 28, 34, 35, 178, 223, 224, 225
Āzerī, 31, 200, 201
‘Azmī, 37, 238
‘Azrā’il, 185

B

Bādī, 33, 216, 217
Bağdād, 18, 34, 114

Bahāyī, 209, 210

Bāḳır, 132, 155, 165, 217, 229, 231, 262, 268, 270,
274, 283
Bāḳī, 20, 22, 47, 128, 139, 140, 199, 231
Bedrī, 40, 266
Behiştī, 38, 247
Beḳāyī, 9, 44, 45
Bekdāş, 16, 36, 39, 40, 102, 104, 233, 234, 237,
238, 251, 252, 266, 267
Bezm-i Elest, 257
Buḥārā, 51
Bīhūdī, 9, 45, 46

C

Ca’fer, 132, 217, 229, 231, 262, 268, 270, 275,
283
Ca’fer-i Şādık, 274
Cebrā’ıl, 9, 46, 196
Celālu’llāh, 254
Cem, 92, 124, 144, 220
Cemālī, 29, 187
Cibrīl, 48
Cibrīl-i Emīn, 48

Ç

Çerāġī, 10, 54
Çīn, 147, 168, 178, 212, 219, 236

D, Ğ

Dā’ī, 38, 249
Deḥḥāk, 124
Düldül, 9, 242, 252
Dürri, 27, 175

E

Ebâbekir, 61
Ebûbekir, 49
Ehl-i Beyt, 103, 269
Es'ad, 24, 156, 157
Eşhâb-ı Kehf, 172
Eyyüb, 103, 144

F

Faşıh, 37, 240
Fâtıma, 196, 217, 224, 242
Fâtiha, 278
Fazlî, 42, 206, 207, 279
Felâhün, 146, 173, 280
Ferhâd, 59, 67, 118, 252
Fevrî, 9, 46
Fikrî, 35, 232, 233
Firdevs, 15, 97, 183, 281
Fu'ad, 10, 56
Furkân, 47
Fuzûlî, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 20, 21, 28, 31, 47, 53,
54, 59, 71, 76, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90,
96, 126, 127, 128, 134, 181, 182, 200, 245, 246
Fürû'î, 40, 263

G

Gaygusuz, 39, 252
Gedâyî, 28, 177, 178

H, H, H

Hâbîb, 69, 93, 192
Hâbîbu'llâh, 61
Hacı Bekdâş, 233, 234, 237, 252
Hacı Bekdâş-ı Velî, 36, 39, 237, 238, 251, 252,
267
Hâfîz, 17, 22, 35, 42, 106, 141, 226, 227, 273, 274,
280, 281, 282, 283
Hâfîz-ı Mar'aşî, 227, 280, 282

Hâfidî, 25, 161

Hak, 12, 15, 22, 26, 31, 33, 37, 47, 48, 60, 74, 75,
77, 79, 89, 90, 91, 92, 98, 137, 139, 140, 154,
158, 165, 170, 186, 192, 200, 201, 203, 217,
227, 229, 237, 241, 242, 250, 254, 256, 260,
262, 263, 267, 268, 269, 276, 279, 281, 284,
285, 288

Hâkimî, 26, 171

Hakq, 9, 16, 44, 102

Hakki 'Ayntâbî, 25, 160

Hakki, 9, 44

Hakimî, 27, 174

Haleb, 51

Hâlık, 69, 106

Hâlişî, 10, 55

Hâlîl, 10, 35, 38, 58, 59, 226, 227, 251

Hâlîlî, 10, 38, 58, 59, 249, 251

Hâlîm, 43, 286

Hâmî, 41, 276, 277

Hârâbî, 26, 27, 43, 170, 173, 175, 176, 288, 289

Hâsan, 21, 30, 132, 155, 165, 167, 196, 231, 242,
262, 266, 268, 285, 286

Hâşmî, 19, 43, 125, 284, 285

Hâsretî, 36, 236

Hâşim, 33, 81, 215, 216

Havvâ, 81, 183

Havvâda, 49

Hayâlî, 38, 208, 209, 244

Haydar, 14, 35, 39, 43, 92, 227, 228, 251, 252,
258, 275, 285

Hayru'l-Beşer, 102

Hayrî, 30, 195, 196

Hâzr, 50

Hâzret-i Allâh, 17, 106

Hâzret-i Zehrâ, 30, 192, 194

Hîfzî, 38, 248

Hîzır, 59, 179

Hîlmî, 28, 33, 180, 213, 214

Hind, 51, 178, 236

Hiten, 147

Ḥorasan, 24, 154, 155

Ḥuddāmī, 39, 254

Ḥüdā, 26, 34, 36, 38, 40, 41, 49, 61, 62, 93, 136,
167, 171, 173, 181, 192, 221, 222, 237, 238,
239, 245, 257, 258, 261, 269, 273, 274, 287

Hümā, 185, 204

Ḥüseyn, 28, 30, 32, 34, 36, 66, 67, 155, 165, 167,
179, 196, 204, 205, 206, 223, 224, 229, 231,
235, 240, 241, 242, 266

Ḥüseynī, 32, 36, 204, 205, 206, 233

İ

İbrāhīm, 15, 24, 40, 56, 98, 103, 176, 268

İbrāhīm Ḥaqqı, 15, 24, 40, 98, 153, 259

İlāhī, 24, 25, 35, 43, 73, 154, 156, 163, 180, 183,
186, 226, 227, 261, 286

İshāk, 25, 103

İskender, 124, 288

‘İzzet Baba, 30, 197

Ka’be, 23, 43, 49, 59, 105, 137, 146, 163, 165,
180, 288

K, K

Ka’be, 69, 107, 121

Kāf, 39, 50, 182, 204, 253, 255

Kanber, 41, 43, 74, 242, 274, 285

Kanberī, 41, 43, 273, 285

Kārūn, 205

Kāsım, 40, 261, 262

Kays, 23, 150

Kāzım, 155, 229, 262, 286

Kemāl Ümmī, 21, 135, 136

Kerbelā, 28, 61, 179, 234, 266, 270

Kevser, 14, 92, 93, 174, 250, 273

Kıtmır, 73

Kirdigār, 9, 46

Kul Himmet, 37, 242, 243

Kur’an, 9, 47, 62, 69, 165, 173, 181, 205, 227,
229, 243, 271, 278

L

Lāt, 49

Leylā, 14, 23, 27, 29, 30, 59, 92, 150, 167, 172,
173, 184, 192, 193, 194, 267

M

Ma’būd, 69

Mağlas, 150

Maḥmūd, 69

Maşşūr, 137, 144, 170

Mecnūn, 18, 49, 59, 100, 101, 118, 267

Mecnūnī, 18, 120

Mekke, 51

Menşūrī, 27, 173, 174

Mernüş, 171

Meryem, 50

Mesīh, 46, 139

Mevlā, 12, 14, 60, 69, 73, 89, 92, 191, 198, 232,
250, 284

Mevlevī, 161, 275

Mısr, 12, 32, 51, 72, 203, 221

Mısrī, 12, 32, 72, 203

Mihdī, 155, 231, 243, 262, 269, 270, 274

Mi’rāc, 9, 47, 53, 168

Mişālī, 39, 141, 255

Muḥammed, 15, 21, 29, 33, 35, 37, 39, 41, 77, 79,
97, 132, 133, 165, 171, 183, 184, 187, 195, 217,
224, 225, 226, 231, 241, 242, 243, 251, 252,
261, 268, 269, 270, 285

Muḥarrem, 11, 42, 66, 67, 280

Muḥibbī, 128, 139, 140, 235

Murtażā, 197, 269, 270

Mūsā, 65, 133, 154, 165, 218, 229, 231, 268, 269,
270, 286

Mūsā Kāzım, 243

Mūsā-i Kāzım, 132, 165, 218, 268, 283, 274

Muştafā, 25, 41, 124, 154, 155, 164, 261, 266,
268, 269, 281, 283, 287

Müslimān, 191, 213

Müştaş Baba, 22, 23, 39, 142, 146, 256, 257, 258
Mîr, 265

N

Nâbî, 16, 17, 20, 32, 33, 37, 101, 102, 108, 126,
209, 210, 211, 243, 244
Nâdir, 9, 46, 69, 118
Nâdire'l-Mar'aşî, 12, 69, 117
Nâdirî, 9, 46, 69
Naqşî, 12, 18, 20, 21, 74, 75, 115, 129, 134, 136,
137, 249, 251
Naqî, 133, 155, 229, 243, 262, 274, 283
Nâşihâ, 38, 245, 246
Nâzım, 26, 169
Nazmî, 16, 26, 99, 168
Nazîf, 26, 171
Nebî, 11, 13, 48, 66, 77, 81, 92, 135, 183, 224
Nefî, 11, 64
Nehrî, 24, 157, 158
Nesîmî, 12, 19, 23, 29, 31, 38, 40, 41, 68, 121,
151, 170, 188, 199, 200, 205, 245, 259, 261,
267, 269, 270, 271, 272
Nev'î, 18, 119
Nidâ'î, 32, 208, 209
Niğâhî, 31, 199
Niyâzî, 25, 30, 158, 197
Nizâmî, 34, 221
Nûh, 102, 268
Nûşi'r-revân, 124

O

Oşmân, 61

Ö

'Ömer, 61

P

Perverdigâr, 46, 262
Pîr Sulţân Abdal, 33, 37, 217, 241

R

Rab, 11, 17, 34, 35, 42, 44, 60, 62, 63, 64, 65, 66,
106, 107, 223, 226, 227, 228, 266, 271, 276,
282, 283
Râfîzî, 198
Raḥmân, 11, 36, 57, 62, 77, 79, 165, 183, 229,
236, 247, 261, 262
Raḥmî, 21, 138
Râ'if, 17, 114, 115
Râ'if Baba, 17, 114
Ramażân, 51, 60
Râmî, 34, 220
Resûl, 46, 47, 53, 69, 167, 184, 186, 187, 225,
255, 268
Resûlallâh, 14, 30, 46, 92, 192, 193, 194, 195
Resûlu'llâh, 27, 30, 173, 176, 178, 196
Resûlü's-Seḳaleyn, 184
Rızâ, 15, 97, 154, 165, 262, 270
Rif'at, 12, 13, 26, 33, 43, 70, 76, 167, 214, 215,
285
Rif'at Baba, 12, 13, 33, 70, 76, 214
Rûhî, 18, 21, 101, 102, 121, 132, 234, 235
Rûhî-i Bağdâdî, 18, 120, 222
Rûm, 61, 135, 266
Rusûl, 81
Rüstem, 266, 280

S, Ş, Ş

Şadıq, 155, 231, 268, 283
Şadrî, 22, 140
Sâm, 29, 156, 183, 184, 266
Selâmî, 11, 64, 65
Selmân, 50, 91, 104, 233
Seyfî, 25, 28, 164, 165, 181
Sezâyî, 202
Sikender, 49
Su'âlî, 34, 221
Şubûhî, 142, 143
Şulţân Mustâfa, 19, 123

Surūrī, 25, 162, 163
Süzī, 38, 247, 248
Süleymān, 13, 21, 49, 50, 81, 117, 137, 191, 216
Sīmurg, 39, 204, 255

Ş

Şākir, 27, 174, 175
Şām, 74
Şānī, 32, 34, 203, 204, 219, 220
Şeddād, 50
Şems-i Tebrīzī, 236
Şem'ī, 11, 31, 60, 62, 134, 198, 216
Şeref, VII, 11, 13, 65, 66, 80, 81, 92, 290, 292
Şeyh Necīp, 31, 202
Şukūfī, 116
Şirī, 42, 277, 278
Şīt, 102

T, Ṭ

Tāha, 69, 187
Taķī, 133, 155, 229, 231, 243, 268, 274, 283, 286
Taslīm Abdāl, 34, 218, 219
Tūbā, 69, 158
Tūr, 204
Türābī, 25, 166
Türābī Baba, 25, 166

U

'Unfī, 37, 239, 240
Urum, 35, 228
Uşulī, 24, 25, 40, 154, 155, 163, 164, 259, 261

Ū

Ūmmü'l-Kitāb, 133

V

Vāmıķ, 49
Vāşıf, 18, 33, 41, 119, 120, 122, 123, 212, 274,
275

Vecdī, 34, 220
Vehbī, 11, 16, 23, 25, 28, 67, 99, 147, 148, 159,
160, 161, 162, 180
Vehmī, 12, 68
Vesīm, 42, 280
Veyse'l-Ķarānī, 242
Vīrānī, 17, 35, 39, 114, 228, 229, 251, 252

Y

Yaḥyā, 103
Ya'ķūb, 49, 103, 214, 221, 223
Yāsīn, 53, 69, 187, 255, 274
Yazıcıoğlu Mehmed, 13, 77
Yemliḥā, 26, 171
Yezdān, 57, 62, 133, 227, 262, 266
Yid-i Beyzā, 90, 264
Yiktā, 19, 36, 122, 234, 235
Yimen, 51, 178, 242
Yūnus, 29, 185
Yūsuf, 49, 223

Z, Ẓ

Za'fī, 148, 149
Zaḥmī, 31, 198
Zāl, 280
Zātu'llāh, 255
Zātī, 16, 27, 100, 172
Zebernüş, 171
Zehrā, 194, 281
Zekāyī, 18, 21, 28, 116, 117, 118, 119, 137, 138,
176, 179
Zekerıyyā, 103
Zelīḥā, 221
Zeyne'l-'ābidīn, 155, 231, 262, 283
Zeynel, 243
Zeynī, 23, 148, 149
Zihnī, 36, 43, 157, 158, 237, 238, 287
Zü'l-Celāl, 42, 133, 187, 205, 254
Zü'l-fiķār, 103, 198, 285
Şābit, 32, 210, 213, 214

Şakıb, 23, 25, 32, 150, 158, 206, 207

Şenâ'î, 9, 48, 51

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı : Adem BELLİBAŞ
Doğum Yeri ve Tarihi : Adıyaman/01.07.1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : Adıyamanlı Şair Fehmi Bilgin ve Divan Şiirine Yansıyan
Aşk Anlayışı (Makale)

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : TKGM Türkoğlu Tapu Müdürlüğü

İletişim

Tel. : adembellibas@gmail.com
Yıl : 05375786873
: 2019

EKLER

EK 1: TIPKIBASIM

Tıpkıbasımda mecmuanın hacmi göz önünde bulundurularak eski harfli metnin aralıklarla farklı sayfalarından örnekler verilmiştir.

قَوْمًا يَمْكِنُهُ أَغْلَتُهُ وَقَجَّتْهُ ظَامُودُهُ
 شِرَارِي دُرْدِ أَفْغَانِمِ أُولَهُ مَحْشَرَةُ الْوُورِ
 كِنَاهُ كَبِي أَصِيلًا مَبُورِيْنُهُ يَارِكُ تَرَا زُودَهُ
 الْوُبِ ابْنِ بَرَابَرِكِيْدِهِ يَمْرُدِيَوَانِ مَعْبُودَهُ

جِهَانْدَهُ رُوْرِيْشَبِ اِيْشِمِ فَا اِنْدِي دِيْمِ يَارِبِ
 بُوْرَهْرِي دَارِ فَا نِيْدَهُ بَكَ اِنْتَدِي دِيْمِ يَارِبِ
 فَا اِيْشِ كَبِي قَدِي جُوْنِ كَمَانِ اِنْدِي دِيْمِ يَارِبِ
 بُو كُوْنِ اِيْجْرَا اِيْلَهُ حَقِّي كَظْلَمِ اِنْدِي دِيْمِ يَارِبِ
 اِيْجَامِ بَا اِيْشِمِ دُو كَمِ بَا اِيْشِمِ يَقْمِرِيْرُ تُوْبِ قِيْلَمِ زَارِي
 اُو يَارِيْلَهُ بِنَمِ دُو كُوْمِي تَا فَا ضِلِ اِيْلِيْهِ يَارِي

257a
بِرُكُوزِ رَعْنَايِ سَوَدِيمْ اِرَارَهْ اَغْيَارِ وَاوْ
بُو بِيچارَهْ بِنْدَهْ سِينْدِكْ هَر كُونْ اَهْ وَاوْ
ايدَهْ رَمُ فَرَا اَهِي هَر سَحْرُ بِلْبِلْ كِي
عَنْجَهْ سِنْ اَتْمِشْ اِحَا طَهْ جَوْرَهْ سِنْدَهْ خَارِ وَاوْ
الَّذِي عَقَلِمُ الَّذِي كُو كَلْمُ كَزْمُ شَيْدَا كِي
قُو بِلْ لُ كُو رُو دُو مَامَا كُو زَمْدِمُ سَوْدَا كِي
كُلْ مَعْشَرُ قَا رَهْ سِنْدَهْ سَوْدِي كِي مَرْدَا كِي
قُو رَقْمِكِهْ نَا زِي يَارِكْ بِنْدَنْ اُو زَكَهْ يَارِ وَاوْ
كَلْدِي سَوْدَا كَارِ يَانِي كَسِيمَهْ وِي رِي مَلُولْ
چَارَهْ بُو قَدْرُ بِنْ نَهْ قَيْلِسْمُ بُو نِيلَهْ اَتْمِشْ زُو جَلُولْ

32
33

ناکه د پرتنه نغمک و از صاره زوب اولدک هلال
 هنج د بزلر مبتلا در باقار عشقک نار واز
 روز شب اول نازلی یارک افخارنده مسک
 کند کی صلب ایلش سین زلف ارنده مسک
 ای بقای سنده عشقک کس کارنده مسک
 هر برینک شو جهانده بر معیشت دار وارنده

ای صاحب قدرت فنی انصاف مروت
 رندان می اشامه چون اولیه رغبت
 قسمتاری پرسک ازلی جور جفا در
 جور اوله نیچو ذوق صفا اولیه قسمت

دیر سینه بوکون اینلین یارن ایدر ذوق
 جوی ایکی کون بند لریک قلبیه صحت
 حاجت لریز قاردا بکن قیلفه حاصل
 صالمق کرمیکدن بری فردایه نه حاجت
 ناچار جگر خلق بوز حمت لری اما
 آدمقره طایغ اولسه کتوز مزبوکه طاقت
 خالک کیمه اکسک سکا دیر حکمتی واردر
 اولد زدی بری او بیلنزمی بو حکمت
 بیهودی دنوب نیلز اوله باشمیز اوزره
 خلقک بو فلک دیدور کطولاب مشقت

ندردن سینه بوکون ائج خالک

نُطِقَ إِبْرَاهِيمَ حَتَّىٰ اصْرُوكَ

حَقَّ شَرِّى خَيْرَائِلٍ : ظَنَّ إِنَّهُ غَيْرَائِلٍ

عَارِفٍ أَيْ سَيْرَائِلٍ : اللَّهُ كَوْزَةٌ لِمَنْ نِيلَ

نِيلَ سِرَّ كَوْزٍ أَيْلٍ

سَنَ حَقَّهُ تَوَكَّلْ قِيلَ : تَسْلِيمٌ أَوْلَىٰ رَاحَتِ بُولِ

هَرَّاشِيْنَا اِرْصَىٰ أَوْلَىٰ : اِيضًا

دَيْمَهُ شَوْجُو شَوْجُوئِلَهُ : يَبْرِنْدَهُ دِرَاوَرِ أَوْلَىٰ

بَاوُصُو كَيْنَهُ سَيْرَائِلَهُ : اِيضًا

هَبَّ اِيْشَلِي فَايَقْدِرُ : بَرِيْرِيْنَا لَا يَقْدِرُ

نَيْلَسَرَهُوَا فَيَقْدِرُ : اِيضًا

سَنَ عَدَلِ اِظْلَامَانَهُ : تَسَاءَلُ أَوْلَىٰ أَوْدَهُ بَأَنَّهُ

جبین فرسا اولنلر خاکیایه پایه بولمزی
فلکده رتبه اوج سمایه مایه بولمزی
ینارتاب تعبیه کرحه هر کون اهل کسب اما
قناعت ایلوب زار حسایه سایه بولمزی
کداناک شاه اولاطفل دین اغلته سوزوخسه
ظهور غیره الله اول کدایه دایه بولمزی
خریص بدمنش دوشسون قوجنک جمع دنیایه
مگر جیش اجدان اول و غایه غایه بولمزی
مداوای دل نمکین ایچون روحی سحر لاده

وَارُوبُ دَرْدَاهِلِ دَر كَاهِ دَوَايَهٗ وَ اَيَهٗ بُولُوزِي

(نسیمی)

نِكَارِ مُدَلِّبِزِمِ يَارِ مُرَانِسِيمِ مُوَسِينِمْ جَانِسِمِ
 رَفِيقِمْ هَدِيمِ عُمَرُ حَسِينِمْ دَر زَهْدِ مَانِسِمِ
 شَهْمِ مَاهِمِ دِلِ اَرَامِ حَيَاتِمْ دِيرِ كَمِ رُوحِمْ
 پِنَاهِمْ مَقْصِدِمْ مِيلِمْ مُرَادِمْ فِكْرِ اَنْجَامِمْ
 بِي رُومِ ظَرِيفِمْ شُوحِ شِكْرِمْ شَهِنشَاهِمْ
 سَمَنْ بُوِيْمِ كَلِ اَنْدَامِمْ زَهِي سَرِ وَ كَلِسْتَانِمْ
 ظَرِيفِمْ خُوبِ هَمِ نَا زِ كَتَرِمْ هَمِ خُفِمْ مَحْسُوبِمْ
 حِجَارِمْ كَعْبِ وَ طُورِمْ مَشِيمِ حُورِمْ خُورِمْ

كُولِيمِ زِيحَانِمِ اَشْجَارِمِ عَيْدِمِ عُنْدِمِ بَرِيْمِ
دُرْمِ مَرُوَارِيْدُو كَانِمِ عَقِيْقِمِ لَعْلُو مَرْحَانِمِ
رِيْلُ اَفْرُوْزِمِ وَفَا دَارِمِ جِكْرَسُوْزِمِ جَفَاكَارِمِ
خُدَاوَنْدِمِ جِهَانْدَارِمِ اَمِيْرْمِ هَمْمِ بَكْرِمِ خَانِمِ
جِيْرَانِمِ شَمْعُوْ وَنُوْرِمِ ضِيَاوِيْلِدِيْمِ شَمْسِمِ
هَزَارِمِ بِلْبِلِمِ كُوْلِمِ نَسِيْمِ خُوْشِ اَلْحَانِمِ
(غزل وَاَصِفِ بِتَحْمِيْسِ يَكِيْنَا)
لَوْحَةُ بَحِيْمَةِ سُورِ كَلِكِ اَزَلِ تَارَةِ نُوْبِسِ
فَرَحِ اَفْرَايِ نَشَاطِ يَا رَايِلَهْ هَمْدَمِ جَلِيْسِ

صید اولوزی هیچ بو عشر نکاه عمده عارفان

میرغ جانان اشیا ندر کوی جانانیم بنیم

(غزل وهبی)

غزالی عشوه سنجم دام ایدر سه چین ابروی

نکاه شوخ صید ایلر نیجه زکریه اهووی

موزن زاده قد قامت کور سه جامع حسنه

إمام الله اکبر دیر کوروب محراب ابروی

لب جوده اولور انکشت حیرت سر و بالاسی

خرام ناز کور ستر سه چمنده قدر لجوی

ینه شمشیر ویریش دست زنگی سیه مسنه

ایدوب پیوسته ابرو مکمل چیم جبار دوی

هزاران کاروان چاین ایلله مشک ختن گلسته
 رما غدن چقرم بن اوزلف عنبرین بوی
 خمارین نشه دن اول چکرین جام صم سبانک
 دلا بزم صفاده هدم ایشه رند بد خوبی
 خموش ایلریم هانی نفوس کوش ایدر و ب بویه
 نوا ساز ایلسه و هیمی نی کلب سحنکوی

(دیگر و هیمی)

ورد تر شرمند زنگ عذار کدر سنیك
 لاله لر صحن چمند داغدار کدر سنیك
 مسبت نازم مهر و منه ایکی قد حدر بزمیکه
 نه فلک سرکشته ریج خمار کدر سنیك

موبو

مُؤَيِّدُوا بَيْنَ الشُّرْبِ وَالْأَنْ كَيْسُويَ شَيْبِ
سَايَهُ زُلْفِ سِيَاهِ مُشْكِبَارِ كِدْرِ سِنِكَ
ظَلَمْتَ خَطِ سِيَاهِ قَلْبِشِ احَاطَه سُوَيْسُو
أَبِ حَيَوَانِ اَيْشَهْ لَعْلِ خُوشْكَوَارِ كِدْرِ سِنِكَ
عَكْسِ رُوبِكِ دُشْمَسُو مَرَاتَه بِلَهْ قَدْرِ
رَيْدَه حَيْرَانِيَا اَيْدَه دَارِ كِدْرِ سِنِكَ
هَرْ شَيْ اَخْرَشِدِ طَلَعَتْ رَيْدَه حَسْرَتِكْشَانِ
صَبْحِكَ اَنْجَمِ شَمَارِ وَاَنْتِظَارِ كِدْرِ سِنِكَ
قَنْبِي بَلْبُدِرِ دِيَشِ سِيْنِ بُوَيْلَهْ فَرِيَا اَيْلِيَانِ
كُلْعِدَارِمِ وَهَمِي نَالَانِ وَاَنْتِظَارِ كِدْرِ سِنِكَ

بَارِحْ قَبْلَ صُرُوبِنْدِ زَحَايِقَاهِ عِشْقِ لَبْلَابِي
أُولَاهِ تَا حَضْرَتِ مَنَلَايَه حَرَمِ يَارَسُو لَ اللهُ

دیکر رفت النبي عم

دَوَا زِحَالِكِ كَوَيْكُ خَسْتِكَ يَا سُو لَ اللهُ
شِفَا بَخْشِ اِنْدِ نَطَقْ جِسْمِ وَجَا يَا سُو لَ اللهُ
كَوَاكِبِ صَايِدِ عِصْيَانِكِ تَعْدَا رِي مُشْكَدِرِ
اَكْرَعَفُو اِنْسُكُ صِبْغِ زِحَالِه يَا سُو لَ اللهُ
بِيُورِدِكُ اُمَّتِمُ عِصْيَانِ اِيْدِرِ اَخِرُ زَمَانِ اُولَسِه
مُشْكَدِرِ عَفْوِ اُولُو زِحَالِ زَمَانِه يَا سُو لَ اللهُ

حُضْرُوهُ وَأَرْمَعَهُ بَارِكْنَا هَدَنَ يَوْقُ فَجَالِمِ زَوَاهِ
٤١٥٩

شَيْبَانِدَهُ دُونُوبٍ قَدِيمٍ كَمَا نَهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

بِحَقِّ حَضْرَتِ زَهْرَاتِ رَحْمَتِ أَيْلِهِ بَرَكَةٌ

يَا نُوْبُ بِأَقْلِدِ بَعْمِ دَمِ عَائِشَتَانَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

لَهُ رَبُّنَا أَغْلَسِمُ عَصِيَابِنِكَ بِرِزْوَانِي أَوْلَمَزُ

بُؤْيَانَسَهُ أَغْلَقْدَكَ دِيدَهُ قَانَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

بُؤْقَانَهُ يُوْزَلَهُ دُوْرُحْدَكَ دَخِي شَرْمِ أَيْلِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ

ذِكْلُ لَيْلَا قَوْلِكَ لَا يَبْقُ جِنَانَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

دِيكْر

يُنَارِسْمُ نَارِ عَشِقِكَلَهُ يِنَا يِرِ يَا رَسُولَ اللَّهِ

أَزْلَدَنَ بَغْرِي بَابِقِ بَرَكْدَائِمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ

هوای نفسیته تابع اولویت بیخود کناه اندم

حضوره قنغی یوز ایلله ورا ایم یارسو الله

خزیم روضه کسور میش ایکن روی سیاهم واه

ینجرم کناهه مبتلا ایم یارسو الله

قیوکه بوینو باغلو براسیرم دستگیرم اول

غریبم بیکستم بی دست ویا ایم یارسو الله

قولک لبلا به شاهم واز ایکن درگاه احسانک

واروب بن قنغی شایلو ورا ایم یارسو الله

۹۵

۸۱

۸

و بزرگ عالمی غرقه سیر شک دو کمال قانو اند
 بتو فان اعدک روحی کز بدوی غرق خواندک
 کیدر سیاه مزاری قورق قمر سلطان دیشانک
 (غزل شمس تبریزی خمیس حسینی)
 مرادی کو کلومک روح جان دیکلمی
 گوکل تخینده کی سلطان دیکلمی
 بنه جوش ایدی دل عثمان دیکلمی
 کوزمدن یاش اقا نینسان دیکلمی
 بزه خمر ایلینان رحمان دیکلمی
 جمالک سیر ایدن عارف مقرب
 اوقوز سبع المثنائی مرتب

دکلدر

دیکلر زاجوزی یا مذهب
یا زایش خط خالک بی مرکب
عجایب سور و رحمان دیکلمی
اولرکم عالمه مہمان کلوزلر
بواساری طویوب حیران کلوزلر
وطندن ایلیوب کریان کلوزلر
جهانه عتقله عریان کلوزلر
کدنلر همین عریان دیکلمی
نه کم وان برده کوکده ایله ایین
فاموجن و ملک ایس و شیا طین

ط 53

كِه اَهْل قَوْمِ هِنْدُ وَچين و ماچين
 اَكْرَدَار و نيش اَكْر مِير و سَلَا طَبير
 اَنْلِ اَوْ كُنْدَه سَر كَرْدَان دَكَلِمِي
 اَوْ زَوِي حَسْرَتِ كَل اَيْلَه نَاچيز
 يُوْرِي نَا مَر اَيْلَه نَن كَدَن اَيْلَه بَر هِيَر
 عَمِي تَدَر بُو نَش كُون عَمِي بَر خِيَر
 كُون كِي خُو ر كُجُوْر اِي شَمَس تَابِرِيَر
 مُخَالِفِي وَ فَا دَوْرَان دَكَلِمِي
 (زُهْنِي) (مُسَدِس) مَهْر حَلِي
 السَّلَامِي مُشْرِقِ قَطِيْبَتِ مَهْر حَلِي
 السَّلَامِي كَلَشِن بَاغِ و لَايْتِ بُلْبُلِي
 السلام

خَلُوصِ قَلْبِ اَيْلِهِ شَرَعَ شَرِيفًا حَقًّا اَوْلِيًّا زَائِمِي
كَلَامِيكَ بِيَوْمِ مَشِيدٍ رَاجِبِ دَعْوَةِ اللّٰهِ اَلْحَمْدُ
رِ لِحَالِكَ نَهَ مِيرُونَهُ وَزِيرُ وِشَاهِهِ عَرْضِ اَيْلِهِ
قَوِي كُنْ دِيْمَكَلَهُ خَلْقِ اَيْدِنِ اللّٰهُ عَرْضِ اَيْلِهِ
غزل رفت در مدح دوزده امام

خَيْدَرِيْمِمْ خَيْدَرِيْمِمْ خَيْدَرِيْمِمْ خَيْدَرِيْمِمْ
شَاهِ مَرْدَانِيْكُمْ اَوْلَمَاز قَنْبَرِيْمِكُمْ قَنْبَرِيْمِكُمْ
لَا فِتَا اِلَاعْلَى لَاسِيْفِ الْاِذْ وَا لِفِقَارِ
مُرْتَضَا رَفِيْحِ اَيْدِنِ اَنْجَقِ اَوْ حَضْرِيْمِمْ خَيْبَرِيْمِمْ
اَوْلِيْمِمْ ذَا اِيْمِيْمِمْ مَحْتَرْمِيْمِمْ شَهْرِيْمِمْ عَلِيْمِمْ بَابِ اَوْلِيْمِمْ
هَلْ اِيْمِيْمِمْ شَانِيْمِمْ تَبَشِيْرِيْمِمْ اَنْدِيْمِمْ حَقِيْمِمْ يَنْغَمَبَرِيْمِمْ

ابن عم أحمد مختار أمير المؤمنين
مجلس صيد و صفادة چاریارک همسری
شاه حسن خلق رضایک یولن جانم فدا
بن حسینیم حسینیک بنده فرما بری
سید السادات امام الاتقیازین العبا
سروری سالار جيش اصفيانک داوری
معدنی جود عطاریدم محمد باقره
الایق و مدح و ثنادرسم امام جعفری
حضرت کاظم علی روی رضایک عشقینه
شاه تقی و بانقیدن ساقیا صور کوشری

يَا كَطِيبَتْ كَوْهَرِي يَكْتَابِي نَحْمَقِرِفْتِ
 بِرَحْسَنْدِرْ كَمِ حَسَن نَسَلِنْدَن اَوْلَدِي عَشْكَرِي
 مِهْدِي صَاحِبِ مَانِكْ خَاكِ رَاهِنِ كُوزِلِرْ
 تُوْتِيَا دِرْ عَيْنِ اَعْمَايَه اِيْرِيْنِكْ تُوْرَسِرِي
 بِنِ مَحْبِبِ خَانْدَانِ مَضْطَفَايِمِ مُطْلَقَا
 شَوْقِ اَيْلَه اِلْ عَجْبَانِكْ چَا كَرِيْمِ چَا كَرِي
 رَفْعَا حِدْمِ دِكْلِ اِيْتِي عَشْرُوْ حَقِيْمِ دِيْمِ
 رُوْزِ مَحْشَرِ اَوْلِيْمِ لَكِيْنِ شَفَا كُنْتَا بَرِي
 مَسْمُومِ (غَزَلِ حَلِيْمِ مَحْسَنِ)
 بِنْدَه اَوْلْدُمِ اَوْلْدِيْمِ اَزَا دَا اِلِنْدَن كُوْكُلْكُ
 اَوْلِيْمِ هَرْ لِحْظَه نَاشَا دَا اِلِنْدَن كُوْكُلْكُ

عَقْلٍ فِكْرٍ دَائِمًا بَرِيًّا ذَا لِيْنَدَنْ كُوْكُلُكُ بِبِ
قُوْرُ تَلْسُ يُوْقْدُرُ اِلْهِي ذَا ذَا لِيْنَدَنْ كُوْكُلُكُ بِبِ
ذَا ذَا لِيْنَدَنْ كُوْكُلُكُ فَرِيَّا ذَا لِيْنَدَنْ كُوْكُلُكُ بِبِ
كَاهِ مَعَارِفِ كَاهِ زَاهِدِ كَاهِ اُولُوْرُ دِيَوَانَهْ وَازِ بِبِ
كَاهِ عَالِمِ كَاهِ فَاضِلِ كَاهِ اُولُوْرُ وِيْرَانَهْ كَارِ بِبِ
اِسْتِقَامَتِ اَمْرِنَهْ كَلْدِيْجَهْ اَيْلَرِ اَعْتِدَارِ بِبِ
اَيْضًا
تَقْدِيْمِ دَمِيْدَمِ اِتْلَافِدَنْ مَمْنُوْنِيْدُرُ
چَارِسُوِيْ پُرْزِيَانِ دَهْرِيْهْ مَمْفُوْبُوْنِيْدُرُ
صُوْرُ تَاغَا قِلْ نَمَا اَمَّا قَتِيْ مَجْنُوْبُوْنِيْدُرُ
بِرِ اَسَا فِلْ پُرُوْرُوْنَا ذَا اَنْ يَسْتَدِيْدُوْنِيْدُرُ
اَيْضًا

قَصْدِ مَحْرُوقِ اَيْمِدْ زِهْرِي كَزِ بِنِي شَادِ اَيْتَسَدَه
 فِكْرِ بَرِيادِ اَيْتَمَه دِرْ ظَاهِرَه اَبَا دِ اَيْتَسَدَه
 نَيْتِ ظَلْمِ وِ سَتَمِ اَيْتَمَكْدَرِ اِمْدَادِ اَيْتَسَدَه
 حُفِيَّهٔ بِيكْ مَكْرِ اَيْدِرِ زِي خَيْرِ اَيْتَسَدَه
 اَيْضًا
 آه اَيْدِرِ سَمِ صَنْمَه كَزِ بُو جِرْ نَاهِرِ اَرْدَنْ
 خَانِكِي دِرْ دَشْمِي مَحْتِ اَيْلَمِ اَغْيَارِ دَنْ
 كُورِ دِيكِمِ مَحْضَا اِهَا سَتْدِرِ دِرِ غَايَا اَرْدَنْ
 دَرِ دِلْدَنْ دِرِ شَكَايَتِ اَيْتَمَزْمِ دِلْدَا اَرْدَنْ
 اَيْضًا
 خَيْرَه تَحْوِيلِ اَيْدَه اَحْوَالِ مَحْدَايِ لَا يَزَالُ
 فَيْضِ سُبْحَانِي كُو كَلْدَنْ اَيْلَسُو دَفْعِ مَلَاكِ

سويلىش

سُونَيْش بُو مُصْرِي زَنْكِين بَرِ اَهْلِكَ كَمَا
كُوش اِيْدِ نَجْرَ بِنِ دُخِي اِيْدِمِ حَلِيْمَا حَسْبِي مَا
رَا دَا اَلْبَدَنُ كُو كَلْمُكَ فَرِيَا دَا اَلْبَدَنُ كُو كَلْمُكَ
(غزل زهني)

104

زَاهِدَا بِنِ زَنْكِنِ سُلْطَانِ عِبْدِ الْقَادِرِ زُر
خَا كِيَايِ بِنْدَه سُلْطَانِ عِبْدِ الْقَادِرِ زُر
قُطِيْبِ الْاَقْطَا نِ وِلَايَتِ بِنْدَه يَا كُفُضْطِنِي
جَانِ وِرْدِلَانِ بِنْدَه سُلْطَانِ عِبْدِ الْقَادِرِ زُر
اِنْسُ وِجِنِ هَرَمِ قَبِيْلَةِ سَيْغِ جَلَالِنْدَانِ حَذَرِ
رُوسِيَا هِمِ سَلِكَا نِ شَيْخِ عِبْدِ الْقَادِرِ زُر
رُوضِ حَنَاتِ عَدْنَا نَا اَوْلِ شَاهِكِ مَرْكَبِي

505b

خطه

ذِي سَعَادَتٍ ذِي سَخَاوَتٍ مَطَهَّرِي أَسْرَارِ حَقِّ
 غَوْثِ الْعَظْمِ عَاشِقِ دِيَارِ عَبْدِ الْقَادِرِ
 نَهْ سَرَايِزِ آسِنَاكِ بِرِي كَيْ بُوَسْ اَيْتَمَكَه
 زِهْنِي يَهْ اَزْهَرِ جَهْتِ مَحْبُوبِ عَبْدِ الْقَادِرِ

خيل دَرَكِه پيرم اسير غوث كيلو

فقد حضرت شيخ گداير شاه كهلوي
 كلام بعنايه مللك العلام

(بحرابي)

مِيخَانَدِي بِنِ مَسْجِدِ اَقْصَايَه دِكِشْمَمِ
 اَقْصَايَه دِكِلِ كَفِي عُنْيَايَه دِكِشْمَمِ
 هِدَايَتِ اَوْلَسُو هَلَا غُلَا اِنَّهُ سَوِي

۱۰۵۹
بُوَ تَجْلِسُ بِنِ جَنَّتِ اَعْلَانَهُ دَكِشْتَمُ
فَمَا نِ دِه اَقْلِمِ خَرَابَاتِ اَوْلَهُ لِيَدَانِ
مُلْطَانِ نَلِغَمِ اَيْسَنْدَرِ دَارَانِيهِ دَكِشْتَمُ
بُو تَاجِ مَلَا مَتِ بَكَا مِيرَاتِ بِي دَرِ
بِيكِ اَشْرَا بِلَه خَانِي كَسْرِيهِ دَكِشْتَمُ
بِي اَبَدِ بِلَه سِيَارِهِ كِه الْوَدَه مِي دَرِ
دُنْيَا يَه دَكِلِ اَطْلِسِ دُنْيَا يَه دَكِشْتَمُ
اَدَمِ اَوْلُو زُجْبِيهِ دَسْتَا زَا بِلَه حَمُو
بِي كِه مِي عِبَا يَه هَلَه دُنْيَا يَه دَكِشْتَمُ
بَا اَدِ خَرَابِ بُو كُو سَرِ بَارَه شَفِي